

УДК 35(05)

DOI: <https://doi.org/10.17721/2616-9193.2024/20>

У віснику містяться результати нових досліджень у галузі державного управління.
Для наукових працівників, викладачів, студентів.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР	Комаха Лариса, д-р філос. наук, проф.
РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ	Ващенко Костянтин, д-р політ. наук, проф. (Україна); Генін Влад, д-р наук з менедж., проф. (США); Гошовська Валентина, д-р політ. наук, проф. (Україна); Дяченко Світлана, д-р наук з держ. упр., доц. (Україна); Зубчик Олег, д-р наук з держ. упр., доц. (Україна); Іванова Тамара, д-р наук з держ. упр., проф. (Україна); Іжа Микола, д-р політ. наук, проф. (Україна); Колтун Вікторія, д-р наук з держ. упр., проф. (Україна); Колюх Валерій, д-р політ. наук (Україна); Корчак Наталія, д-р юрид. наук, доц. (Україна); Криворучко Ірина, канд. наук з держ. упр. (відповідальний секретар) (Україна); Лазовські Адам, проф. права ЄС (Велика Британія); Обушна Наталія, д-р наук з держ. упр., доц. (Україна); Пахомова Тетяна, д-р наук з держ. упр., проф. (Україна); Петренко Ігор, д-р політ. наук, доц. (Україна); Попко Вадим, д-р юрид. наук, проф. (Україна); Рачинський Анатолій, д-р наук з держ. упр., проф. (Україна); Сандак Ян-Урбан, д-р екон. наук, проф. (Норвегія); Ситник Григорій, д-р наук з держ. упр., проф. (Україна); Стасюкінас Андрюс, д-р філософії, проф. (Литва); Худоба Олександра, д-р наук з держ. упр. (Україна); Чикаренко Ірина, д-р наук з держ. упр., проф.
Адреса редколегії	Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби вул. Академіка Ромоданова, 12/2, м. Київ, 04050 ☎ (38044) 481 44 03, 431 48 32 e-mail: i.kryvoruchko@knu.ua web: https://gov.bulletin.knu.ua/
Затверджено	вченою радою ННІ публічного управління та державної служби 11.12.24 (протокол № 8)
Зареєстровано	Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення Рішення № 1089 від 28.03.24 Ідентифікатор друкованого медіа: R30-03801
Атестовано	Міністерством освіти і науки України (категорія Б) Наказ № 1290 від 30.11.21
Індексування	CrossRef
Засновник та видавець	Київський національний університет імені Тараса Шевченка Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет" Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 1103 від 31.10.02
Адреса видавця	ВПЦ "Київський університет" 6-р Т. Шевченка, 14, м. Київ, 01601 ☎ (38044) 239 32 22, 239 31 58, 239 31 28 e-mail: vpc@knu.ua

BULLETIN

OF TARAS SHEVCHENKO NATIONAL UNIVERSITY OF KYIV

ISSN 2616-9193 (Print), ISSN 2616-9207 (Online)

PUBLIC ADMINISTRATION

2(20)/2024

Established in 2014

UDC 35(05)

DOI: <https://doi.org/10.17721/2616-9193.2024/20>

The Gerald includes the results of research in the fields of public administration.
For scientists, researchers, lecturers, applied psychologists and students.

EDITOR-IN-CHIEF	Komakha Larysa, DSc (Philos.), Prof.
EDITORIAL BOARD	Chykarenko Iryna, DSc (Public Adm.), Prof. (Ukraine); Diachenko Svitlana, DSc (Public Adm.), Assoc. Prof. (Ukraine); Genin Vlad, DSc (Mgmt.), Prof. (USA); Hoshovska Valentyna, DSc (Polit.), Prof. (Ukraine); Ivanova Tamara, DSc (Public Adm.), Prof. (Ukraine); Izha Mykola, DSc (Polit.), Prof. (Ukraine); Khudoba Oleksandra, DSc (Public Adm.), Assoc. Prof. (Ukraine); Koliukh Valerii, DSc (Polit.) (Ukraine); Koltun Viktoriia, DSc (Public Adm.), Prof. (Ukraine); Korchak Nataliia, DSc (Jurid.), Assoc. Prof. (Ukraine); Kryvoruchko Iryna, PhD (Public Adm.), (responsible secretary) (Ukraine); Lazowski Adam, Prof. (Great Britain); Obushna Nataliia, DSc (Public Adm.), Assoc. Prof. (Ukraine); Pakhomova Tetiana, DSc (Public Adm.), Prof. (Ukraine); Petrenko Ihor, DSc (Polit.), Assoc. Prof. (Ukraine); Popko Vadym, DSc, Prof. (Jurid.) (Ukraine); Rachynskiy Anatolii, DSc (Public Adm.), Prof. (Ukraine); Sandal Jan-Urban, DSc (Econ.), Prof., (Norway); Stasiukynas Andrius, PhD, Prof. (Lithuania); Sytnyk Hryhorii, DSc (Public Adm.), Prof. (Ukraine); Vashchenko Kostiantyn, DSc (Polit.), Prof. (Ukraine); Zubchuk Oleh, DSc (Public Adm.), Assoc. Prof. (Ukraine)
Address	Educational and Scientific Institute of Public Administration and Civil Service 12/2, Akademika Romodanova Street, Kyiv, 04050 ☎ (38044) 481 44 03, 431 48 32 e-mail: i.kryvoruchko@knu.ua web: https://gov.bulletin.knu.ua/
Approved by	the Academic Council of the ESI of Public Administration and Civil Service 11.12.24 (protocol № 8)
Registered by	the National Council of Television and Radio Broadcasting of Ukraine Decision № 1089 of 28.03.24 Identifier of printed media: R30-03801
Certified by	the Ministry of Education and Science of Ukraine (category B) Order № 1290 dated 30.11.21
Indexing	CrossRef
Founder and publisher	Taras Shevchenko National University of Kyiv Publishing and Polygraphic Center "Kyiv University" Certificate of entry into the State Register ДК № 1103 dated 31.10.02
Address	PPC "Kyiv University" 14, Taras Shevchenka blvd., Kyiv, 01601 ☎ (38044) 239 32 22, 239 31 58, 239 31 28 e-mail: vpc@knu.ua

ЗМІСТ

ДЕРУН Тетяна, ДЕХТЯРЕНКО Юрій, ЮЗЕФОВИЧ Владислава Організація рекреаційно-туристичної діяльності на місцевому рівні.....	5
ЗАЯРНА Інна Удосконалення англomовної підготовки державних службовців України в контексті європейської інтеграції.....	12
КОЛТУН Вікторія, ПАЛАМАРЧУК Тетяна, ЛУЦЕНКО Людмила Організаційно-фінансовий механізм удосконалення міжрегіонального співробітництва в умовах післявоєнного відновлення України.....	16
КОМАХА Лариса Еволюція концепції сталого розвитку в дискурсі щодо публічного управління: територіальний контекст.....	25
КОРЧАК Наталія, МОРДАС Ірина Діджиталізація як інструмент запобігання корупції: інноваційний досвід України.....	29
ЛАРИНА Наталія, ЛАРІН Станіслав, ІВАНИЦЬКИЙ Назар Івент-менеджмент як дієвий інструмент забезпечення стратегії комунікацій в публічному управлінні.....	34
ЛЮСТЕЙ Віктор, КЛИМЕНКО Наталія Роль Європейського Союзу в гармонізації законодавства та реформуванні управлінських структур держав-кандидатів.....	41
ОПАНАЩУК Петро Єдність гуманітарного простору держави: ідентифікація складників та механізми формування.....	46
ХУЙСЯ Ван Оцифрування державного управління в Китаї: від електронних урядовців до цифрового уряду.....	56
ДЯЧЕНКО Світлана, РЕДЧИЦЬ Ірина Нормативно-правове регулювання бюджету участі в Україні: поглиблений аналіз та пропозиції з удосконалення.....	63
КУЧИН Антон, ГРЕБОНОЖКО Євген Стратегічні пріоритети та інструменти розбудови національної інноваційної системи України для забезпечення сталого розвитку.....	70
СОХАТЮК Лариса Екологічна дипломатія як сучасний механізм регулювання екополітики.....	82

CONTENTS

DERUN Tetiana, DEKHTIARENKO Yurii, YUZEFOVYCH Vladyslava Organization of recreation and tourism activities at the local level.....	5
ZAIARNA Inna Enhancement of English-language training for Ukrainian civil servants in the context of European integration	12
KOLTUN Viktoriia, PALAMARCHUK Tetiana, LUTSENKO Liudmyla Organisational and financial mechanism for improving interregional cooperation in the context of post-war reconstruction of Ukraine	16
KOMAKHA Larysa Evolution of the concept of sustainable development in public administration discourse: territorial context	25
KORCHAK Nataliia, MORDAS Iryna Digitalization as a tool to prevent corruption: innovative experience of Ukraine	29
LARINA Nataliia, LARIN Stanislav, IVANYTSKYI Nazar Event management as an effective tool of ensuring communication strategy in public administration	34
LIUSTEI Viktor, KLYMENKO Nataliia The role of the European Union in the harmonization of the legislation and reform of administrative structures of the candidate countries	41
OPANASHCHUK Petro Unity of the humanitarian space of the state: identification of components and mechanisms of formation.....	46
HUIXIA Wang Digitization of public administration in China: from e-governmen to digital government	56
DYACHENKO Svitlana, REDCHYTS Iryna Regulation of participatory budgeting in Ukraine: in-depth analysis and proposals for improvement	63
KUCHYN Anton, HREBONOZHKO Yevhen Strategic priorities and tools for developing the national innovation system of Ukraine to ensuring sustainable development.....	70
SOKHATIUK Larysa Environmental diplomacy as a modern mechanism of regulation of ecopolitics	82

ORGANIZATION OF RECREATION AND TOURISM ACTIVITIES AT THE LOCAL LEVEL

Background. Recreation and tourism activities at the local level belong to the priority areas of community development and the work of local self-government bodies. In today's difficult conditions, the effective organization of recreation and tourist activities at the local level contributes to the achievement of social goals and social standards, solving important problems of the local economy, creates conditions and opportunities for the development of small and medium-sized enterprises, determines the need to improve the institutional support of local self-government bodies. Therefore, the study of the main tools, methods, and means of organizing recreation and tourism activities at the local level is aimed at grounding the priority areas of increasing its efficiency, rational use of the resource potential of territorial communities, their integrated development.

Methods. To obtain scientific results, methods of dialectical and formal logic were used – to study the essence of recreation and tourist activities in territorial communities; statistical methods – for data presentation; complex and systematic approaches – to study the conditions and results of cooperation of territorial communities in the area of recreation and tourism, as well as cluster activities, structural methods – to assess the existing processes of development of the tourism sector and determine their main problems, analytical and comparative methods, comparison – to study the directions of support and development of tourism entrepreneurship.

Results. The essence and importance of recreation and tourist activities at the local level are grounded. The components and structure of recreation and tourist potential are investigated. The powers of local self-government bodies in recreation and tourism are studied. The features of using sectoral strategies and local target programs as the main tools for recreation and tourism activities of local self-government bodies are considered. The institutional-legal, organizational-managerial, social, financial-economic mechanisms for regulating the processes of implementation of strategies for the development of recreation and tourism are grounded. The state of use of public-private partnership in the area of recreation and tourism is investigated. A cooperation of territorial communities is defined as an effective form of realization of recreation and tourist activities. The role of tourist clusters is substantiated. The directions of support and development of tourism entrepreneurship are defined.

Conclusions. Today, for the effective organization and implementation of recreation and tourist activities at the local level, it is necessary to expand the regulatory and legal support for the area of recreation and tourism to ensure the mutually agreed functioning of all participants in recreation and tourist activities, tools, methods and forms of its implementation.

Keywords: recreation and tourism activities, local self-government authorities, resource potential, recreation and tourism potential, strategizing, cooperation, clusters, tourism entrepreneurship

Background

The relevance of the study. The functioning and management of the development of territories during the war period in Ukraine becomes not only an urgent issue but also vital. Today, the directions for restoring the country are actively discussed, and implement projects, and initiatives that provide conditions for the current provision of public services and an appropriate standard of living for citizens. Recreation and tourism activities at the local level are among the priority areas of community development, which in today's difficult conditions, on the one hand, contributes to the restoration of human vitality and positively affects the quality of life of the population as a whole, and on the other hand, recreation and tourism activities as a component of the local economy activates its growth, stimulate employment, development of destination infrastructure, growth of revenues to budgets of different levels. The development of related industries, in particular transport, trade, communications, construction, agriculture, production of consumer goods and others, largely depends on the state of the recreation and tourism sphere, which allows it to be considered one of the determining directions of the structural transformation of the national and local economy, as well as a priority for the development of communities and territories.

The purpose of the article is to study the content of measures of local self-government bodies on the organization of recreation and tourist activities at the local level. To achieve this purpose, the task to analyze the tools, methods, and measures for organizing and implementing recreation and tourist activities at the local level was set.

Literature review. Various aspects of the formation and development of the recreation and tourist sphere, in particular recreation and tourist activities, as a sphere of market relations, factors and prerequisites for socio-economic development, employment, rational use of resources, development of small and medium-sized enterprises, filling local budgets, reproduction of labor potential are devoted to thorough scientific developments of Ukrainian scientists: L. Bohush, O. Hrishnova, E. Libanova, L. Lisohor, V. Novikov, D. Stechenko, T. Tkachenko, N. Fomenko and others. Many domestic scientists worked on the scientific problems of the recreation and tourist potential of regions and territories: M. Butko, Yu. Zinko, V. Rudenko, L. Cherchyk. However, a thorough analysis of the works of these authors shows that today this topic is complemented by new aspects, which require further research.

O. Hulych, B. Kravtsiv, M. Krachylo, V. Poliuha researched tools for implementing recreation and tourism policy. The

issues of entrepreneurial activity in the area of recreation and tourism were considered by S. Danylina, H. Kotsiurbenko, O. Shykina (theoretical foundations of the development of entrepreneurial activity in the area of tourism), N. Bohdan, O. Kravets, and A. Sokolenko (revealed the essence of investment support management for the development of tourism and hotel businesses at the regional level), however, in our opinion, there is not enough research on entrepreneurial activity in the area of tourism in the conditions of the post-war restoration of Ukraine. At the same time, the organization of recreation and tourism activities at the local level, despite the significant number of publications relating to its various aspects, requires further in-depth research.

Methods

There were used methods of dialectical and formal logic in the article – *to study the essence of recreation and tourist activities in territorial communities; statistical methods – for data presentation; complex and systematic approaches – to study the conditions and results of cooperation of territorial communities in the area of recreation and tourism, as well as cluster activities, structural methods – to assess the existing processes of development of the tourism sector and determine their main problems, analytical and comparative methods, comparison – to study the directions of support and development of tourism entrepreneurship*

Results

In difficult conditions of functioning, local self-government bodies are forced to direct their efforts to find the most optimal ways to meet the basic needs of their communities. Each community in Ukraine has its own resource potential, the rational use of which creates benchmarks to meet the needs of the community and its development. Recreation and tourist activities cover various socio-economic areas, this is the production of services, goods for recreation and tourism, and profit from the sale of tours, and reducing morbidity and labor losses, increasing labor productivity, extending the terms of labor activity, as well as cash inflow, expanding the scope of labor applying, increase of employment of the population. The latter is especially important, because it allows more rationally, on an integrated basis, to use labor and other resources. It can be argued that this is the main purpose of recreation and tourist activities at the local level.

Important in the planning and organization of recreation and tourism activities is the rational use of existing recreation and tourism potential, which is "a combination of both direct recreation and tourism resources, and all available resources (natural-resource, industrial, labor, financial-investment, technological, information and environmental) and the possibilities of the relevant region, which can be used or are used to fulfill the physiological existence of man (rest, recreation, and tourism), ensuring the activities of the subjects of the recreation and tourist sphere of the economy, achieving the sustainability of regional development" (Horyn, 2014).

Recreation and tourist potential is determined by recreational conditions and recreational resources, namely:

1) natural and geographical – natural conditions, natural resources, spatial territorial and water resources, landscape resources, biosphere resources;

2) historical and cultural – historical and cultural ensembles, historical and cultural objects, historical and cultural monuments and artifacts;

3) man-made – man-made objects, man-made systems, man-made landscapes, agricultural landscapes, urban environment, rural settlement;

4) economic – recreation and tourist activities, recreational infrastructure, transport, services, foreign economic activities;

5) social – social infrastructure, management and marketing, law and order and public safety, population mentality, environmental situation, quality of life of the population, ethnographic environment.

The components of the recreation and tourist potential are a complex of recreational conditions and resources, the formed recreational and tourist infrastructure, the service sector, developed industries, and types of economic activity that provide rest, recreation, and tourism services to the flows of recreants and travelers, the bodies and structures of the organization and management of recreation and tourist activities, the population that forms the flows of recreants and tourists and provides recreation and tourist activities. Recreation and tourist potential of the country (territory) is characterized by such components:

1) recreational and tourist resources – natural, natural-economic, cultural-historical, socio-economic;

2) tourist destinations – objects, places of attraction, tourist routes;

3) infrastructure of recreation and tourist activities – accommodation and food facilities, transport and communications, leisure and entertainment facilities, financial services and insurance, a network of technical means of information, medical care, and public safety;

4) for inbound tourism: the mentality of the population (traditions, customs, hospitality, clothes, tastes, characters), the history of the region;

5) for outbound tourism: population, income level, quality of life, the mentality of the population;

6) the service sector and its orientation towards recreation and tourist activities;

7) resources of organization, marketing, and management of recreation and tourist activities;

8) ecological situation and environmental activities;

9) the legal framework for recreation and tourism activities;

10) law and order and personal safety of recreants and tourists;

11) support for recreation and tourism activities by public administration bodies and local self-government bodies (Danyliuk, 2011).

The key social goals of the development of recreation and tourist activities at the local level in our country are: ensuring the right of citizens to rest, freedom of movement, etc., when traveling; environmental protection; improving the coverage of health and recreation services and human development in general; further development of recreation and tourism, focused on meeting the needs of the population for rest and recreation, while creating new jobs, increasing employment, increasing incomes of the state and citizens, deepening international cooperation, protection and preservation of recreation and tourist resources, effective use of natural and cultural heritage (Kotenko, 2017).

Because of this, local self-government bodies, as institutions that are designed to promote the development of recreation and tourism activities at the level of territorial communities, within their powers: "approve local tourism development programs; determine the funds of local budgets for the financial support of local programs for the development of recreation and tourism; entrust their executive bodies with financing local tourism development programs at the expense of the local budget; take measures to stimulate economic entities engaged in the provision of tourism services, etc." (On Tourism, 1995).

To organize recreation and tourist activities at the local level, a complex of tools and methods is used.

The main instruments of recreation and tourism activities of local self-government bodies are sectoral strategies that can be taken into account in the strategies of socio-economic development of territories, and local target programs. The use of these tools will help determine the place and priorities of the recreation and tourism sector in the economic structure of the regions, reduce differences between industries, avoid conflicts in priorities, and better plan the spatial development of communities and territories, taking into account their potential.

Strategizing allows you to create a full understanding of the strategic development of the recreation and tourism industry as part of the economic complex of the territory in the form of a strategic model that corresponds to the potential opportunities for the development of territories in this direction; determine the criteria for the success of such development and effectively allocate resources. The implementation of strategies requires the development of appropriate mechanisms, the use of which in various combinations will contribute to the integration and coordination of the subjects of the tourism market and related industries and the focus of their efforts in the direction most appropriate from the standpoint of implementing the overall regional strategy.

Today the regional mechanisms for regulating the processes of implementing strategies for the development of tourism and recreation are: institutional and legal (normative legal acts, permits, national and international standards and certificates, etc.); organizational and managerial (concepts, programs, projects, plans, methods of analysis and monitoring, information systems, principles of administration, forms of cooperation, coordination and collaboration); social (macroeconomic indicators (income level, price level, pension level, social benefits, employment level, etc.), sectoral indicators (minimum and average salary in the industry, employment level in the industry, price level in the industry, fuel price level, etc.), regional indicators (minimum and average salary, employment level, price level, fuel price level, etc.); financial and economic – local and fees, tax benefits, depreciation, loans, insurance, real estate value, public procurement, lease terms of state and municipal institutions, land rent, conditions for the allocation of land for the construction of tourist facilities, methods and forms of support for small businesses (Nod, 2022).

Local targeted programs in the recreation and tourism sector in modern conditions allow the effective use of resources and direct the potential of enterprises, institutions, and organizations to solve priority tasks for improving the sanatorium and resort economy, tourism, and recreation, as well as creating favorable conditions for improving the quality of tourist services. The purposefulness and clarity of tasks in such program documents, which are strategic documents at the community level, will contribute to improving the effectiveness of management decisions by comprehensively taking into account the features of the recreation and tourism industry and related economic activities, considering the intentions of industry entities and other interested structures regarding the prospective development of recreation, as well as specially developed mechanisms for the implementation of program activities.

Programs for the development of recreation and tourism as one of the tools for organizing recreation and tourism activities at the local level provide an opportunity:

to realize the priorities for the development of tourism and recreation in the community; concentrate financial, logistical, labor, and other resources; direct the potential of enterprises, institutions, organizations to solve priority tasks aimed at improving the state of the sanatorium and resort economy, tourism and recreation and creating appropriate conditions to ensure a qualitative growth in the level of tourist services. Recreation and tourism development programs are aimed at the coordinated development of tourism products and tourism services at the community level; rational and balanced use of recreation and tourism potential of the territory; development of tourism infrastructure; support, stimulation of tourism business development.

To carry out recreation and tourist activities at the local level, local self-government bodies use public-private partnerships as a form of rapid development and an effective means of attracting investment and overcoming crisis phenomena. Public-private partnership is an effective tool for more efficient and qualitative fulfillment of the tasks of public authorities in the area of development, preservation, restoration, and popularization of historical and cultural monuments, conservation and development of cultural and national identity; creation of favorable conditions for the development of recreation and tourism; creation of a tourist product and provision of tourist services, promoting the attractiveness and attendance of recreational and tourist facilities and destinations (Lisitsyna, 2013).

As of 01.01.2024 198 agreements were concluded on the terms of public-private partnership, of which 22 agreements are being implemented (10 – concession agreements, 6 – joint activity agreements, 6 – other agreements), 166 agreements are not being implemented (115 – are not implemented, 51 – terminated/expired), 10 are suspended due to the armed aggression of the Russian Federation against Ukraine. Most public-private partnership projects are implemented in the areas of water collection, treatment, and distribution – 8; tourism, rest, recreation, culture, and sports – 4; production, transportation, and supply of heat and distribution and supply of natural gas – 4; least of all – in the area of waste management, except for their collection and transportation – 2 (The status of PPP implementation in Ukraine..., 2024).

In order to effectively organize recreation and tourism activities at the local level, local self-government bodies use the cooperation of territorial communities in accordance with the Law of Ukraine "On Cooperation of Territorial Communities" (On Cooperation..., 2014), which is dictated not only by the specifics of destination management, but also by the requirements for the consistency and scale of this activity. In Ukrainian realities, the relations of cooperation are exclusively contractual in nature, which should contribute to ensuring the stability of the partnership of territorial communities in the joint solution of local issues.

In the Register of Agreements on Cooperation of Territorial Communities, which forms the Ministry for Communities and Territories Development of Ukraine 23 agreements on cooperation of territorial communities in the area of tourism development have already been registered as of October 18, 2024 (Register of cooperation agreements between territorial communities..., 2024). The presence of such a form of cooperation between communities has many advantages per the legislation (Tymoshenko, 2021) (before the start of a full-scale invasion – giving priority to obtaining funding as part of the implementation of infrastructure projects of the State Regional Development Fund).

Following the current legislation, to implement joint infrastructure projects in the area of tourism and perform the functions of managing a tourist destination of common interest to the territorial communities of the region, it is proposed to create an organization for the management and marketing of the destination based on an agreement on cooperation of territorial communities in the form of a joint communal enterprise, institution or organization (Art. 13 of the Law) or in the form of the establishment of a joint managing authority (which can function as a separate executive body or as part of the executive body of a village, settlement, city council of one of the subjects of cooperation as a structural unit – department, division, management, project bureau, agency, etc.) (Article 14 of the Law) (Tymoshenko, 2021).

The organization of recreation and tourist activities through the functioning of clusters as an association of interconnected industries located in a certain territory leads to the creation of new jobs, the development of historical and cultural development and natural – resource potential of the territories, and also contributes to the Sustainable Development Goals.

The tourist cluster is considered by Yu. V. Tymchyshyn-Chemerys as "a system of intensive production, technological and information interaction of tourist enterprises, suppliers of basic and additional services regarding the creation of the" main product "of the cluster – a tourist product" (Tymchyshyn-Chemerys, 2015).

The configuration of the tourist cluster according to S. Nordin (Nordin, 2003) is "a complex of tourist resources that attract non-indigenous residents of the territory; concentration of companies aimed at meeting tourist demand (restaurants, accommodation sector, transport services, crafts and travel agencies, etc.); sectors and industries aimed at supporting tourism services; environmentally friendly and cheap infrastructure; companies and institutions that provide the necessary qualifications of personnel, information support and financial capital; internal agencies organizing and implementing the cluster concept; public bodies that regulate and coordinate structures affecting cluster formations".

Thus, the cluster approach to the organization of recreation and tourism activities at the local level involves focusing on a limited area of enterprises and organizations involved in the development, production, promotion, and sale of tourism products and recreational services, as well as activities related to tourism and recreation activities. At the same time, the activities of the cluster participants are focused on the preservation, renovation, and use of cultural and historical heritage objects, the construction, reconstruction, and operation of recreational and tourism industry facilities, facilities intended for sanatorium treatment, medical rehabilitation and recreation of citizens, as well as the extraction and use of natural medical resources. A feature of this approach is the focus on creating competitive advantages for the cluster participants, which contributes to the development and implementation of innovative projects in the tourism industry. At the same time, the basic principle of the enterprises included in the cluster is to create an advantage of the cluster through cooperation at the local level to compete at the interregional level.

The use of the cluster approach in tourism is aimed at solving such problems as the low degree of development of domestic tourism, the weak activity of investors, the inconsistency of the development of tourism infrastructure

with the requirements of modern consumers, etc. The creation of a tourist cluster contributes to the formation of a modern highly efficient and competitive tourist complex, providing ample opportunities to meet the needs of the local population, Ukrainian and foreign citizens in tourist services, making a significant contribution to the development of the economy, including through tax revenues to the budget, the inflow of foreign currency, increase in the number of jobs, preservation and rational use of cultural and natural heritage, recreational and tourist potential (Bondarenko, 2016). The experience of existing clusters shows that cluster associations are always ready to improve their means of production and ensure high-quality standards, introduce new technologies.

Scientists and practitioners believe that business clustering is likely to be one of the key tools for the post-war reconstruction of Ukraine, which can be supported by state and international grants.

The main role of local self-government bodies in the development of recreation and tourism in territorial communities is also due to their powers, which are not directly related to the area of tourism, but have an impact both on the functioning of business entities and on the popularity of the community as a tourist destination. Among them are: the establishment of local taxes and fees, zoning of the territory of the local community, ensuring the development of housing and communal services and road facilities in the community, etc.

However, the most important aspect of the activities of local self-government bodies (in particular, executive committees of local councils) in the direction of organizing recreation and tourist activities in territorial communities is their interaction with business entities (enterprises, institutions, organizations) whose activities are directly or indirectly related to the sphere of recreation and tourism, as well as residents of the community to solve problems and determine priorities for the development of tourism in the community. Establishing cooperation with business structures and the public takes place through the organizational mechanism for the development of recreation and tourism in local communities.

Supporting the development of entrepreneurship, particularly in the area of recreation and tourism in modern conditions, is one of the priority tasks of local self-government bodies. One of the areas of entrepreneurial activity is tourism entrepreneurship. Entrepreneurship in tourism eliminates social problems, accelerates the growth of budget revenues and the overall development of the country.

The development of tourism entrepreneurship provides significant support to the local economy and services, because business in the sphere of recreation and tourism is carried out in the following areas: productive (development of tourism services and related tourism products); commercial (intermediary activities, the main task of which is to promote and sell a tourist product to the consumer); financial (a set of works to attract and convert funds to recreate tourist services); advisory (providing recommendations on management issues, analysis of enterprise capabilities, financial management, marketing service work, etc.) (Danylina et al., 2020; Havryliuk et al., 2021).

The influence of tourism business on the socio-economic sphere of communities is characterized in more detail by accommodation opportunities (hotels, campsites, estates); recreational opportunities (parks, sports facilities, boarding houses); transport; trade; cultural opportunities (museums, information services); business opportunities

(shopping, crafts, exhibition activities); health opportunities (hospitals, pharmacies, laboratories); financial opportunities (insurance, currency exchange); dining opportunities (restaurant, fast food, cafe, coffee shop) (Havryliuk et al., 2021).

Today there is a positive trend in the development of tourism entrepreneurship. According to the State Agency for Tourism Development of Ukraine for the first quarter of this year, the state budget has already received UAH 616 million from the tourism industry.

In the first three months of this year, representatives of the tourism industry paid UAH 616 million 391 thousand to the budget. This is 61 % more than for the same period in 2023 when the budget received UAH 383 million 221 thousand. A year before the full-scale invasion, in 2021, the state budget received UAH 629 million 135 thousand. The total number of taxpayers engaged in tourism activities increased by 19 % compared to the first quarter of last year. The number of legal entities increased by 6 %, and individuals – by 24 % (In 2024, 616 million hryvnias have already been received..., n.d.).

The largest share of revenues to the state budget – 64 % was paid by hotels – UAH 395 million 194 thousand. This is 69 % more than in the same period in 2023 year (UAH 233 million 693 thousand) and 32 % more than in the same period in 2022 (UAH 299 million 782 thousand). In 2021, for the first quarter of the year the treasury received an almost similar amount – UAH 394 million 576 thousand from hotels.

Tax revenues from the activities of tourist operators increased by double digits – UAH 88 million 727 thousand paid in the first quarter of this year against UAH 44 million 854 thousand for the same period last year. In 2021, UAH 47 million were received by the state treasury from tour operators.

Tax revenues from the activities of travel agencies also increased – UAH 50 million 330 thousand were paid in the first quarter of 2024 against UAH 33 million 844 thousand for the same period in 2023. For the same period in 2021, tour operators paid taxes of UAH 46 million 238 thousand.

In the first three months of this year, the share of tax paid from the activities of campsites and children's recreation camps increased by 41 %. From these means of accommodation the budget received UAH 36 million 180 thousand in tax against UAH 25 million 653 thousand for the first three months of last year (In 2024, 616 million hryvnias have already been received..., n.d.). Thus, it can be argued that the tourism business has not only adapted to difficult working conditions during martial law but is also developing – creating jobs and supporting local communities.

Local self-government bodies are responsible for supporting and developing tourism entrepreneurship, creating conditions for starting new businesses in the recreational and tourism sectors. Such support should be carried out in different directions, in particular: financial, consulting, information, infrastructure, and educational. The involvement of entrepreneurship in recreation and tourist activities gives not only a positive effect on the level of development of the local economy but also forms qualitatively different directions of development in the conditions of limiting the growth of the raw material sector of the economy and developing investment potential for small businesses.

Today we can say that there is a mutual interest in the interaction of authorities and entrepreneurship. Business, which is focused on increasing the financial effect of their

activities, understands the profitability of productive cooperation with local self-government bodies and the public. In turn, local self-government bodies, being in constant communication with local businesses, are looking for opportunities, modern approaches, and tools to support them.

In addition to basic tools such as strategies and local target programs, local self-government bodies actively use:

- communication with entrepreneurs through the creation and maintenance of a register of entrepreneurs; providing useful information for entrepreneurs on investment objects and community investment proposals, grants and business assistance programs, training, and business events; sending electronic digests (about new programs and grants); providing basic advice on individual grants (support in the preparation of applications);

- organization of educational and business events aimed at training and exchange of experience, constructive discussions, establishing business contacts, developing certain decisions or action plans, and increasing the loyalty of local entrepreneurs to the community;

- industrial tourism as a way of mediation of local self-government bodies in increasing the profitability of enterprises (mainly agricultural) through promoting the business brand and popularizing the community brand;

- development of an investment passport (as a comprehensive information document that should contain a set of factors that, in combination, can motivate an investor to open a new business or expand an existing one) and the creation of an investment portal;

- mediation in cooperation with private investment objects, that is, cooperation with owners of private objects (land plots, commercial real estate, etc.) that can be sold or leased by new investors;

- promoting the creation or participation in clusters;
- community brand development as a purposeful process of formation, presentation, and promotion of a certain territory on the market (community brand can strengthen the reputation of business entities that are on its territory).

In the context of the organization of recreational and tourist activities at the local level, the issue of inclusiveness of tourist services is relevant. In today's conditions, inclusive tourism is a new segment of the tourism market. In addition, the development and support of inclusive practices will help increase the volume of sales of Ukrainian tourism products, which will contribute to the investment attractiveness and competitiveness of this area. In this case, the state and private sector of Ukraine should become really interested in providing financial and other comprehensive support to those who implement such an actual trend today in their activities.

When organizing recreation and tourist activities, local self-government bodies should take into account the prospects, directions, and possibilities of the post-war restoration of the country. Thus, many scientists who studied the restoration of the recreational and tourism sector in the post-war period identified such promising areas as:

- development of business, educational, medical, green, and military tourism (Motsa et al., 2022);

- the growth of the volume of tourist services provided, which is seen by ensuring the balanced development of territories in harmony with nature and the protection of natural resources (Roik, & Nedzvetska, 2022);

- complex restructuring of the sanatorium and resort industry, which will become the basis for developing a model for the development of tourism in Ukraine as the

most important sector of domestic and inbound tourism (Khudaverdiieva et al., 2022);

- restoring the tourism industry by creating conditions for optimizing and coordinating the activities of the main participants in the tourism and hospitality industry (Reva, 2022);
- promotion of cultural and natural heritage (Dvorska, 2022);
- development of inclusive tourism;
- anti-crisis management and universal anti-crisis measures, which can be divided into the following main areas: marketing research; advertising and PR; press releases; exhibitions and fairs; IT technologies; pricing; incentives; guarantees; promotion; variation of tourist products (Romanova, 2018).

Discussion and conclusions

Recreation and tourist activities at the local level should be considered as economic integrity, which is characterized by structural changes in the direction of expanding the market component and increasing its importance in solving socio economic problems of social development. Consequently, the recreation and tourism sector is a complicated multisystem, in the process of development of which it is necessary to take into account the economic, social integrity, and modern requirements.

Based on the analysis of the main tools of organization and directions of realization of recreation and tourist activities at the local level, priority directions of increase its efficiency are offered, namely: development of active types of tourism (green, sports, medical, business, health); growth of additional services and tourist tours in places of concentration of internally displaced persons; increasing the interest of domestic and foreign tourists to national monuments, iconic places and places of tragedies of a full-scale invasion of Ukraine, development of historical tours and programs; development of new technologies for the design and implementation of tourist products (tourist information centers, tourist geographic information systems); development and implementation of program documents of various levels of support for tourism entrepreneurship and deepening interregional interaction in the area of recreation and tourism.

In addition, it remains an important task to develop recreation and tourism activities to improve legislative regulation to expand the regulatory and legal support of recreation and tourism activities. Along with the improvement of the legislative and regulatory framework, an important element is the creation of institutional conditions for ensuring the development of recreation and tourism, strengthening methodological, organizational, and advisory cooperation with all Ukrainian tourist organizations and associations.

Authors' contributions: Tetiana Derun – conceptualization of the theoretical foundations of the research, formulation of research goals and objectives, supervision, review, and editing of the article; Yuri Dekhtiarenko – conceptualization, methodology, analysis and synthesis of sources, structuring, formulation of conclusions, preparation of the final version of the article; Vladyslava Yuzefovych – selection, analysis, and review of sources, description of the methodology, preparation of the English version of the article, and its editing.

References

Bondarenko, Yu. H., Kulyniak, I. Ya., & Strakhorchuk, K. O. (2016). Foreign experience of functioning of tourist clusters. *Economy and society*, 5, 31–37 [in Ukrainian]. [Бондаренко, Ю. Г., Кулиняк, І. Я., & Страхорчук, К. О.

(2016). Зарубіжний досвід функціонування туристичних кластерів. *Економіка і суспільство*, 5, 31–37].
 Danylyna, S. O., Kotsiurubenko, H. M., & Shykina, O. V. (2020). Financial and economic consequences of the pandemic for the global tourism industry. *Black sea economic studies*, 52–1, 30–34 [in Ukrainian]. [Даниліна, С. О., Коцюрубенко, Г. М., & Шикіна, О. В. (2020). Фінансово-економічні наслідки пандемії для світової туристичної галузі. *Причорноморські економічні студії*, 52(1), 30–34].
 Danyliuk, V. O. (2011). Recreation and tourism potential of the Carpathian region. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University, Economy series*, 33(4), 31–34 [in Ukrainian]. [Данилюк, В. О. (2011). Рекреаційно-туристичний потенціал карпатського регіону. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка*, 33(4), 31–34]. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/4691/1/%D0%A0%D0%95%D0%9A%D0%A0%D0%95%D0%90%D0%A6%D0%86%D0%99%D0%9D%D0%9E-%D0%A2%D0%A3%D0%A0%D0%98%D0%A1%D0%A2%D0%98%D0%A7%D0%9D%D0%98%D0%99%20%D0%9F%D0%9E%D0%A2%D0%95%D0%9D%D0%A6%D0%86%D0%90%D0%9B%20%D0%9A%D0%90%D0%A0%D0%9F%D0%90%D0%A2%D0%A1%D0%AC%D0%9A%D0%9E%D0%93%D0%9E%20%D0%A0%D0%95%D0%93%D0%86%D0%9E%D0%9D%D1%83.pdf>
 Dvorska, I. (2022, 16 травня). *The tourism industry after the war: Is resuscitation and anti-crisis management possible?* Liga.net [in Ukrainian]. [Дворська, І. (2022, 16 травня). *Туристична галузь після війни: Чи можлива реанімація та антикризове управління?* Liga.net]. <https://blog.liga.net/user/idvorskaya/article/44952>
 Havryliuk, S., Melko, L., Uvarova, G., Karyuk, V., & Mihus, I. (2021). Implementation of the model of innovative tourist product in Ukraine: Financial and economic aspects. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, 1(36), 219–232. <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v1i36.227769>
 Horyn, H. V. (2014). Systematization of methodological approaches to determining the essence of the concept of "recreational and tourist potential of the region". *Scientific and Practical Journal "Regional Economy"*, 2, 187–199 [in Ukrainian]. [Горин, Г. В. (2014). Систематизація методологічних підходів до визначення сутності поняття "рекреаційно-туристичний потенціал регіону". *Науково-практичний журнал "Регіональна економіка"*, 2, 187–199].
 In 2024, 616 million hryvnias have already been received from the tourism industry to the state budget. (n.d.). The State agency for tourism development of Ukraine [in Ukrainian]. [У 2024 році до держбюджету від туристичної галузі вже надійшло 616 млн грн. (б. д.). Державне агентство розвитку туризму України]. <https://www.tourism.gov.ua/blog/u-2024-roci-do-derzhbyudzhetu-vid-turistichnoyi-galuzi-vzhe-nadiyshlo-616-mln-grn>
 Khudaverdiieva, V., Merchanskij, V., Chujko, N. & Voronkova, A. (2022). Strategy of economic adaptation of the tourist-and-recreational sphere of Ukraine to the international tourist market. *Journal of Innovations and Sustainability*, 6(2), 2 [in Ukrainian]. [Худавердієва, В., Мерчанський, В., Чуйко, Н. & Воронкова, А. (2022). Стратегія економічної адаптації туристично-рекреаційної сфери України до міжнародного туристичного ринку. *Journal of Innovations and Sustainability*, 6(2), 2]. <https://doi.org/10.51599/is.2022.06.02.02>
 Kotenko, T. M. (2017). Recreational and tourist activities as a factor in increasing employment in decentralization. *Social and labour relations: Theory and practice*, 2, 196–207 [in Ukrainian]. [Котенко, Т. М. (2017). Рекреаційно-туристична діяльність як чинник активізації зайнятості населення в умовах децентралізації. *Соціально-трудова відносина: Теорія та практика*, 2, 196–207]. <https://core.ac.uk/download/pdf/197264182.pdf>
 Lisitsyna, I. I. (2013). Public-private partnership in tourism: Foreign experience. *Biznes Inform*, 11, 196–203 [in Ukrainian]. [Лісіцина, І. І. (2013). Державно-приватне партнерство в галузі туризму: Зарубіжний досвід. *Бізнес Інформ*, 11, 196–203].
 Motsa, A. A., Shevchuk, S. M. & Sereda, N. M. (2022). Prospects of the post-war recovery of tourism in Ukraine. *Economy and Society*, 41 [in Ukrainian]. [Моца, А. А., Шевчук, С. М. & Серєда, Н. М. (2022). Перспективи післявоєнного відновлення сфери туризму в Україні. *Економіка та суспільство*, 41]. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-31>
 Nod, O. (2022). Conceptual foundations of strategic guidelines for balanced regional development of the industry. *Bulletin of the Khmelnytskyi National University*, 4, 104–110 [in Ukrainian]. [Нод, О. (2022). Концептуальні основи стратегічних орієнтирів збалансованого регіонального розвитку галузі. *Вісник Хмельницького національного університету*, 4, 104–110].
 Nordin, S. (2003). *Tourism clustering & innovation: Path to economic growth and development*. European Tourism Research Institute.
 On Cooperation of Territorial Communities, Law of Ukraine № 1508-VII (2014) (Ukraine) [in Ukrainian]. [Про співробітництво територіальних громад, Закон України № 1508-VII (2014) (Україна)]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text>
 On Tourism, Law of Ukraine № 324/95-VR (1995) (Ukraine) [in Ukrainian]. [Про туризм, Закон України № 324/95-ВР (1995) (Україна)] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80/ed20181104#Text>
 Register of cooperation agreements between territorial communities (as of 09.12.2024). (2024). Ministry for communities, territories and infrastructure development of Ukraine [in Ukrainian]. [Рєєстр дозговоріє

про співробітництво територіальних громад (станом на 09.12.2024). (2024). Міністерство розвитку громад і територій України. <https://mtu.gov.ua/content/reestr-dogovoriv-pro-spirvobitnictvo-teritorialnih-gromad.html>

Reva, T. Yu. (2022). Analysis of the state of tourism in Ukraine during the war. In *World achievements and modern trends in the development of tourism and the hotel and restaurant industry* (pp. 338–341). NU "Zaporizka politekhnika" [in Ukrainian]. [Рева, Т. Ю. (2022). Аналіз стану туризму в Україні під час війни. У *Світові досягнення і сучасні тенденції розвитку туризму та готельно-ресторанного господарства* (с. 338–341). НУ "Запорізька політехніка". <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/27582/1/boguk.pdf>

Roik, O. R., & Nedzvetska, O. V. (2022). Ways of development of the tourism sphere of Ukraine during the war period. *Scientific Bulletin of Kherson State University. Economic Sciences*, 46, 11–15 [in Ukrainian]. [Роїк, О. Р., & Недзвєцька, О. В. (2022). Шляхи розвитку туристичної сфери України у воєнний період. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Економічні науки*, 46, 11–15].

Romanova, A. A. (2018). Management of tourism industry development amidst armed conflicts. *Modern economics*, 9, 93–104 [in Ukrainian]. [Романова, А. А. (2018). Управління розвитком туристичної сфери в умовах збройних конфліктів. *Modern economics*, 9, 93–104]. [https://doi.org/10.31521/modecon.V9\(2018\)-12](https://doi.org/10.31521/modecon.V9(2018)-12)

Тетяна ДЕРУН, канд. наук з держ. упр., доц.

ORCID ID: 0000-0001-9089-2206

e-mail: deruntetiana@knu.ua

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Юрій ДЕХТЯРЕНКО, канд. екон. наук, доц.

ORCID ID: 0000-0003-2567-8486

e-mail: yurii_dekhtiarenko@knu.ua

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Владислава ЮЗЕФОВИЧ, канд. екон. наук, доц.

ORCID ID: 0000-0003-1450-9601

e-mail: vladyslava_yuzefovych@knu.ua

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Вступ. Наголошено, що рекреаційно-туристична діяльність на місцевому рівні належить до пріоритетних напрямів розвитку громад та роботи органів місцевого самоврядування. Акцентовано, що в сьогоденних складних умовах ефективною організацією рекреаційно-туристичної діяльності сприяє досягненню соціальних цілей і соціальних стандартів, розв'язанню важливих проблем місцевої економіки, створює умови та можливості для розвитку малого та середнього підприємництва, визначає необхідність удосконалення інституційного забезпечення органів місцевого самоврядування. Отже, дослідження основних інструментів, методів та засобів організації рекреаційно-туристичної діяльності на місцевому рівні спрямовано на обґрунтування пріоритетних напрямів підвищення її ефективності, раціональне використання ресурсного потенціалу територіальних громад, їх комплексного розвитку.

Методи. Для отримання наукових результатів використано: методи діалектичної та формальної логіки – для вивчення сутності рекреаційно-туристичної діяльності в територіальних громадах; статистичні методи – для представлення даних; комплексний і системний підходи – для дослідження умов і результатів співробітництва територіальних громад у сфері рекреації та туризму, а також кластерної діяльності; структурні методи – для оцінення наявних процесів розвитку туристичної сфери та визначення їх основних проблем; аналітичні та компаративні, а також методи порівняння – для дослідження напрямів підтримки та розвитку туристичного підприємства.

Результати. Аргументовано сутність і значення рекреаційно-туристичної діяльності на місцевому рівні. Досліджено складники та структуру рекреаційно-туристичного потенціалу. Розглянуто повноваження органів місцевого самоврядування у сфері рекреації та туризму. Розглянуто особливості використання галузевих стратегій та місцевих цільових програм як основних інструментів рекреаційно-туристичної діяльності органів місцевого самоврядування. Обґрунтовано інституційно-правовий, організаційно-управлінський, соціальний, фінансово-економічний механізми регулювання процесів реалізації стратегій розвитку туризму і рекреації. Досліджено стан використання державно-приватного партнерства у сфері рекреації та туризму. Визначено ефективною формою реалізації рекреаційно-туристичної діяльності співробітництво територіальних громад. Обґрунтовано роль туристичних кластерів. Розкрито напрями підтримки та розвитку туристичного підприємства.

Висновки. Доведено, що на сьогодні для ефективної організації та здійснення рекреаційно-туристичної діяльності на місцевому рівні необхідним є розширення нормативно-правового забезпечення сфери рекреації та туризму задля забезпечення взаємозгодженого функціонування усіх учасників рекреаційно-туристичної діяльності, інструментів, методів та форм її здійснення.

Ключові слова: рекреаційно-туристична діяльність, органи місцевого самоврядування, ресурсний потенціал, рекреаційно-туристичний потенціал, стратегування, співробітництво, кластери, туристичне підприємство

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The authors declare no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.

The status of PPP implementation in Ukraine. (2024, January 24). Ministry of Economy of Ukraine [in Ukrainian]. [Стан здійснення ДПП в Україні. (2024, 24 січня) Міністерство економіки України]. <https://me.gov.ua/documents/detail?lang=uk-ua&id=9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-1ffb7ee1be26&title=stanzdiisnenniadppvukraini>

Тумчичшин-Чемєрис, Ю. В. (2015). Tourist cluster – a form of development and success of tourist activity in the region. *Ukrainian Black sea region agrarian science*, 4(87), 44–57 [in Ukrainian]. [Тимчишин-Чемєрис, Ю. В. (2015). Туристичний кластер – форма розвитку та успіху туристичної діяльності регіону. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*, 4(87), 44–57].

Тумошенко, Т. О. (2021). The concept of smart tourism management in the framework of implementing sustainable development strategies for territorial communities. *Public Administration and Regional Development*, 3, 771–796 [in Ukrainian]. [Тимошенко, Т. О. (2021). Концепція розумного управління туризмом в рамках виконання стратегій сталого розвитку територіальних громад. *Public Administration and Regional Development*, 3, 771–796]. <https://doi.org/10.1010.34132/pard2021.13.10>

Отримано редакцією журналу / Received: 31.10.24

Прорецензовано / Revised: 21.11.24

Схвалено до друку / Accepted: 29.11.24

UDC 342:811.111:373.5(477)
DOI: <https://doi.org/10.17721/2616-9193.2024/20-2/12>

Inna ZAIARNA, PhD (Educ.), Assoc. Prof.
ORCID ID: 0000-0002-9464-096X
e-mail: izaiarna@gmail.com

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

ENHANCEMENT OF ENGLISH-LANGUAGE TRAINING FOR UKRAINIAN CIVIL SERVANTS IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION

The integration of Ukraine into the European Union necessitates extensive preparations across various sectors, with language proficiency playing a critical role in facilitating seamless interactions within EU frameworks. This paper evaluates the effectiveness of the specialized English language training programme designed for Ukrainian civil servants by the Research Service of the Verkhovna Rada of Ukraine, aimed at enhancing their linguistic skills to meet the demands of European integration. The primary focus of this study is to assess how this training programme equips civil servants with necessary English language competencies, which are crucial for negotiating, legislating, and communicating within the EU's multilingual environment.

The paper discusses the structure and content of the current language training programme, highlighting their strengths, such as the emphasis on EU-specific terminology and interactive learning methodologies, and weaknesses, particularly the lack of consistent programme evaluation and limited access to advanced language practice.

Additionally, the study explores the broader implications of language proficiency for policy implementation and administrative efficacy in the context of EU integration. Challenges identified include insufficient training customization to different skill levels and a general underestimation of the role of cultural understanding in language education.

The conclusions drawn from this research contribute to ongoing discussions about the strategic development of language training programmes for civil servants, emphasizing that such initiatives not only support individual career development and enhance institutional readiness for international cooperation. By aligning language training programmes more closely with the practical needs of civil servants engaged in European affairs, Ukraine can more effectively advance its EU integration objectives.

Keywords: *European integration, language training programme, Ukrainian civil servants, English language proficiency, professional development*

Background

Ukraine's aspirations for European integration have driven its political and social developments over the past decade. Since the Euromaidan protests in 2014, which culminated in the Association Agreement with the European Union (EU) signing, Ukraine has been on a path of profound transformation. This journey, marked by significant legal, economic, and institutional reforms, aims to align Ukraine with European standards, bringing it closer to EU membership. Central to this process is the ability of Ukrainian civil servants to effectively engage with their European counterparts, which necessitates an understanding of the EU's complex legal and institutional frameworks and proficiency in English, the EU's primary working language.

For Ukrainian civil servants, mastering English is not just about acquiring a new skill; it is about gaining access to the corridors of European power, where decisions that shape the future of the continent are made.

Proficiency in English enables civil servants to participate fully in EU meetings, negotiations, and committees. It allows them to engage in the nuanced discussions that characterize EU decision-making processes, where every word can carry significant weight. Furthermore, understanding and accurately interpreting EU legal texts, many of which are primarily available in English, is essential for ensuring that Ukraine can effectively implement EU directives and regulations.

Analysis of recent research and publications. Recent research on language acquisition for professional purposes, particularly within the context of European integration, has highlighted the increasing importance of specialized language training programmes. These studies underscore how critical language proficiency is for civil servants who must navigate the complexities of European Union law, policies, and institutional interactions. This body of research provides the foundation for understanding the current approaches and methodologies employed in the Ukrainian context.

Several studies have emphasized the role of English as the primary working language of the EU. According to the research by Herbert (Herbert, 2023), English remains the dominant language in EU institutions despite Brexit due to its entrenched use and the lack of an equally widespread alternative. This finding is significant for Ukrainian civil servants, as it underscores the necessity of English proficiency to participate in EU affairs effectively.

Moreover, research by Cogo (2012) on English as a lingua franca within international institutions highlights the need for tailored language programmes that go beyond basic language skills. Their work suggests that civil servants must be trained in the specific terminologies and discourse strategies prevalent in EU communications, supporting the rationale behind Ukraine's specialized language training programmes.

Studies like those by Seidlhofer (Seidlhofer et al, 2006) and Mishchenko (2016) have shown that language proficiency significantly impacts the effectiveness of policy implementation within multilingual environments like the EU. Their research indicates that civil servants who are proficient in the dominant language are better able to interpret and apply EU directives and regulations accurately. This directly correlates with the goals of the Ukrainian language training programmes, which aim to enhance the ability of civil servants to engage with EU legal texts and procedures.

Recent publications have also addressed the challenges associated with language acquisition for professional purposes, particularly in adult learners. For instance, the work of Borghetti and Qin (2022) on intercultural communication training for professionals highlights the difficulties faced by non-native speakers in mastering the cultural nuances of a foreign language. This is particularly relevant for Ukrainian civil servants who must not only learn the technical language of EU law but also understand the cultural contexts in which this language is used.

In addition, a study by Graddol (1997) discusses the issue of linguistic inequality within international organizations, where

non-native speakers often face disadvantages despite having formal language training. This research suggests that language training programmes should include components that address these inequalities, such as intercultural communication skills and strategies for dealing with linguistic power dynamics. Such insights are crucial for improving the effectiveness of Ukraine's language training programmes.

The effectiveness of language training programmes has been a subject of ongoing research, particularly in the context of professional and governmental training. Research by Long and Doughty (2017) emphasizes the importance of programme evaluation and the need for continuous improvement based on feedback and performance outcomes. Their findings support the idea that Ukraine's language training programmes should incorporate regular assessments to ensure that they meet the evolving needs of civil servants.

Further, the study by Khalel et al. (2021) on language training for diplomats provides a useful comparison for evaluating Ukraine's programmes. Their research suggests that programmes tailored to the specific needs of governmental officials, with a focus on practical language use in real-world scenarios, are more effective than general language courses. This reinforces the approach taken by Ukraine's Research Service in developing a curriculum that is closely aligned with the demands of EU integration.

Comparative studies, such as those by Helm and Guth (2012), offer valuable insights into how other countries have successfully implemented language training programmes for their civil servants. Their research highlights best practices in curriculum design, teaching methodologies, and technology integration in language learning. By examining these practices, Ukraine can adapt and refine its own programmes to better prepare its civil servants for the linguistic demands of Europe.

The analysis of recent research and publications reveals a consensus on the critical role of specialized language training in the context of EU integration. The studies reviewed emphasize the importance of English proficiency, the challenges of language acquisition for professional purposes, and the need for continuous programme evaluation. These findings provide a robust framework for understanding the development and effectiveness of Ukraine's language training programmes for civil servants. By aligning these programmes with the best practices identified in international research, Ukraine can enhance its ability to successfully integrate into the EU and fully participate in its institutions.

Considering the abovementioned, **this article aims** to explore and evaluate the effectiveness of language training programmes designed for Ukrainian civil servants in the context of Ukraine's ongoing European integration efforts.

Results

Recognizing the critical role of language in the integration process, the Research Service of the Verkhovna Rada of Ukraine has developed a specialized training programme to enhance the English language skills of civil servants. Launched in 2023, this programme is specifically tailored to meet the needs of civil servants involved in the European integration process.

The programme is designed to provide participants with general language skills and the specific terminology and discourse strategies needed in the context of EU law, policy, and diplomacy. By focusing on these specialized areas, the programme helps civil servants navigate the complex language of EU legal documents, communicate effectively with European counterparts, and confidently and precisely represent Ukraine's interests in the EU.

The training programme is structured around several key modules, each addressing different aspects of language use in the context of European integration. These modules are delivered through a synchronous online format, allowing for interactive learning experiences that include live discussions, role-playing, and collaborative problem-solving.

1. The module on EU Law and Institutions. This module provides participants with a comprehensive overview of the EU's legal framework, including its primary and secondary legislation. It covers the functions and roles of key institutions such as the European Commission, the European Parliament, and the European Court of Justice. The module is designed to equip participants with the knowledge needed to understand the legal texts they will encounter in their work and to engage in discussions about legal matters with their European counterparts.

2. Communication Skills Module. This module focuses on enhancing both written and oral communication skills in English. Participants learn how to draft various EU-related documents, such as policy briefs, reports, and memos. Additionally, the module includes extensive practice in public speaking, particularly on presenting arguments and negotiating positions in English. Through simulated EU meetings and debates, participants gain confidence in their ability to articulate Ukraine's positions clearly and persuasively.

3. Intercultural Communication Module. Given the diverse cultural backgrounds of EU member states, this module addresses the challenges of intercultural communication. Participants learn about the cultural norms and expectations that can influence communication in the EU context. They are trained in strategies for navigating cultural differences, ensuring they can build effective working relationships with colleagues across the EU. This module also emphasizes the importance of cultural sensitivity in international diplomacy.

4. Case Studies and Simulations. The programme includes case studies and simulations based on real-life scenarios that civil servants will likely encounter. These activities allow participants to apply the skills and knowledge they have acquired in a practical, hands-on environment. By working through complex problems in a controlled setting, participants develop the critical thinking and problem-solving skills needed for effective decision-making in the EU context.

The language training programme has already significantly impacted the effectiveness of Ukrainian civil servants in the European integration process. Participants report increased confidence in their ability to communicate in English and a greater understanding of the EU's legal and institutional structures. This, in turn, has enhanced their ability to represent Ukraine's interests in EU meetings and negotiations.

For example, civil servants who have completed the programme have been able to engage more effectively in drafting EU-related legislation, ensuring that Ukraine's laws are fully aligned with EU requirements. They have also played a more active role in EU-funded projects, from proposal writing to project implementation, thereby increasing Ukraine's ability to secure and manage EU funds.

Despite the successes of the language training programme, several challenges need to be addressed to ensure its continued effectiveness. One of the primary challenges is the varying levels of English proficiency among civil servants. While some participants enter the programme with a solid foundation in English, others may struggle with even basic language skills. This disparity can make it difficult to design a one-size-fits-all curriculum that meets the needs of all participants.

Another challenge is the time constraints faced by civil servants. Many of them are already burdened with heavy workloads and may find it difficult to commit the necessary time and energy to language training. The online format of the programme helps to mitigate this issue by allowing for flexible participation, but it cannot completely eliminate the time pressures faced by busy professionals.

There is a clear need to expand the language training programme to reach more civil servants. Currently, the programme is limited in scope, and many civil servants who would benefit from the training are unable to participate due to capacity constraints. Expanding the programme will require additional resources, but it is necessary to ensure that all civil servants involved in the European integration process have the language skills they need.

There is also potential to expand the programme to include training in other EU languages, such as French and German. While English is the primary working language of the EU, proficiency in other languages can be an asset in bilateral relations with individual EU member states. Expanding the programme to include additional languages could further enhance the effectiveness of Ukrainian civil servants in their interactions with European counterparts.

Discussion and conclusions

Ukraine's path to European integration is a complex and multifaceted process requiring significant reforms across various sectors. Ukraine's path to European integration is a complex and multifaceted journey requiring comprehensive reforms and alignment with EU standards across various sectors. This process's effectiveness depends significantly on Ukrainian civil servants' ability to engage in EU frameworks, where English proficiency is essential. The specialized language training programme developed by the Research Service of the Verkhovna Rada of Ukraine is a substantial step toward enhancing the linguistic competencies of civil servants. By equipping them with the necessary skills for communication, negotiation, and understanding of EU-specific terminology and cultural nuances, the programme supports individual career development. It contributes to Ukraine's institutional readiness for international cooperation within the EU.

However, this study suggests that to fully realize the programme's potential, ongoing refinement is essential. Expanding the programme's scope to address varying levels of English proficiency, incorporating continuous assessments, and integrating training in additional EU languages like French and German would make the programme more comprehensive. Addressing these areas

would enable a more tailored approach to training, catering to the diverse linguistic needs of civil servants involved in European affairs.

Furthermore, including intercultural communication training and exposure to real-world EU scenarios through simulations and case studies enhances practical understanding, which is critical for meaningful engagement within EU institutions. By refining these aspects, Ukraine can further enhance the capacity of its civil servants to meet the linguistic and intercultural demands of EU integration.

Ultimately, aligning the programme more closely with the tasks and challenges faced by Ukrainian civil servants in European contexts would improve Ukraine's effectiveness in advancing its EU integration objectives. This programme, if continuously adapted and expanded, can play a pivotal role in Ukraine's transition to a more integrated European future, ensuring that Ukrainian civil servants are equipped to represent the country's interests competently and confidently on the EU stage.

References

- Borghetti, C., & Qin, X. (2022). Resources for intercultural learning in a non-essentialist perspective: An investigation of student and teacher perceptions in Chinese universities. *Language and Intercultural Communication*, 22(5), 599–614. <https://doi.org/10.1080/14708477.2022.2105344>
- Cogo, A. (2012). English as a Lingua Franca: Concepts, use, and implications. *Annual Review of Applied Linguistics*, 66(1), 97–105. <https://doi.org/10.1093/elt/ccr069>
- Graddol, D. (1997). *The Future of English: Language in a changing world*. The British Council. https://www.teachingenglish.org.uk/sites/teacheng/files/pub_learning-elt-future.pdf
- Guth, S., & Helm, F. (2012). Developing multiliteracies in ELT through telecollaboration. *ELT Journal*, 66(1), 42–51. <https://doi.org/10.1093/elt/ccr027>
- Herbert, M. (2023). On the role of English in the post-Brexit European Union. *International Journal of Language & Law (IJLL)*, 12, 31–47. <https://doi.org/10.14762/ijll.2023.031>
- Khalel, A., Zhaitapova, A. A., Mamedova, F., & Dulayeva, E. (2021). Development of foreign language professionally discursive competence of future diplomats. *International Journal of society, culture & language*, 9(2), 74–84. https://www.ijscsl.com/article_246042_659f4fb6c46e6ddd33697e78966f5257.pdf
- Long, M. H., & Doughty, C. J. (2017). *The Handbook of Language Teaching*. Wiley-Blackwell. <https://doi.org/10.1002/9781444315783>
- Mishchenko, V. (2016). Language and translation in the EU legal and institutional framework. In *European integration in the context of modern geopolitics* (pp. 208–213). Pravo [in Ukrainian]. [Mishchenko, V. (2016). Language and translation in the EU legal and institutional framework. *У Європейській інтеграції в контексті сучасної геополітики* (с. 208–213). *Право*]. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/11324/1/Mishchenko_208-213.pdf
- Seidlhofer, B., Breiteneder, A., & Pitzl, M.-L. (2006). English as a lingua franca in Europe: Challenges for applied linguistics. *Annual Review of Applied Linguistics*, 26, 3–34.

Отримано редакцією журналу / Received: 16.08.24

Прорецензовано / Revised: 11.11.24

Схвалено до друку / Accepted: 14.11.24

Інна ЗАЯРНА, канд. пед. наук, доц.
ORCID ID: 0000-0002-9464-096X
e-mail: izaiarna@gmail.com
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

УДОСКОНАЛЕННЯ АНГЛОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Наголошено, що інтеграція України до Європейського Союзу вимагає всебічної підготовки в різних секторах, де володіння мовою відіграє ключову роль у забезпеченні безперешкодної взаємодії в межах структур Європейського Союзу. Досліджено особливості англomовної підготовки державних службовців України в контексті євроінтеграційних процесів. Особливу увагу приділено питанню ефективності спеціалізованої програми навчання англійської мови, розробленої для державних службовців України Дослідницькою службою Верховної Ради України, що спрямована на підвищення їхніх мовних навичок в умовах європейської інтеграції України. Основний акцент цього дослідження зроблено на оцінюванні того, як ця програма навчання здатна допомогти державним службовцям оволодіти іншомовною компетентністю, яка є критично важливою для ведення переговорів, законодавчої діяльності та комунікації в багатомовному середовищі Європейського Союзу.

Досліджено структуру та зміст поточної програми навчання англійської мови, підкреслюючи її сильні боки, такі як акцент на термінології Європейського Союзу та інтерактивних методиках навчання, а також зазначено ті виклики, які варто врахувати під час реалізації цієї програми, зокрема недостатня адаптація навчання до різних рівнів володіння мовою її учасників.

Висновки, зроблені на основі цього дослідження, роблять внесок у тривалі дискусії щодо стратегічного розвитку мовних програм навчання для державних службовців, підкреслюючи, що такі ініціативи не лише підтримують індивідуальний кар'єрний розвиток державних службовців України, але й підвищують інституційну готовність до міжнародної співпраці. Зближення програм навчання мови з практичними потребами державних службовців, які залучені до європейських справ, дозволяє Україні більш ефективно просувати свої цілі щодо інтеграції до Європейського Союзу.

Ключові слова: європейська інтеграція; програма навчання англійської мови; державні службовці України; англійська мова; професійний розвиток

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study, in the collection, analyses or interpretation of data, in the writing of the manuscript, or in the decision to publish the results.

UDC 353.072:332.1](477) "366"
DOI: <https://doi.org/10.17721/2616-9193.2024/20-3/12>

Viktoriia KOLTUN, DSc (Public Adm.), Prof.
ORCID ID: 0000-0001-8432-873X
e-mail: viktoriia_koltun@knu.ua
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine
Tetiana PALAMARCHUK, PhD (Public Adm.), Assoc. Prof.
ORCID ID: 0000-0001-6561-8248
e-mail: tetiana.palamarchuk@knu.ua
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine
Liudmyla LUTSENKO, Student
ORCID ID: 0000-0001-8432-873X
e-mail: lyudkluc@ukr.net
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

ORGANISATIONAL AND FINANCIAL MECHANISM FOR IMPROVING INTERREGIONAL COOPERATION IN THE CONTEXT OF POST-WAR RECONSTRUCTION OF UKRAINE

Background. This article substantiates approaches to improving interregional cooperation in Ukraine in the context of post-war reconstruction through the use of an organisational and financial mechanism, in particular, it develops promising areas of activity in the field of development of interregional cooperation of certain institutional structures in Ukraine; summarises the advantages and disadvantages of clustering interregional development in Ukraine and the systemic effects of cluster development on the economy of the region and the country as a whole; outlines the organisational procedures for interregional cooperation.

Methods. In preparing the research, were used as general methods, including methods of abstraction, logic, synthesis and analysis (in particular, causal analysis), extrapolation, and as special methods and approaches. For example, the method of functional analysis was used to identify the specifics of clustering; a set of methods belonging to a wide range of systems theory – in analysing correlations between environments of different levels, connections, resources, dynamic open systems, and analysis of homeostats of these systems; an activity-based approach – in characterising the functioning of development actors; modelling – in describing financial models, etc.

Results. The research has established that the purpose of the organisational mechanism of interregional cooperation in Ukraine is to ensure coordination and effective interaction between regions for joint solution of economic, social and infrastructural tasks, which contributes to their sustainable development. As a result of the analysis of statistical data, it has been clarified that such an instrument of the organisational and financial mechanism as clusters is an important factor in interregional development, and in some cases – the driver of the modern national economy. The existence of developed regional clusters in Ukraine contributes to the development of small and medium-sized businesses, increases the level of GDP and the competitiveness of industries and individual regions of Ukraine. Based on the analysis of the effectiveness of public-private partnership projects, was emphasised that in order to strengthen the economy and increase the competitiveness of regions and the country as a whole, it is necessary to intensify public-private partnerships, which would contribute to more efficient use of resources and implementation of innovative initiatives.

Conclusions. The research proves that the organisational and financial mechanism, subject to the integrated use of basic and innovative instruments and their components, has sufficient potential to improve the existing and develop new approaches to the implementation of interregional cooperation to ensure the processes of post-war recovery and development in Ukraine. It is established that the organisational mechanism of interregional cooperation in Ukraine is a key element for ensuring effective interaction between regions and successful implementation of joint projects and programmes. It promotes the efficient use of resources, coordination of strategies and actions for their implementation, which ensures sustainable development of regions and solving common social and economic problems. The sustainable functioning of this mechanism increases the efficiency of interregional cooperation, stimulates innovation and supports infrastructure development. It is clarified that strengthening the financial base of interregional cooperation in Ukraine is extremely important for ensuring the successful development of regions and implementation of joint initiatives. Despite the increase in funding, obstacles such as unequal distribution of resources and lack of coordination between funding sources remain. In order to promote sustainable development, it is becoming clear that there is a need to combine different financial models and increase the transparency of financial transactions. It is equally important to focus on reducing the debt burden by maximising the use of loans and improving the efficiency of public-private cooperation. Prospects for further research are related to the need for a deep theoretical understanding of the processes of European integration in the context of inter-territorial cooperation in the context of Ukraine's post-war recovery in order to develop practical recommendations.

Keywords: public administration, post-war reconstruction, development, region, cooperation, interregional cooperation, public administration mechanisms, organisational and financial mechanism, organisational instruments, financial instruments, models, clusters, European integration, sustainable development, public-private partnership, financial resources, innovations

Background

In the current environment, the specifics of which are determined by the tracks of European integration and repulsion of full-scale armed aggression by Russia, the issue of interregional cooperation is becoming particularly relevant. At the current stage of development of Ukrainian statehood, interregional cooperation is articulated by the need to integrate domestic regions for the purposes of joint development and infrastructure restoration and is conditioned by the challenges outlined above. Effective mechanisms of cooperation between regions can contribute not only to economic recovery, but also to strengthening social ties and supporting civil society. The involvement of international partners and grant programmes

opens up new opportunities for implementing joint projects that meet the needs of local communities. However, in order to achieve maximum results, it is necessary to develop effective tools that would ensure synergies between regions, taking into account their specific needs and resources. Given the state's European integration aspirations, the development of new approaches to interregional cooperation is an important step towards increasing the country's competitiveness by improving existing mechanisms through the introduction of a set of innovative tools.

The purpose of the article is to substantiate approaches to establishing the specifics of the application of the organisational and financial mechanism for

improving interregional cooperation in the context of post-war reconstruction of Ukraine.

Sources. Currently, a significant body of theoretical research on interregional cooperation has been accumulated in Ukraine and abroad. In this context, it is worth mentioning the works of such scholars as Bila et al. (2011), Zhalilo and Snihova (2021), Lango (2015), Melnyk (2018), Rohozian and Zabłodska (2020), Zardi (2018) and a whole host of other scholars. At the same time, important aspects of developing effective mechanisms for interregional cooperation in the current environment have not yet been properly studied by scholars and experts and require in-depth research.

Methods

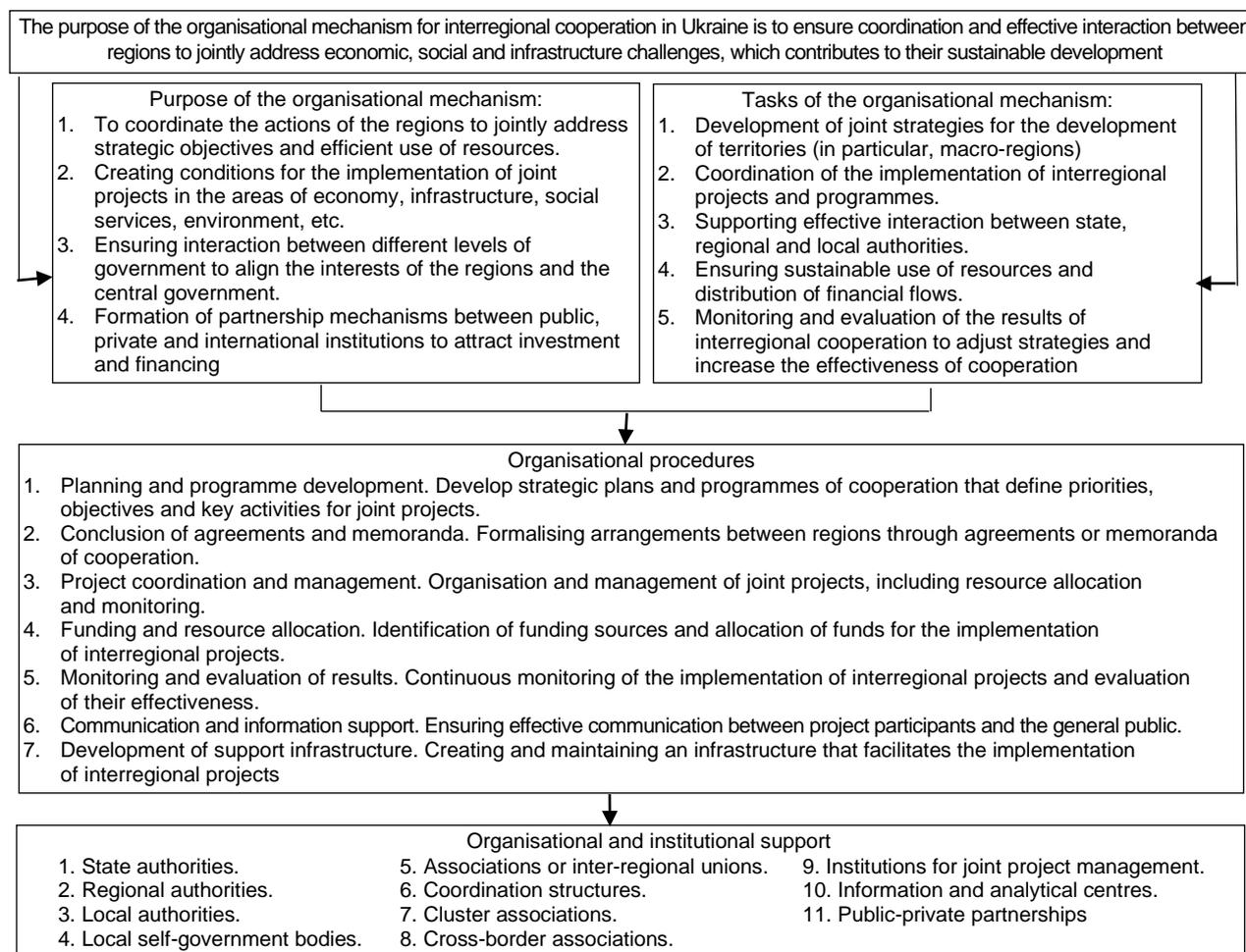
To obtain scientific results, were used as general methods, including methods of abstraction, logic, synthesis and analysis (in particular, causal analysis), extrapolation, and as special methods and approaches. For example, the method of functional analysis was used to identify the specifics of clustering; a set of methods belonging to a wide range of system theory (in analysing correlations between environments of different levels, connections, resources, dynamic open systems, and analysis of homeostats of these systems); an activity-based approach was used to characterise the functioning of development actors; modelling was used to describe financial models, etc.

Results

The organisational and financial mechanism for improving interregional cooperation in Ukraine is crucial for

achieving balanced regional development and boosting the national economy. As noted in recent publications, "The organisational mechanism makes it possible to coordinate joint efforts to address important socio-economic issues... In the absence of a well-established system for managing interregional projects, there may be differences in goals, wasteful allocation of resources, and delays in the implementation of initiatives" (Smachnyi, 2019, p. 130). At the same time, the financial mechanism is aimed at developing approaches to securing the necessary funding for the implementation of projects and initiatives, promoting economic development and improving the relevant infrastructure. Given the constraints of the state budget, it is crucial to seek diverse sources of funding, including loans and investments. Well-designed financial assistance systems allow regions to effectively implement projects and promote the development of important sectors of the economy. Cooperation between regions mitigates risks and aims to optimise the use of resources through joint financing. As a result, the creation of effective organisational and financial mechanisms is crucial for successful interregional cooperation, which ultimately leads to greater economic integration and improved living conditions. Improving the specific instruments of these mechanisms will be a major step forward in ensuring regional stability and accelerating the country's recovery and development.

The approaches to the organisational mechanism of interregional cooperation in Ukraine are outlined in figure 1.

Source: compiled by the authors according to (Smachnyi, 2019; Arapova, 2016; Tyshchenko, 2013).

Fig. 1. Organisational mechanism of interregional cooperation in Ukraine

Thus, the purpose of the organisational mechanism of interregional cooperation in Ukraine is to ensure coordination and effective interaction between regions to jointly address economic, social and infrastructure challenges, which contributes to their sustainable development.

Organisational procedures within the defined organisational mechanism of interregional cooperation in Ukraine are presented in table 1.

Table 1

Organisational procedures within the outlined organisational mechanism of interregional cooperation in Ukraine

Procedure	Contents	Examples
1. Programme planning and development	Develop strategic plans and cooperation programmes that define priorities, goals and key activities for joint projects	Developing an economic development programme for the interregional cluster; a strategic plan for the development of common infrastructure
2. Conclusion of agreements and memoranda of understanding	Formalising arrangements between regions through agreements or memoranda of cooperation	An agreement on joint implementation of an infrastructure project between the regions; a memorandum of partnership for tourism promotion
3. Project coordination and management	Organisation and management of joint projects, including resource provision and execution control	Creation of an interregional working group to manage the road reconstruction project; coordination of energy development projects
4. Funding and resource allocation	Identification of funding sources and allocation of funds for interregional projects	Attraction of grants from international organisations; allocation of the state budget for the implementation of interregional infrastructure projects
5. Monitoring and evaluation of results	Continuous monitoring of the implementation of interregional projects and evaluation of their effectiveness	Conducting regular audits of project progress; assessing the project's impact on regional economic development
6. Communication and information support	Ensuring effective communication between project participants and the general public	Organising press conferences to highlight project results; creating an online platform for information exchange between regions
7. Development of support infrastructure	Create and maintain an infrastructure that facilitates the implementation of interregional projects	Open information and analytical centres to support projects; develop technical support for interregional initiatives

Source: developed by the authors.

Thus, the purpose of the organisational mechanism of interregional cooperation in Ukraine is to ensure coordination and effective interaction between regions to jointly address economic, social and infrastructure challenges, which contributes to their sustainable development. The development of clusters in the system of interregional development of Ukraine seems to be a promising area for improving the organisational and financial mechanism. According to researchers, clustering increases labour productivity, accelerates the introduction of innovations in production and increases the competitiveness of various sectors of the economy. Clusters are not costly to organise and are based on a number of initiatives that encourage participants to cooperate. The formation of clusters makes it possible to create an economic space focused on expanding trade, increasing exports and free movement of capital and labour (Ivanchenko, 2013).

The functions of clusters are based on networking, cooperation, coordination of joint activities and competition

at the interregional level. Cluster centres are usually located in the geographical centre of a region and specialise in certain industries that share common technologies and activities. The creation of such networks can be initiated by both governments at various levels and the private sector. In the former case, local administrations actively invest in cluster development, while in the latter case, investments may be required at a later stage if the cluster is important for the region and needs support.

State support is important for the initial development of clusters, as it creates conditions for the integration of national economic development strategies and regional potential. As clusters contribute to rapid economic development and qualitative transformation of the regional economic system, cluster policy and cluster formation have become important topics in the modern economy (Voynarenko, 2011, p. 226).

The advantages and disadvantages of clustering interregional development in Ukraine are summarised in table 2.

Table 2

Advantages and disadvantages of clustering interregional development in Ukraine

Advantages	Disadvantages
<ol style="list-style-type: none"> 1. Growth of the tax base. 2. Diversification of economic development in the region. 3. Significant simplification of access of regional enterprises to various types of resources. 4. Increase in sales efficiency due to the sustainability of logistics flows between cluster enterprises. 5. Making a qualitative leap in the innovative development of the cluster's enterprises through the involvement of scientific institutions. 6. The development of the clustering institution allows to create effective institutional conditions for attracting all resources and increasing the competitiveness of the region. 7. The development of the clustering institution allows to create effective institutional conditions for attracting resources and increasing the competitiveness of the region. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lack of experience, clear methodologies, economic ties, poor quality of the business climate, psychological unwillingness to cooperate. 2. The concept of a cluster is not regulated by law, corruption in government agencies, and Ukraine's technological backwardness. 3. Excessive concentration of enterprises on internal relations, ignoring the environment outside the cluster, can lead to the obsolescence of technologies and a decrease in their competitiveness. 4. Cluster isolation may lead to a decrease in the flexibility of the participating enterprises. 5. The absence of competitors within a particular cluster "destroys" the need for continuous improvement of the production and sales process.

Ending table 2

Advantages	Disadvantages
8. Establishment of partnership cooperation on a contractual basis between cluster members, which contributes to the formation of a common information environment	6. Relative remoteness of industrial enterprises from suppliers of raw materials and consumers of final products. 7. Dependence of the performance of the entire cluster on the efficiency of each of its members

Source: compiled by the authors according to (Ivanchenko, 2013).

Consequently, regions where clusters are active show significantly better development results. Ukraine has significant potential for clustering in both high technology and traditional sectors. The country is developing a system of interaction between cluster members, which requires effective communication channels. A cluster is a network of geographically connected and complementary enterprises, including service providers, producers and consumers, which are united around research centres and have vertical links with local institutions and authorities (Vasylieva, 2012, p. 21).

Thus, we consider clusters to be a voluntary association of organisations operating in a particular industry and geographical region, closely interacting within the value chain to improve competitiveness, increase exports and reduce costs. Such associations contribute to the economic growth of the region. Clusters can be initiated by both public and private institutions or companies (Vasilieva, 2012, p. 20).

In the USA, these are mainly venture capitalists, start-ups and research organisations, and in the EU, regional authorities. In Ukraine, the cluster movement is developing unregulated and without a single representative body at the national level. State support for clusters was insufficient, as there were no relevant policies or state bodies dealing with their development until 2020 (Voynarenko, 2011, p. 276).

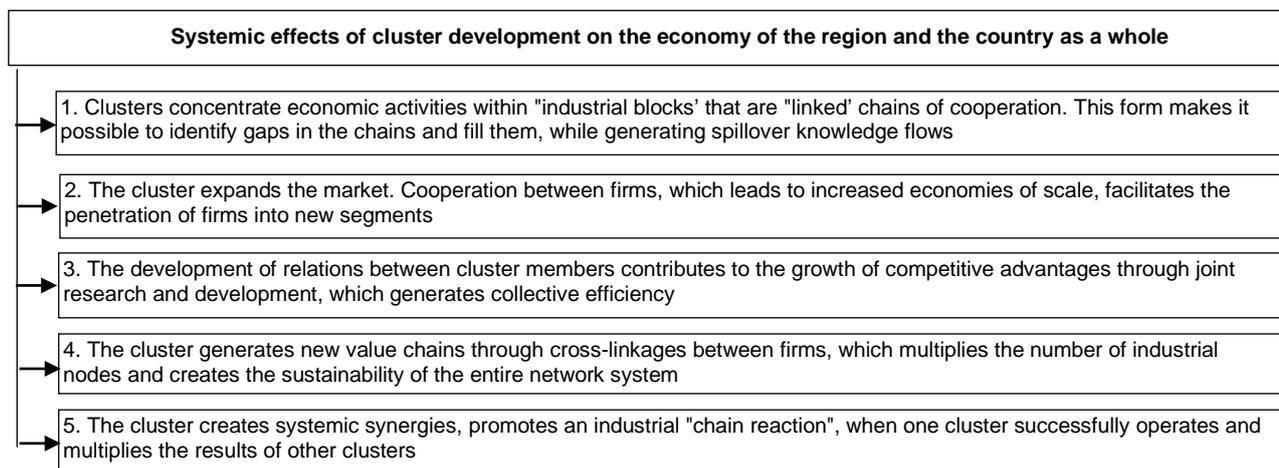
There are about 50 cluster initiatives and clusters in the country, 22 of which are on the European Cluster Collaboration Platform (ECCP). There has also been significant activity at the regional level in recent years. The 30 cluster organisations registered in Ukraine represent the following types of economic activity (Yurchak, 2020):

- IT – 31 %;
- AGRICULTURE – 16 %;
- woodworking and furniture industry – 13 %;
- energy – 10 %;
- aerospace industry – 6 %, etc.

The most developed and widespread are IT clusters, among which the Lviv and Kharkiv IT clusters stand out in terms of organisation and scale of activity. Among the industrial clusters, the Zakarpattia automotive cluster, the Kherson business cluster (engineering), and the Rivne furniture cluster are well-known (Yurchak, 2020).

However, there are already a sufficient number of people and organisations in Ukraine who understand the topic and initiate the formalisation of clusters. These include proactive enterprises (Eastern Food Technology plus Interregional Industrial Cluster and Lviv IT Cluster), business associations (Association of Industrial Automation Enterprises of Ukraine), etc.

Thus, the systemic effects of cluster development on the economy of the region and the country as a whole are primarily as follows (fig. 2).

Source: compiled by the authors according to (Yurchak, 2020).

Fig. 2. Systemic effects of cluster development on the economy of the region and the country as a whole

Thus, we can state that clusters are an important factor in interregional development and, in some cases, a driver of the modern national economy. The existence of developed regional clusters in Ukraine contributes to the development of small and medium-sized businesses, increases GDP and the competitiveness of industries and individual regions of Ukraine. We also need to articulate the importance of clustering for the development of an organisational mechanism for interregional cooperation.

Organisational and institutional support for the organisational mechanism of interregional cooperation consists in the creation and functioning of structures, institutions and systems that ensure effective coordination, management and implementation of joint projects between regions. This includes (Arapova, 2018; Tyshchenko, 2013):

1. Establishing interregional coordination bodies, such as interregional councils or commissions, is crucial to facilitate cooperation between regions, formulate strategies and implement initiatives.

2. Establishment of regional administrative structures – ensuring that regional and local administrations are in place to facilitate and implement interregional initiatives.

3. Establishment of specialised bodies and agencies – establishing institutions that facilitate interregional cooperation, such as regional development agencies or information and analytical centres.

4. Establishment of clearly defined procedures and rules of engagement – creation of regulations, agreements

and protocols that outline the procedure for cooperation, financing, management and monitoring processes.

5. Providing information and communication support involves creating platforms for information exchange, conducting information campaigns and ensuring access to relevant data for successful project implementation.

Promising areas of activity in the development of interregional cooperation of individual institutional structures in Ukraine are presented in table 3.

Table 3

Promising areas of activity in the development of interregional cooperation of individual institutional structures in Ukraine

Authority	Tasks for the development of interregional cooperation
Verkhovna Rada of Ukraine (VRU)	1. Development and adoption of legislation regulating interregional cooperation 2. Control over the implementation of laws related to regional development
Cabinet of Ministers of Ukraine (CMU)	1. Development and implementation of state policy on interregional cooperation 2. Coordination of actions of central and local authorities
Ministry of Development of Communities, Territories and Infrastructure of Ukraine	1. Develop and implement national strategies and programmes for the development of the transport and infrastructure network 2. Support for interregional infrastructure projects
Regional state administrations (RSAs)	1. Coordination of interregional projects at the oblast level 2. Interaction with local authorities to implement joint initiatives
Local self-government bodies	1. Initiate and participate in local and interregional projects 2. Cooperation with other communities and regions to implement joint social and economic programmes
Cluster associations	1. Formation and support of interregional business networks and clusters for economic development 2. Creation of joint innovation and production projects
Cross-border associations	1. Cooperation with neighbouring countries to implement joint border projects 2. Development of joint infrastructure and cultural programmes
Information and analytical centres	1. Collect, analyse and provide information to support interregional projects 2. Conducting research and monitoring the effectiveness of interregional initiatives
Public-private partnerships	1. Attracting private investment to implement interregional projects 2. Cooperation with business to develop and implement infrastructure and social projects

Source: compiled by the authors based on (Community international partnership..., 2024; Legislative initiatives to continue decentralization..., 2024; Tkachuk et al., 2024; What should be the format of participation..., 2023).

Thus, the organisational mechanism of interregional cooperation in Ukraine is a key element for ensuring effective interaction between regions and successful implementation of joint projects and programmes. It encourages the efficient use of resources, coordination of actions and coordination of strategies, which ensures sustainable development of the regions and solving common social and economic problems. The smooth operation of this mechanism increases the effectiveness of interregional cooperation, stimulates innovation and supports infrastructure development. Thanks to well-established procedures and institutional support, interregional initiatives receive the necessary resources and management support. As a result, the organisational structure plays a crucial role in the implementation of the strategy of balanced regional development and enhancing Ukraine's competitiveness.

The financial mechanism of interregional cooperation includes a set of financial instruments, funding sources and procedures to facilitate the implementation of joint projects and initiatives between the regions of Ukraine. As noted in modern studies, it includes (Tychkovska, 2020; Pukhry, 2017; Kravchenko, & Markovskiy, 2011).

1. Sources of funding, which include the state budget, local budgets, international grants, loans, private sector investments, and European Union funds.

2. Mechanisms for the allocation of funds – budgeting procedures, financial control, resource allocation and adjustment of funding.

3. Financial planning involves the creation of financial plans and programmes for the implementation of interregional projects, including the estimation of costs and revenues.

4. Cooperation with investors and lenders – attracting private investors, international financial institutions and banks to support interregional initiatives.

5. Financial management and audit – controlling expenditures, evaluating the efficiency of financial resources and conducting audits to ensure transparency and accountability.

This mechanism ensures the availability of resources for the implementation of interregional projects, promotes economic growth in different regions, and helps to achieve common goals in the development of infrastructure, social services, and other important areas. There are various models of financing interregional projects in Ukraine, as summarised in table 4.

Table 4

Analysing models of financing interregional projects in Ukraine

Model name	The essence of the model	Features of the model	Examples of funding for specific projects in Ukraine
State funding	Financing of projects from the state budget	Central management, funding through national programmes and government grants	Reconstruction of roads as part of the interregional Big Construction project; reconstruction of bridges at the national level
Local funding	Financing projects from local budgets or municipal funds	Decentralised governance, often complemented by co-financing from regional and city budgets	Repair and modernisation of local roads as part of inter-municipal cooperation; development of local infrastructure

Ending table 4

Model name	The essence of the model	Features of the model	Examples of funding for specific projects in Ukraine
International grants	Financing projects from international grant funds and programmes	Raising funds from international organisations and donors, specific requirements for projects and reporting	Environmental protection projects funded by the European Union; tourism development in the border regions funded by grants from the Organization of United Nations
Public-private partnership (PPP)	Co-financing of projects between government agencies and private companies	Private investors participate in the financing and implementation of projects, sharing risks and benefits	Implementation of projects to build new transport routes with the participation of private companies; modernisation of utilities
Lending	Financing projects through loans from banks or financial institutions	Attracting credit resources to cover expenses, the need to repay loans with interest	Loans for the modernisation of water supply in the regions; financing of infrastructure projects through banks
Funds for regional development	Specialised funds to support regional development that finance interregional projects	May include funds from the state budget, local budgets and international sources; targeted use	Financing the development of transport corridors through the Regional Development Fund; support for agricultural projects within regional funds

Source: compiled by the authors after (Kravchenko, & Markovskiy, 2011; Smolinska, & Ovchynnikova, 2021).

This may indicate that local budgets are gradually increasing their participation in joint projects, but their contributions remain relatively smaller compared to state funding. The volume of international grants is growing, which indicates an increase in external financing of interregional projects. This can be explained by the growing support of international donors for domestic initiatives that contribute to the progress of underdeveloped regions. The number of loans is growing, indicating that more and more people are finding credit attractive for financing their projects. Nevertheless, this type of financing carries a risk of debt accumulation that requires careful consideration.

Thus, strengthening the financial base of interregional cooperation in Ukraine is crucial to ensure the successful development of the regions and the implementation of joint initiatives. Despite the increase in funding, obstacles such as unequal distribution of resources and lack of coordination between funding sources remain. In order to promote sustainable development, it is becoming clear that there is a need to combine different financial models and increase the transparency of financial transactions. It is equally important to focus on reducing the debt burden by maximising the use of loans and increasing the effectiveness of public-private cooperation. For example, one of the key conditions for the formation of a stable economic environment that will contribute to the growth of the national economy and individual regions is effective cooperation between the government and business structures. It aims to create favourable conditions for doing

business and good business practices (Svirko et al., 2023, p. 119). Public-private partnerships in Ukraine involve a system of relations between public and private partners, which combines the resources of both parties. Risks, responsibilities and rewards (compensation) are shared between them, which ensures mutually beneficial cooperation for a long time. This partnership covers the creation, restoration of new facilities or modernisation of existing ones that require investment, as well as their further operation (Komarnytska, 2019, p. 45).

According to the data of central and local executive authorities in Ukraine, as of 01.01.2024, 198 agreements were concluded on the PPP terms, of which 22 agreements are being implemented (10 concession agreements, 6 joint venture agreements, 6 other agreements), 166 agreements are not being implemented (115 are not being implemented, 51 are terminated/expired), and 10 are suspended due to the armed aggression of the Russian Federation (tbl. 5).

The underdevelopment of public-private partnerships in Ukraine hinders economic growth and infrastructure modernisation, as it does not effectively attract investment and resources from the private sector. The lack of a clear regulatory framework and mechanisms for interaction between the state and business creates obstacles to the implementation of joint projects. To strengthen the economy and increase the country's competitiveness, it is necessary to intensify public-private partnerships, which will contribute to more efficient use of resources and implementation of innovative initiatives.

Table 5

Contracts concluded on the basis of the PPP, which are implemented in Ukraine, as at 01.01.2024

Region	Number and scope of PPP agreements
Volyn	1 (Tourism, leisure, recreation, culture and sports)
Dnipropetrovska	1 (Water collection, treatment and distribution)
Zhytomyr	1 (Production, transportation and supply of heat and distribution and supply of natural gas)
Transcarpathian	2 (Production, transportation and supply of heat and distribution and supply of natural gas, Water collection, treatment and distribution)
Zaporizhzhya	2 (Tourism, leisure, recreation, culture and sports, other)
Ivano-Frankivsk	1 (Tourism, leisure, recreation, culture and sports)
Kyiv	2 (Water collection, treatment and distribution, health care)
Kirovograd	1 (Tourism, leisure, recreation, culture and sports)
Lviv	2 (Water collection, treatment and distribution)
Mykolaiv	2 (Water collection, treatment and distribution)
Odesa	2 (Tourism, leisure, recreation, culture and sports, waste management, except collection and transportation)
Poltava	1 (Waste management other than collection and transportation)
Khmelnitsky	1 (Other)
Chernihiv	1 (Production, transportation and supply of heat and distribution and supply of natural gas)

Source: compiled by the authors according to (The status of PPP implementation in Ukraine., 2024).

The underdevelopment of public-private partnerships in Ukraine hinders economic growth and infrastructure modernisation, as it does not effectively attract investment and resources from the private sector. The lack of a clear regulatory framework and mechanisms for interaction between the state and business creates obstacles to the implementation of joint projects. To strengthen the economy and increase the country's competitiveness, it is necessary to intensify public-private partnerships, which will contribute to more efficient use of resources and implementation of innovative initiatives.

An important element of building a financial mechanism for improving interregional cooperation is the introduction of new financial instruments into the system of financial relations between regions. Thus, the introduction of new

financial instruments in the system of interregional financial relations is an important step towards strengthening economic stability and development of Ukraine. These financial instruments allow regions to manage their financial resources more efficiently and provide more transparent and responsible financing mechanisms. In addition, modern financial solutions can facilitate investment and infrastructure development, which is vital for a region's competitiveness. As a result, the introduction of such financial instruments can significantly improve interregional cooperation and ensure a more balanced socio-economic development (Shostak, 2019, p. 114).

Various financial instruments, their advantages and obstacles to the development of interregional cooperation in Ukraine are presented in table 6.

Table 6

Modern financial instruments, their advantages and obstacles to the development of interregional cooperation in Ukraine

Tool	Conditions and benefits of use	Obstacles to the use of the technology in Ukraine
Public-private partnerships	Provides co-financing of projects from the public and private sectors, reducing the financial burden on the budget. Benefits: access to private investment and innovative solutions	Insufficient legal framework, low trust between partners, lack of clear mechanisms for cooperation
Grant funding	Opportunity to receive non-repayable funds for projects that contribute to the socio-economic development of regions. Advantages: no obligations to repay the funds	Competition for limited funding, complexity of application procedures, uncertainty in the timing of funds allocation
Lending by international funds	Provision of concessional loans for the implementation of infrastructure projects. Benefits: reduced debt service costs, access to new technologies	Stringent performance requirements, risks of insufficient project implementation, and difficulties in project management
European structural funds	Financing projects that promote integration with the European Union, improve infrastructure and social services. Benefits: increased regional competitiveness	Non-transparent procedures, insufficient project preparation, lack of experience in managing European funds
Investment platforms	Platforms connecting investors and regions to finance joint projects. Benefits: fast capital raising, transparency of transactions	Lack of popularity and awareness of the platforms, lack of trust between the parties, technical difficulties in implementing the platforms

Source: compiled by the authors after (Vorotin et al., 2010; Davymuka et al., 2019; Shostak, 2019).

Discussion and conclusions

The research has established that the purpose of the organisational mechanism of interregional cooperation in Ukraine is to ensure coordination and effective interaction between regions for joint solution of economic, social and infrastructural tasks, which contributes to their sustainable development. As a result of the analysis of statistical data, it has been clarified that such an instrument of the organisational and financial mechanism as clusters is an important factor in interregional development, and in some cases – the driver of the modern national economy. The existence of developed regional clusters in Ukraine contributes to the development of small and medium-sized businesses, increases the level of GDP and the competitiveness of industries and individual regions of Ukraine. Based on the analysis of the effectiveness of public-private partnership projects, the author emphasises that in order to strengthen the economy and increase the competitiveness of regions and the country as a whole, it is necessary to intensify public-private partnerships, which will contribute to more efficient use of resources and implementation of innovative initiatives.

The research proves that the organisational and financial mechanism, subject to the integrated use of basic and innovative instruments and their components, has sufficient potential to improve the existing and develop new approaches to the implementation of interregional cooperation to ensure the processes of post-war recovery and development in Ukraine. It is established that the organisational mechanism of interregional cooperation in

Ukraine is a key element for ensuring effective interaction between regions and successful implementation of joint projects and programmes. It promotes the efficient use of resources, coordination of strategies and actions for their implementation, which ensures sustainable development of regions and solving common social and economic problems. The sustainable functioning of this mechanism increases the efficiency of interregional cooperation, stimulates innovation and supports infrastructure development.

It is clarified that strengthening the financial base of interregional cooperation in Ukraine is extremely important for ensuring the successful development of regions and implementation of joint initiatives. Despite the increase in funding, obstacles such as unequal distribution of resources and lack of coordination between funding sources remain. In order to promote sustainable development, it is becoming clear that there is a need to combine different financial models and increase the transparency of financial transactions. It is equally important to focus on reducing the debt burden by maximising the use of loans and increasing the effectiveness of public-private cooperation. The research proves that the organisational and financial mechanism, subject to the integrated use of basic and innovative instruments and their components, has sufficient potential to improve the existing and develop new approaches to the implementation of interregional cooperation to ensure the processes of post-war recovery and development in Ukraine. It is established that the organisational mechanism of interregional cooperation in Ukraine is a key element for ensuring effective interaction between regions and successful implementation of joint

projects and programmes. It promotes the efficient use of resources, coordination of strategies and actions for their implementation, which ensures sustainable development of regions and solving common social and economic problems. The sustainable functioning of this mechanism increases the efficiency of interregional cooperation, stimulates innovation and supports infrastructure development.

It is clarified that strengthening the financial base of interregional cooperation in Ukraine is extremely important for ensuring the successful development of regions and implementation of joint initiatives. Despite the increase in funding, obstacles such as unequal distribution of resources and lack of coordination between funding sources remain. In order to promote sustainable development, it is becoming clear that there is a need to combine different financial models and increase the transparency of financial transactions. It is equally important to focus on reducing the debt burden by maximising the use of loans and increasing the effectiveness of public-private cooperation. Prospects for further research are related to the need for a deep theoretical understanding of the processes of European integration in the context of inter-territorial cooperation in the context of post-war reconstruction of Ukraine in order to develop practical recommendations.

Authors' contribution: Victoriia Koltun – methodology, analysis of sources, development of theoretical foundations of research, writing – revision and editing (making significant changes, additions to the article); Tetiana Palamarchuk – conceptualization, analysis of sources, preparation of a literature review or theoretical foundations of research, writing – the original draft (writing the initial version (draft) of the article); Liudmyla Lutsenko – analysis of sources, writing – the original draft (writing the initial version (draft) of the article).

References

Arapova, A. S. (2016). Current state and prospects of cooperation of territorial communities in Ukraine. *Bulletin of Mariupol State University. Series: Law*, 12, 122–129 [in Ukrainian]. [Арапова, А. С. (2016). Сучасний стан та перспективи співробітництва територіальних громад в Україні. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право*, 12, 122–129].

Bila, S. O., Babets, I. H., Valiushko, I. V., Zhalilo, Ya. A., Zhuk, V. I., Kushnir, M. O., Lupatsii, V. S., Sobkevych, O. V., Shevchenko, A. V., & Shevchenko, O. V. (2011). *Interregional cooperation in the system of the new regional policy of Ukraine*. (Ya. A. Zhalilo, Ed.). NISS [in Ukrainian]. [Біла, С. О., Бабець, І. Г., Валюшко, І. В., Жаліло, Я. А., Жук, В. І., Кушнір, М. О., Лупацій, В. С., Собкевич, О. В., Шевченко, А. В., & Шевченко, О. В. *Міжрегіональне співробітництво у системі нової регіональної політики України* (Я. А. Жаліло, Ред.). НІСД].

Community international partnership: Opportunities, challenges and urbating needs. (2024, October 29). Decentralization [in Ukrainian]. [Міжнародне партнерство громад: Можливості, виклики та нагальні потреби. (2024, 29 жовтня). Децентралізація]. <https://decentralization.ua/news/18838>

Davymuka, S. A., Kuibida, V. S., & Fedulova, L. I. (2019). Trends in the development of the new EU regional policy. *Regional Economy*, 1, 76–87 [in Ukrainian]. [Давимука, С. А., Куйбіда, В. С., & Федуллова, Л. І. (2019). Тенденції розвитку нової регіональної політики ЄС. *Регіональна економіка*, 1, 76–87].

Ivanchenko, H. V. (2013). Development of a cluster model of regional development: A methodological approach. *Efficient economy*, 5 [in Ukrainian]. [Іванченко, Г. В. (2013). Розробка кластерної моделі розвитку регіону: Методологічний підхід. *Ефективна економіка*, 5]. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2049>

Komarntyska, H. O. (2019). Domestic experience of public-private partnership in the conditions of development of investment and innovation activities. *Black sea economic studies*, 44, 43–48 [in Ukrainian]. [Комарницька, Г. О. (2019). Вітчизняний досвід державно-приватного партнерства в умовах розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності. *Причорноморські економічні студії*, 44, 43–48].

Kravchenko, S. O., & Markovsky, S. S. (2011). The essence of financial support of state regional policy. *Public administration: Theory and practice*, 1 [in Ukrainian]. [Кравченко, С. О., & Марковський, С. С. (2011). Сутність фінансового забезпечення державної регіональної політики. *Державне управління: Теорія та практика*, 1]. <http://www.academy.gov.ua/ej/ej13/txts/Kravchenko.pdf>

Lanho, V. T. (2015). *Mechanisms of state management of sustainable development of regions on the basis of regional and cross-border*

cooperation [Unpublished dissertation of a Doctor of Sciences in Public Administration]. Donetsk State University of Management [in Ukrainian]. [Ланго, В. Т. (2015). *Механізми державного управління сталим розвитком регіонів на засадах регіонального та трансграничного співробітництва* [Неопубл. дис. д-ра наук з держ. упр.]. Донецький державний університет управління].

Legislative initiatives to continue decentralization: Round table abstracts. (2024, December 6). Decentralization [in Ukrainian]. [Законодавчі ініціативи для продовження децентралізації: Тези круглого столу. (2024, 6 грудня)]. <https://decentralization.ua/news/17440>

Melnyk, L. A. (2018). Interregional cooperation in Ukraine: Forms and priority directions of development. *Public administration: Improvement and development*, 1, 1–5 [in Ukrainian]. [Мельник, Л. А. (2018). Міжрегіональне співробітництво в Україні: Форми та пріоритетні напрями розвитку. *Державне управління: Удосконалення та розвиток*, 1, 1–5]. http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/1_2018/37.pdf

Pukhyr, S. T. (2017). *Financial mechanisms for the implementation of state regional policy: Current state and priorities for improvement*. University of Banking [in Ukrainian]. [Пухир, С. Т. (2017). *Фінансові механізми реалізації державної регіональної політики: Сучасний стан та пріоритети удосконалення*. Університет банківської справи].

Rohozian, Yu. S., & Zablodska, I. V. (2020). *Formation and implementation of the strategy for the development of interregional economic cooperation in the conditions of European integration*. V. K. Mamutov Institute of Economic and Legal Research NAS of Ukraine [in Ukrainian]. [Рогозян, Ю. С., & Заблodsка, І. В. (2020). *Формування та реалізація стратегії розвитку міжрегіонального економічного співробітництва в умовах євроінтеграції*. Інститут економіко-правових досліджень ім. В. К. Мамутова НАН України].

Shostak, L. B. (2019). Tools for ensuring investment and innovation development of the regions of Ukraine. *Scientific notes of V. I. Vernadsky Tavri National University. Series: Economics and management*, 30(69), 89–94 [in Ukrainian]. [Шостак, Л. Б. (2019). Інструменти забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку регіонів України. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*, 30(69), 89–94].

Smachnyi, V. (2019). Development of the organizational mechanism of cooperation of territorial communities. *Public Administration and local government*, 4(43), 128–138 [in Ukrainian]. [Смачний, В. (2019). Розвиток організаційного механізму співробітництва територіальних громад. *Державне управління та місцеве самоврядування*, 4(43), 128–138].

Smolinska, S., & Ovchynnikova, T. (2021). Financial support of regional development at the current stage of development of Ukraine. *Young Scientist*, 3(91), 106–110 [in Ukrainian]. [Смолінська, С., & Овчиннікова, Т. (2021). Фінансове забезпечення регіонального розвитку на сучасному етапі розвитку України. *Молодий вчений*, 3(91), 106–110].

Svirko, S. V., Vlasiuk, T. O., Shevchuk, O. A., & Suprunova, I. V. (2023). Public-private partnership as a tool for innovative development of urban areas. *Economics, management and administration*, 11(103), 118–127 [in Ukrainian]. [Свірко, С. В., Власюк, Т. О., Шевчук, О. А., & Супрунова, І. В. (2023). Державно-приватне партнерство як інструмент інноваційного розвитку урбанізованих територій. *Економіка, управління та адміністрування*, 11(103), 118–127].

Tatarchenko, O. M. (2013). Strategic directions of implementation of interregional cooperation. *Culture of the peoples of the Black Sea region: Problems of material culture – Economic sciences*, 4, 166–169 [in Ukrainian]. [Татарченко, О. М. (2013). Стратегічні напрями реалізації міжрегіонального співробітництва. *Культура народів Причорномор'я: Проблеми матеріальної культури – Економічні науки*, 4, 166–169]. <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/92510/43-Tatarchenko.pdf?sequence=1>

The status of PPP implementation in Ukraine. (2024, January 24). Ministry of Economy of Ukraine [in Ukrainian]. [Стан здійснення ДПП в Україні. (2024, 24 січня). Міністерство економіки України]. <https://me.gov.ua/Documents/Detail?id=9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-1fb7ee1be26&title=StanZdiisnenniaDppVUkraini>

Tkachuk, A., Tretyak, Yu., Tkachuk, R., Bily, B., & Lapin, Ye. (2024, July 12). *Cohesion policy. EU and Ukraine: Analytical note*. Institute of Civil Society [in Ukrainian]. [Ткачук, А., Третяк, Ю., Ткачук, Р., Білий, Б., & Лاپін, Є. (2024, 12 липня). *Політика згуртованості. ЄС та Україна: Аналітична записка*. Інститут Громадянського суспільства]. <https://www.csi.org.ua/news/polityka-zgurtovanosti-yes-ta-ukrayina-analitychna-zapyska/>

Tychkovska, L. (2020). Mechanism of financial provision of regional development. *Skhid*, 6(106), 72–75 [in Ukrainian]. [Тичковська, Л. (2020). Механізм фінансового забезпечення регіонального розвитку. *Схід*, 6(106), 72–75].

Tyshchenko, O. P. (2013). Public administration of regional development in conditions of regionalization. *Economics: Theory and practice*, 1, 59–67 [in Ukrainian]. [Тищенко, О. П. (2013). Державне управління регіональним розвитком в умовах регіоналізації. *Економіка: Теорія та практика*, 1, 59–67].

Vasylieva, N. V. (2012). A cluster approach to the development of the national economy: The Finnish experience. In V. V. Mamonova (Ed.), *Clusters as a tool of regional development* (pp. 19–22). Kharkiv Regional Institute of Public Administration [in Ukrainian]. [Васильєва, Н. В. (2012). Кластерний підхід розвитку національної економіки: Фінський досвід. У В. В. Мамонова (Ред.), *Кластери як інструмент регіонального розвитку* (с. 19–22). Харківський регіональний інститут державного управління].

Voinarenko, M. P. (2011). *Clusters in institutional economy*. Triada-M [in Ukrainian]. [Войнаренко, М. П. (2011). *Кластери в інституційній економіці*. Триада-М].

Vorotin, V. Ye., Zhalilo, Ya. A., Bila, S. O., Fedulova, L. I., Mikula, N. A., Kushnir, M. O., Mitriaiieva, S. I., Pyshchulina, O. M., Liapin, D. V., Borshchevskiy, V. V., Shevchenko, O. V., Skyba, M. V., Khadzhyinov, I. V., Babets, I. H., Zhuk, V. I., Skorokhod, O. P., Kryzhevskiy, A. M., Zhemerenko, Ye. V., & Zasadko, V. V. (2010). *Public administration of Regional Development of Ukraine* (V. Ye. Vorotin, & Ya. A. Zhalilo, Eds.). NISS [in Ukrainian]. [Воротін, В. Є., Жаліло, Я. А., Біла, С. О., Федуллова, Л. І., Мікула, Н. А., Кушнір, М. О., Мітряєва, С. І., Пищуліна, О. М., Ляпін, Д. В., Борщевський, В. В., Шевченко, О. В., Скиба, М. В., Хаджинов, І. В., Бабєць, І. Г., Жук, В. І., Скороход, О. П., Крижевський, А. М., Жемеренко, Є. В., & Засадко, В. В. (2010). *Державне управління регіональним розвитком України* (В. Є. Воротін, & Я. А. Жаліло, Ред.). НІСД.

What should be the format of participation of local self-government in cross-border cooperation? Summary of Congressional hearings. (2023, June 15). Decentralization [in Ukrainian]. [Якою має бути участь місцевого самоврядування у транскордонному співробітництві: Тези

з Конаресових слухань. (2023, 15 червня). Децентралізація. <https://decentralization.ua/news/16754>

Yurchak, O. (2020, October 15). *What is necessary for the development of clusters in Ukraine*. GMK Center [in Ukrainian]. [Юрчак, О. (2020, 15 жовтня). *Що необхідно для розвитку кластерів в Україні*. GMK Center]. <https://gmk.center/ua/opinion/shho-neobhidno-dlya-rozvitku-klasteriv-v-ukraini/>

Zardi, A. (2018, 25 May). Council of Europe legal instruments on CBC: Are they useful and still relevant? In *Cross-border cooperation* (pp. 1–8). <https://rm.coe.int/council-of-europe-legalinstruments-on-cbc-are-they-useful-and-stillr/16808afb46>

Zhalilo, Ya., & Snihova, O. (2021). *Realization of the potential of interregional and intermunicipal cooperation within the cohesion policy*. [in Ukrainian]. [Жаліло, Я., & Снігова, О. (2021). *Реалізація потенціалу міжрегіонального та міжмуниципального співробітництва в межах політики згуртованості*] https://ucipr.org.ua/images/files/1622/1622_file.pdf.

Отримано редакцією журналу / Received: 30.10.24

Прорецензовано / Revised: 07.11.24

Схвалено до друку / Accepted: 14.11.24

Вікторія КОЛТУН, д-р наук з держ. упр., проф.

ORCID ID: 0000-0001-8432-873X

e-mail: viktoriia_koltun@knu.ua

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Тетяна ПАЛАМАРЧУК, канд. наук з держ. упр., доц.

ORCID ID: 0000-0001-6561-8248

e-mail: tetiana.palamarchuk@knu.ua

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Людмила ЛУЦЕНКО, студ.

ORCID ID: 0000-0001-6561-8248

e-mail: lyudikluc@ukr.net

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ УДОСКОНАЛЕННЯ МІЖРЕГІОНАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Вступ. Обґрунтовано підходи до удосконалення міжрегіонального співробітництва в Україні в умовах післявоєнного відновлення шляхом застосування організаційно-фінансового механізму, зокрема, розроблено перспективні напрями діяльності у сфері розвитку міжрегіонального співробітництва окремих інституційних структур в Україні; узагальнено переваги та недоліки кластеризації міжрегіонального розвитку в Україні і системні ефекти кластерного розвитку на економіку регіону та країни загалом; окреслено організаційні процедури міжрегіонального співробітництва в Україні; уточнено специфіку сучасних фінансових інструментів, їхні переваги та перешкоди для розвитку міжрегіонального співробітництва в Україні; здійснено аналіз моделей фінансування міжрегіональних проєктів в Україні.

Методи. Під час дослідження застосовано як загальні методи, зокрема методи абстрагування, логіки, синтезу та аналізу (наприклад, причинно-наслідкового аналізу), екстраполяції, так і спеціальні методи та підходи: метод функціонального аналізу – для виявлення специфіки кластеризації; комплекс методів, що належать до широкого кола теорії системи (для аналізу кореляції між середовищем різного рівня, зв'язків, ресурсів, динамічних відкритих систем, в аналізі гомеостатів зазначених систем); діяльнісний підхід – для характеристики функціонування суб'єктів розвитку; моделювання – під час описування фінансових моделей тощо.

Результати. Установлено, що метою функціонування організаційного механізму міжрегіонального співробітництва в Україні є забезпечення координації та ефективної взаємодії між регіонами для спільного виконання економічних, соціальних, інфраструктурних завдань, що сприяє їх сталому розвитку. У результаті проведеного аналізу статистичних даних уточнено, що такий інструмент організаційно-фінансового механізму, як кластери, є важливим чинником міжрегіонального розвитку, а в деяких випадках – рушієм сучасної національної економіки. Наявність розвинutih регіональних кластерів в Україні сприяє розвитку малого та середнього бізнесу, підвищує рівень ВВП та конкурентоздатність галузей та окремих регіонів України. На основі здійсненого аналізу результативності проєктів публічно-приватного партнерства наголошено, що для зміцнення економіки та підвищення конкурентоспроможності регіонів та країни загалом необхідно активізувати публічно-приватне партнерство, що сприятиме ефективнішому використанню ресурсів і реалізації інноваційних ініціатив.

Висновки. Обґрунтовано, що організаційно-фінансовий механізм, за умови комплексного застосування базових та інноваційних інструментів і їх складників, містить достатній потенціал для удосконалення наявних і напрацювання нових підходів до реалізації міжрегіонального співробітництва для забезпечення процесів післявоєнного відновлення і розвитку в Україні. Встановлено, що організаційний механізм міжрегіонального співробітництва в Україні є ключовим елементом для забезпечення ефективної взаємодії між регіонами та успішної реалізації спільних проєктів і програм. Він сприяє ефективному використанню ресурсів, координації стратегій та дій з їх реалізації, що забезпечує сталий розвиток регіонів та розв'язання спільних соціальних та економічних проблем. Стале функціонування цього механізму підвищує ефективність міжрегіонального співробітництва, стимулює інновації та підтримує розвиток інфраструктури. Розкрито, що зміцнення фінансової бази міжрегіонального співробітництва в Україні є надзвичайно важливим для забезпечення успішного розвитку регіонів та реалізації спільних ініціатив. Незважаючи на збільшення фінансування, такі перешкоди, як нерівний розподіл ресурсів і відсутність координації між джерелами фінансування, залишаються. Доведено, що для сприяння сталому розвитку стає очевидною необхідність поєднувати різні фінансові моделі і підвищувати прозорість фінансових операцій. Не менш важливо зосередитися на зменшенні боргового навантаження шляхом максимального використання позик і підвищення ефективності державно-приватного співробітництва. Визначено, що перспективи подальших наукових досліджень пов'язані з необхідністю глибокого теоретичного осмислення процесів євроінтеграції в розрізі міжтериторіального співробітництва в умовах післявоєнного відновлення України задля вироблення практичних рекомендацій.

Ключові слова: публічне управління та адміністрування, післявоєнне відновлення, розвиток, регіон, співробітництво, між-регіональне співробітництво, механізми публічного управління, організаційно-фінансовий механізм, організаційні інструменти, фінансові інструменти, моделі, кластери, євроінтеграція, сталий розвиток, публічно-приватне партнерство, фінансові ресурси, інновації

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The authors declare no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; or in the decision to publish the results.

UDC 351:[330.366:316.42]

DOI: <https://doi.org/10.17721/2616-9193.2024/20-4/12>

Larysa KOMAKHA, DSc (Philos.), Prof.

ORCID ID: 0000-0002-8474-372X

e-mail: l_komakha@knu.ua

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

EVOLUTION OF THE CONCEPT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN PUBLIC ADMINISTRATION DISCOURSE: TERRITORIAL CONTEXT

Background. *The article analyzes the evolution of the concept of sustainable development. It is emphasized that the concept of sustainable development proposed by the Brundtland Commission in its report "Our Common Future" provides a basis for the integration of environmental policy and development strategies. The author shows the ways of implementing economic instruments to support environmental protection, innovation and economic efficiency. It is substantiated that policy development and public support are crucial elements for the success of the introduction of new technologies and the reduction of production waste. The advantage of market environmental instruments over command and control is shown. Prospects for improving the system of territorial organization of power in Ukraine on the basis of the developed theoretical approaches are outlined.*

Methods. *In preparing the research, the following methods were used: forecasting, in particular, structuring in forecasting and forecast scenarios (in outlining the prospects for long-term economic stability); systematic approach (to identify correlations between economic, social and environmental components); chronological approach (to clarify the stages of evolution of the concept of sustainable development); structural and genetic analysis and synthesis (to determine the essence of the processes of development of the concept of sustainable development).*

Results. *The article traces the importance of the internal interdependence between the long-term stability of the environment and the economy, which is the basis of the principle of sustainable development in the management of territories. It is emphasized that the overall goal of sustainable development is the long-term stability of the economy and the environment, which is achieved by integrating and taking into account economic, environmental and social issues throughout the decision-making process by the elements of the territorial organization of power.*

It is proved that sustainable development requires elimination of fragmentation, i.e., environmental, social and economic issues should be integrated into decision-making processes, in particular, by local public authorities, in order to move towards truly sustainable development, both at the regional and national levels.

Conclusions. *It is shown that the concept of sustainable development in public administration plays a key role in ensuring the harmonious development of society, economy and environment, which requires the integration of efforts of citizens, public administration entities and business. It is emphasized that the basic functionality for the implementation of these vectors of public policy should be implemented in the system of territorial organization of power in Ukraine.*

Keywords: *concept of sustainable development, growth, public administration, territorial organization of power, harmonious development*

Background

For more than 50 years, humanity has been discussing the possibility of ensuring sustainable (steady, balanced) growth. However, the United Nations goal of "meeting the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own" remains unattainable (Report of the World Commission on environment and development..., 1987). World leaders have traditionally expressed concern about global warming, escalating international conflicts, and growing threats to food and energy security, but the situation is getting worse. Therefore, it remains important to articulate the need to return to balanced sustainable development, which combines the uniform development of economic, environmental and social vectors of society.

The purpose of the article is to review the evolution of the concept of sustainable development in the public administration discourse in order to develop recommendations for the formation of fundamental approaches to the construction of systems of territorial organization of power.

Sources. The attention to the issues of sustainable development in Ukraine began in the first decade of the twenty-first century. These are the works of Novikova et al. (2019), Bobrovska and Shumik (2014), Boholiubov et al. (2018), Buryk (2017), Vasylieva and Vasylieva (2018), Hrechko (2015), Zaitseva (2019), Kovalivska (2021), Kuspliak and Kuspliak (2020), Mamatova et al. (2020), Chykarenko et al. (2020), and others. The founder of the idea of sustainable development in Ukrainian science was Academician Vernadsky, the first President of the Academy

of Sciences of Ukraine, who formulated the "biosphere-noosphere concept of sustainable development" based on the development of nanotechnology in the global dimension, which in turn affects the economic, social and environmental components of sustainable development. In his opinion, the organization of a managed noosphere, i.e., the sustainable and safe development of world civilization, should become a strategy for the survival of humanity and ensure the sustainable development of the noocommunity (Novikova et al., 2019, p. 15).

Methods

In preparing the research, the following methods were used: forecasting, in particular, structuring in forecasting and forecast scenarios (in outlining the prospects for long-term economic stability); systematic approach (to identify correlations between economic, social and environmental components); chronological approach (to clarify the stages of evolution of the concept of sustainable development); structural and genetic analysis and synthesis (to determine the essence of the processes of development of the concept of sustainable development).

Results

In 1987, the Brundtland Commission published its report "Our Common Future" in an attempt to link the issues of economic development and environmental sustainability. In doing so, the report provided an often-quoted definition of sustainable development as "development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs" (Report of the World Commission on environment and

development..., 1987, p. 43). Though somewhat vague, this concept of sustainable development aims to sustain economic progress and advancement while protecting the long-term value of the environment; it "provides a framework for the integration of environmental policies and development strategies" (Report of the World Commission on environment and development..., 1987). However, long before the end of the 20th century, scholars argued that there should be no trade-off between environmental sustainability and economic development.

It should be noted that the terms sustainability and ability to be sustainable are used synonymously, either correctly or incorrectly, due to the translation of the term "sustainable development" in the Brundtland Report, as some countries defined the term as sustainable development, while other Spanish-speaking countries used it as sustainable development. In other words, the terms "sustainable development" or "resilient development", "sustained development" or "mindfulness" do not seem to have any substantive differences, as they stem from a confusion that is a product of translation, where many documents refer to the term "sustainable development" and others to "mindfulness". These two concepts are synonymous in terms of their application, but this connotation depends on the geographical location. In other words, in Europe, the term "sustainable" is used, while in America, the term "sustainability" is used, which is subject to different interpretations, since in developed countries, such as North America, it focuses on economic growth as the main strategy for improving the quality of life of the population, while in the European vision it is focused on the relationship between humans and the environment, which improves the living conditions of individuals, groups and institutions. Consequently, the semantic distortion of the term "sustainable" has increased, as it is used fragmentarily, economic development, social sustainable development and environmental sustainable development; hence the term "mindfulness" as it corresponds to interacting dimensions. Therefore, the definition of sustainable development is supposed to be a search for a balance between environmental, social and economic dimensions in territories.

Using economic tools, early theorists suggested that environmental protection policies could also foster innovation and generate profits. In 1920, Arthur Pigou noted that the existence of random, free services acts as a barrier to equilibrium in the market. In his work "Welfare Economics", Pigou noted that the discrepancy between marginal private costs and benefits and marginal social costs and benefits creates what we now call "externalities" (Pigou, 1920). These externalities are seen as side effects of transactions or costs and benefits not accounted for in a given price of a good or service. To correct the market failure, Pigou proposed a tax on those activities that produce negative externalities at a rate equal to these external costs (Pigou, 1920). By levying this fee, called the Pigou tax, the market price would more accurately reflect the total costs and benefits of the activity.

Based on this, Michael Porter and Klaas van der Linde theorized that pollution is a sign of inefficient resource use. Thus, win-win opportunities for the environment and the economy can be exploited through improvements that reduce pollution in production processes (Porter, & Linde, 1995). These authors argue that competitive advantage depends on the ability to innovate; thus, "by stimulating innovation, strict environmental regulations can actually increase competitiveness" (Porter, & Linde, 1995, p. 98). According to Porter's hypothesis, a properly designed

environmental policy that uses market incentives can stimulate the introduction of new technologies and reduce production waste. Testing of this theory has yielded mixed results, but scholars generally agree that policy design and public support are crucial elements for the success of these incentives. Nevertheless, market-based environmental instruments are generally perceived as more "business-friendly" than traditional command-and-control policies (Cooper, & Vargas, 2004).

Assessing natural resources is also in our interest. Truly rational and effective governance requires that the state take into account and protect the environment and natural resources on which its current and future development depends. Any other approach is doomed to failure. The links between environment and development thus provide a powerful justification for environmental protection: enlightened self-interest" (Dernbach, 1998, p. 20). This intrinsic interdependence between the long-term sustainability of the environment and the economy is the approach of sustainable development. Similar to Porter's win-win hypothesis that there is no need for compromise, sustainable development policy aims to address the sources of environmental degradation, not just the symptoms, while providing opportunities and incentives for economic progress (Porter, & Linde, 1995).

Components of a healthy environment, such as clean air and water, are considered public goods because they are not competitive and not excludable. Thus, it is the public sector that must support the provision of these goods and services. More recently, countries have moved to implement these market mechanisms to internalize the full costs of pollution and ensure the long-term sustainability of the environment; in other words, to ensure sustainable development, both at the regional, national and continental levels.

Although there are many definitions, the most commonly used definition of sustainable development is the one proposed by the Brundtland Commission (Report of the World Commission on environment and development..., 1987). This broad definition, which we will use here, does not limit the scope of sustainable development. It does, however, address the importance of intergenerational equity. This concept of preserving resources for future generations is one of the main features that distinguish sustainable development policy from traditional environmental policy, which also seeks to internalize the externalities of environmental degradation. The overall goal of sustainable development is the long-term stability of the economy and the environment. This can only be achieved by integrating and considering economic, environmental and social concerns throughout the decision-making process.

When applying this definition of sustainable development, one of the issues is capital substitution. There are several types of capital: social, natural and artificial. The definition of weak sustainability explains that only the aggregate level of capital matters: artificial or industrial capital is an adequate alternative to natural capital. Strong sustainability, on the other hand, recognizes the unique characteristics of natural resources that cannot be replaced by industrial capital. Most environmentalists are in favor of a clear definition of sustainable development (Stoddart, 2011).

In addition to substitutability, this definition of sustainable development is also based on several other important principles. Intergenerational equity, contained in the general definition of sustainable development, recognizes the long-term scale of sustainable development

in order to meet the needs of future generations (Dernbach, 1998; Stoddart, 2011). In addition, the polluter pays principle states that "governments should require polluting entities to bear the costs of their pollution rather than passing these costs on to others or to the environment" (Dernbach, 1998, p. 58). Thus, public policy should ensure that environmental costs are internalized wherever possible; this also serves to minimize externalities.

The precautionary principle states that "if there is a threat of serious or irreversible harm, the lack of full scientific certainty should not be used as a reason for postponing cost-effective measures to prevent environmental degradation" (Rio declaration on environment and development..., 1993). Thus, the initiator of the activity bears the burden of proving that the action will not cause significant harm. The concept of common but differentiated responsibilities, clearly stated in the Rio Declaration, recognizes that each country has a role to play in sustainable development. This principle also recognizes the different contributions to environmental degradation by developed and developing nations, assessing the future development needs of these less developed countries (Dernbach, 1998; Rio declaration on environment and development..., 1993). Therefore, developed countries have a greater responsibility in light of the resources they require and the pressure they put on the environment.

The key principle of sustainable development, which underlies all others, is the integration of environmental, social and economic concerns into all aspects of decision-making. All other principles within the framework of sustainable development are based on integrated decision-making (Dernbach, 1998; Stoddart, 2011). It is this deeply rooted concept of integration that distinguishes sustainable development from other forms of policy that can be implemented at both the regional and national levels.

Institutionally, government organizations are usually organized into line ministries and agencies. This works quite well until the system is confronted with something very comprehensive and highly integrated in nature, such as sustainable development. In practice, sustainable development requires the integration of economic, environmental, and social goals across sectors, territories, and generations. Therefore, sustainable development requires the elimination of fragmentation, i.e. environmental, social and economic issues must be integrated into decision-making processes in order to move towards truly sustainable development. A successful approach to implementing the principle of sustainable development seems to be the use of a system of territorial organization of power. Given a balanced distribution of powers between its elements, taking into account the principle of subsidiarity, it seems appropriate to recognize the system of local public authorities (both state and self-governing) as the main stakeholder in the processes of ensuring sustainable development.

In 2015, the UN Summit developed 17 Sustainable Development Goals. The document "Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development" was agreed upon by the leaders of almost two hundred countries, including Ukraine. In fact, sustainable development has become the general idea by which the world has agreed to live and change by 2030, which is currently being destroyed by aggressor states.

Discussion and conclusions

The concept of sustainable development in public administration is a strategic approach aimed at ensuring balanced growth of society, preserving natural resources

and improving the quality of life of residents. This concept is based on the following principles:

1. Environmental sustainability: Ensuring development that does not harm nature and preserves ecological balance.

2. Economic efficiency: The use of resources in an efficient manner that results in long-term benefits.

3. Social equity: Ensuring equal access to resources and opportunities for all segments of society.

Implementation of the Concept of Sustainable Development in public administration involves:

- implementation of emission reduction strategies and support for renewable energy sources;

- development of social support and education programs to ensure equal participation of citizens in sustainable development processes;

- creating effective mechanisms for monitoring and evaluating the impact of decisions on the environmental, economic and social spheres.

The author emphasizes the expediency of transferring a significant set of functions to ensure sustainable development to the system of territorial organization of power, based on the inherent principle of subsidiarity.

Despite the terrible consequences of the Russian-Ukrainian war for the environmental and socio-economic spheres of society, projects are currently being implemented that will form the basis for further sustainable development in the context of post-war recovery, including the introduction of technologies to reduce energy consumption and increase the energy efficiency of urban infrastructures, the development of environmentally friendly recreation and entertainment areas, contributing to the preservation of nature and improving environmental quality. The involvement of local public authorities seems to be an important constructive approach.

The concept of sustainable development in public administration plays a key role in ensuring the harmonious development of society, the economy and the environment. Its successful implementation requires joint efforts of citizens, government and business. The key stakeholders can be elements of the system of territorial organization of power.

References

- Bobrovska, O. Yu., & Shumik, I. V. (2014). *Corporate management of social development of territorial communities*. Dnipro Regional Institute of Public Administration [in Ukrainian]. [Бобровська, О. Ю., & Шумик, І. В. (2014). *Корпоративне управління соціальним розвитком територіальних громад*. ДРІДУ НАДУ].
- Boholiubov, V. M., Klymenko, M. O., Melnyk, L.H., Stepanenko, S. M., & Rakoid, O. O. (2018). *Sustainable development strategy* (V. M. Boholiubov, Red.). The National University of life and environmental sciences of Ukraine [in Ukrainian]. [Боголюбов, В. М., Клименко, М. О., Мельник, Л. Г., Степаненко, С. М., & Ракоїд, О. О. (2018). *Стратегія сталого розвитку* (В. М. Боголюбов, Ред.). ВЦ НУБІПУ].
- Buryk, Z. M. (2017). *State regulation of sustainable development of Ukraine: Theory and practice*. Prostir-M [in Ukrainian]. [Бурик, З. М. (2017). *Державне регулювання сталого розвитку України: Теорія та практика*. Простір-М].
- Chykarenko, I. A., Mamatova, T. V., Chykarenko, O. O., Sergienko, E. O. & Martseniuk, O. O. (2020). Organizational and legal aspects of elaboration of amalgamated territorial communities sustainable development strategies. *International Journal of Management*, 11(5), 1084–1093. https://iaeme.com/MasterAdmin/Journal_uploads/IJM/VOLUME_11_ISSUE_5/IJM_11_05_099.pdf
- Cooper, P. J., & Vargas, M. (2004). *Implementing sustainable development: From global policy to local action*. Rowman and Littlefield Publishers, Inc.
- Dernbach, J. C. (1998). Sustainable development as a framework for national governance. *Case Western Reserve Law Review*, 49(1), 1–103.
- Hrechko, T. K., Lisovskiy, S. A., Romaniuk, S. A., & Rudenko, L. H. (2015). *Public administration in ensuring sustainable (balanced) development*. Hrin D. S. [in Ukrainian]. [Гречко, Т. К., Лісовський, С. А., Романюк, С. А., & Руденко, Л. Г. (2015). *Публічне управління в забезпеченні сталого (збалансованого) розвитку*. Грінь Д. С.].

Kovalivska, S. V. (2021). Justification of the transformation of public management mechanisms in the context of the goals of sustainable development. *Public administration: Improvement and development*, 3 [in Ukrainian]. [Ковалівська, С. В. (2021). Обґрунтування трансформації механізмів публічного управління в контексті цілей сталого розвитку. *Державне управління: Удосконалення та розвиток*, 3]. <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2021.3.32>

Kuspliak, H. I., & Kuspliak, I. S. (2020). Sustainable development: Stages of formation, essence of the concept, main vectors and interfaces. *State Formation*, 1 [in Ukrainian]. [Куспляк, Г. І., & Куспляк, І. С. (2020). Сталий розвиток: Етапи становлення, сутність поняття, основні вектори та інтерфейси. *Державне будівництво*, 1]. <https://doi.org/10.34213/db.20.01.08>

Mamatova, T. V., Chyukarenko, I. A., Moroz, E. G., Yepifanova, I. Yu., & Kudlaieva, N. V. (2020). Management of enterprises and organizations under the conditions of sustainable development. *International Journal of Management*, 11(4), 151–159. <https://doi.org/10.34218/IJM.11.4.2020.016>

Novikova, M. M., Chernov, S. I., Kondratenko, N. O., Novikov, D. A., Mazur, A. B., Kalashnikova, Kh. I., Volkova, M. V., Hnatenko, M. K., Magomedova, M. A., Hayduchenko, S. O., Lyakh, Yu. I., Babaev, V. M., Plotnyska, S. I., Degtyar, O. A., Bielska, T. V., Volik, S. V., Burmaka, T. M., Shevchenko, V. S., Velikh, K. O., ... Zaporozhets, H. V. (2019). *Practical aspects of public administration in the context of sustainable development*. Drukarnia Madryd [in Ukrainian]. [Новикова, М. М., Чернов, С. І., Кондратенко, Н. О., Новіков, Д. А., Мазур, А. Б., Калашнікова, Х. І., Волкова, М. В., Гнатенко, М. К., Магомедова, М. А., Гайдученко, С. О., Лях, Ю. І., Бабаєв, В. М., Плотницька, С. І., Дегтяр, О. А., Бельська, Т. В., Волік, С. В., Бурмака, Т. М., Шевченко, В. С., Великих, К. О., ... Запорожець, Г. В. *Практичні аспекти публічного управ-*

ління в контексті сталого розвитку. Друкарня Мадрид]. http://lib.rada.gov.ua/static/about/text/_3_____1.pdf

Pigou, A. (1920). *The Economics of welfare*. Macmillan and Company.

Porter, M. E., & Van der Linde, C. (1995). Toward a new conception of the environment competitiveness relationship. *Journal of Economic Perspectives*, 9(4), 97–118. <http://dx.doi.org/10.1257/jep.9.4.97>

Report of the World Commission on environment and development: Our common future (Annex to document of the General Assembly A/42/427 – Development and International Cooperation: Environment). (1987). United Nations. <https://www.are.admin.ch/are/en/home/media/publications/sustainable-development/brundtland-report.html>

Rio declaration on environment and development. (1993). In *Report of the United Nations conference on environment and development: Vol. 1. Resolutions adopted by the conference* (pp. 3–9). United Nations. <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n92/836/55/pdf/n9283655.pdf>

Stoddart, H. (Ed.) (2011). *A Pocket guide to sustainable development governance*. Commonwealth Secretariat Stakeholder Forum.

Vasylieva, O. I., & Vasylieva, N. V. (2018). Conceptual principles of sustainable development of territorial communities. *Investytsii: Praktyka ta dosvid*, 8, 74–78 [in Ukrainian]. [Васильєва, О. І., & Васильєва, Н. В. (2018). Концептуальні засади сталого розвитку територіальних громад. *Інвестиції: Практика та досвід*, 8, 74–78]. http://www.investplan.com.ua/pdf/8_2018/17.pdf

Zaitseva, L. O. (2019). Constituent concepts of sustainable development. *Efficient economy*, 11 [in Ukrainian]. [Зайцева, Л. О. (2019). Складові концепції сталого розвитку. *Ефективна економіка*, 11]. <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.11.55>

Отримано редакцією журналу / Received: 10.09.24

Прорецензовано / Revised: 19.09.24

Схвалено до друку / Accepted: 30.09.24

Лариса КОМАХА, д-р філос. наук, проф.

ORCID ID: 0000-0002-8474-372X

e-mail: l.komakha@knu.ua

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ЕВОЛЮЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ДИСКУРСІ ЩОДО ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ: ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ

Вступ. Присвячено аналізу еволюції концепції сталого розвитку. Наголошено, що концепція сталого розвитку, запропонована Комісією Брунтленда в доповіді "Наше спільне майбутнє", становить основу для інтеграції екологічної політики та стратегій розвитку. Показано шляхи реалізації економічних інструментів задля підтримки захисту навколишнього середовища, впровадження інновацій та досягнення економічної ефективності. Обґрунтовано, що розроблення політики і громадська підтримка є вирішальними елементами успіху під час впровадження нових технологій і зменшення відходів виробництва. Показано перевагу ринкових екологічних інструментів над командно-адміністративним управлінням. Окреслено перспективи вдосконалення системи територіальної організації влади в Україні на основі вироблених теоретичних підходів.

Методи. У дослідженні було використано такі методи, як: прогнозування, зокрема структуризації у прогнозуванні та пронозних сценаріїв (для окреслення перспектив довгострокової економічної стабільності); системний підхід (для виявлення кореляційних залежностей між економічним, соціальним та екологічним складниками); хронологічний підхід (для з'ясування етапів еволюції концепції сталого розвитку); структурно-генетичний аналіз та синтез (під час визначення сутності процесів розвитку концепції сталого розвитку).

Результати. Простежено значення внутрішньої взаємозалежності між довгостроковою стабільністю навколишнього середовища та економіки, що є основою принципу сталого розвитку в управлінні територіями. Наголошено, що загальною метою сталого розвитку є довгострокова стабільність економіки та навколишнього середовища, що досягається шляхом інтеграції та врахування економічних, екологічних та соціальних проблем протягом усього процесу прийняття рішень елементами системи територіальної організації влади.

Доведено, що сталий розвиток вимагає усунення фрагментації, тобто екологічні, соціальні та економічні проблеми повинні бути інтегрованими в процеси прийняття рішень, зокрема місцевими органами публічної влади, щоб рухатися до насправді сталого розвитку, як на рівні регіональному, так і загальнодержавному.

Висновки. Показано, що концепція сталого розвитку в публічному управлінні відіграє ключову роль у забезпеченні гармонійного розвитку суспільства, економіки та навколишнього середовища, задля чого потрібна інтеграція зусиль громадян, суб'єктів публічного управління та бізнесу. Наголошено, що базовий функціонал з реалізації зазначених векторів державної політики має реалізовуватись у системі територіальної організації влади в Україні.

Ключові слова: концепція сталого розвитку, зростання, публічне управління, територіальна організація влади, гармонійний розвиток

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішеннях про публікацію результатів.

The author declare no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; or in the decision to publish the results.

UDC 351:338
DOI: <https://doi.org/10.17721/2616-9193.2024/20-5/12>

Nataliia KORCHAK, DSc (Law), Prof.
ORCID ID: 0000-0001-7702-2636
e-mail: nkorchak15@gmail.com
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine
Iryna MORDAS, PhD (Econ.), Assoc. Prof.
ORCID ID: 0000-0002-2908-7555
e-mail: iv.mordas@knu.ua
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

DIGITALIZATION AS A TOOL TO PREVENT CORRUPTION: INNOVATIVE EXPERIENCE OF UKRAINE

Background. *The intensification of democratization processes in public administration and the practice of improving the provision of administrative services necessitate the implementation and application of modern innovations in the development of digital technologies. Amid martial law, Ukraine is persistently working on enhancing the digital anti-corruption infrastructure built over recent years, with the National Agency on Corruption Prevention (NACP) serving as a successful case of building the institutional capacity of a public administration entity in the direction of digital transformation.*

Methods. *A combination of general scientific and special research methods was used: systemic-analytical, exploratory, predictive, and generalization.*

Results. *The innovative experience of Ukraine in the processes of digital transformations in the field of combating corruption has been analysed. It has been established that the reduction of corruption levels in the country depends on the extent of the implementation of innovative digital IT technologies. It is noted that the digital transformation of the work of state and local government bodies is one of the principles of state anti-corruption policy up to 2025, and digitization is one of the most effective tools for preventing corruption, particularly in identifying signs of it in the work of public administration bodies and their officials. It is argued that the state anti-corruption program provides for the implementation of 63 IT products that will contribute to reducing corruption risks and enhancing public control over the use of budget funds, strengthen the interaction of citizens and businesses in the state, and ensure transparent mechanisms and public oversight. It is emphasized that the digitization of NACP is carried out in the areas of automating internal management processes and implementing modern information and communication technologies to improve algorithms for monitoring transparency and integrity in the activities of public administration entities and improving mechanisms of their democratic accountability and responsibility. It is highlighted that the implementation of innovative anti-corruption digital solutions is a sign of the professionalism, maturity, and honesty of the government. It is noted and substantiated that the application of the latest IT technologies has a productive impact on the quality of data collection and processing for identifying corruption risks and/or practices.*

Conclusions. *The presence of innovative digital tools determines the effectiveness of anti-corruption measures. The application of digital tools is the most cost-effective way to prevent and combat manifestations of corruption. The implementation of digital tools envisaged in the Anti-Corruption Strategy and the State Anti-Corruption Program will strengthen preventive anti-corruption mechanisms and contribute to reducing opportunities for corrupt practices.*

Keywords: *corruption, public management and administration, digitalization, digitization, digital transformation, digital anti-corruption solutions, anti-corruption policy, anti-corruption strategy*

Background

The application of modern innovative information and communication technologies (hereinafter – IT technologies) determines the quality of managerial decisions and serves as a powerful factor influencing the effectiveness of the functioning of the domestic public administration system. IT technologies are a crucial tool for engaging representatives of civil society in governance processes. The development of effective and accountable state institutions that shape and successfully implement public policy for the sustainable development of the state contributes to the strategic goal of building a capable service-oriented and digital state in Ukraine as a whole Strategy for Public Administration Reform in Ukraine for 2022–2025, approved by Ordinance of the Cabinet of Ministers of Ukraine 21 July 2021 No. 831-p (Strategy for Public Administration Reform in Ukraine for 2022–2025, 2021).

Digital transformation is a defining vector of the development of modern Ukraine. This is confirmed by the adopted regulatory and legal acts, particularly those of a strategic nature (Polovyi, 2022). In the context of modernizing the domestic system of public administration and aligning it with European standards, significant progress has been made in conducting professional consultations on joining the "Digital Europe Programme".

On September 5, 2022, Ukraine, as an associated State, signed the relevant Agreement with the European Commission and joined this program until 2027. This action confirmed Ukraine's commitment to supporting European programs in five key areas: supercomputers, artificial intelligence, cybersecurity, advanced digital skills, and ensuring the widespread use of digital technologies in the economy and society (Ukraine joined the "Digital Europe Programme", 2022).

The issues of digital transformation in public administration in Ukraine and the implementation of innovative digital solutions are currently actively researched at the intersectoral and interdisciplinary levels by representatives of legal science, public administration science, and economic science. Specifically, the regulatory and legal aspects of digital transformations, issues of public administration in the field of digital transformations, and digitalization of public administration have been covered in the works of O. Vynnyk, T. Byrkovych, V. Byrkovych, H. Podzigun, V. Kuzmenko, Y. Kostyuchenko, O. Kabanets, O. Mazur, M. Mikhrovskaya, P. Polovyi, H. Razumey, M. Razumey, A. Semenchenko, M. Khaustova, and I. Khomyshyn.

Despite the numerous scientific contributions regarding the domestic experience of implementing various IT transfor-

© Korchak Nataliia, Mordas Iryna, 2024

mations, the issue of digitalization as a tool for preventing corruption has not been comprehensively addressed.

Methods

The research employs a comprehensive methodological framework, utilizing a systematic approach and a suite of general and specialized methods. These include Systematic-Analytical Method: employed to analyse the situation regarding corruption in the state and the implementation of innovative IT products; Exploratory Method: used to establish the synergetic potential of anti-corruption IT products in combating corruption. Predictive Method: Applied to generalize the processes of digital transformations and digitalization in the activities of public administration entities and to formulate the thesis on the leadership of the National Agency on Corruption Prevention (hereinafter, NACP) in developing anti-corruption digital solutions; Generalization Method: used to substantiate the anti-corruption effect of the digital transformation in the execution of governmental powers.

Results

The corruption landscape in Ukraine continues to be a prevailing concern. According to a sociological survey conducted by Info Sapiens on behalf of the NACP in 2023, 71,6 % of citizens and 73 % of business representatives consider corruption the second most critical issue after the full-scale invasion by the Russian Federation. The judiciary (51 %), customs (38 %), and state and municipal healthcare (30 %) are seen as priority areas requiring anti-corruption efforts by the public, while entrepreneurs highlight customs (58 %), public procurement in construction, repair, and maintenance of roads (33 %), and the judiciary (including enforcement of court decisions) (32 %) (Corruption in Ukraine 2023, 2023).

The topic of corruption carries a significant destructive potential. Recent sociological studies indicate a trend toward prioritizing corruption issues among Ukrainians. Concurrently, this issue serves as a potential basis for informational and hybrid operations by the Russian Federation (Identification and analysis of Russian information..., 2024).

Unfortunately, here is a prevailing notion in society that effective anti-corruption efforts are measured by the number of criminal cases filed and the resulting imprisonments. However, the articulation of zero tolerance towards corruption has only recently gained relevance.

According to the abovementioned sociological survey, in 2023, 60 % of the population and entrepreneurs expressed negative attitudes toward any form of corruption. Furthermore, a clear position supporting the exposure of corrupt practices has formed within society. Corresponding indicator continues to rise, with 67 % of the population and 90 % of businesses supporting corruption whistleblowers in 2023. Notably, the proportion of the population with personal corruption experiences decreased to 19,5 % in 2023 from 26 % in 2021, but slightly increased compared to 2022 (17,7 %). For businesses, this figure remained relatively unchanged last year (22,2 %) compared to 2021 (21,6 %), though it worsened significantly compared to 2022, where the share of entrepreneurs encountering corrupt practices was 15,4 %.

Given the significance of educational efforts in shaping citizens' psychological rejection of corruption, the NACP team developed a Strategy for Forming Zero Tolerance for Corruption in 2021 (The strategy for forming zero tolerance for corruption, 2021). This document emphasizes that coordinated and aligned cooperation among all state bodies is critical for increasing trust in the state, particularly

in anti-corruption digital transformation (Anti-corruption strategy for 2021–2025, 2021). Currently, the online learning platform of the Integrity Building Office, developed and launched by NACP in 2022, holds significant practical importance.

An analysis of the eleven-year experience of digitalization by one of the most prestigious and oldest analytical centres, The Brookings Institution, shows that technology and policy go hand in hand. Political leadership, particularly under the guidance of President Volodymyr Zelensky and the Ministry of Digital Transformation, has been crucial in transitioning from partial digitalization to full transformation–reengineering state processes and practices for the technological era (Ingram, & Vora, 2024). The authors noted, "Ukraine is the first non-EU country on the Third Countries Trusted List of the European Union," and its 2022 accession to the "Digital Europe" and 2023 "Connecting" programs will provide access to funds for digital development. As a result, "Ukraine is adopting its digitalization to EU and international standards by conforming to the EU Digital Single Market".

Today, international experts highly commend the "ProZorro" and "e-Health" systems, the "Smart City" project, the launch of e-services in both the public and private sectors, the creation of the "Diia" state services portal, and the "Diia. Digital Education" online learning platform.

Ukraine's experience demonstrates that the process of digital transformations in public authorities encompasses electronic services and e-governance, becomes decisive in forming the conditions (political, organizational, technological, and ideological) for the development of electronic democracy, and acts as a motivating factor for the development of digital skills and competencies. It has also accelerated the implementation of artificial intelligence technologies. In line with the Ukrainian Government's decisions on developing digital competencies (The concept of the development of digital competences..., 2021) and the introduction of the Deputy Head's position for digital development, digital transformations, and digitalization (CDTO) (Some issues of activities of units on issues of digital development..., 2020). In late 2020, the NACP became one of the first State bodies in the internal structure of which the Digital Transformation and Innovation Development Department was established that is a vivid example of "improvement of communication and introduction of innovative informational ties in "citizen-state" relations (Korchak, 2022).

Given that digitalization is a crucial tool for preventing and minimizing corruption, it has a significant preventive effect in combating corruption overall. Therefore, building the NACP as a digital benchmark public organization is a strategic goal of its continuous institutional development (On the approval of the Institutional Strategy..., 2024). Detailed information on the stages of implementing the results of the agency's digital transformation is available on its website from April 2020 to the present (Digital Transformation of NACP, 2020). This includes developing and approving requirements for protecting anonymous communication channels, implementing automated distribution of responsibilities for verifying electronic declarations, electronic reporting of anti-corruption officials, updating the unified state register of declarations, and the registry of persons who committed corruption-related offenses, developing open data in the NACP, launching the Unified Whistleblower Reporting Portal, the Corruption Risks Catalog Portal, the "Hidden Interests" Portal, and the NACP case management system.

The digital transformation of the authorities' powers, transparency of activities, and opening data to minimize corruption risks in their activities and create more convenient and legal ways of obtaining services are three main principles of anti-corruption policy for the next three years (State Anti-Corruption Program for 2023–2025, 2023). Their implementation will serve to ensure the integrity and effectiveness of governmental bodies and minimize corruption practices and risks.

Accordingly, the State Anti-Corruption Program (hereinafter, SACP) envisions the implementation of 63 IT products in various areas of the country's life and the synchronization of state registers to facilitate automatic declaration completion. This outlines the primary direction of cooperation between the NACP and the Ministry of Digital Transformation of Ukraine.

Considering the importance of post-war reconstruction, the SACP provides for the introduction of digital management of the reconstruction process and an interactive map of works, which will include information on tenders held, contracts concluded, contractors, and the current progress of construction. An open map for the construction, repair, and maintenance of roads is also planned. Notably, to ensure transparency and integrity in implementing reconstruction projects and guarantee their transparent and effective implementation at national, regional, and local levels, the Digital Restoration Ecosystem for Accountable Management (DREAM) was introduced in 2024 as a unified digital pathway for implementing relevant financial programs.

In addition, the SACP includes measures to improve IT tools in higher education and science, healthcare, and other sectors. It also outlines goals for enhancing the Unified Register of State Property Objects, creating a unified electronic urban planning cadastre, automating procedures, and improving the functioning of electronic services and automation of interaction between the state and business.

To create a convenient digital tool for citizens, businesses, and experts to track progress in achieving the expected strategic outcomes of the SACP, the NACP launched the Information System for Monitoring the Implementation of State Anti-Corruption Policy in June 2023. Its two modules ("Results of monitoring and evaluation of the effectiveness of the implementation of the State anti-corruption program for 2023–2025" and "Statistical information on the results of the work of specially authorized entities in the field of combating corruption and other state bodies"). As of now, 10 out of 63 anti-corruption IT products have been implemented, including the introduction of a unified system for collecting, summarizing, and visualizing statistical information on the results of the activities of the National Agency, the National Anti-Corruption Bureau, the State Bureau of Investigations, ARMA, the National Police, the Prosecutor's Office, the courts, and other state bodies. Additionally, an automated mode for verifying political parties' reports through integration with other information and telecommunications and reference systems, registers, and databases has been introduced; a system of electronic criminal proceedings has been established, and 41 products are in various stages of development.

However, unfortunately, work on 12 digital products has not yet started, including:

- the implementation of an information-analytical system for managing natural resources, providing open

access to up-to-date information on natural resources, electronic services, electronic reporting, traceability, environmental monitoring and inspection, and an open API for creating analytical and visual (geoinformation) software based on such a system; a two-tier information and communication system enabling the creation, placement, publication, and exchange of information and documents electronically, conducting concession competitions and competitive dialogues, and publishing documents in direct negotiations with state property lessees transferred into concession; a new unified integrated permit system for market access, replacing existing diverse procedures, establishing simplified rules, and digitizing all registration activities;

- development and industrial deployment of an official tool for preparing and conducting public procurements in the informatization and communications sectors that provides visualization of purchases, availability of electronic communication networks, automation of calculations of expected value;

- formation of a single interoperable system of state databases based on a single state data processing centre and national spatial data infrastructure, elimination of duplication of data collection processes; a single electronic Urban Cadastre, which is a platform for providing all administrative services in the field of urban planning activities, a public source of urban planning information. Urban planning documentation enters into force from the moment of its entry into the Urban Planning Cadastre and the assignment of a spatial index.

Overall, by the end of 2025, in accordance with the expected strategic outcomes of the State Anti-Corruption Program for 2023–2025, the NACP should implement 9 IT products, the Ministry of Digital Transformation – 6, and other state bodies (including the Ministry of Internal Affairs, the Ministry of Education and Science, the Ministry of Health, the Ministry of Economy, and the Ministry of Infrastructure) – 48 products.

Despite the martial law regime and security aspects, Ukraine remains an open state. A vivid example of this is the opening of the Unified State Register of Declarations of Persons Authorized to Perform State or Local Government Functions (Register of Declarations) at the end of 2023. Given that Ukraine has a strong civil society and is a participant in the UN Convention against Corruption, the NACP, in partnership with the analytical center "Institute of Legislative Ideas," developed an interactive web platform for public control to track the country's progress in combating corruption – Monitoring Ukraine's implementation of international anti-corruption commitments. (Monitoring Ukraine's implementation of international anti-corruption commitments, n.d.)

Considering the sensitivity of Ukrainian society to the issue of combating corruption and to introduce effective and convenient online tools for collecting and researching necessary information regarding compliance with anti-corruption requirements, active citizens can use IT products such as Zoloto Partii (an online tool by CHESNO for easy analysis of party funds), Opendatabot (a resource for monitoring the registration data of Ukrainian companies and the court register, useful, for instance, for protection against raider seizures and counterparty control), YouControl (a tool for easy monitoring of official information about counterparties from open data, decisions in the field of corporate economic and information security), Wikinvestigation (a platform for joint investigations of corruption by professional investigators and public

activists), Ring (a search engine that combines about 20 state registers and open databases), Bihus.Info (a resource jointly developed by journalists, lawyers, IT specialists, and activists that drives change), POLITDATA (an electronic register of political party reports), and the Register of Declarations (a portal that collects declarations of persons authorized to perform state or local government functions).

In addition to the aforementioned best practices for implementing anti-corruption digital solutions, transparency and accountability of state management processes, adherence to ethical standards, and the formation of trust relationships are achieved through the functioning of the Unified State Web Portal of Open Data (<https://data.gov.ua>), the Prozorro (<https://prozorro.gov.ua/uk>) and Dozorro (<https://dozorro.org/>) systems websites, which allow tracking tenders and public procurements, the Repair Map (<https://map.shtab.net/>), the Road Geocalculator (<https://kmpus.ukravitodor.gov.ua/>), the Hidden Interests portal (<https://interes.shtab.net/>). In 2024, the public organizations "Anti-Corruption Headquarters" and "Together Against Corruption" presented a digital tool – the "Local Interests" portal (<https://localinteres.shtab.net/>), which will significantly assist journalists, activists, and law enforcement officers in identifying potential conflicts of interest among deputies and officials at the local level.

We believe that the use of digital IT technologies is an effective means of maintaining a balance between the processes of preventing corruption and ensuring the inevitability of responsibility for committing corruption and related offenses. Modern technologies allow decision-making based on the processing and analysis of large amounts of data, reducing the risks of corruption by minimizing or completely eliminating the human factor. According to the Open Government Partnership (OGP), digital governance is the second fastest-growing area of policy in the current action plans of OGP member countries.

Thus, the implementation and use of information and communication technologies in relations between public administration bodies, citizens, and business structures, as well as between the authorities themselves, result in increased efficiency of anti-corruption activities and the involvement of various representatives of civil society in the fight against corruption.

Discussion and conclusions

Ukraine's experience shows that the process of digital transformations in public authorities:

- covered the system of electronic services and e-government;
- became crucial in forming the conditions (political, organizational, technological, ideological) for the development of e-democracy;
- acted as a motivational factor in developing digital skills and competencies;
- objectively led to the rapid implementation of artificial intelligence technologies.

Evidence of the above is the results of a study on the future of e-government presented in 2022, according to which Ukraine entered the group of countries with a very high level of e-government development for the first time, ranking 46th among 193 countries.

Despite Russian aggression, the modern development of Ukraine can be characterized by the processes of modernization of public services and state management, optimization of the provision of administrative services, and increased readiness of state authorities and local self-governments to utilize the opportunities of e-democracy.

The development of digital infrastructures and digital competencies is the result of the interaction of modern technologies and policies, outlining the priority directions of digital transformations of the state in the public sphere. The digital transformation of the implementation of governmental and administrative powers is one of the principles of the Anti-Corruption Strategy and the State Program until 2025.

The creation of an innovative anti-corruption digital infrastructure only strengthens the systematic nature of combating corruption in general. In turn, the Register of Declarations, the Register of Political Party Reporting, the Whistleblower Portal, the Global Beneficial Ownership Register, the ProZorro electronic procurement system, and dozens of other digital products ensure transparency and accountability of state processes in Ukraine and can guarantee integrity during the reconstruction of our state. The implementation and use of innovative IT products are powerful tools primarily for preventing and identifying signs of corruption both in public administration bodies and in the actions of persons authorized to perform state or local government functions or equivalent persons.

Authors' contributions: Nataliia Korchak – conceptualization of the theoretical and methodological foundations of research; Iryna Mordas – analysis of digital tools in the field of corruption prevention, formulation of conclusions.

References

- Anti-corruption strategy for 2021–2025.* (2021). National agency on corruption prevention [in Ukrainian]. [Антикорупційна стратегія на 2021–2025 роки. (2021). Національне агентство з питань запобігання корупції]. <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2023/11/Anti-corruption-Strategy-for-2021-2025.pdf>
- Corruption in Ukraine 2023: Understanding, perception, prevalence.* (2023). Info Sapiens [in Ukrainian]. [Корупція в Україні 2023: Розуміння, сприйняття, поширеність. (2023). Info Sapiens]. <https://nazk.gov.ua/pdfjs/?file=/wp-content/uploads/Pages/d1/d2/d1d2df1ed0c8fd891c9a1d5c78f9aa23ef3dcdce3e6f42ac6a96fe2fc1bb40e286739719.pdf>
- Digital Transformation of NACP.* (2020). National agency on corruption prevention [in Ukrainian]. [Цифрова трансформація НАЗК. (2020). Національне агентство запобігання корупції]. <https://nazk.gov.ua/uk/tsyfrova-transformatsiya-nazk/>
- Identification and analysis of Russian information threats on the topic of corruption in the Ukrainian media space.* (2024). Centre for Strategic Communications and Information Security [in Ukrainian]. [Виявлення та аналіз російських інформаційних загроз на тему корупції в українському медіапросторі. (2024). Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки]. <https://spravdi.gov.ua/wp-content/uploads/2024/04/analiz-rosijskyh-informacijnyh-zagroz-na-temu-korupcziji-v-ukrayinskomu-mediaprostori.pdf>
- Ingram, G., & Vora, P. (2024, January). *Ukraine: Digital resilience in a time of war.* Center for Sustainable Development at Brookings. <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2024/01/Digital-resilience-in-a-time-of-war-Final.pdf>
- Korchak, N. (2022). Anti-corruption digital solutions: The Ukrainian experience and the peculiarities of their implementation in a state of war. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Public Administration*, 16(2), 13–16 [in Ukrainian] [Корчак, Н. (2022). Антикорупційні цифрові рішення: Досвід України та особливості їх впровадження в умовах воєнного стану. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Державне управління*, 16(2), 13–16]. <https://publicadministration-knu.org/index.php/journal/article/view/109>
- Monitoring Ukraine's implementation of international anti-corruption commitments.* (n.d.). Institute of legislative ideas. https://monitoring.izi.institute/main_eng
- On the approval of the Institutional Strategy for continuous development of the National Agency for the Prevention of Corruption as a highly effective organization, Order of the National Agency on corruption prevention № 17/24 (2024) (Ukraine) [in Ukrainian]. [Про затвердження Інституційної стратегії безперервного розвитку Національного агентства з питань запобігання корупції як високоефективної організації, Наказ Національного агентства з питань запобігання корупції № 17/24 (2024) (Україна)]. <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/Documents/df/c4/dfc47d630da5276f337c39147e1570a7d8843ceae82cb71d7db609f084bd692a5673217.pdf>
- Polovyi, P. (2022). Regulatory and legal mechanism of digital transformations in public government bodies and development of digital competencies of public servants. *Scholarly notes of V. I. Vernadsky Tavri*

National University. Series: Public management and administration, 33(72), 84–93 [in Ukrainian]. [Польовий, П. (2022). Нормативно-правовий механізм цифрових трансформацій в органах публічної влади та розвитку цифрових компетентностей публічних службовців. *Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Публічне управління та адміністрування*, 33(72), 84–93]. https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/4_2022/14.pdf

Some issues of the activities of units on digital development, digital transformations and digitalization of central and local executive bodies and deputy heads of central executive bodies, regional, Kyiv and Sevastopol city state administrations on digital development, digital transformations and digitalization, Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 194 (2020) (Ukraine) [in Ukrainian]. [Деякі питання діяльності підрозділів з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації центральних та місцевих органів виконавчої влади та заступників керівників центральних органів виконавчої влади, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації, Постанова Кабінету Міністрів України № 194 (2020) (Україна)]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/194-2020-%D0%BF#Text>

State Anti-Corruption Program for 2023–2025, Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 220 (2023) (Ukraine) [in Ukrainian]. [Державна антикорупційна програма на 2023–2025 роки, Постанова Кабінету Міністрів України № 220 (2023) (Україна)]. <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2023/11/01.-State-Anticorruption-Program.pdf>

Strategy for Public Administration Reform in Ukraine for 2022–2025, Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 831-p (2021) (Ukraine) [in Ukrainian]. [Стратегія реформування державного управління України на 2022–2025 роки, Розпорядження Кабінету Міністрів України № 831-p (2021) (Україна)]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2021-%D1%80#Text>

The concept of the development of digital competences and the approval of the plan of measures for its implementation, Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 167-p (2021) (Ukraine) [in Ukrainian]. [Концепція розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації, Розпорядження Кабінету Міністрів України № 167-p (2021) (Україна)]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text>

The strategy of forming zero tolerance for corruption. (2021). National agency on corruption prevention [in Ukrainian]. [Стратегія формування нульової толерантності до корупції]. (2021). Національне агентство з питань запобігання корупції]. <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/Strategiya-nulovoyi-tolerantnosti-do-koruptsiyi.pdf>

Ukraine joined the "Digital Europe Programme". (2022, September 14). National Academy of Sciences of Ukraine [in Ukrainian]. [Україна приєдналася до програми "Цифрова Європа". (2022, 14 вересня). Національна академія наук України]. <https://www.nas.gov.ua/UA/Messages/Pages/View.aspx?MessageID=9444>

Отримано редакцією журналу / Received: 15.11.24

Прорецензовано / Revised: 28.11.24

Схвалено до друку / Accepted: 06.12.24

Наталія КОРЧАК, д-р юрид. наук, проф.

ORCID ID: 0000-0001-7702-2636

e-mail: nkorchak15@gmail.com

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Ірина МОРДАС, канд. екон. наук, доц.

ORCID ID: 0000-0002-2908-7555

e-mail: iv.mordas@knu.ua

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ: ІННОВАЦІЙНИЙ ДОСВІД УКРАЇНИ

Вступ. Наголошено, що посилення процесів демократизації публічної адміністрації та практики вдосконалення надання адміністративних послуг вимагає впровадження і застосування сучасних інновацій у розвитку цифрових технологій, тому в умовах воєнного стану Україна невинно працює над удосконаленням створеної за останні роки цифрової антикорупційної інфраструктури, а НАЗК – над успішним кейсом розбудови інституційної спроможності суб'єкта публічної адміністрації у напрямку цифрової трансформації.

Методи. Використано поєднання загальнонаукових та спеціальних наукових методів дослідження: системно-аналітичного, пошукового, прогностичного, узагальнення.

Результати. Проаналізовано інноваційний досвід України щодо процесів цифрових перетворень у сфері протидії корупції. Встановлено, що зменшення рівня корупції в країні залежить від рівня впровадження інноваційних цифрових ІТ-технологій. Відзначено, що цифрова трансформація роботи органів державної влади та місцевого самоврядування є одним з принципів державної антикорупційної політики в період до 2025 року, а цифровізація – один із найефективніших інструментів для запобігання корупції, зокрема в частині виявлення її ознак у роботі органів публічного адміністрування та їх посадових осіб. Аргументовано, що державна антикорупційна програма передбачає впровадження 63 ІТ-продуктів, які сприятимуть зменшенню корупційних ризиків та посиленню громадського контролю використання бюджетних коштів, посилять взаємодію громадян і бізнесу в державі та забезпечать прозорі механізми і контроль громадськості. Акцентовано, що діджиталізація НАЗК здійснюється за напрямками автоматизації внутрішніх управлінських процесів та впровадження сучасних інформаційно-комунікативних технологій задля покращення алгоритмів контролю прозорості та доброчесності в діяльності суб'єктів публічного адміністрування та вдосконалення механізмів їх демократичної підзвітності та відповідальності. Наголошено, що впровадження інноваційних антикорупційних цифрових рішень є ознакою професіоналізму, зрілості та чесності влади. Розкрито та обґрунтовано, що застосування новітніх ІТ-технологій має результативний вплив на якість збирання та опрацювання великого масиву даних із метою виявлення корупційних ризиків та/або практик.

Висновки. Обґрунтовано, що наявність інноваційного цифрового інструментарію зумовлює ефективність протидії корупції, а застосування цифрових інструментів є найдешевшим способом профілактики проявів корупції та боротьби з нею. Доведено, що впровадження передбачених в Антикорупційній стратегії та Державній антикорупційній програмі цифрових інструментів посилять превентивні антикорупційні механізми та сприятимуть зменшенню можливостей для корупційних зловживань.

Ключові слова: корупція, публічне управління та адміністрування, діджиталізація, цифровізація, цифрова трансформація, цифрові антикорупційні рішення, антикорупційна політика, антикорупційна стратегія

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The authors declare no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; or in the decision to publish the results.

UDC 35.07/.08:005:659
DOI: <https://doi.org/10.17721/2616-9193.2024/20-6/12>

Nataliia LARINA, PhD (Pedag.), Assoc. Prof.
ORCID ID: 000-0001-5843-0765
e-mail: natali.larina@ukr.net
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

Stanislav LARIN, PhD (Public Adm.)
ORCID ID: 0000-0001-8544-7714
e-mail: stanislav.larin@outlook.com
State Institution of Higher Education "University of Educational Management" of NAES, Kyiv, Ukraine

Nazar IVANYTSKYI, Master of Arts
ORCID ID: 0009-0005-0466-0246
e-mail: nazaruto@ukr.net
Vadim Hetman Kyiv National University of Economics, Kyiv, Ukraine

EVENT MANAGEMENT AS AN EFFECTIVE TOOL OF ENSURING COMMUNICATION STRATEGY IN PUBLIC ADMINISTRATION

Background. *In today's post-industrial society, effective public administration is impossible without the introduction of proper communication. The development of information technology and mass communication has led to changes in the ways and forms of interaction between the government and society in the field of public administration. At this stage of the development of public administration, event management is an effective tool for ensuring the communication strategy. It motivates public administration entities to operate efficiently, implement the principles of transparency and accountability of management processes, and helps to improve the interaction between the authorities and society, which increases the level of public trust in government institutions.*

A key aspect of the introduction of event management in public administration is the effective interaction between the government and society in terms of identifying the target audience, choosing the best information and communication channels of interaction, using them effectively to achieve the set goals, and adapting the communication strategy to the specifics of public authorities and the needs of the public. These issues have been the subject of research on theoretical and practical aspects of event management in the works of such scholars as O. Ivanenko, A. Petrova, V. Kovalenko, M. Smirnov, I. Honcharuk, L. Zakharchenko, V. Zhezhukha, and others.

Methods. *To obtain the scientific results of the research, the methods of comparative analysis and synthesis were used to identify trends in the introduction of event management for effective interaction between government and society in public administration. The method of content analysis was also used to assess the level of citizens' satisfaction with participation in events, and the effectiveness of interaction between the government and the public to improve the communication strategy.*

Results. *The research of event management as an effective tool for ensuring the communication strategy is an important factor in determining the challenges faced by managers in the process of its implementation in the field of public administration, in particular, the following: lack of human resources, various types of resources (financial, economic, technological, etc.); difficulties in organising effective communication technologies and insufficient level of staff training. Therefore, it is advisable to overcome these obstacles by introducing event management, including the search for additional sources of funding, professional training of staff and improvement of the communication strategy in public administration.*

Attention is focused on the role of partnership and cooperation between public authorities, NGOs, the private sector and other stakeholders in the implementation of event management. Only through joint efforts can we ensure the completeness and effectiveness of public administration, as well as achieve common goals and the development of society as a whole, and improve the image and reputation of public authorities.

Conclusions. *In Ukraine, the authorities are focused on establishing a positive dialogue with the public, which would help to strengthen public confidence in the government and support by the population, which is an important element of stable public administration. However, in this direction, there is a need to improve the interaction between the government and society, the implementation of the principles of democracy, and the stability of public policy.*

The article uses the methods of comparative analysis and content analysis to evaluate the effectiveness of event management in increasing the level of interaction between the authorities and the public. The received results indicate the need to improve personnel support and search for additional resources for the successful implementation of communication strategies. The conclusions of the article can be used to adapt communication strategies in the public sector.

Therefore, it is recommended to use event management as an effective tool for ensuring a communication strategy in public administration to actively respond to the changing needs and requirements of the public, which will increase public confidence in the activities of public authorities, mutual understanding between the government and citizens, and increase the overall level of public satisfaction with the quality of public services.

Keywords: *public administration, event management, value, instrumental approach, communication management, communication strategies, public, management processes, authorities, positive image, reputation*

Background

Relevance of the study. The rapid development of information technology requires public authorities to respond promptly to challenges and provide society with an appropriate level of communication and information. Effective information management helps to improve interaction with citizens and increase their trust in public institutions. Therefore, one of the key requirements for public governance is to ensure transparency and accountability of public institutions. Communication strategies play an important role in the management process, as they enable

the creation of open channels of communication between the government and society, providing the public with access to information about the activities of public authorities and participation in decision-making.

Active involvement of the public in the decision-making process is facilitated by the introduction of such an effective tool as event management in public administration, which will positively affect the quality of the communication strategy, allow taking into account the opinions and needs of citizens, and contribute to the efficiency of management decisions and their legitimacy. The introduction of event

© Larina Nataliia, Larin Stanislav, Ivanytskyi Nazar, 2024

management is especially relevant in times of martial law in the country, political and socio-economic crises, natural disasters, and epidemics when the importance of the quality of the communications strategy is even greater. Quick and effective distribution of information through event management helps to minimise the negative consequences of crises and ensures coordination of actions of various public administration structures.

The quality of the communication strategy directly affects the interaction of the government with the public and the image and reputation of public authorities. Establishing a positive dialogue with the public helps to strengthen trust in and support for the government, which is an important element of stable public administration.

Therefore, the study of event management as an effective tool for ensuring a communication strategy in public administration is extremely relevant in the context of modern globalisation challenges. This will help to develop effective communication strategies between the government and the public that will help to improve the efficiency of public administration and strengthen democratic principles in society.

The purpose of the article is to study event management as an effective tool for ensuring a communication strategy in public administration, which affects transparency, accountability of the authorities and their interaction with the public, contributes to improving the quality of management decision-making and their legitimacy, and influences the formation of a positive image of public authorities and the reputation of public servants.

Literature review. The study of event management as a tool for ensuring the communication strategy of public administration is an important area of modern scientific thought. This issue is considered by both domestic and foreign scholars, which indicates its relevance and significance in the context of effective public administration. The primary sources of event management are the studies of scientists in the field of economic development and social communication. Among the world's scientists, a prominent place belongs to representatives of modern communication philosophy, in particular: J. Habermas, K. Jaspers, and philosopher-futurologist D. Bellau.

The direct use of information and communication in management belongs to I. Aristova, V. Bebyk, T. Bezverhnyuk, N. Dniprenko, N. Dragomyretska, V. Dreshpak, V. Kozbanenko, V. Komarovskiy, V. Malynovskiy, A. Melnyk, N. Nyzhnyk, H. Pocheptsov, E. Romat, V. Rubtsov, A. Semenchenko, S. Seriojin, Y. Shemshuchenko and others. Among the domestic researchers who have made a significant contribution to the development of communication in the field of public administration, we can single out such scholars as T. Bondarenko, L. Goniukova, L. Komakha, L. Zakharchenko, V. Rizun, A. Semenchenko, O. Sokolova, O. Sosnin, T. Syvak, and others. Their work focuses on the study of theoretical aspects of communication management, its role in improving the efficiency of public administration, as well as the development of practical recommendations for improving communication strategies between the authorities and the public.

For example, T. Bondarenko and O. Sokolov in their studies emphasise the importance of a strategic approach to communication management in the public sector. They emphasise the need to develop comprehensive communication strategies that take into account modern information technologies and social networks (Bondarenko, 2019, p. 150; Sokolov, 2018, p. 180).

L. Goniukova and L. Komakha studied the role of communication management in the process of public

administration reform. They note that effective communication contributes to increasing the level of public trust in government institutions, which is an important factor in the success of reforms (Komakha et al., 2022, p. 976).

L. Zakharchenko draws attention to the importance of integrating communication management into all levels of public administration, emphasising its role in strengthening interaction between various authorities and the public (Zakharchenko, 2021, p. 160).

Among the foreign researchers who have made a significant contribution to the development of communication theory are the following scholars: D. Moore, K. Scholes, M. Bailey, and J. Gruning. Their works cover various aspects of communication management, including its role in crisis management, the development of communication strategy and the use of the latest technologies in public communications.

D. Moore and K. Scholes have studied the role of communications in ensuring transparency and accountability of public institutions, emphasising the importance of open channels of communication between the government and the public to increase trust and reduce corruption.

M. Bailey and J. Gruning focus on the use of modern information technologies in communication management. They note that the integration of social media and other digital platforms into communication strategies can significantly improve the interaction between the government and the public.

However, the theory of studying the communication strategy should be studied through the prism of the socio-philosophical approach of J. Habermas (in particular, the theory of communicative action) and N. Laumann (system theory). Since the continuity of traditions observed in the works of J. Habermas is based on the ideas of the Frankfurt School (Habermas, 1989, p. 457) and N. Laumann's concept (Laumann, & Knoke, 1987, p. 135) is a synthesis of the systemic theory of society and communication theory.

Thus, the analysis of studies shows that modern scholars focus on the need to develop a comprehensive communication strategy in public administration and the priority of its role in ensuring effective interaction between public authorities and the public.

At the same time, there is no such wide palette of event management research in ensuring the quality of the communication strategy in public administration. For the most part, scientific works have been studied in the field of economics and have become the subject of research on theoretical and practical aspects in the works of such domestic scholars as T. Blyzniuk, O. Kuz, I. Kinas (Blyzniuk et al., 2024), I. Honcharuk, V. Zhezhukha, L. Zakharchenko, O. Ivanenko, V. Kovalenko, A. Petrova, O. Khitrova, Y. Kharytonova, etc. Their research interests are focused on the study of the structure, analysis of features, trends, components, prospects and directions of event management reengineering in the economic sector.

However, in recent years, the scientific heritage in the field of public administration has also been replenished with several new integrative studies of event management, in particular: Y. Diachenko, I. Sedikova, V. Bondar present scientific works on the study of event management as a component of information and communication technologies in public administration (Diachenko et al., 2020, pp. 39–44); B. Bei, D. Hurenko study the theoretical foundations and practical possibilities of using event management tools as an effective element of the restored territories management system (Bei, & Hurenko, 2023). Thus, the proposed topic of

event management research in the field of public administration is relevant, but little studied, which motivates us to further research.

Methods

To obtain the scientific results of the research, a set of scientific methods was used, in particular: methods of comparative analysis and synthesis, which revealed trends in the introduction of event management as a tool for ensuring a communication strategy in public administration. The use of the content analysis method as a quantitative and qualitative method for studying the level of citizens' satisfaction with participation in communication events helped to identify existing problems in the implementation of event management in public administration and to determine recommendations for improving the effectiveness of government interaction with the public and improving the quality of the communication strategy.

Results

One of the founders of management theory, A. Peaucelle (Peaucelle, & Guthrie, 2015, p. 306), described the functions of management as follows: to anticipate, organise, direct, coordinate, and control. Considering this

set of managerial actions as basic in the field of public administration, we correlate it with communication management. So, to manage communication means:

- define communication goals;
- determine the ways to achieve these goals and specific actions aimed at achieving them;
- organise the implementation of these communication actions;
- coordinate the interaction of communicators;
- control;
- adjust the process based on the results of communication.

An important factor in our study is to identify differences in the content of the concepts of "communication" and "communicative". It should be emphasised that in the context of public administration theory, there is no unanimous opinion on which term is correct: communication policy or communication, communication provision or communication. The authors cite the following fundamental differences in the use of the terms "communication" and "communicative" (tabl. 1).

Table 1

Fundamental differences in the use of the terms "communication" and "communicative"
(Cherednychenko, 2022)

Communication	Communicative
The definition of communication as a stable system of communication means – ways of communication (transport, networks of ground and underground housing and communal services)	The definition of communication as a process of information exchange – an act of communication, information transfer
The term "communication" indicates the connection with the object (this connection may be insignificant) of the management subject (which should be outside the given communication system)	The term "communicative" always indicates the relationship, i.e. the object is both a subject and a component of the communication process (is in it); the term "communicative" implies the presence of feedback

Thus, the term "communicative" indicates a relationship between subjects and the social environment that implies the presence of feedback.

However, interaction in itself is not communication. The very fact of interaction only provides an opportunity to transfer information, while the main thing is its exchange. Interaction between public administration entities and target audiences is a continuous exchange of social information, which is carried out through the existence of a communication chain.

T. Syvak substantiated the goals of strategic communication policy in public administration, a prerequisite for which is to analyse the situation and identify problems that require attention. According to the researcher, it is important, firstly, to describe these problems thoroughly, which will be an important step in their further solution, and secondly, to study the thinking patterns of the target audience. An in-depth analysis should answer questions about the goals, values and strategies of the target audience, their prospects and ways to achieve them. It is also important to understand the agendas that influence the target audience's decision-making and the links between strategies and actions. Only then can a public administration communication strategy be developed that is based on the interests of both the organisation itself and all parties involved in its development (Syvak et al., 2023, pp. 135–150, 167–184).

The first step in creating a communications strategy is to develop a concept. It defines in detail the goals, objectives, target audiences and ways to achieve these goals. Sometimes large-scale advertising campaigns are required for the successful implementation of a communication strategy,

sometimes small PR events are enough, and sometimes it is important to ensure regular contact with representatives of the target audience or implement joint projects.

Strategic partnerships, like any other relationship, cannot be established overnight. Systematic work is needed to establish and maintain such relationships, which includes constant analysis of target audiences and key individuals, analysis of changes in the thinking patterns of these target audiences, development of ways and channels for establishing and maintaining relationships, and feedback tracking (Larina, & Ivanitsky, 2024, pp. 446–456).

Therefore, for the successful implementation of the communications strategy, it is proposed to create a relevant unit in state institutions, organisations, and authorities, which will include an analytical and prognostic group and a public relations group. This structure will allow the organisation to:

- identify and resolve communication problems on time;
- exercise control over the information coming out of the organisation and being inside it;
- Clearly define the goals of communication, targeting specific audiences; provide a high level of feedback that increases the effectiveness of communication (Larina, & Ivanitsky, 2024, p. 460).

Taking into account the above scientific definitions, we can formulate several key points regarding the essence and features of event management as a tool for ensuring a communication strategy in the field of public administration.

The term "event", which was borrowed from the English language and is used by Ukrainian scholars in its original form or as a transliteration of "podiiia" or "event", is generally explained as any gathering of people for a

specific purpose. The term "event" in the Ukrainian language is most closely associated with two concepts: event and measure. The Ukrainian Dictionary defines an event as "something that disturbs, that disrupts the established, habitual course of life; something important, exceptional", and an event as "a set of actions or measures aimed at achieving, implementing something". Thus, the definition of "event" emphasises the extraordinary nature of the phenomenon, while the term "event" emphasises its conscious preparation.

O. Symanovska suggests using the term "event", justifying her choice by the fact that an event is a direct translation of the English word "event", which means a phenomenon that goes beyond the normal course of life.

Using the theoretical analysis of J. Goldblatt, it is advisable to consider event management as a process of designing and coordinating events aimed at achieving certain goals in the field of public administration by creating a unique experience for participants (Goldblatt, 2011, p. 535). We would like to emphasise the importance of an innovative approach to organising communication events that will increase the effectiveness of public administration and influence its development.

Among the foreign researchers who focus on a systematic approach to planning communication events, including analysis of the needs of the target audience, development of the event concept, budgeting, logistics, marketing and evaluation of results, we would like to highlight such authors as A. Johnson, P. Smith, R. Patel, S. Gupta, and S. Patel. According to their definition, "successful event management requires careful coordination of all stages of a communication event and the involvement of competent professionals such as Julia Rutherford, Silvers and S. Lemier.

Foreign researchers such as A. Sean and B. Perry, when considering event management, focus on the uniqueness of the event and highlight the following most important characteristics of the event: uniqueness, going beyond the ordinary. They divide events into two types of events: a regular event and a special event. A special event is a one-time or rare event that goes beyond the company's usual organisational and sponsorship activities, offering participants the opportunity to gain an unusual cultural, political or social experience.

J. Tam, P. Norton and J. Neva agree with them, who believe that this characteristic distinguishes events and sets a unique task for the manager in each event. Special events are always planned, unlike ordinary events, which, according to D. Hetts, are temporary, both planned and unplanned. According to D. Hetts, the term "planned events" means "planned activities".

In our opinion, the term "special event" is the most accurate concept of event management, as it takes into account two most important aspects: uniqueness and awareness of the importance of the planned event.

The vast majority of Ukrainian and European sources mention event management as a PR tool in the marketing management system, along with such elements as a press release, visual identity, etc. For example, Yuriy Kasianov considers an event to be a celebration organised for employees or clients of a company, conferences, performances, press conferences, and other communication events that are successfully organised and have an impact on the effectiveness of interaction in society.

A. Shumovych, in co-authorship with A. Berlov and O. Symanovska, consider event management as a tool for the non-material motivation of employees and also draw attention to the ability of corporate events to strengthen

team spirit, which ultimately increases not only labour productivity but also the loyalty of employees to each other and the organisation as a whole. The author examines the organisation of events concerning the institution's HR policy.

At the same time, in some scientific sources in the field of economics, the term "event management" is defined as synonymous with exhibition and congress activities. Accordingly, "congress activity is an entrepreneurial activity aimed at creating a favourable environment for the personalised exchange of information, business and scientific contacts to establish and develop relations between producers of goods, service providers and consumers of goods and services, carried out in the process of organising and holding congress events".

At the same time, an event is a specially organised event aimed at creating a unique experience for its participants and visitors and may have different scales, goals and forms, including cultural, social, educational, entertainment and corporate events. Event management, in turn, is the process of planning, organising, executing and evaluating events aimed at achieving certain goals. It includes the coordination of all aspects of the event, such as logistics, marketing, budgeting, engagement of participants and partners, and security.

Thus, event management does not have a single generally accepted definition, but an analysis of available sources allows us to consider it as a specialised activity for organising special events that are memorable in society, can be held once or repeatedly, and have a different scale and focus. Events are usually used to create a positive image of an organisation, institution, or government agency, raise additional funds, strengthen social ties, improve the economic and political situation in a region, or solve specific problems. Therefore, it is advisable to use events in public administration as an effective tool for implementing a communication strategy for the government, society, and business for their effective interaction.

From the point of view of our research, Y. Diachenko's definitions of the use of event management technologies are interesting. The authors to optimise the costs of events, increase the credibility of public administration bodies, increase the interest of the population in the proposed event activities and loyalty to the activities of the authorities. It is proved that in the event management of local public authorities, it is advisable to use an approach based on the concept of project management. This approach to organising an event is based on the fact that public administration bodies are not specialised event agencies and do not have qualified human resources in this field. Therefore, the project approach is quite versatile, and effective and has proven itself by systematising the management process, whose experience and knowledge can be used in various industries. Moreover, it is characterised by ease of learning in conditions of limited time, human resources and event management specialists. At the same time, the experience of other approaches to systematising event management processes can be used as an additional source of knowledge and professional development for employees, at their professional level, who are most often involved in the organisation of these events (Diachenko et al, 2020, pp. 39–44).

In our opinion, the scientific works of scientists from Lviv Polytechnic National University are interesting, as they have identified problems and trends in the introduction of event management in the economy and identified prospects and directions for its reengineering in Ukraine as one of the subsystems of business management using the

method of expert survey. The authors' description of the key parameters in the survey process is a valuable component for interviewing respondents in the public service for effective interaction between government and business, in particular: what are the dominant economic benefits of using event management over the corresponding costs in domestic business? (Zhezhukha, & Mysyk, 2022, pp. 37–38).

The authors have established the fact of diagnosing the event management processes in terms of efficiency, assessing the reliability of its documentary and information support, assessing the level of its connection with the management system as a whole, as well as the fact of assessing the level of efficiency of its management tools. The author also identifies a list of officials who play a key role in determining the status and parameters of event management at domestic enterprises and in government bodies (Zhezhukha, & Mysyk, 2022, pp. 39–41).

For the first time, scientists have identified the relevance of event management in both public and private enterprises of Ukraine, as well as the complexity of its implementation in modern conditions in public administration and domestic business. The nature of event

management activities, which have been most often organised by domestic companies in recent years, is complemented by several other parameters for its introduction into public administration.

In the context of martial law in Ukraine, event management has become widespread thanks to the volunteer movement and the civil society community, which contributes to the logistical support of the Armed Forces of Ukraine. The active work of civil society institutions, their innovative approaches to investment, and ICTs contribute to the introduction of this tool in the public sector. Such events should be classified by the following criteria:

- by purpose: educational, charitable, political;
- by scale: local, regional, national, international;
- by the nature of the event: internal (for the military and the Armed Forces of Ukraine), external (for the general public);
- by duration: one-time, regular (annual, quarterly, etc.);
- by format: conferences, seminars, festivals, exhibitions, fairs, concerts.

Table 2 shows the variety of events that are being actively implemented in Ukraine.

Table 2

Types of event events actively implemented in Ukraine

Political / State	Sport	Recreational	Educational, scientific
VIP – visits Inauguration, summits, assemblies	Professional and amateur events	Games and recreational activities	Seminars, congresses, workshops, conferences
Cultural	Entertainment	Business	Greetings
Festivals, parades, religious events	Concerts, exhibitions, awards, performances	Fairs, markets, auctions, PR events, meetings	Social celebrations, social events

An important factor for event management is the selection of the event's audience, i.e. to determine the group of people to whom the event will be directed. The audience can be broad (the public) or narrow (specialists in a particular industry). It is advisable to determine the characteristics of the audience (age, interests, needs) for effective planning and execution of the event. Examples of the main event events in Ukraine in September – November 2024 are: Ukrainian Quality Assurance Forum UQAF-2024 (24–26 September, 2024, Kyiv, organised by the National Agency for Education Quality of Ukraine); The Seventh Annual International Veterans Forum "Ukraine. Veterans. Unity" (22 August 2024, Kyiv, organised by the Ministry of Veterans Affairs of Ukraine), Forum "Youth – the basis of human capital and restoration of Ukraine" (26 May 2024, Kyiv, organised by the Ministry of Veterans Affairs of Ukraine); The First European Regional School Feeding Summit (12 November 2024, Kyiv, organised by the School Feeding Coalition with the support of the Cabinet of Ministers of Ukraine); The Fifth Summit of the European Political Community (7–8 November 2024, Budapest, organised by the Council of the EU); The ceremony of raising the State Flag of Ukraine; Tenth Kyiv International Economic Forum (7 November 2024, Kyiv, organised by the Ministry of Economy of Ukraine); Seventh Ukrainian Women's Congress (5 November 2024, Kyiv, organised by the Ministry of Economy of Ukraine); Ministerial Conference on the Human Dimension of the Peace Formula (31 October 2024, Montreal, organised by the Government of Canada); Third Summit of the Crimean Platform (24 October 2024, Riga, Latvia, organised by the EU Parliament). Seventh International Veterans Forum; Ukrainian Youth Forum; Presentation of the Army+app; National prayer breakfast; Meeting of the President with

young scientists and representatives of the Minor Academy of Sciences; Forum of the International Platform for the Release of Civilians Illegally Detained by the Russian Federation, etc.

According to N. Kopylova, today in the post-Soviet countries event management is one of the most dynamically developing tools of BTL agencies in the communication market. An indirect indicator of the growth of the event services market is the increase in the number of agencies that provide them. As of 2024, there are more than 346 agencies in Kyiv that provide services for various events. In our opinion, the actual number is much higher, as official data does not take into account individual organisers who are not registered as legal entities.

Here are some specific examples of strategy implementation on a global scale. Event management can be seen in international scientific conferences, international political events, communication events for the press and political actions that provide communication strategies. Interactive, emotional and spectacular forms of event management are being actively implemented in foreign countries not only in socio-cultural practice but also in socio-political and security practices, contributing to the development of intercultural communications. In terms of scale, they are defined as epoch-making events, radical events that lead to a revision of the previous system of values, and mass media events that formally duplicate the former, have energy potential and are capable of provoking a response.

At the same time, the researchers surveyed the main reasons for the problems with the introduction of event management in the field of public administration. According to the results, the same number of respondents – 23,3% – agree that mistakes at the stage of building event management and a low level of awareness of the importance

and interest of management in it are the key reasons for failures in the application of event management.

20 % of experts are inclined to point to the problems of mismatch between the level of resources and the level of competence of employees in performing tasks in the field of public administration and management.

6,7 % of respondents highlight the problems of time constraints and low level of coordination at certain stages of event management (Zhezukha, & Mysyk, 2022, pp. 31–45).

It should be noted that the issue of competence is one of the key ones since most of the problems on the way to improving public administration arise precisely because of the lack of awareness of public servants in this area of activity and their insufficient skills, knowledge and abilities in it.

Discussion and conclusions

Thus, the above describes event management as an effective tool for ensuring a communication strategy in public administration to actively respond to the changing needs and requirements of the public. This will help to increase public trust in the activities of public authorities, mutual understanding between the government and citizens, and increase the overall level of public satisfaction with the quality of public services. However public authorities are not ready to develop in this direction due to the insufficient level of knowledge of public servants and managers, as well as some misconceptions about the organisation of the process itself.

Research on the development of competencies of public servants in this area of activity and their possession of sufficient skills, knowledge and abilities in the application of such a tool as event management in the field of public administration and management may be promising.

Authors' contribution: Nataliia Larina – conceptualisation of the theoretical foundations of the communication strategy in public administration, research and structuring of the article, generalisation and analysis of the collected materials on the application of event management in the field of public administration, preparation of conclusions and proposals; Stanislav Larin – selection, analysis and review of sources, analysis of the instrumental approach to the implementation of the communication strategy in public administration, description of the methodology; Nazar Ivanitskyi – analysis of materials on the application of event management as a tool for implementing the strategy.

References

Bei, H., & Hurenko, D. (2023). Theoretical and practical issues of event management application in the context of territorial recovery management. *Economy and society*, 57 [in Ukrainian]. [Бей, Г., & Гуренко, Д. (2023). Теоретичні та практичні питання застосування івент-менеджменту в контексті управління відновленням територій. *Економіка і суспільство*, 57]. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-55>

Bliznyuk, T., Kuz, O., & Kinas, I. (2024). Event management as a tool for organizing special events. *Economy and society*, 64 [in Ukrainian]. [Близнюк, Т., Кузь, О., & Кінас, І. (2024). Івент-менеджмент як інструмент організації особливих подій. *Економіка та суспільство*, 64]. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-20>

Bondarenko, T. (2019). *Strategic approach to communication management in the public sector*. V. N. Karazin Kharkiv National University

[in Ukrainian]. [Бондаренко, Т. М. (2019). *Стратегічний підхід до управління комунікаціями в державному секторі*. ХНУ ім. В. Н. Каразіна].

Cherednychenko, V. (2022). Communication management in enterprise development strategy. *Economy and society*, 42 [in Ukrainian]. [Чередніченко, В. (2022). Комунікативний менеджмент в стратегії розвитку підприємства. *Економіка і суспільство*, 42]. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-89>

Diachenko, Yu. V., Sedikova, I. A., & Bondar, V. A. (2020). Event management as a component of information and communication technologies in public administration. *Scientific Notes of V. I. Vernadsky National University of Kyiv* [in Ukrainian]. [Дьяченко, Ю. В., Седікова, І. А., & Бондар, В. А. (2020). Івент-менеджмент як складник інформаційно-комунікаційних технологій у публічному управлінні. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. <https://doi.org/10.32838/TNU-2663-6468/2020.6/07>

Goldblatt, J. (2011). *Special events: A new generation and the next frontier* (6th ed.). Wiley. <https://eresearch.qmu.ac.uk/handle/20.500.12289/2664?show=full>

Habermas, J. (1989). *The theory of communicative action: Vol. 2. Lifeworld and system: A critique of functionalist reason* (T. McCarthy, Trans.). Beacon Press.

Komakha, L. H., Aliksieienko, I. V., Hoshovska, V. A., Hrynchuk, M. N., Dekhtiarenko, Yu. F., Diachenko, S. A., Zavorodnia, S. P., Zavoritnia, H. P., Kreidenko, V. V., Klymenko, I. V., Klymenko, N. H., Koltun, V. S., Korchak, N. M., Larina, N. B., Larin, S. V., Likarchuk, N. V., Marutian, R. R., Orel, M. H., Palamarchuk, T. P. ... Yuzefovych, V. V. (2022). *Globalization challenges: Governance of the future* (L. H. Komakha, & I. V. Aliksieienko, Eds.). Publishing and Polygraphic Center "Kyiv University" [in Ukrainian]. [Комаха, Л. Г., Алексєєнко, І. В., Гошовська, В. А., Гринчук, М. Н., Дехтяренко, Ю. Ф., Дяченко, С. А., Завгородня, С. П., Заворітня, Г. П., Крейденко, В. В., Клименко, І. В., Клименко, Н. Г., Колтун, В. С., Корчак, Н. М., Ларіна, Н. Б., Ларін, С. В., Лікарчук, Н. В., Марутян, Р. Р., Орел, М. Г., Паламарчук... Юзефович, В. В. (2022). *Глобалізаційні виклики: Урядування майбутнього* (Л. Г. Комаха, & І. В. Алексєєнко, Ред.). ВПЦ "Київський університет". <https://ipacs.knu.ua/pages/dop/333/files/0bd06793-e53e-4691-80f6-9842dac96aa4.pdf>

Larina, N., & Ivanitsky, N. (2024). The role of event management in public governance. *Public Administration and Regional Development*, 24, 446–465 [in Ukrainian]. [Ларіна, Н., & Іваніцький, Н. (2024). Роль івент-менеджменту в публічному управлінні. *Державне управління та регіональний розвиток*, 24, 446–465]. <https://doi.org/10.34132/pard2024.24.06>

Laumann, E., & Knoke, D. (1987). *The Organizational State: Social Choice in National Policy Domains*. The University of Wisconsin Press.

Peaucelle, J.-L., & Guthrie C. (2015). *Henri Fayol, the Manager*. Pickering & Chatto. <https://doi.org/10.4324/9781315654546>

Sokolov, O. (2018). *The role of communications in effective public administration*. Ivan Franko National University of Lviv [in Ukrainian]. [Соколов, О. М. (2018). *Роль комунікацій в ефективному публічному управлінні*. ЛНУ ім. Івана Франка].

Syvak, T., Radchenko, O., Kovach, V., Semenets-Orlova, I., & Zaporozhets, A. (Eds.). (2023). *National security drivers of Ukraine: Information technology, strategic communication, and legitimacy*. Springer. https://books.google.com.ua/books?hl=en&lr=&id=3gvWEAAQAQ&oi=fnd&pg=PR5&dq=info:alvMt_emH6MJ:scholar.google.com&ots=N-P1IAUOdE&sig=9czbDb2oqzThZ53iNknRr35NpC&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

<https://doi.org/10.1007/978-3-031-33724-6>

Zakharchenko, L. (2021). *Integration of communication management into public administration*. Odesa I. I. Mechnikov National University [in Ukrainian]. [Захарченко, Л. М. (2021). *Інтеграція комунікативного менеджменту у публічне управління*. ОНУ ім. І. І. Мечникова].

Zhezukha, V. J., & Mysyk, V. M. (2022). Event management in Ukraine: Problems, trends, prospects and directions of reengineering. In A. P. Duka (Ed.), *Paradigmatic challenges of modern development* (pp. 31–45). Scientific and Educational Innovation Center for Social Transformations [in Ukrainian]. [Жежуха, В. Й., & Мисик, В. М. (2022). Івент-менеджмент в Україні: Проблеми, тенденції, перспективи та напрямки реінжинірингу. У А. П. Дука (Ред.), *Парадигмальні виклики сучасного розвитку* (pp. 31–45). ГО "Науково-освітній інноваційний центр суспільних трансформацій". https://reicst.com.ua/asp/article/view/monograph_paradigmatic_03_2022_01_2

Отримано редакцією журналу / Received: 25.11.24
 Прорецензовано / Revised: 04.12.24
 Схвалено до друку / Accepted: 06.12.24

Наталія ЛАРИНА, канд. пед. наук, доц.
ORCID ID: 0000-0001-5843-0765
e-mail: natali.larina@ukr.net
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Станіслав ЛАРИН, канд. наук з держ. упр.
ORCID ID: 0000-0001-8544-7714
e-mail: stanislav.larin@outlook.com
Державний заклад вищої освіти "Університет менеджменту освіти" НАПНУ, Київ, Україна

Назар ІВАНИЦЬКИЙ, магістр
ORCID ID: 0009-0005-0466-0246
e-mail: nazaruto@ukr.net
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Київ, Україна

ІВЕНТ-МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЇ КОМУНІКАЦІЙ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

Вступ. Наголошено, що в сучасному постіндустріальному суспільстві ефективне публічне управління неможливе без запровадження належної комунікації. Окреслено, що розвиток інформаційних технологій і засобів масової комунікації спричинив зміни у способах та формах взаємодії влади та суспільства у сфері публічного управління. Зазначено, що на цьому етапі розвитку публічного управління дієвим інструментом забезпечення стратегії комунікацій виступає івент-менеджмент. Це мотивує суб'єктів публічного управління до ефективної діяльності державних установ та організацій, реалізації принципів прозорості, підвітності управлінських процесів, сприяє покращенню взаємодії органів влади із суспільством, що підвищує рівень довіри громадян до державних інституцій.

Розкрито, що ключовим аспектом запровадження івент-менеджменту в публічному управлінні є ефективна взаємодія влади та суспільства щодо визначення цільової аудиторії, вибору оптимальних інформаційно-комунікаційних каналів взаємодії, ефективне використання їх для досягнення поставлених цілей, адаптації стратегії комунікацій до специфіки публічних органів влади та потреб громадськості. Ці питання стали предметом дослідження теоретичних та практичних аспектів івент-менеджменту у працях таких учених, як: О. Іваненко, А. Петрова, В. Коваленко, М. Смирнов, І. Гончарук, Л. Захарченко, В. Жешуха та інших.

Методи. Для отримання наукових результатів дослідження використано методи порівняльного аналізу та синтезу з метою виявлення тенденцій запровадження івент-менеджменту задля ефективної взаємодії влади та суспільства в публічному управлінні. Також застосовано метод контент-аналізу для оцінювання рівня задоволеності громадян ефективністю взаємодії влади та громадськості щодо поліпшення стратегії комунікацій.

Результати. Обґрунтовано, що дослідження івент-менеджменту як дієвого інструменту забезпечення стратегії комунікацій є важливим чинником у визначенні викликів, з якими стикаються управлінці у процесі його впровадження у сферу публічного управління. Це, зокрема, такі виклики, як дефіцит людського капіталу, різних видів ресурсів (фінансово-економічних, технологічних тощо), складнощі в організації ефективних комунікативних технологій та недостатній рівень підготовки персоналу. Тому доцільно подолати ці перешкоди шляхом запровадження івент-менеджменту, включаючи пошук додаткових джерел фінансування, професійне навчання персоналу та вдосконалення стратегії комунікацій у публічному управлінні.

Акцентовано увагу на ролі партнерства та співпраці між органами влади, громадськими організаціями, приватним сектором та іншими зацікавленими сторонами в запровадженні івент-менеджменту. Лише завдяки спільним зусиллям можна забезпечити повноту та ефективність публічного управління, а також досягти спільних цілей та розвитку суспільства загалом, покращити імідж та репутацію органів публічної влади.

Висновки. Підкреслено, що в Україні владою акцентовано увагу на налагодженні позитивного діалогу з громадськістю, що сприяло би зміцненню довіри громадян до влади та підтримці її з боку населення, адже це є важливим елементом стабільного публічного управління. Однак існує потреба в удосконаленні взаємодії влади та суспільства, реалізації принципів демократії, стабільності публічної політики.

Тому рекомендовано застосовувати івент-менеджмент як дієвий інструмент забезпечення стратегії комунікацій у публічному управлінні задля активного реагування на зміни потреб та вимог громадськості, що сприятиме зростанню довіри громадськості до діяльності публічних органів, взаєморозумінню між урядом та громадянами та підвищенню загального рівня задоволеності громадськості якістю публічних послуг.

Ключові слова: публічне управління, івент-менеджмент, ціннісність, інструментальний підхід, комунікативний менеджмент, стратегії комунікацій, громадськість, процеси управління, органи влади, позитивний імідж, репутація

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The authors declare no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.

UDC 351:341.171
DOI: <https://doi.org/10.17721/2616-9193.2024/20-7/12>

Viktor LIUSTEI, PhD Student
ORCID ID: 0009-0007-9860-3369
e-mail: lustey16@knu.ua
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine
Nataliia KLYMENKO, DSc (Public Adm.), Assoc. Prof.
ORCID ID: 0000-0001-5223-8166
e-mail: nataliia.klymenko@knu.ua
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

THE ROLE OF THE EUROPEAN UNION IN THE HARMONIZATION OF THE LEGISLATION AND REFORM OF ADMINISTRATIVE STRUCTURES OF THE CANDIDATE COUNTRIES

Background. *The article examines the role played by the European Union in ensuring the compliance of the legislation of candidate countries with EU law and the adaptation of administrative structures in candidate countries seeking to join the EU. Strict Copenhagen criteria characterize EU enlargement policy and require legislative and administrative reforms from candidate countries to bring legislation and management structures into compliance with EU standards. These reforms are critical to ensuring stable institutions, democracy, the rule of law, and human rights. Examining the transformative impact of these requirements, the presented research highlights how compliance with EU norms contributes to good governance, improved public service delivery, economic development, and strengthens institutional capacity in candidate countries.*

Methods. *Research methods are modern general and special methods of scientific knowledge, among which in particular: analysis was used to process scientific, analytical, and legislative sources; inductive and deductive – for analysis and generalization of information on the subject of research; forecasting and synthesis was used during the formulation of conclusions and recommendations based on the results of the study.*

Results. *The study of the role of the European Union in the harmonization of legislation and the reform of the administrative structures of the candidate countries showed that the influence of the EU is a decisive factor in the successful introduction of changes to the legal framework and the reform of the institutional system of these countries. It has been established that harmonizing national legislation with the *acquis communautaire* contributes to increasing the level of independence of justice, ensuring economic stability and social welfare in candidate countries. At the same time, financial and technical assistance from the EU contributes to accelerating the reform process.*

Conclusions. *The study confirms that assistance from the side of the European Union plays a decisive role in harmonizing legislation and reforming administrative structures in candidate countries. At the same time, effective implementation of EU governance standards ensures transparency, efficiency and accountability of public administration, which is important for EU integration. In future studies, it is planned to compare the success of reforms in different candidate countries to identify the best experience for its implementation in domestic practice.*

Keywords: *European integration, public administration, democratization, harmonization of law, Ukraine, EU, principles of European integration*

Background

Harmonization of legislation and administrative structures of candidate countries for joining the European Union is a complex process that is important in a scientific and practical context. The possibility of harmonizing national legal and administrative systems with the requirements of the EU requires comprehensive reforms, harmonization of legislation, strengthening of institutional favorability, and introduction of management standards following the principles of democracy, the right of supremacy, and the support of human rights. In the scientific context, the study of the impact of the EU enlargement policy on internal transformations in the candidate countries allows for a better understanding of the mechanisms of institutional changes, the effectiveness of national reforms, and the factors that contribute to or hinder the successful implementation of changes. In a practical context, the harmonization of law is a key condition for successful accession to the EU, contributing to increasing the efficiency of public administration, transparency, and accountability, improving the quality of services, and strengthening citizens' trust in state institutions. This requires close cooperation between the candidate countries and the EU.

The purpose of the article is to analyze and assess the role of the European Union in harmonizing legislation and reforming the administrative structures of candidate

countries for EU membership. consistent with the goal, the following tasks were formed: to investigate the context and prerequisites of the EU enlargement policy, to conduct an analysis of the harmonization of legislation and the process of management structures in the candidate countries, to assess the role of supporting the reforms of the European Union, in particular, financial and technical assistance, programs and tools that contribute to the successful implementation reforms.

The literature review showed that among domestic researchers, the harmonization of legislation and reforming of management structures within the framework of European integration, the following can be named:

- Hlushchenko (2004), who studied the processes of reforming European banking systems and the compliance of Ukrainian legislation in this area;
- Teremtsova (2011), considered issues related to the current problems of the European Union and its expansion, as well as analyzed the current state and development prospects;
- Chubai-Fedorenko (2012), who proposed a series of measures to deepen cross-border cooperation between Ukraine and the EU, in particular, critical problems and ways to solve them were outlined;
- Falaleieva (2017) analyzes the Copenhagen criteria as key conditions for acquiring membership in the European Union and their role in the processes of

European integration and cooperation of third countries with the EU;

- Bostan and Nemchenko (2018) analyzed the positive experience of the functioning of legislation in the field of combating corruption in Romania and prospects for Ukraine;

- Rybak (2020) identified the peculiarities of legal regulation in the field of labor law of the EU in the example of Lithuania and also suggested directions of borrowing from domestic legislation.

Among the foreign scholars who studied the issue of harmonization of legislation and reform of management structures in their countries, one can single out F. Sigér, who analyzes the economic integration and interdependence of Croatia in the context of the European Union (Sigér, 2020). J. Letnar Čerňič, M. Avbelj, M. Novak, D. Valentinčič found out the importance of the rule of law as the basis for the functioning of constitutional democracy in the context of the constitutional reform in Slovenia (Letnar Čerňič et al., 2019). Ziolo et al. (2022) established the relationship between digitalization of public services (e-government) and ESG factors (environmental, social and economic) in 26 European countries, and the positive impact of digitized administrative processes on sustainable development was noted (Ziolo et al., 2022).

Both directions of research are interrelated and highlight the complex nature of the process of European integration, reform of management structures, and harmonization of legislation. The study of these aspects and practices contributes to a deeper understanding of the European integration process in general, as well as the identification and implementation of best practices for the development of effective strategies and policies aimed at the integration of Ukraine into the European Union. At the same time, in our research, the main emphasis will be on clarifying the role of the EU in harmonizing legislation and reforming administrative structures in the candidate countries with the aim of further possibility of using positive practices during the implementation of relevant reforms in Ukraine on the way to full membership in the EU.

Methods

The research uses a complex of general scientific methods and special methods of scientific knowledge, among which in particular: the analysis was used to process scientific, analytical, and legislative sources; inductive and deductive – for analysis and generalization of information on the subject of research; forecasting and synthesis were used during the formulation of conclusions and recommendations based on the results of the study.

In addition, the analysis identified key factors that facilitate or hinder harmonization efforts and provided a detailed understanding of the dynamics. The study evaluates the effectiveness of various EU support mechanisms, including financial assistance, technical expertise, and institutional capacity-building programs to support the reform process.

Results

The enlargement policy of the European Union is one of the most important instruments of integration on the European continent. From the beginning of the existence of the EU, its founders sought to unite Europe around common values and economic interests. The first waves of enlargement took place in the 1970s, when Great Britain, Ireland, and Denmark joined the EU. In the following decades, the number of member countries increased to include countries from different parts of Europe, including Northern, Southern and Central Europe.

The 2004 enlargement was the largest in the history of the EU: ten new states joined the Union, including eight countries of Central and Eastern Europe. As noted by G. Chubai-Fedorenko, this expansion had a significant impact on the political, economic, and social landscape of Europe, radically strengthening the European identity and promoting the development of new forms of cooperation (Chubai-Fedorenko, 2012, p. 233).

One of the key aspects of the EU enlargement policy is the candidates' compliance with the so-called Copenhagen criteria, established at the European Council summit in Copenhagen in 1993 (Presidency conclusions, 1993). These criteria include three main groups of requirements:

- political criteria: the stability of institutions that guarantee democracy, the rule of law, human rights, and respect for minorities. This means that candidate countries must have a stable and effective governance system that ensures transparency, accountability, and compliance with legal norms;

- economic criteria: the presence of a functioning market economy and the ability to withstand competitive pressure and market conditions within the EU. This requires the candidate countries to carry out economic reforms aimed at strengthening macroeconomic stability, developing the private sector, and improving the investment climate;

- institutional criteria: the ability to fulfill the obligations arising from membership, including compliance with the objectives of the political, economic, and monetary union. This includes the adaptation of national legislation to the *acquis communautaire* – the set of legal norms and standards of the EU.

The above shows that the EU enlargement policy has a significant impact on the candidate countries, stimulating them to carry out large-scale reforms in various areas. The process of adaptation to EU standards requires not only changes in legislation but also significant institutional transformations. This includes reforming public administration, the judiciary, anti-corruption agencies, and other key institutions.

For many candidate countries, the prospect of EU membership is a powerful incentive to implement reforms that can sometimes be politically and economically difficult. The EU provides significant support to these countries in the form of financial assistance, technical expertise, and experience exchange programs. This helps speed up the adaptation process and increase the level of preparation of the candidate countries for joining the EU. However, the process of integration into the EU is also accompanied by certain challenges. Candidate countries face the need to balance national interests with EU requirements, overcome internal political contradictions, and ensure public support for reforms. The successful passage of this stage depends on close cooperation with the European Union, as well as on the effectiveness of making changes to the legal framework of the candidate country (Teremtsova, 2011, p. 51–53).

Political barriers, economic difficulties, institutional weaknesses, and social contradictions are the main challenges in ensuring compliance with the legislation of the European Union (*acquis EU*) and management structures in candidate countries. Internal political conflicts and the lack of political will to carry out reforms can significantly slow down the process of ensuring compliance with legislation with EU law. For example, in some candidate countries, political confrontations between different interest groups can block the adoption of necessary legislative changes. Limited financial resources and economic instability can also create

significant obstacles to reforms. Some candidate countries are facing economic crises, which makes it difficult to finance modernization programs and the introduction of new management standards. The lack of institutional capacity and qualified personnel also complicates the implementation of reforms. Candidate countries should invest in the development of institutional capacity and ensure the professional training of public servants for the successful implementation of reforms.

At the same time, it is worth noting that compliance with the legislation of the European Union (*acquis EU*), and international agreements in the field of European integration is a key element of the process of integration of candidates to join the European Union. Therefore, the main legislative reforms in these countries should be aimed at harmonizing national laws with the *acquis communautaire*. This process requires significant efforts to adapt the legislative framework in various sectors to EU law. It is worth noting that special attention is paid to economic reforms because they include the adaptation of legislation that regulates the functioning of the EU single market. This, in turn, involves the adoption of laws that regulate competition policy, consumer rights protection, market supervision, and public finance management. Example:

In Ukraine, anti-monopoly laws were introduced that correspond to EU norms (On the Antimonopoly committee of Ukraine, 2024). These laws contributed to the demonopolization of the market, the development of healthy competition, and the facilitation of doing business; in Bulgaria, the reforms of the banking sector ensured the stability and transparency of financial transactions, which meets international standards of financial regulation and auditing (Hlushchenko, 2004, p. 39-47).

In addition, legal reforms cover changes in the justice system, including reforming the courts, ensuring the independence of judges, and improving access to justice. In particular, in Serbia and Slovenia, the reform of the judicial system was successfully carried out, which included the introduction of measures to ensure the independence of judges and increase the transparency of judicial processes. This contributed to increasing citizens' trust in the judicial system and improving access to justice (Letnar Černič et al., 2019, p. 38-42; Pejić, 2022, p. 80). In Romania, the National Anti-Corruption Administration was established, which allowed it to reduce the level of corruption and ensure accountability of public officials (Bostan, & Nemchenko, 2018, p. 10-15).

Adaptation of labor legislation, the system of social protection, and health care to EU standards is ensured by the implementation of several social reforms. This helps to create favorable working conditions, increase the level of social protection, and ensure access to quality medical services. As an example, Lithuania adopted new labor legislation that meets EU standards, improving working conditions and protecting workers' rights (Rybak, 2020). In turn, an electronic healthcare system was introduced in Estonia, which increased the efficiency of providing medical services (Makarenko, 2021, p. 119-122).

An equally important component of joining the EU is the implementation of management standards and the modernization of management structures in candidate countries. This process includes the introduction of administrative procedures that ensure transparency, efficiency, and accountability of public administration. Lithuania, in particular, implemented an e-government system that ensured the transparency of government processes and increased the efficiency of public service

provision (Ziolo et al., 2022, pp. 6-12). After all, transparency and accountability are fundamental principles of governance in the EU. Therefore, candidate countries must implement mechanisms that ensure the openness of government processes and the accountability of public officials. This involves the implementation of e-government systems, the publication of state data and reports, as well as ensuring citizens' access to information about government activities. The effectiveness of public administration requires optimization of administrative procedures and improvement of professional training of public servants. Candidate countries should introduce systems for evaluating the performance of government institutions and ensure continuous professional development of public servants (Falaleeva, 2017, p. 118-120). At the same time, examples of successful reforms in the candidate countries demonstrate the effectiveness of the implementation of EU standards and adaptation to the requirements of the European Union.

Therefore, the role of the European Union in supporting the compliance of the legislation of the candidate countries with EU law is an important component of the process of their integration. This support includes the provision of financial and technical assistance, the implementation of various programs, and the use of tools aimed at improving the effectiveness of reforms. Analyzing these aspects, it is possible to evaluate the effectiveness of the aid provided by the EU and determine which approaches most contribute to the achievement of the goals of reforming the legal framework of the candidate country and its public administration sector.

Financial aid from the EU, which is a key element in supporting reforms in candidate countries, should also not be underestimated. The EU allocates significant funds for various programs aimed at infrastructure development, economic stability, social development, and environmental protection. One of the most important financial programs is the Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA), which covers various sectors and provides flexible financing for the specific needs of each country. For example, Croatia, which joined the EU in 2013, received significant funding from the IPA to modernize its infrastructure and reform its public administration. These funds were directed to the improvement of the transport infrastructure, the modernization of the water supply and sewerage system, as well as to the reform of the justice system. Thanks to this financial support, Croatia was able to adapt more quickly to EU requirements and successfully complete the accession process (Sigér, 2020, pp. 73-81).

In addition to financial support that ensures the development of infrastructure and economic stability, the EU also pays considerable attention to improving the qualifications and technical development of public servants in candidate countries. This contributes to the effective implementation of reforms and the integration of European standards at all levels of public administration. In particular, technical assistance includes conducting examinations, providing consultations, and training officials in candidate countries. The EU sends its experts to conduct training, seminars, and workshops that help candidate countries implement European management standards. For example, in Serbia, the EU provided technical assistance for the development of new anti-corruption legislation and judicial reform. This assistance included the training of judges and prosecutors, as well as consultations on the implementation of best practices in anti-corruption activities (EU support for the rule of law in the Western Balkans..., 2022).

Also, for the effective implementation of reforms, the European Union uses various programs and tools aimed at comprehensive support of the candidate countries. In particular, one such program is TAIEX (Technical Assistance and Information Exchange), which provides operational technical assistance from EU experts in various fields. TAIEX organizes study trips, expert missions, and seminars to transfer knowledge and experience on various aspects of legislation and governance (TAIEX institutional building tool, n.d.).

Another important tool is the Twinning program, which promotes cooperation between state institutions of EU member states and candidate countries. Within this program, partnerships are created between relevant bodies, which allows for the exchange of experience and the implementation of reforms necessary for the harmonization of law and accession to the EU (Twinning institutional building tool, 2022). For example, in Macedonia, the Twinning program helped to reform the health care system through cooperation with medical institutions in Germany and the Netherlands. This contributed to improving the quality of medical services and raising the level of medical care for the population (Varnaliev, & Madzova, 2015, p. 103–110).

It is also worth mentioning the Erasmus+ program, which supports educational and youth exchanges between EU member states and candidate countries. This program contributes to the improvement of the quality of the provision of educational services, the increase of academic mobility of students and teachers, as well as the development of youth initiatives. In particular, students from Ukraine, which is a candidate country, have the opportunity to study in EU universities, which allows them to acquire quality education and develop professional skills necessary for the future development of the country, which will become especially relevant in the conditions of post-war reconstruction of Ukraine.

Thus, the role of the EU in supporting the harmonization of law and reforming the administrative institutions of the candidate countries is extremely important. Financial and technical assistance, the implementation of such programs as TAIEX, Twinning, Erasmus+, and the use of such support tools as IPA (Instrument for Pre-Accession Assistance) contribute to the successful implementation of reforms and increasing the level of preparation of candidate countries for EU accession. Evaluating the effectiveness of this aid makes it possible to identify best practices and adapt approaches to the needs of each country, which ensures sustainable development and integration into the European space. These measures contribute not only to the implementation of European standards but also to strengthening the institutional capacity of candidate countries, ensuring long-term stability and development. Thanks to this support, countries can fight corruption more effectively, improve the quality of public administration, and create favorable conditions for economic growth. This, in turn, helps to strengthen democratic institutions and increase the level of trust of citizens in the government. Thus, EU aid is critically important for ensuring sustainable development and the successful integration of candidate countries into the European community.

At the same time, the above demonstrates the importance of a comprehensive approach to reforms and the need for close cooperation with the EU. At the same time, the successful implementation of reforms requires political will, economic support, institutional capacity, and

public support, which should ensure sustainable development and comprehensive integration of candidate countries into the European space.

Discussion and conclusions

The conducted study of the role of the European Union in harmonizing legislation and reforming the administrative structures of the candidate countries shows that the influence of the EU is a decisive factor in their successful implementation in these countries. The harmonization of national legislation with the *acquis communautaire* contributes to increasing the level of justice, economic stability, and social welfare in the candidate countries. Effective implementation of EU governance standards ensures transparency, efficiency, and accountability of the public administration sector, which are key conditions for EU integration.

Financial and technical assistance from the EU contributes to accelerating the process of ensuring the compliance of the legislation of the candidate countries with EU law. Support programs and instruments (in particular IPA, TAIEX, Twinning, and Erasmus+) play an important role in providing the necessary resources and expert assistance for the successful implementation of reforms. However, the effectiveness of this aid depends on the internal political will and institutional capacity of the candidate countries.

Based on the conducted research, the following recommendations can be formulated for the EU and candidate countries:

The EU needs to continue providing financial and technical support, ensuring stable funding for support and technical assistance programs. In addition, it is necessary to increase the flexibility of the programs by adapting them to the specific conditions of each country, taking into account their political, economic, and social contexts, which will allow them to respond more effectively to the challenges and needs of the candidate countries. Strengthening monitoring and evaluation is also important for the implementation of mechanisms for regular monitoring and evaluation of the effectiveness of support programs to identify best practices and adjust strategies in time; for the candidate countries, it is necessary to ensure the support of the reforms at the highest political level and the involvement of all interested parties in the process. It is also important to develop institutional capacity by investing in the development of the public administration system, ensuring the professional training of officials and the ability of institutions responsible for implementing reforms to effectively perform their functions, achieve set goals and objectives, adapt to changes, and ensure sustainable development. Active participation in EU programs such as TAIEX, Twinning, and Erasmus+ is another key element that allows us to make the most of opportunities to improve the level of knowledge and competencies of public servants on the way to integration into the European political, economic, and social space.

In further studies, it is planned to compare the success of reforms in different candidate countries to identify the best experience for its implementation in domestic practice.

Authors' contributions: Viktor Liustei – conceptualization, methodology, software, validation, writing – original draft; Nataliia Klymenko – methodology, validation, writing – review and editing.

References

Bostan, S. K., & Nemchenko, G. (2018). From the experience of the anti-corruption struggle of law enforcement agencies in Romania: Success factors. *Law and Society*, 5(2), 10–15 [in Ukrainian]. [Бостан, С. К., &

Немченко, Г. (2018). З досвіду антикорупційної боротьби правоохоронних органів в Румунії: Фактори успіху. *Право і суспільство*, 5(2), 10–15].

Chubai-Fedorenko, H. (2012). Problems of cross-border cooperation of Ukraine in the conditions of an expanded European Union. *International relations of Ukraine: Scientific searches and findings*, 21, 228–243 [in Ukrainian]. [Чубай-Федоренко, Г. (2012). Проблеми транскордонного співробітництва України в умовах розширеного Європейського Союзу. *Міжнародні зв'язки України: Наукові пошуки і знахідки*, 21, 228–243].

EU support for the rule of law in the Western Balkans: Despite efforts, fundamental problems persist. (2022). European Court of Auditors. <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/eu-support-to-the-rule-of-law-in-Western-Balkans-01-2022/en/>

Falaleieva, L. H. (2017). The role of the Copenhagen criteria in the implementation of EU values. *Scientific Notes of the Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 1, 114–122 [in Ukrainian]. [Фалалеева, Л. Г. (2017). Роль Копенгагенських критеріїв у реалізації цінностей Європейського Союзу. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*, 1, 114–122].

Hlushchenko, S. V. (2004). Reforming the banking systems of Central and Eastern European countries. *Scientific Notes of National University of Kyiv-Mohyla Academy: Economic Sciences*, 30, 39–47 [in Ukrainian]. [Глушченко, С. В. (2004). Реформування банківських систем країн Центральної та Східної Європи. *Наукові записки НаУКМА: Економічні науки*, 30, 39–47].

Letnar Černič, J., Avbelj, M., Novak, M., & Valentinčič, D. (2019). *Reform of democracy and the rule of law in Slovenia*. Nova Univerza Evropska pravna fakulteta.

Makarenko, M. (2021). World practice of transformational changes in the field of health care. *Investytsiyyi: Praktyka ta dosvid*, 17, 119–122 [in Ukrainian]. [Макаренко, М. В. (2021). Світова практика трансформаційних змін у сфері охорони здоров'я. *Інвестиції: Практика та досвід*, 17, 119–122]. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.17.119>

On the Antimonopoly committee of Ukraine, Law of Ukraine № 3659-XII (2024) (Ukraine) [in Ukrainian]. [Про Антимонопольний комітет України, Закон України № 3659-XII (2024) (Україна)]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12#Text>

Pejić, I. (2022). Constitutional referendum and judicial reform in Serbia. *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu*, 94, 75–92. <https://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/0350-8501/2022/0350-85012294075P.pdf>

Presidency conclusions. *Copenhagen European Council*. (1993). European Council. https://www.europarl.europa.eu/enlargement/ec/pdf/cop_en.pdf

Rybak, N. V. (2020). Legal regulation of labor legislation efficiency evaluation in Lithuania. *Social Law*, 3, 36–39 [in Ukrainian]. [Рибак, Н. В. (2020). Правове регулювання оцінювання ефективності трудового законодавства у Литві. *Social Law*, 3, 36–39]. <https://doi.org/10.37440/soclaw.2020.03.06>

Sigér, F. (2020). Economic integration and interdependence in Croatia. In Z. Felméry (Ed.), *Economic integration and interdependence in Central and Eastern Europe* (pp. 55–88). Dialóg Campus.

TAIEX institutional building tool. (n.d.). Center for Adaptation of the Civil Service to the Standards of the European Union [in Ukrainian]. [Інструмент інституціональної розбудови TAIEX. (б. д.). Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу]. <https://www.center.gov.ua/component/k2/item/747-%D0%B0%D0%BF%D0%BB%D1%96%D0%BA%D0%B0%D1%86%D1%B6%D1%96%D0%B9%D0%BD%D1%B6-%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B8-taieax>

Teremtsova, N. V. (2011). Theoretical and legal problems of EU enlargement: Current state and prospects. *Legal Bulletin*, 1, 51–53 [in Ukrainian]. [Теремцова, Н. В. (2011). Теоретико-правові проблеми розширення Європейського Союзу: Сучасний стан та перспективи. *Юридичний вісник*, 1, 51–53].

Twinning institutional building tool. (2022, January 27). Center for Adaptation of the Civil Service to the Standards of the European Union [in Ukrainian]. [Інструмент інституціональної розбудови Twinning. (2022, 27 січня). Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу]. <https://www.center.gov.ua/component/k2/item/4017-%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82-%D1%96%D0%BD%D1%B6%D1%82%D0%B8%D1%82%D1%83%D1%B6%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%97-%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B1%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B8-twinning>

Varmaljeva, J., & Madzova, V. (2015). Benefits of twinning programs: The case of Macedonia. In *UBT International Conference* (pp. 103–110). UBT Knowledge Center. <https://knowledgecenter.ubt-uni.net/cgi/viewcontent.cgi?article=2073&context=conference>

Ziolo, M., Niedzielski, P., Kuzionko-Ochrymiuk, E., Marcinkiewicz, J., Łobacz, K., Dyl, K., & Szanter, R. (2022). E-Government development in European countries: Socio-economic and environmental aspects. *Energies*, 15(23), 8870. <https://doi.org/10.3390/en15238870>

Отримано редакцією журналу / Received: 26.09.24

Процесування / Revised: 27.11.24

Схвалено до друку / Accepted: 02.12.24

Віктор ЛЮСТЕЙ, асп.
ORCID ID: 0009-0007-9860-3369
e-mail: lustey16@knu.ua

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Наталія КЛИМЕНКО, д-р наук з держ. упр., доц.
ORCID ID: 0000-0001-5223-8166
e-mail: nataliia.klymenko@knu.ua

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В ГАРМОНІЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА ТА РЕФОРМУВАННІ УПРАВЛІНСЬКИХ СТРУКТУР ДЕРЖАВ-КАНДИДАТІВ

Вступ. Розглянуто роль, яку відіграє Європейський Союз у забезпеченні відповідності законодавства держав-кандидатів праву ЄС та адаптації адміністративних структур у державах-кандидатах, які прагнуть вступити до ЄС. Політика розширення ЄС характеризується суворими Копенгагенськими критеріями і вимагає від держав-кандидатів законодавчих та адміністративних реформ для приведення законодавства та управлінських структур у відповідність до стандартів ЄС. Ці реформи мають вирішальне значення для забезпечення стабільних інституцій, демократії, верховенства права та прав людини. Досліджено трансформаційний вплив цих вимог та визначено, як дотримання норм ЄС сприяє належному управлінню, покращенню надання державних послуг, економічному розвитку та зміцненню інституційний потенціал у державах-кандидатах.

Методи. Використано сучасні загальні та спеціальні методи наукового пізнання, серед яких: аналіз застосовано для опрацювання наукових, аналітичних та законодавчих джерел; індуктивний та дедуктивний методи – для аналізу й узагальнення інформації з тематики дослідження; методи прогнозування та синтезу допомагали в ході формулювання висновків та рекомендацій за підсумками дослідження.

Результати. Дослідження ролі Європейського Союзу в гармонізації законодавства та реформуванні управлінських структур держав-кандидатів показало, що вплив ЄС є вирішальним фактором для успішного внесення змін до нормативно-правової бази та реформування системи інституцій цих країн. Встановлено, що гармонізація національного законодавства з *acquis communautaire* сприяє підвищенню рівня незалежності правосуддя, забезпеченню економічної стабільності та соціального добробуту в державах-кандидатах. При цьому фінансова та технічна допомога з боку ЄС сприяє прискоренню процесу проведення реформ.

Висновки. Підтверджено, що допомога Європейського Союзу відіграє вирішальну роль у гармонізації законодавства та реформуванні адміністративних структур у державах-кандидатах. При цьому ефективне впровадження стандартів управління ЄС забезпечує прозорість, ефективність і підзвітність публічного управління, що є важливим для інтеграції в ЄС. У майбутніх дослідженнях передбачено порівняти успішність реформ у різних державах-кандидатах з метою виявлення найкращого досвіду для його імплементації у вітчизняну практику.

Ключові слова: євроінтеграція, публічне управління, демократизація, гармонізація права, Україна, ЄС, засади євроінтеграції

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The authors declare no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; or in the decision to publish the results.

UDC 351:351.85

DOI: <https://doi.org/10.17721/2616-9193.2024/20-8/12>

Petro OPANASHCHUK, PhD (Hist.), Assoc. Prof.
ORCID ID: 0000-0001-7164-4143
e-mail: opanaschukpetro@gmail.com
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

UNITY OF THE HUMANITARIAN SPACE OF THE STATE: IDENTIFICATION OF COMPONENTS AND MECHANISMS OF FORMATION

Background. *The current stage of Ukraine's development is characterized by significant changes affecting various spheres of public life. A significant part of these changes is due to the processes of globalization and European integration. The events of the Russian-Ukrainian war are also a significant factor in social transformations. In these conditions, increasing the resilience of society to new challenges, guaranteeing the safety of people, society and the state in general is of particular importance. It is emphasized that in the field of domestic humanitarian development, the problems of inequality and excessive polarization of society along linguistic, ethnic, religious and other types of characteristics have accumulated for a long time and still remain insufficiently resolved. This often becomes a source of aggravation and strengthening of contradictions in many spheres of society's life. Such components of humanitarian policy as the development of education, science, culture, harmonization of inter-confessional and ethno-national relations, etc. form the basis for further increasing the level of human capital and strengthen social cohesion in general. This leads to the need to find effective mechanisms for improving the quality of state administration in the humanitarian sphere and ways to ensure the consolidation of society on the basis of universally recognized value orientations, because the normal life of the population and the sustainable functioning of social institutions, as well as the observance of rights and freedoms regardless from race and gender, ethnicity, language and religion.*

Methods. *In the process of research, the method of theoretical analysis of scientific sources was used, as well as the method of comparison, which made it possible to study the available scientific approaches to solving the outlined problem. In order to reveal the essence of the categories "humanitarian space" and "unity of humanitarian space", the methods of generalization, formalization, analysis and synthesis were used. Other general scientific and special methods of cognition were also used, including abstraction, concretization, induction, and systematization. This made it possible to substantiate the structural components that underlie the category "unity of the humanitarian space". In order to formulate the general conclusions of the study, the method of logical generalization of the results was used.*

Results. *The analysis of domestic and foreign historiography has led to the conclusion that there is no unified approach to defining the category of humanitarian space. It was established that in foreign practice, the view of the humanitarian space as a kind of humanitarian working environment, in which humanitarian organizations can carry out their activities to provide assistance to people in regions affected by negative factors of various origins, dominates. Among domestic scientists, views on the humanitarian space as an environment based on a system of ideas, values, ideals, myths, stereotypes and images that influence people's consciousness prevail. It is justified that the unity of the humanitarian space should be considered the degree of cohesion of society around such socially significant topics as the attitude to language, religious freedoms, ethno-national relations, cultural development, historical memory and other manifestations of social existence that form national identity, as well as the ability on the basis of existing mechanisms, effectively and constructively resolve contradictions that may arise from time to time in these spheres of social relations. The components that underlie the unity of the humanitarian space have been identified, namely: a harmonious language environment, development of the educational sector, preservation of the national cultural heritage and historical memory, consideration of the rights and satisfaction of the needs of national minorities (communities), harmonization of state-church and inter-confessional relations. It has been established that an important role in the formation of a coherent humanitarian space is also played by the satisfaction of the informational and cultural needs of society, which should occur thanks to the national producers of cultural products and the functioning of the network of national channels of cultural communication.*

Conclusions. *It has been proven that the formation of integral humanitarian space creates the preconditions for further strengthening of social cohesion, which is critically important in the conditions of the transformations that Ukraine is undergoing at the current stage of integration into European cultural, economic and political structures. Signs of a holistic humanitarian space are the presence of a developed common symbolic system, the crucial role of national producers of cultural products and national channels of cultural communication in meeting the informational and cultural needs of society, a high level of social cohesion based of common cultural and ideological values that have a national character, harmonious development of interethnic and interfaith relations, etc.*

The presence among the components of the humanitarian space of such elements as historical memory, own culture, traditions, and a unique linguistic environment turn it into one of the fundamental factors that influence the formation of national identity, that is, contribute to a person's permanent awareness of belonging to the Ukrainian nation as an original community, united by name, symbols, geographical and ethno-social origin, historical memory, a complex of spiritual and cultural values, in particular the Ukrainian language and folk traditions.

Keywords: *humanitarian space, humanitarian development, humanitarian policy, language environment, national identity, historical memory, national mentality, national idea, national minorities, interfaith relations*

Background

At the current stage of its development, Ukraine is undergoing a profound modernization of the entire public administration system, which has long been characterized by the preservation of many Soviet-era vestiges. The processes associated with Ukraine's European integration have a significant impact on the implementation of current reforms. The changes taking place in the country are aimed at formulating and implementing state policy in

accordance with European requirements to ensure Ukraine's full membership in the circle of European civilized countries with which it shares common values, European identity, history, geography and culture.

With this in mind, new guidelines for humanitarian policy have been put on the agenda, based on the principles of human security, creating conditions for expanding human rights and freedoms, respect for national and religious characteristics, tolerance of cultural diversity,

© Opanashchuk Petro, 2024

etc. In this context, the issue of improving the forms and methods of state influence on the functioning of the humanitarian sphere is of particular relevance, since the process of national development and self-identification of the Ukrainian nation as a whole largely depends on the effectiveness of the state humanitarian policy.

The problems of inequality and excessive polarization of society on the basis of language, ethnicity, religion and other characteristics have been accumulating for a long time and still remain insufficiently resolved in the field of national humanitarian development. This often leads to the emergence of different value orientations among the population, which ultimately becomes a source of aggravation and intensification of contradictions in many areas of society. That is why it is important to ensure a comprehensive approach to sustainable human development when implementing the state humanitarian policy.

Such components of the humanitarian policy as the development of education, science, culture, harmonization of interfaith and ethnic relations, etc. form the basis for further raising the level of human capital and strengthen social cohesion in general. This necessitates the search for effective mechanisms to improve the quality of public administration in the humanitarian sphere and ways to ensure the consolidation of society on the basis of generally accepted value orientations.

The relevance of this issue is enhanced by the fact that the existence of an integral humanitarian space in the country creates conditions for the normal life of the population and the sustainable functioning of social institutions, as well as the observance of rights and freedoms regardless of race and gender, ethnicity, language and religion. In addition, the formation of an integral humanitarian space is an important component on which the national security of the country depends, as its presence allows protecting the vital interests of society from both internal and external threats, which is especially important at the current stage of Ukraine's development.

The purpose of the article is to clarify the essence of the categories "humanitarian space" and "unity of the humanitarian space of the State". To this end, was analyzed the domestic and foreign historiography, which highlights various aspects of the state humanitarian policy. In order to understand the content of these categories, it is also important to identify the components on which the unity of the state's humanitarian space depends, as well as to reveal the mechanisms that influence this process. That is why one of the tasks of this research is to clarify the role played by such factors as the language environment, development of the educational sphere, preservation of the national cultural heritage and historical memory, consideration of the rights and satisfaction of the needs of national minorities (communities), development of church-state and interfaith relations in ensuring the unity of the humanitarian space.

Sources. In the process of writing this article, the works of scholars who study various aspects of the implementation of the state humanitarian policy were used. In particular, S. Zdiouruk in his research examines the essence of the humanitarian sphere, clarifies its tasks and components. The researcher notes that in the first years after Ukraine's proclamation as an independent sovereign state, its humanitarian sphere underwent quite significant and painful changes, which manifested themselves in the disorientation of the mass consciousness, the growth of mercantilism, cruelty and other radical sentiments among the public. Yulia Stelmashchuk analyzed the relevant terminological tools related to the mechanisms of state

regulation of the development of the social and humanitarian sphere in order to avoid ambiguity in the interpretation of terms. The researcher specified such definitions as social and humanitarian sphere, humanitarian policy, social policy and humanitarian development. In identifying the priority areas and objects of humanitarian policy in the context of its components, L. Sergienko analyzed the main categories in the humanitarian sphere, which are given in the reference literature on public administration. Based on the analysis, the researcher identifies language, educational, scientific and technical, innovation and cultural policies, policies in the field of spiritual development, policies in the field of religions and church-state relations, ethno-national policies, information policies, health care policies, policies in the field of physical culture and sports, and youth policies as components of humanitarian policy. An important source for this article was the research conducted by Moisiyaha (2020) and Chechel (2019). In particular, the publications of these authors reveal the essence of the mechanisms for implementing humanitarian policy. Various factors that influence the formation of an integral humanitarian space in the country were analyzed in the studies of M. Stepyko, V. Karlova, T. Kovaleva, T. Moskalenko and other authors. In particular, V. Karlova studied the importance of a unified humanitarian space of the state for the formation and strengthening of national identity of citizens. The researcher outlined the key spheres of society's life that ensure the formation of a holistic humanitarian space. Among them, she identifies linguistic, religious, ethnic and other components, providing a general description of each of them.

Methods

In the course of the research, the method of theoretical analysis of scientific sources and the method of comparison were used to determine the level of disclosure of the research topic in domestic and foreign historiography, which allowed to study existing scientific approaches to solving the problem. In order to reveal the essence of the categories of "humanitarian space" and "unity of humanitarian space", the methods of generalization, formalization, analysis and synthesis were used. The research also involved a number of other general scientific and special methods of cognition, in particular, abstraction, concretization, induction, and systematization. This made it possible to substantiate the structural components that underlie the category of "unity of the humanitarian space". In order to formulate the general conclusions of the research, the method of logical generalization of the results was used.

Results

Contemporary historiography is represented by a significant number of publications devoted to various aspects of the implementation of the state humanitarian policy. The works of various authors use such categories as "humanitarian sphere", "humanitarian policy", "socio-humanitarian policy", "humanitarian development", etc. However, today's realities, including the processes of Ukraine's European integration, bring to the fore another equally important category – the category of "humanitarian space" and the related concept of "unity of humanitarian space". As in the case of defining the key features of the "humanitarian sphere" and "humanitarian policy," the characterization and understanding of the essence of these concepts in the national historiography is also ambiguous.

As T. Kovaleva notes, today in the national historiography there is no doctrinal and legal definition of humanitarian space, as well as no single generally accepted terminology to denote processes and phenomena in the field of humanitarian development of society (Kovaleva, 2019, p. 2). That is why

there is still a need for a deeper scientific substantiation of this category in order to introduce it into the practice of public administration, which will significantly increase attention to this area of social development and increase its effectiveness in the context of the transformation processes that Ukraine is experiencing at the present stage.

In foreign practice, the term "humanitarian space" has been used since the Cold War. In particular, the United Nations High Commissioner for Refugees was one of the first to use this term to describe a conditional space for humanitarian dialogue between parties to a conflict and to characterize the working environment in which humanitarian organizations operated.

The category of "humanitarian space" became more widely used in the early 1990s, when former president of Médecins Sans Frontières Roni Brauman used the concept of humanitarian space to refer to a situation where humanitarian workers are "free to assess needs, free to monitor the delivery and use of aid, free to engage in dialogue with people" (Collinson, & Elhawary, 2012, p. 1).

The authors of the study "Humanitarian space: a review of trends and issues", prepared by The Humanitarian Policy Group and the British Overseas Development Institute, provide some of the most common interpretations of the category "humanitarian space" in modern Western historiography. Among them:

1) humanitarian space as an agency space – in this interpretation, humanitarian space is associated with the ability of humanitarian organizations to work freely and meet humanitarian needs in accordance with the principles of humanitarian action;

2) humanitarian space as the territory of the affected community – here the emphasis is on the right of the community affected by certain negative factors to assert its rights to assistance and protection, and to meet its humanitarian needs;

3) humanitarian space as a component of international humanitarian law – in this context, the concept of humanitarian space is analogous to respect for international humanitarian law, and therefore the emphasis is on the actions of the belligerents in terms of their responsibility to comply with the law, which is manifested in allowing impartial humanitarian organizations to provide humanitarian assistance and protect civilians;

4) humanitarian space as a complex political, military and legal sphere, or the context in which humanitarian action is carried out – here the primary focus is on the inherently political nature of the tasks that humanitarian organizations seek to achieve, as well as the fact that humanitarian needs are the product of a dynamic and complex interaction of political, military and legal actors, interests, institutions and processes (Collinson, & Elhawary, 2012, p. 1).

Representatives of the international humanitarian organization CARE, which fights poverty in the world, also believe that the category of "humanitarian space" is the simplest term to describe the complex operating environment in which humanitarian needs are generated, the affected population is able to take action to protect their rights and meet their needs, and in which humanitarian organizations respond to unmet needs (Humanitarian Space, n.d.).

At one of the briefings at the UN Security Council, dedicated to the preservation of humanitarian space, the Director General of the International Committee of the Red Cross, R. Mardini, noted that "when we talk about "humanitarian space", we are not talking about an abstract concept. Humanitarian space is tangible: it is a prison, a hospital, a water supply, a camp. But it is also normative: it

is based on international humanitarian law and principles and aims to have an effective and sustainable impact" (Humanitarian space – or spaces..., 2021).

Humanitarian space is often considered synonymous with humanitarian access by international humanitarian organizations, as the creation and maintenance of humanitarian space allows humanitarian organizations to access and provide assistance to affected people. Without safe, secure, and principled access to populations in need, humanitarian workers and the affected populations themselves may be at risk. Therefore, an enabling humanitarian space is, in practical terms, essential for humanitarian organizations to respond to emergencies in an effective, principled and safe manner. (Humanitarian Space, n.d.).

It can be concluded that in foreign historiography and practice, the concept of humanitarian space is more often used in connection with a broad interpretation of the concept of "humanitarian sphere". In other words, foreign practice is dominated by the view of humanitarian space as a kind of humanitarian working environment in which humanitarian organizations, adhering to the principle of neutrality and impartiality, can carry out their activities to help people in regions affected by negative factors of various origins. In other words, the humanitarian space is essentially a kind of "protection space" used by refugees and other civilians in need of assistance.

S. Collinson and S. Elhawary, who are the authors of the above-mentioned study "Humanitarian Space: An Overview of Trends and Issues," note that humanitarian space is a broad and subjective concept, as different actors with different priorities, interests and perspectives will inevitably focus on different aspects and attributes of any given context and have different understandings of what they see or experience (Collinson, & Elhawary, 2012, pp. 1–2).

We agree with this point of view, because the concept of humanitarian space, as well as the humanitarian sphere, can be interpreted in different ways, depending on the understanding of the humanitarian sphere we take as a basis – narrow or broad. For example, the national researcher of this issue V. Karlova takes as a basis the narrow meaning of this category, arguing that "the national humanitarian space is an environment in which and thanks to which a system of ideas, values, ideals, myths, stereotypes, images that influence the consciousness of people is developed, exists and functions" (Karlova, 2013, p. 41).

M. Stepyko specifies this point of view, drawing attention to the fact that the components of the humanitarian space are "the artistic sphere, cultural and educational, cultural and leisure activities (professional and amateur), the broadcast space of electronic media, the national print media market, book publishing and book distribution, other cultural and artistic products and services, as well as related areas – education, science, activities of civil society structures, church-state relations" (Stepyko, 2015).

V. Karlova, analyzing the components that form the country's humanitarian space, notes that it is a "complex spiritual and value complex" based on "the interaction of education, culture, upbringing, science, and mass media systems; historical memory functions in this space, and various ideologies are deployed, fighting for influence on public consciousness" (Karlova, 2013, p. 41). Thus, the researcher expands the area of humanitarian space to include such an important sphere of society as historical memory. At the same time, it is quite rightly noted that most of the components that form the humanitarian space have an ideological component and have a significant impact on public consciousness.

In fact, all researchers agree that an integral part of the humanitarian space is culture in all its diversity – the development of language, art, beliefs, and customs. Experts of the National Institute for Strategic Studies also add to this list national social, political, economic, and cultural institutions that also interact in a single communication space. Thus, a kind of cultural and communication space is being formed, based on the functioning of a common language and a network of effective channels of cultural ties that cover the entire society. It is these components that form a kind of construction that determines the identity of the national community (Ukraine in 2006..., 2006, pp. 26–27).

K. Lytvynenko also notes that "the national humanitarian space is a rather broad concept that, in addition to the information and cultural sphere, also covers the educational, scientific, spiritual, regulatory and other spheres of society's life". This definition is also supplemented by the formulation of the tasks aimed at forming the humanitarian space. Among them: "the formation and maintenance of sustainable functioning of the value orientations of citizens of a particular state, which form the basis of their national identity, perception of the value of their own national state, formation of public and national interests, etc." (Lytvynenko, 2018, pp. 11–12). Like V. Karlova, K. Lytvynenko emphasizes the importance of the worldview and ideological component of the functioning of the humanitarian space.

Researchers who deal with the concept of the socio-humanitarian sphere, by a similar analogy, use the category of "socio-humanitarian space", putting in this concept not only an ideological component, but also expanding the scope of its influence on other areas of human social life. In particular, S. Moskalenko holds this view. In addition to meeting linguistic, educational and cultural needs, strengthening the atmosphere of tolerance and interethnic harmony, the author includes the development of human capital through equal access to quality education and medicine, the development of art, physical culture, sports, tourism, and ensuring the right to objective information as components of the socio-humanitarian space (Moskalenko, 2013, p. 3).

Similar in meaning to the category of "humanitarian space" is the concept of "linguistic and cultural space," which is also used in national historiography. For example, experts from the National Institute for Strategic Studies characterize the national linguistic and cultural space as "a set of spheres of social and cultural activity that are fully capable of meeting the cultural and linguistic needs of Ukrainian citizens. It covers the spheres of artistic, cultural and educational, cultural and leisure activities (professional and amateur), the airwaves of electronic media, the national market of print media, book publishing and distribution, other cultural and artistic products and services, as well as related areas – education, science, and the activities of civil society structures" (Ukraine in 2006..., 2006, p. 27).

Summarizing the views of domestic and foreign researchers on the category of humanitarian space, we should pay attention to the wide range of understanding of its essence. Thus, the foreign historiography is dominated by the idea of humanitarian space as a sphere of activity of humanitarian organizations aimed at providing priority necessary assistance to people affected by various adverse circumstances. The national historiography is dominated by the view of humanitarian space as an environment based on a system of ideas, values, ideals, myths, stereotypes and images that influence people's consciousness. In addition, humanitarian space can be

characterized as an external factor, as well as a concept of shaping public consciousness (Kovaleva, 2019, p. 3).

The concept of unity (or integrity) of humanitarian space is also present in the national scientific discourse, which takes us beyond the broad understanding of the concept of humanitarian space as a purely technical area related to the provision of humanitarian assistance to vulnerable categories of the population.

The notion of the unity of humanitarian space includes both a spatial component and manifestations of existential commonality (Moskalenko, 2013, p. 10). The spatial component is related to the fact that the components that form the humanitarian space are usually localized within a specific territory, usually the territory of residence of a particular ethnic group, nationality or the territory outlined by the borders of a particular country. It is this territorial space where such components of the commonality of being as the same ideas, values, ideals, myths, stereotypes, and images that influence people's consciousness are spread. The integrity of the humanitarian space is based on the internal connection of all these elements, which spatially covers the entire territory of the country and is much closer than the connection with other elements that exist outside this space (Karlova, 2013, p. 41).

The formation of an integral humanitarian space creates preconditions for further strengthening social cohesion/consolidation, which is critical in the context of the transformations that Ukraine is undergoing at the present stage of integration into European cultural, economic and political structures (Serhiyenko, 2019, p. 163).

An important component of the formation of a holistic humanitarian space of Ukraine in the context of European integration is the creation of a favorable national cultural and communication environment. For this purpose, the country should form a developed common symbolic system, which is expressed in a harmoniously functioning language environment, preservation and respect for the national cultural heritage and historical traditions. These elements serve as a common communication base for the entire society, uniting it on the basis of a single system of values.

For example, the Council of Europe recognizes the promotion and use of the state language as a key element of integration and social cohesion (Statement of the Committee of Experts on the legal framework, 2023, p. 2). Effective implementation of language policy, especially in the educational and information spheres, creates an environment in which successful socialization of the individual takes place. And this, in turn, contributes to the formation of a national language identity as an integral part of a holistic humanitarian space. In this context, we can agree with the opinion of T. Kovaleva, who notes that "the state language policy directly affects the formation and state of the Ukrainian humanitarian space and, conversely, the state of the humanitarian space demonstrates the effectiveness/ineffectiveness of the state language policy (Kovaleva, 2019, p. 1).

It should also be noted that the language issue in multinational countries may contain a significant protest potential, and therefore its use for political purposes may play the opposite role and lead to the fragmentation of the country's humanitarian space on the basis of language. Political speculation on the basis of language, both inside and outside the country, can also hinder Ukraine's European integration processes (Makarets, 2019, p. 53). That is why the main priorities of the language policy in Ukraine should include taking all necessary measures to further establish and develop the Ukrainian language as the main feature of the identity of the Ukrainian nation.

Along with the language policy, one of the fundamental pillars on which the unity of the humanitarian space of any country is based is the education sector. It has the most significant impact on the formation of personality and human consciousness, and therefore is one of the most decisive factors shaping the humanitarian space. As V. Lyzanchuk notes in this regard, "it is impossible to educate a full-fledged Pole in English, nor a spiritually rich Ukrainian patriot in Russian. The mother tongue influences the formation of those who speak it, inspires them with certain views of the world, of the relationships between people that the nation has developed over the long course of its formation. The language concentrates the common worldview of the people, gained through the experience of many generations" (Lyzanchuk, 2001, pp. 227–228).

Historical memory is an integral part of a holistic humanitarian space. A person's value orientations, worldview, political culture, and behavior in general largely depend on a common vision of the historical past. As V. Karlova notes in this regard, the awareness of cultural and historical separateness politicizes the nation, legitimizes its sovereignty, state borders and institutions (Karlova, 2013, p. 45).

The presence of such elements as historical memory, own culture, traditions, and a unique language environment among the components of the humanitarian space make it one of the fundamental factors that influence the formation of national identity, i.e., contribute to a person's stable awareness of belonging to the Ukrainian nation as an original community united by name, symbols, geographical and ethno-social origin, historical memory, a set of spiritual and cultural values, in particular the Ukrainian language and folk traditions (About the main principles of state policy ..., 2022).

Thus, the humanitarian space is closely interconnected with the policy aimed at shaping national identity. However, some researchers associate identity politics with attempts by political forces to manipulate public consciousness in the area of humanitarian values. In particular, the authors of the publication "New Power: Challenges of Moderation" argue that the government "has learned to actualize old conflicts and generate new ones, which elevate disputed moments of the historical past, language issues to the rank of complex and uncompromising social contradictions" (Koliushko et al., 2011, pp. 143–144). In today's context, the situation is further complicated by the full-scale information war waged by the Russian Federation against Ukraine, as the destruction of an integral humanitarian space will inevitably negatively affect the process of national self-identification of certain categories of the population.

Closely related to the concept of national identity are the categories of national mentality and national mentality. The Encyclopedic Dictionary of Public Administration characterizes the national mentality as "an original, peculiar, unique way of thinking, a mindset inherent in the majority of the population of a particular country". Mentality, in turn, is "a specific way of representing the ethnic group's inner world and external circumstances", which "is created under the influence of centuries-old cultural, historical, geopolitical, natural and climatic and other factors" (Kovbasiuk et al., 2010, p. 384).

Mentality is a kind of "framework format" for perceiving the world. It can be viewed as a level of individual and social consciousness that embodies the constants of life attitudes and behavioral patterns, emotions, attitudes and cultural traditions of a particular society. The national mentality and mentality, therefore, act as a kind of ethereal space in which common cultural traditions, worldview and

values of the nation as a single socio-cultural community develop and function (Shynkaruk, 2002, p. 370).

The NATIONAL IDEA, i.e. the self-awareness of a certain ethnic community as a single entity that understands its internal connection, its historical character, its traditions, its formation and development, can have a significant integrating potential. The national idea is a kind of social and psychological mechanism for integrating different social groups, ethnicities, religious confessions, etc. The presence of a national idea can become a driving and at the same time a unifying force that can consolidate the nation for self-realization (Kovbasiuk et al., 2010, p. 267). The events of recent years show that European integration processes can act as a national idea. It was the desire to integrate into the European Union that became a unifying factor for Ukrainian society during the events of Euromaidan and the Revolution of Dignity, uniting the nation on the basis of Eurocentric value orientations and attitudes.

An equally important role in the formation of a coherent humanitarian space is played by meeting the information and cultural needs of society, which should be done primarily through national producers of cultural products and the functioning of a network of national channels of cultural communication.

It is quite obvious that in any society there is always a part of the population that is outside the sphere of national communication channels and may belong to a foreign cultural space. That is why it should be taken into account that the unified humanitarian space of a country is formed not only by supporting the titular ethnic group, but also by taking into account the rights and needs of national minorities, and in many cases, migrants staying in the country. The higher the percentage of this category of society, the more difficult it is to build a coherent humanitarian space throughout the country.

Thus, the development, support, and dissemination of the sphere of functioning of the culture of the titular nation can be seen as an important integrating factor. However, experts note that society should clearly realize that such dissemination should not take the form of forced cultural or any other assimilation of representatives of other ethnic groups (Ukraine in 2006..., 2006, p. 27).

The situation with church-state relations and the need to harmonize interfaith relations as one of the factors that form the unity of the humanitarian space is largely similar. In Ukrainian realities, interfaith controversies have turned into more than just a purely religious conflict; they have acquired the features of a clash of ethno-cultural identities, and have become conflicts of ethnic and geopolitical choice. In this regard, V. Yelensky notes that interfaith conflicts in Ukraine have become a kind of "extrapolation of serious differences in views on the nature, forms, and ways of implementing the "Ukrainian project" that exist in Ukrainian society to the religious sphere" (Yelensky, 2002, p. 416).

As we can see, achieving the unity of the humanitarian space depends on taking into account a wide range of different aspects of public life. The above analysis of the components that form the unity of the humanitarian space allows us to formulate a definition of this category. Thus, the unity of the humanitarian space should be understood as the degree of cohesion of society around such socially significant topics as attitudes towards language, religious freedoms, ethno-national relations, cultural development, historical memory and other manifestations of social life that form national identity, as well as the ability to effectively and constructively resolve contradictions that

may arise from time to time in these areas of social relations on the basis of existing mechanisms.

Ensuring the harmonious development of all its components is an extremely important and challenging task for any state. At the same time, both domestic and foreign experience shows that unreasonable and ill-considered attempts by the state to impose its own content, forms, norms, directions or standards on objective processes of cultural development lead to undesirable deformations of cultural life, which manifests itself in the spiritual degradation of society. And this, in turn, inevitably has a significant destructive impact on the entire system of social relations and can lead to the fragmentation of the humanitarian space as one of the manifestations of such degradation.

That is why the development of an appropriate information and communication environment, as well as a balanced and tolerant policy towards language communities, representatives of national minorities and various religious denominations living in Ukraine, is of particular importance in this context. Harmonization of language policy, ethnic and religious relations helps to avoid sharp fragmentation of the humanitarian space along linguistic, religious or national lines. Conversely, neglecting these processes can lead to artificial incitement of interethnic or interreligious hatred in the interests of various political forces, which under certain circumstances can become anti-state.

In this regard, V. Gradvivsky notes that when humanitarian development ceases to be an object of regulatory influence of the state, i.e. is left to "gravity," it undergoes no less deformation than in the case of its overregulation (Hradivsky, 2021). The destruction of the integrity of the national humanitarian space may result in significant differences in the value systems and worldview orientations of different groups of society, which may lead to opposing approaches to assessing the past and future of the nation and the ways of its further development. And this, in turn, can lead to conflicts on interregional, interethnic, interreligious or linguistic grounds. The presence of such conflicts significantly impedes national consolidation and negatively affects the overall success of the state-building process (Karlova, 2013, p. 42).

Ukraine's experience confirms this, as for a long time the state did not pay sufficient attention to ensuring conditions for harmonious humanitarian development. As S. Zdioryuk notes, in the first years after Ukraine's proclamation as an independent sovereign state, its humanitarian sphere underwent quite significant and painful changes, which manifested themselves in the disorientation of the mass consciousness, the growth of mercantilism, cruelty, radical sentiments and apathy among the public sentiments (Zdioryuk, 2006, p. 12). Ultimately, this also affected the fragmentation of Ukraine's humanitarian space, the division of society along linguistic, religious, and national lines. Subsequently, this turned into a vulnerability that was used by anti-state political forces to prevent Ukraine's further integration into the European humanitarian, economic and political space.

In the context of the current processes of globalization, including European integration, in which Ukraine is involved, the task of forming and preserving its own integral humanitarian space continues to face a number of obstacles. This threatens not only the loss or blurring of the sense of national identity, but also quite often becomes a threat to national security. The realization that the unity of the humanitarian space is a guarantee of national security, sovereignty and territorial integrity has forced Western governments, including EU member states, to pay special

attention to building and protecting their own national humanitarian space from various external influences.

The above components, which underpin the integrity of Ukraine's humanitarian space and form its cultural uniqueness and identity, are the basis for integration into the pan-European humanitarian space based on the principles of humanitarian policy shared by all EU member states. In this regard, I. Rozputenko notes that the humanitarian policy of Ukraine, given its European integration aspirations, should be guided by the system of European values, and therefore implement European traditions in its humanitarian space, introduce tools and mechanisms for implementing such a policy accepted among European countries (Razputenko, 2017, p. 120).

Integration into the pan-European humanitarian space is a kind of expression of Ukraine's civilizational choice, which it has been defending for decades. However, the events of recent years show that the Russian Federation's policy is aimed at preventing the realization of this choice, seeing it as a threat to its own geopolitical plans. And one of the mechanisms for achieving this is the desire to fragment the Ukrainian national humanitarian space, to split it by artificially stirring up interethnic and interreligious hatred, inciting confrontation on linguistic grounds, in matters of different interpretations of historical heritage, etc. Attempts to do this have been observed before. For this purpose, the geographical and spatial factor was most often used: different political forces unjustifiably exaggeratedly emphasized the differences in value systems, the peculiarities of the development of the cultural and leisure sphere, language differences between different regions of Ukraine, etc. This had a certain negative effect, as Ukrainian society became polarized in its views not only on the past but also on the future of the country and on the ways of its further domestic and foreign policy development. On the other hand, cultural and ethnic borders in the eastern and southern regions of Ukraine were becoming increasingly blurred.

We can agree with the point of view expressed by O. Barna that the qualitative characteristics of the humanitarian space as a human environment best characterize the effectiveness of public administration (Barna, 2019, p. 147). After all, the experience of the first decades of Ukrainian statehood has shown that public administration in the humanitarian sphere was indeed not effective enough. The neglect of the above-mentioned problems at the state level led to a low level of integration of certain regions of Ukraine into the national humanitarian space. The orientation of certain categories of the population towards foreign information space and foreign cultural industries became increasingly evident, making the domestic humanitarian space vulnerable to external interference. Thus, the preconditions were laid for interreligious, inter-ethnic, and linguistic conflicts, which ultimately became the basis for separatism in certain regions of Ukraine, which was used as a pretext for the armed invasion of the Russian Federation in 2014 and 2022.

Summarizing the above, it should be emphasized that a single humanitarian space is a complex spiritual and value complex, the formation of which is impossible without the interaction of various systems, the key role of which is played by language, education, upbringing, culture, mass media, interethnic and state-religious relations, etc.

When constructing an integral humanitarian space, it is necessary to take into account that this process cannot be realized as a result of a mechanical combination of various local cultures with the dominance of a single culture of the

titular nation. It is important to achieve a real integration of various spheres of society into a single, coherent system. Particularly important is the linguistic, cultural, interreligious and interethnic consolidation of society.

Thus, in the process of implementing the state policy aimed at Ukraine's European integration, it is important to pay sufficient attention to the issue of humanitarian policy. After all, the unity of Ukraine's national humanitarian space will largely determine the cohesion of Ukrainian society in the face of the challenges that arise on the path of European integration.

In view of the above, the following features of a coherent humanitarian space can be identified:

1) the existence of a developed common symbolic system, which includes language, a set of universally recognized values, and national cultural heritage;

2) the crucial role of national producers of cultural products and national channels of cultural communication in meeting the information and cultural needs of society;

3) harmonious development of interethnic and interfaith relations;

4) a high level of social cohesion based on common cultural and ideological values of a national character;

4) the existence of effective organizational, institutional and regulatory mechanisms for resolving conflicts that may arise on religious, interethnic, linguistic or any other grounds.

It should be remembered that humanitarian space is not a static construct. It undergoes constant changes depending on the transformations taking place in society. In view of this, one of the processes that influence the humanitarian development of any society is the objective progress and self-regulation of spiritual life in accordance with the laws of historical development independent of the subjective will of people, their desires and aspirations (Gradvivskyi, 2021).

On the other hand, there may be a deliberate and purposeful influence on the formation of humanitarian space by public authorities, political elites and civil society institutions, as well as other actors involved in the formation of humanitarian space. These actors include:

1) institutions responsible for the implementation of humanitarian policy at the central and regional levels – relevant state authorities and local governments, national structures for regulating the media space and the market for cultural goods and services, civil society structures – creative unions, professional associations, etc.;

2) media institutions that communicate with the public and influence the formation of public opinion – mass media (press, television and radio organizations, online publications), as well as networks of theater, entertainment and concert venues, libraries, bookstores, galleries, exhibition halls, cinemas, music stores, etc.;

3) institutions that distribute and popularize cultural and artistic products – cultural institutions and artistic (performing) groups, publishing houses, film studios, recording studios, etc.;

4) figures of the literary and artistic sphere – professional and amateur artists, writers, employees of various cultural institutions;

5) consumers of cultural products, individual and collective;

6) non-governmental organizations and other representatives of civil society dealing with issues of humanitarian development (Ukraine in 2006..., 2006, p. 28).

Thus, the formation of a holistic humanitarian space requires the consolidation of various institutions that act as subjects of humanitarian policy implementation. The efficiency of their functioning and interaction determines

the intensity, content and social effectiveness of humanitarian development.

It is also worth noting that such a factor as the consolidation of domestic elites around Ukraine-centered values plays an important role in the process of ensuring a holistic humanitarian space. This helps to avoid different interpretations of humanitarian problems and promotes unification of efforts for their effective solution (Stepyko, 2015). Local governments should also be involved in this process, and mechanisms of interaction between the state and institutions representing civil society should be developed.

In order to build a coherent humanitarian space, it is necessary to ensure a stable internal connection of all its elements and to establish effective internal communication between all these actors, which determine the uniform rules for the functioning and development of the humanitarian sphere and thus influence the formation of a coherent humanitarian space.

The result of cooperation and effective communication of these actors, which leads to the formation of a holistic humanitarian space in Ukraine, should be a kind of synergistic effect, expressed in the harmonious development of the humanitarian sphere and the resilience of society to challenges of various origins that threaten the unity of the national humanitarian space. At the same time, the leading role in ensuring an integral humanitarian space should belong to the state, represented by its central authorities, which formulate uniform rules for the functioning and development of the country's humanitarian sphere.

The effectiveness of public authorities in creating an integral humanitarian space depends, first of all, on the mechanisms of public administration of the humanitarian sphere they use.

In modern historiography, there is no consistent approach to defining the category "mechanisms of public administration". For example, V. Bakumenko notes that the mechanism of public administration is determined by the mechanism of realization by the State of its function in a particular sphere of public relations and consists in the application of such a method of influence of the subject of management on the object which maximizes the efficiency of management action and the accuracy of implementation of the management decision, which is confirmed by the presence of feedback from the managed object or system of public relations (Bakumenko, 1999, p. 314–315). In this definition, the emphasis is placed on the realization of the managerial influence of the subject of public administration on the object, which can be either a separate institution or a certain system of public relations.

The peculiarity of these mechanisms of public administration in the humanitarian sphere is their multiplicity, since the diversity of sub-sectors and constituent elements of the humanitarian sphere implies the existence of a set of different mechanisms of public administration. In addition, in each individual sub-sector, each of these mechanisms may have its own definition and specific features. This greatly complicates the provision of a complete theoretical and methodological definition of the mechanism of public administration of the humanitarian sphere.

O. Chechel, taking into account the fact of the multiplicity of mechanisms of public administration of the humanitarian sphere, provides the following definition of this category: it is "a set of ways, means and tools for transformation by the subjects of management of the relevant object or its components, taking into account the peculiarities of his/her internal structure and the general goals of the development of the humanitarian sphere,

which are based on state coercion, revealed through the system of implementation of governmental prescriptions in order to achieve the highest possible quality of the realization of human rights and interests in spiritual, creative, cultural, social, socio-political, scientific, intellectual, and educational activities, medical and sanitary activities" (Chechel, 2019).

This definition traces V. Bakumenko's approach to the subject-object relations underlying the implementation of public administration mechanisms. In addition, the author emphasizes that the peculiarity of public administration mechanisms in any sphere, including the humanitarian sphere, is that they have a pronounced character of state coercion, since their implementation takes place through the application of power prescriptions by public authorities.

The definition proposed by O. Chechel also includes the tasks assigned to public administration in the humanitarian sphere. Among these tasks, in particular, is the realization by a person of his or her own rights and interests in social, scientific, intellectual and health care activities. This approach is more correlated with the perception of the humanitarian sphere in its broad interpretation. However, if we are talking about the unity of the humanitarian space, then, in our opinion, when determining the goals of applying public administration mechanisms in this area, we should start from the interpretation of the humanitarian sphere in its narrower sense. That is, attention should be paid primarily to those areas that have a more ideological and ideological orientation: education, culture, interethnic and interreligious relations, the formation of historical memory, national identity, etc.

The most consistent definition of the mechanisms of public administration of the humanitarian sphere, in our opinion, is offered by Y. Stelmashchuk, who notes that these mechanisms are a set of approaches, methods, means, techniques, tools, principles by which the state systematically and purposefully regulates humanitarian processes (Stelmashchuk, 2016, p. 97). We believe that if we are talking about the mechanisms of public administration aimed at ensuring the unity of the humanitarian space, this definition can be supplemented by the thesis that the purpose of such regulation of humanitarian processes by the state is to ensure harmonious, sustainable development of social relations in the field of education, culture, interethnic, state-religious and interfaith relations, the formation of historical memory and national identity, and to ensure timely and effective resolution of contradictions in this area.

Researchers note that the mechanisms for implementing state policy in the humanitarian sphere have a typical structural structure. However, there may be significant differences when it comes to specific areas of their application. A certain specificity is also introduced by which public authority uses these mechanisms. This is where the functional and institutional approaches to understanding the essence and content of such mechanisms come together.

A. Moisiyaha, studying the mechanisms of implementation of state policy in the socio and humanitarian sphere, distinguishes two types of such mechanisms: general, which are expressed in the specifics of the activities of public authorities in the context of their general administrative and administrative functions (for example, mechanisms of public sector management in the medical sphere, educational sphere, etc. Despite the fact that we are talking about the socio-humanitarian sphere, a similar approach to the division of mechanisms for the implementation of state policy can be applied to the purely humanitarian component.

A. Moisiyaha also proposes an approach to differentiating mechanisms for implementing state policy in the socio and humanitarian sphere depending on the socio and humanitarian content and segment of social or humanitarian space. Thus, the researcher distinguishes mechanisms of public administration in the medical sphere; public administration in the educational sphere; public administration in the humanitarian sphere; state employment policy; and other areas of socio-humanitarian policy. At the same time, the mechanisms of public administration in the humanitarian sphere are proposed to include increasing the social inclusiveness of internally displaced persons, solving the problems of depressed regions, etc. (Moisiyaha, 2020, p. 168). We believe that this approach to defining the components of public administration mechanisms in the humanitarian sphere goes beyond the purely humanitarian component and is more correlated with social protection issues. Instead, it would be more appropriate to include the issues of education development (which the author distinguishes as a separate area of public policy mechanisms), culture, national unity policy, etc., which A. Moisiyaha refers to other areas of socio and humanitarian policy.

Thus, despite the diversity of approaches to defining the essence of the mechanisms of public administration of the humanitarian sphere, as well as the differences in views on the components underlying these mechanisms, it is important that this policy is effective, balanced and balanced, understandable and acceptable to every member of Ukrainian society.

Discussion and conclusions

The analysis of domestic and foreign historiography has led to the conclusion that there is no unified approach to defining the category of humanitarian space. It is established that in foreign historiography the concept of humanitarian space is more often used in connection with a broad interpretation of the concept of "humanitarian sphere". That is, in foreign practice, the view of humanitarian space as a kind of humanitarian working environment in which humanitarian organizations can carry out their activities to help people in regions affected by negative factors of various origins dominates. Among domestic scholars, the views of humanitarian space as an environment based on a system of ideas, values, ideals, myths, stereotypes and images that influence people's consciousness dominate.

Under the category of unity of the humanitarian space, it is proposed to consider the degree of cohesion of society around such socially significant topics as attitudes towards language, religious freedoms, ethno-national relations, cultural development, historical memory and other manifestations of social life that form national identity, as well as the ability to effectively and constructively resolve contradictions that may arise from time to time in these areas of social relations on the basis of existing mechanisms. It is proved that the formation of a holistic humanitarian space creates the preconditions for further strengthening social cohesion, which is critically important in the context of the transformations that Ukraine is undergoing at the present stage of integration into European cultural, economic and political structures.

The identification of the components underlying the unity of the humanitarian space has made it possible to identify the following elements: a harmoniously functioning language environment which is the basis of the cultural and communication space; development of the educational sector, which has the most significant impact on the formation of personality and human consciousness;

preservation of the national cultural heritage and historical memory, since human values, worldview and political culture depend on them; consideration of the rights and satisfaction of the needs of national minorities (communities). It is established that an important role in the formation of a holistic humanitarian space is also played by meeting the information and cultural needs of society, which should be ensured by national producers of cultural products and the functioning of a network of national channels of cultural communication.

It is also worth emphasizing that the presence of such elements as historical memory, own culture, traditions, and unique language environment among the components of the humanitarian space turn it into one of the fundamental factors that influence the formation of national identity, i.e., contribute to a stable awareness of belonging to the Ukrainian nation as an original community united by the name, symbols, geographical and ethno-social origin, historical memory, and a set of spiritual and cultural values, including the Ukrainian language.

The analysis made it possible to identify the features of an integral humanitarian space, which include: the presence of a developed common symbolic system (language, set of universally recognized values, cultural heritage, etc.); the crucial role of national producers of cultural products and national channels of cultural communication in meeting the information and cultural needs of society; a high level of social cohesion based on common cultural and ideological values that are of a national nature; harmonious development of the humanitarian space.

Finally, it should be noted that the destruction of the integrity of the national humanitarian space may result in significant differences in the value systems and worldview orientations of different groups of society, which may lead to opposing approaches to assessing the past and future of the nation and the ways of its further development. And this, in turn, can lead to conflicts on interregional, interethnic, interreligious or linguistic grounds. The presence of such conflicts significantly impedes national consolidation and negatively affects the overall success of the state-building process.

The mechanisms of public administration of the humanitarian sphere are proposed to be understood as a set of approaches, methods, means, techniques, tools, principles by which the State systematically and purposefully regulates humanitarian processes in order to ensure harmonious, sustainable social development in the field of education, culture, interethnic, state-religious and interfaith relations, formation of historical memory and national identity, and to ensure timely and effective resolution of contradictions that may arise in these spheres.

A field for further research in this area could be the development of ways to improve the mechanisms of public administration of the humanitarian sphere in terms of the tasks of forming a holistic humanitarian space.

References

- About the main principles of state policy in the sphere of the establishment of Ukrainian national and civil identity, Law of Ukraine No. 2834-IX (2022, December 13) (Ukraine) [in Ukrainian]. [Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності, Закон України №2834-IX (2022, 13 грудня)]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text>
- Bakumenko, V. (1999). System-situational image of management processes in social systems. *Bulletin of the Ukrainian Academy of Public Administration*, 3, 312–318 [in Ukrainian]. [Бакуменко, В. (1999). Системно-ситуаційне зображення процесів управління в соціальних системах. *Вісник УАДУ*, 3, 312–318].
- Barna, O. (2019). Humanitarian Space as an Object of Hybrid Warfare: Implications for Ukraine. *Historical and political problems of the modern*

world, 40, 146–152 [in Ukrainian]. [Барна, О. (2019). Гуманітарний простір як об'єкт гібридної війни: Наслідки для України. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*, 40, 146–152].

Chechel, O. M. (2019). The concept and content of public administration mechanisms in the humanitarian sphere. *Public Administration and Customs Administration*, 3(22), 137–145 [in Ukrainian]. [Чечель, О. М. (2019). Поняття і зміст механізмів державного управління в гуманітарній сфері. *Публічне управління та митне адміністрування*, 3(22), 137–145].

Collinson, S., & Elhawary, S. (2012, April 4). *Humanitarian space: A review of trends and issues*. Humanitarian Policy Group. <https://media.odi.org/documents/7643.pdf>

Hradivskyi, V. M. (2021). Implementation of mechanisms of public administration of the development of the humanitarian sphere in Ukraine: Regional aspect. *Public Administration: Improvement and development*, 8 [in Ukrainian]. [Градівський, В. М. (2021). Впровадження механізмів публічного управління розвитком гуманітарної сфери в Україні: Регіональний аспект. *Державне управління: Удосконалення та розвиток*, 8]. http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/8_2021/72.pdf

Humanitarian space – or space – must be protected, without exception. (2021, July 16). International Committee of the Red Cross. <https://www.icrc.org/en/document/humanitarian-space-must-be-protected-without-exception>

Humanitarian Space. (n.d.). Emergency toolkit. CARE. <https://www.careemergencytoolkit.org/topics-issues/10-humanitarian-space/>

Karlova, V. (2013). The place and role of the humanitarian space of the state in the formation of national identity. *Bulletin of the National Academy of Public Administration*, 11, 40–47 [in Ukraine]. [Карлова, В. (2013). Місце та роль гуманітарного простору держави у формуванні національної самосвідомості. *Вісник Національної академії державного управління*, 11, 40–47].

Koliushko, I., Tymoshchuk, V., Banchuk, O., Kuibida, R., Kyrychenko, Yu., Zhurba, Ya., Kurinnyi, O., Stoian, V., Kohut, I., Chebanenko, O., Zaslavskiy, O., & Tkachuk, A. (2011). *New Power: Challenges of Modernization* (I. Burakovskiy, Ye. Bystytskyi, I. Koliushko, & O. Sushko, Eds.). K.I.S. [in Ukrainian]. [Коліушко, І., Тимошук, В., Банчук, О., Куйбіда, Р., Кириченко, Ю., Журба, Я., Курінний, О., Стоян, В., Когут, І., Чебаненко, О., Заславський, О., & Ткачук, А. (2011). *Нова влада: Виклики модернізації* (І. Бураковський, Є. Бистицький, І. Коліушко, & О. Сушко, Ред.) K.I.S.]. http://issuu.com/irf_ua/docs/irf-2011-9-19

Kovaleva, T. V. (2019). The role of the state language policy in the formation of the humanitarian space (on the example of Kharkiv and Donetsk regions). *State Formation*, 2 [in Ukrainian]. [Ковалєва, Т. В. (2019). Роль державної мовної політики у формуванні гуманітарного простору (на прикладі Харківської та Донецької областей). *Державне будівництво*, 2]. <https://periodicals.karazin.ua/db/article/view/19030/17313>

Kovbasiuk, Yu. V., Troshchynskiy, V. P., & Surmin, Yu. P. (Eds.). (2010). *Encyclopedic Dictionary of Public Administration*. (Yu. P. Surmin, V. D. Bakumenko, & A. M. Mykhnenko, Comp.). National Academy of Public Administration under the President of Ukraine [in Ukrainian]. [Ковбасюк, Ю. В., Трощинський, В. П., & Сурмін, Ю. П. (Ред.). (2010). *Енциклопедичний словник з державного управління* (Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, & А. М. Михненко, Уклад.). НАДУ].

Lizanchuk, V. (2001). Language aspects in Ukrainian state-formation. In *Ukrainian state-formation: Lessons, problems, prospects* (pp. 224–228). Lviv branch of the Ukrainian Academy of Public Administration [in Ukrainian]. [Лизанчук, В. (2001). Мовні аспекти в українському державотворенні. В *Українське державотворення: Уроки, проблеми, перспективи* (с. 224–228). ЛФ УАДУ].

Lytynenko, K. O. (2018). *Humanitarian Factors of Generating Separatist Movements in Ukraine* [Unpublished extended abstract of dissertation of Candidate of Philosophical Sciences]. The National Institute for Strategic Studies [in Ukrainian]. [Литвиненко, К. О. (2018). *Гуманітарні чинники генерування сепаратистських рухів в Україні* (Неопубл. автореф. дис. канд. філос. наук). Національний інститут стратегічних досліджень].

Makarets, Y. (2019). State language policy of independent Ukraine. *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: Philology*, 40(1), 53–58 [in Ukrainian]. [Макарець, Ю. (2019). Державна мовна політика незалежної України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*, 40(1), 53–58].

Moisiyakh, A. V. (2020). The essence and content of mechanisms for implementing state policy in the socio-humanitarian sphere. *Scientific notes of V. I. Vernadsky Tavr National University. Series: Public Administration*, 31(70), 3, 164–169 [in Ukrainian]. [Мойсіяха, А. В. (2020). Сутність та зміст механізмів реалізації державної політики в соціогуманітарній сфері. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління*, 31(70), 3, 164–169].

Moskalenko, S. (2013). Tasks of the state to form a single socio-humanitarian space of Ukraine in modern conditions. *Collection of scientific works of the National Academy for public administration under the President of Ukraine*, 2, 3–15 [in Ukrainian]. [Москаленко, С. (2013). Завдання держави щодо формування єдиного соціогуманітарного простору України в сучасних умовах. *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України*, 2, 3–15].

Razputenko, I. V. (2017). Civilizational choice of Ukraine in the context of globalization. *Bulletin of the National Academy of Public Administration*, 1, 112–122 [in Ukrainian]. [Розпутенко, І. В. (2017). Цивілізаційний вибір України в умовах глобалізації. *Вісник НАДУ*, 1, 112–122].

Sergienko, L. V. (2019). Humanitarian policy of Ukraine: Identification of components, objects, subjects and priorities, *Bulletin of Zhytomyr polytechnic state university*, 2(88), 162–173 [in Ukrainian]. [Сергієнко, Л. В. (2019). Гуманітарна політика України: Ідентифікація складових, об'єктів, суб'єктів та пріоритетів. *Вісник ЖДТУ*, 2(88), 162–173].

Shynkaruk, V. (Ed.). (2002). *Philosophical Encyclopedic Dictionary*. Abris [in Ukrainian]. [Шинкарук, В. (Ред.). (2002). *Філософський енциклопедичний словник*. Абрис].

Statement of the Committee of Experts on the legal framework for the implementation of the European Charter for Regional or Minority Languages. (2023). Council of Europe [in Ukrainian]. [Заява Комітету експертів про правову базу імплементації Європейської хартії регіональних мов або мов меншин. (2023). Рада Європи]. <https://rm.coe.int/ukrainestatementcomex15june2023-ua/1680ac16b5>

Stelmashchuk, Y. I. (2016). State regulation of the development of the social and humanitarian sphere: Terminological tools, *Investments: Practice and experience*, 20, 93–97 [in Ukrainian]. [Стельмашчук, Ю. І. (2016). Державне регулювання розвитку соціально-гуманітарної сфери: Термінологічний інструментарій. *Інвестиції: Практика та досвід*, 20, 93–97].

Stepyko, M. (2015, July 22). Integrity of humanitarian space of Ukraine as an object of national security of the state: Analytical Note. NISS [in Ukrainian]. [Степико, М. (2015, 22 липня). Цілісність гуманітарного

простору України як об'єкт національної безпеки держави: Аналітична записка. НІСД]. <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/cilisnist-gumanitarnogo-prostoru-ukraini-yak-obekt-nacionalnoi>

Ukraine in 2006: Internal and external situation and prospects for development: Expert Report (2006, March 9). NISS [in Ukrainian]. [Україна в 2006 році: Внутрішнє і зовнішнє становище та перспективи розвитку: Експертна доповідь (2006, 9 березня). НІСД]. <https://niss.gov.ua/publikacii/poslannya-prezidenta-ukraini/ukraina-v-2006-roci-vnutrishne-i-zovnishne-stanovische-ta>

Yelensky, V. E. (2002). Religion after communism. Religious and social changes in the transformation of central and eastern european societies: Focus on Ukraine. NPU M. P. Dragomanov [in Ukrainian]. [Єленський, В. Є. (2002). Релігія після комунізму: Релігійно-соціальні зміни в процесі трансформації центрально- і східноєвропейських суспільств: Фокус на Україні. НПУ ім. М. П. Драгоманова].

Zdioryuk, S. I. (Red.). (2006). *Humanitarian policy of the Ukrainian State in the modern period*. NISS [in Ukrainian]. [Здіорук, С. І. (Ред.). (2006). *Гуманітарна політика Української Держави в новітній період*. НІСД].

Отримано редакцією журналу / Received: 12.09.24

Прорецензовано / Revised: 20.09.24

Схвалено до друку / Accepted: 27.10.24

Петро ОПАНАЩУК, канд. іст. наук, доц.

ORCID ID: 0000-0001-7164-4143

e-mail: opanaschukpetro@gmail.com

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ЄДНІСТЬ ГУМАНІТАРНОГО ПРОСТОРУ ДЕРЖАВИ: ІДЕНТИФІКАЦІЯ СКЛАДНИКІВ ТА МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ

Вступ. Наголошено, що для сучасного етапу розвитку України характерними є суттєві зміни, які зачіпають різні сфери суспільного життя. Значна частина цих змін зумовлена процесами глобалізації та європейської інтеграції. Суттєвим чинником суспільних трансформацій є також події російсько-української війни. В цих умовах особливої ваги набуває посилення стійкості суспільства до нових викликів, гарантування безпеки людини, суспільства та держави загалом.

Акцентовано, що у сфері вітчизняного гуманітарного розвитку впродовж тривалого часу накопичувалися й досі залишаються недостатньо розв'язаними проблеми нерівності та надмірної поляризації суспільства за мовною, етнічною, релігійною та іншими видами ознак. Нерідко це стає джерелом загострення і посилення суперечностей у багатьох сферах життєдіяльності суспільства.

Такі складники гуманітарної політики, як розвиток освіти, науки, культури, гармонізація міжконфесійних та етнопонаціональних відносин тощо формують засади для подальшого підвищення рівня людського капіталу й посилюють суспільну згуртованість загалом. Це зумовлює потребу в пошуку ефективних механізмів підвищення якості державного управління в гуманітарній сфері та шляхів забезпечення консолідації суспільства на основі загальнонаціональних ціннісних орієнтацій, адже від наявності цілісного гуманітарного простору в країні залежить нормальна життєдіяльність населення та стійке функціонування соціальних інститутів, а також дотримання прав, свобод незалежно від раси і статі, етнічної належності, мови і релігії.

Методи. У процесі дослідження було використано метод теоретичного аналізу наукових джерел, а також метод порівняння, що дозволило вивчити наявні наукові підходи до розв'язання окресленої проблеми. З метою розкриття сутності категорій "гуманітарний простір" та "єдність гуманітарного простору" було використано методи узагальнення, формалізації, аналізу та синтезу. Було задіяно також інші загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, зокрема абстрагування, конкретизації, індукції, систематизації. Це дало можливість обґрунтувати структурні компоненти, які лежать в основі категорії "єдності гуманітарного простору". З метою формулювання загальних висновків дослідження було використано метод логічного узагальнення результатів.

Результати. Проаналізовано вітчизняну та закордонну історіографію, що дозволило зробити висновок про відсутність уніфікованого підходу до визначення категорії гуманітарного простору. Встановлено, що в закордонній практиці домінує погляд на гуманітарний простір як на своєрідне гуманітарне робоче середовище, у якому гуманітарні організації можуть здійснювати свою діяльність з надання допомоги людям у регіонах, які постраждали від негативних факторів різного походження. Серед вітчизняних науковців переважають погляди на гуманітарний простір як на середовище, в основі якого лежить система ідей, цінностей, ідеалів, міфів, стереотипів та образів, що впливають на свідомість людей.

Обґрунтовано, що під єдністю гуманітарного простору слід розглядати ступінь згуртованості суспільства навколо таких суспільно значущих тем, як ставлення до мови, релігійних свобод, етнопонаціональних відносин, розвитку культури, історичної пам'яті та інших проявів суспільного буття, які формують національну ідентичність, а також здатність на основі наявних механізмів ефективно й конструктивно розв'язувати суперечності, які час від часу можуть виникати у цих сферах суспільних відносин.

Ідентифіковано складники, які лежать в основі єдності гуманітарного простору, а саме: гармонійне мовне середовище, розвиток освітньої галузі, збереження національної культурної спадщини та історичної пам'яті, урахування прав та задоволення потреб національних меншин (спільнот), гармонізація державно-церковних та міжконфесійних відносин. Встановлено, що вагому роль у формуванні цілісного гуманітарного простору відіграє також задоволення інформаційних та культурних потреб суспільства, що має відбуватись завдяки національним виробникам культурного продукту та функціонуванню мережі національних каналів культурної комунікації.

Висновки. Доведено, що формування цілісного гуманітарного простору складає передумови для подальшого посилення соціальної згуртованості, що є критично важливим в умовах тих трансформацій, які проходить Україна на сучасному етапі інтеграції до європейських культурних, економічних та політичних структур. Ознаками цілісного гуманітарного простору є наявність розвиненої спільної символічної системи, вирішальна роль національних виробників культурного продукту та національних каналів культурної комунікації в задоволенні інформаційних та культурних потреб суспільства, високий рівень згуртованості суспільства на ґрунті спільних культурних та світоглядних цінностей, які мають загальнонаціональний характер, гармонійний розвиток міжетнічних та міжконфесійних відносин тощо.

Наявність серед складових гуманітарного простору таких елементів, як історична пам'ять, власна культура, традиції, унікальне мовне середовище перетворюють його на один із основоположних чинників, які впливають на формування національної ідентичності, тобто сприяють стійкому усвідомленню особою належності до української нації як самобутньої спільноти, об'єднаної назвою, символами, географічним та етносоціальним походженням, історичною пам'яттю, комплексом духовно-культурних цінностей, зокрема українською мовою і народними традиціями.

Ключові слова: гуманітарний простір, гуманітарний розвиток, гуманітарна політика, мовне середовище, національна ідентичність, історична пам'ять, національний менталітет, національна ідея, національні меншини, міжконфесійні відносини

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declare no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; or in the decision to publish the results.

UDC 35.07/.08:004](510)
DOI: <https://doi.org/10.17721/2616-9193.2024/20-9/12>

Wang HUIXIA, PhD Student
ORCID ID:0009-0008-0580-7766
e-mail: huixiawang9@gmail.com
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

DIGITIZATION OF PUBLIC ADMINISTRATION IN CHINA: FROM E-GOVERNMENT TO DIGITAL GOVERNMENT

Background. *In the context of the digital era, the digital transformation of China's public administration is not only a key step in the modernization of national governance, but also has a demonstration effect on global governance models. This transformation covers a number of key areas such as data flow, information capacity enhancement and decision-making optimization, marking the evolution from traditional e-government to data-driven digital government.*

Purpose. *This study aims to provide an in-depth analysis of the progress of digitization of public administration in China, especially its important role in enhancing administrative efficiency, optimizing public services, and enhancing policy transparency. The study also aims to explore how digital transformation contributes to the modernization of national governance, and how China can respond to the new challenges and opportunities brought about by digitization in the process, so as to provide lessons that can be learned globally.*

Methods. *This study utilizes a combination of research methods, including literature review, case study analysis and policy assessment. The theoretical framework is constructed by systematically sorting out relevant theories and empirical studies. In addition, through in-depth analysis of specific policy and practice cases, it reveals the effectiveness and problems of digitization of public administration in China.*

Results. *The digitization of public administration in China has achieved an important shift from e-government to digital government, a shift that has significantly improved the administrative efficiency of the government and the quality of public services. However, as the digitization process deepens, China also faces challenges such as data security, privacy protection, and digital divide. The existence of these issues may affect the effectiveness of digital transformation and need to be addressed through policy and technological innovation.*

Conclusions. *This paper points out that while the digital transformation of public administration in China has improved the efficiency and quality of government services, it has also brought about problems such as privacy protection and uneven distribution of resources. These problems need to be solved by strengthening laws and regulations, improving public digital literacy, and optimizing the allocation of technological resources. In the future, China needs to continue to deepen its digital transformation to achieve more efficient national governance while ensuring inclusiveness and fairness in the digitization process.*

Keywords: *digitization of public administration, digital government, e-government, data-driven decision-making, policy transparency, public service optimization, information technology application, digital divide*

Background

In the information age of the 21st century, digitalization has become a core force to drive social change and enhance national competitiveness. The digital transformation of China's public administration system not only has a profound impact on its domestic governance model, but also serves as a model for global digital governance trends.

Regarding digital government, Huang Juan, a professor at the School of Governmental Administration of Peking University, proposes (Huang Juan, 2018) that data flow, information capacity, knowledge application, and decision-making optimization are several key dimensions for understanding the concept of digital government, which involve the resources, goals, and dynamics of digital government. Bao Jing and Jia Kai, on the other hand, proposed (Bao, & Jia, 2019) that digital governance capacity building should be strengthened in three dimensions, including technical capacity, normative capacity, and organizational capacity. One year later, Bao Jing, Fan Ziteng, and Jia Kai went one step further by proposing a conceptual definition of digital government (Bao et al., 2020), which, in terms of governance technology, characterizes the application of data-based, network-based, and smart digital technologies in the government governance system; in terms of governance objects, characterizes the mutual integration of governance objects in the physical and virtual worlds; and, in terms of governance subjects, characterizes the synergy of multiple governance subjects. In terms of governance objects, it is characterized by the mutual integration of physical and virtual world governance objects; in terms of governance

subjects, it is characterized by the collaborative governance of multiple governance subjects; in terms of the scope of governance, it is characterized by the integration of domestic and international perspectives. The value form of digital government governance is embodied in the concept of governance, characterized by the pursuit of building a service-oriented, innovative and open government".

This paper argues that the proposal of digital government is a major expansion and deepening of the concept of e-government. E-government is seen more as a tool or means to assist internal government management and services, while digital government is a brand new governance model that not only focuses on internal government informatization, but also emphasizes the comprehensive digitization of government services through the application of information technology, so as to provide the public with more efficient and convenient services. The core of digital government lies in the use of data-driven decision-making, and the integration and analysis of data to improve the transparency and responsiveness of government services so as to better meet the needs of the public. It requires the government to be data-centered and oriented to the needs of the public in all aspects of service delivery, decision-making, and policy implementation. Compared with e-government, the implementation of digital government means that the government must consider data as an important asset and the government must ensure data security and privacy protection.

Purpose

The purpose of this study is to explore the process of digitization of public administration in China, especially the

transition from e-government to digital government, and how the government uses modern computing technologies to improve administrative efficiency, optimize public services, and enhance policy transparency and public participation. The study will analyze the main features of the early stage of the establishment of the digital government, the challenges it faced and the direction of its future development, as well as how this transformation has affected the way the government interacts with the public and the process of modernizing national governance.

It will also examine how the digital government can improve the government's responsiveness and the scientific nature of decision-making when dealing with public crises. In addition, the study will identify the major challenges faced in the process of digital government building, including data security, privacy protection, digital divide, and uneven distribution of technological resources, and propose effective solution strategies for these challenges. Ultimately, the study aims to look into the future development trend of digitization of public administration in China and explore its important contribution to the modernization of national governance, with a view to providing useful experiences and insights for digital government building in China and globally. Through this study, we expect to provide policymakers, scholars and practitioners with profound insights that will help them better understand and address the opportunities and challenges in the process of digital transformation.

Methods

In this study, in order to deeply explore the process of digitization of public administration in China and its impact on the modernization of national governance, a combination of research methods is adopted to ensure the comprehensiveness and accuracy of the research results.

First, this study adopted a literature review methodology to construct a theoretical framework for the study by systematically reviewing and analyzing domestic and international theoretical and empirical studies on the digitization of public administration, e-government and digital government. The process involves in-depth analysis of relevant policy documents, academic journal articles, conference papers, book chapters, etc., in order to understand the development history, current status and trends of public administration digitization. In particular, the conceptual structure of digital government proposed by Huang Juan, Vice Dean of the School of Government at Peking University, as well as the studies of Bao Jing, Jia Kai and other scholars on the modernization of the digital governance system and governance capacity were analyzed in a focused manner, and these theories provided a solid theoretical foundation for this study.

Second, the case study methodology was used to analyze government digitalization practices in different regions and levels of China. By collecting and analyzing data and information from specific cases, the actual effects and impacts of digital government building are assessed. These cases include the health code system, the epidemic information collection system, and the new public service management platform for pneumonia prevention and control, whose applications in epidemic prevention and control provide rich empirical materials for the study.

Finally, the policy analysis method is an indispensable part of the study. By analyzing the policies and measures introduced by the Chinese government to promote the digitization of public administration, the effectiveness of these policies and measures is assessed and recommendations for improvement are made. This

includes in-depth analyses of policies such as the "one run at most" reform and the construction of a national integrated government service platform.

In summary, this study comprehensively and thoroughly examines the process, challenges, and future direction of the digitization of public administration in China through a combination of research methods, including literature review, case study, and policy analysis. The combined use of these methods not only enhances the rigor of the study, but also provides a solid foundation for proposing practical policy recommendations. Through this study, we expect to provide policymakers, scholars, and practitioners with profound insights that will help them better understand and respond to the opportunities and challenges in the process of digital transformation.

Results

Huang Juan, Associate Dean of the School of Government Administration at Peking University, noted in the third issue of *Governance Studies* 2020 that the development process of the Chinese government's use of modern computing technology can be divided into three policy phases based on important policy nodes: the first phase, the late 1970s–2002. From the late 1970s to the early 1980s, the Chinese government began to apply computer-aided scientific computation in the fields of electric power, earthquakes, meteorology, geology, and population. These were mainly applications of computing power, not yet support for government management. The second phase, 2002–2017, is called the "e-government" phase, as the state issued the "Guidelines of the State Leading Group on Informatization on the Construction of E-Government Services in China" in 2002 and the "Overall Framework of National E-Government Services" in 2006, which basically laid down the overall scope of the construction of e-government services in the following decade or so. Therefore, we call this stage the "e-government" stage. The third stage is from 2018 to the present. When Comrade Xi Jinping discussed the national strategy of big data in late 2017, he pointed out the need to "accelerate the construction of a digital China" and at the same time "use big data to enhance the modernization of national governance" (Huang, 2020).

On November 23, 2024 Professor Meng Qingguo, Executive Director of the Institute of National Governance at Tsinghua University, released the "2024 Online Government Innovation and Development Report", which surveys and researches 685 governments and departments in ministries and commissions, provinces, autonomous regions and municipalities directly under the central government in five aspects: public interpretation, online services, interactive exchanges, platform support, and excellent cases of innovation. The report conducted a survey and research on 685 governments and departments in ministries, provinces (autonomous regions, municipalities directly under the central government), provincial capitals, prefectures, counties and counties (counties and municipalities under the central government and sub-provincial cities), and pointed out that the index of China's online government development in 2024 will be 73.81 (Meng Qingguo, 2024).

This paper argues that the first two phases have simplified administrative processes and reduced the use of paper documents through e-office and online office platforms, which have significantly improved the government's administrative efficiency and decision-making speed; in addition, the construction of government portals and mobile government platforms has made it more convenient for the public to access government information and services,

realizing the "one network for all In addition, the construction of government portals and mobile government platforms has made it easier for the public to access government information and services, realizing "one network to do everything" and improving the convenience and accessibility of public services.

Now in the third phase, the scope of digitization of China's public administration has gone beyond the primary

stage of mere electronic digitization of official documents and data information, and is undergoing a transformation to a deeper level of digitization. This transformation not only marks the upgrading of technology application, but also heralds the revolution of public service model. Digital government and e-government, although both rooted in computer science and technology, there are significant differences in the nature and goals of their services (tabl. 1).

Table 1

E-Government vs. Digital Government in China

	E-government	Digital government
Key features:	<ul style="list-style-type: none"> Focus on efficiency improvement within government Streamlining administrative processes through electronic means Reduce the use of paper documents Realize the sharing of information resources 	<ul style="list-style-type: none"> Emphasizing the full digitization of government services Information technology applications Data-driven decision-making Guided by the needs of the population Integration and analysis of data
Objectives	<ul style="list-style-type: none"> Enhance the efficiency of the government's internal work Optimize government workflows Improve the speed and quality of decision-making 	<ul style="list-style-type: none"> Provide efficient and convenient public services Precise management and optimal allocation of public services Increased transparency and responsiveness Meeting the needs of the public
Achievement	<ul style="list-style-type: none"> Optimize internal government processes Improve the efficiency of government workers Reduction of administrative costs 	<ul style="list-style-type: none"> Online government services have become the norm Improve access to and coverage of government services Predict public service needs and trends through big data analytics Make resource allocation and policy adjustments in advance
Service Targets	<ul style="list-style-type: none"> Mainly government workers 	<ul style="list-style-type: none"> General public
Governance model	<ul style="list-style-type: none"> Seen as a tool to assist in the internal management and service of the government 	<ul style="list-style-type: none"> A new governance model that is data centric and people's needs-oriented
Data Applications	<ul style="list-style-type: none"> Internal information sharing and process optimization 	<ul style="list-style-type: none"> Data collection, processing, and analysis to optimize the quality and efficiency of public services
Transparency and credibility	<ul style="list-style-type: none"> Optimized internal processes with relatively low external transparency requirements 	<ul style="list-style-type: none"> Be more demanding, and enhance public understanding and trust through open and transparent data sharing
Data culture	<ul style="list-style-type: none"> Internal data use, limited external data sharing 	<ul style="list-style-type: none"> An open data culture that emphasizes data security and privacy protection while enhancing public trust in the work of government

First of all, the rise of e-government is mainly to improve the efficiency of the internal work of the government, simplify the administrative process through electronic means, reduce the use of paper documents, and realize the sharing of information resources. To a certain extent, this model has optimized the government workflow and enhanced the speed and quality of decision-making. However, e-government focuses more on the internal informatization of government agencies, and its service targets are mainly government staff rather than the general public.

In contrast, the proposal of digital government is a major expansion and deepening of the concept of e-government (Milakovich, 2012). Digital government does not only focus on the internal informatization of the government, but also emphasizes the comprehensive digitization of government services through the application of information technology, so as to provide the public with more efficient and convenient services. Under this model, the government achieves precise management and optimal allocation of public services by integrating and analyzing a large amount of electronic information. The core of digital government lies in the use of data-driven decision-making and the integration and analysis of data to improve the transparency and responsiveness of government services so as to better meet the needs of the public.

The essential difference lies in the fact that e-government is seen more as a tool or means to assist management and services within the government; whereas digital government is a brand new mode of governance, which requires the government to be data-centered and oriented to the needs of the public in all aspects of service

delivery, decision-making, and policy implementation. The implementation of digital government means that the government must regard data as an important asset and optimize the quality and efficiency of public services through data collection, processing and analysis.

Under the digital government model, the onlineization of government services becomes the norm. By establishing a unified online service platform, the government is able to provide one-stop services to the public, including but not limited to administrative approvals, public services, and information consultation. The onlineization of these services not only greatly facilitates the public, but also improves the accessibility and coverage of government services. At the same time, digital government is also able to forecast the demand and trend of public services through big data analysis, so as to make corresponding resource allocation and policy adjustment in advance. In addition, the implementation of digital government has also put forward higher requirements for government transparency and credibility. In the process of digitization, the government must ensure data security and privacy protection, and at the same time, enhance public understanding of and trust in government work through open and transparent data sharing. This open data culture is another essential difference between digital government and traditional e-government (Qiu Ziqing, 2023).

Digitization of public services: technical support and innovation. In terms of public services, "running at most once" is an important reform measure that the Chinese government has been pushing in recent years. This reform was first proposed at the Zhejiang Provincial

Party Committee's Economic Work Conference in 2016, with the aim of streamlining administrative processes, improving the efficiency of government services, and making it easier for people and businesses to handle government services. The core of this reform is to reduce the number of times that people and businesses go to government offices, and to achieve "one-time completion" or "zero door-to-door" (mobile government platforms has made it easier for the public to access government information and services, realizing "one network to do everything" and improving the convenience and accessibility of public services.

At present, the "one run at most" reform has achieved remarkable results, according to the "Digital China Development Report 2023" (2024) released in June 2024, 92.5 % of the provincial administrative licensing matters in China have realized online acceptance and "one run at most", which greatly facilitates the public. "This has greatly facilitated the public. Compared to the previous model of e-government where information was collected online and processed offline, online processing has been realized, and zero door-to-door means that government affairs are solved entirely online, making the digital management of public services a reality. Although not all offices have regions that can achieve zero door-to-door, China is indeed moving forward in this direction. Currently, regions such as Tibet and Xinjiang are also realizing one-stop network services by strengthening communications infrastructure, such as 4G and 5G network coverage, enabling local residents to enjoy the convenience of the mobile Internet. 2024 Xinhua News Agency reported that the State Council Information Office held a series of themed press conferences on "Promoting High-Quality Development" on May 23rd, which was followed by a series of press conferences on "Promoting High-Quality Development". At a series of press conferences on the theme of "Promoting High-Quality Development," Yan Jinhai, deputy secretary of the Party Committee of the Tibet Autonomous Region and chairman of the autonomous region, introduced that fiber-optic broadband and 4G signals in administrative villages across the Tibetan region have achieved full coverage.

The State Council's guidance issued in 2024 emphasized further optimization of government service reform, setting the goal of "efficiently doing one thing" and promoting the standardization, normalization, and facilitation of government services in order to enhance the sense of access for enterprises and the public. The guidance clearly points out the need to strengthen one-stop public services both online and offline, encouraging the setting up of convenient service points in bank outlets, postal outlets, parks, etc., where there are conditions and demand, and exploring the use of integrated self-service terminals to provide "24-hour non-closing" services. Strengthening the construction of a "one network" of national government services, with the national government services platform as the main hub and connecting government services platforms of all regions and departments, to promote more high-frequency matters to be handled online, in the palm of the hand, and in one go, and to realize a shift from being available online to being easy to handle. It has strengthened the construction of online unified acceptance terminals of provincial government affairs service platforms, promoted real-time sharing of information on handling cases, and realized "one-time submission" of applications and "multi-accessibility" of handling results. In the process of strengthening the digitization of public services, in principle, there will be no

more separate construction of government service platforms below the prefecture and municipal levels, and the unification of standards for government service platforms, business synergies and linkages, and homogeneity and efficiency of services will be continuously promoted. China's public service digitization has completed the creation of a national integrated government service platform, and the way forward now lies in strengthening and unifying it.

Digitization of public finance: good policy and trust. The digitization of China's public administration has also manifested itself in public finance. Public administration is a financial revenue and expenditure activity to meet the public needs of the society, which includes government revenue, government expenditure, financial management, fiscal policy, public debt management, state-owned asset management and so on. Among them, fiscal policy has a great influence on the public, and it contains macroeconomic policy and microeconomic policy. The government regulates the national macroeconomy to achieve economic growth, price stability, full employment, balance of payments, etc.; and regulates the microeconomy to improve market efficiency, promote fair competition, protect consumer rights and interests, support innovation and technological progress, and promote social welfare, etc. Traditionally, these fiscal policies need to be disseminated and implemented within the government first, but nowadays, the policy regulation can be made public on the government information portal, and the general public can also learn more about the latest fiscal policies through the Internet in the first time.

At 9:00 a.m. on September 24, 2024, at a State Council press conference attended simultaneously by the People's Bank of China, the State Financial Supervision and Administration Bureau and the Securities and Futures Commission, China announced that it would introduce a heavy package of monetary and financial policies, including not only aggregate measures such as lowering of interest rates and quota rates, real estate support policies and the first-ever creation of a new monetary policy tool to activate the capital market, but also a plan to increase core tier 1 capital of six large commercial banks, as well as expanding bank shareholdings. Core Tier 1 capital, as well as expanding the pilot bank equity investment and so on. After the end of the meeting, the Internet's major websites, microblogging and microblogging and other social media about the central bank to support the stock market news spread rapidly. In fact, not only websites and social media, Alipay, which owns more than 50 % of the mobile payment market share in China, also appeared on its home page with the words "bull market is coming" in red. As soon as the news came out, the Shanghai and Shenzhen markets surged from September 24 to October 8, with the Shanghai Stock Exchange Index rising from 2,761 to a high of 3,674, and the Shenzhen Composite Index rising from 8,083 to a high of 11,864. The timing was actually quite interesting, as it coincided with China's National Day, which was so much so that some shareholders expressed their desire to abolish the tradition of the stock market being closed for the holiday, and many members of the public invested their savings in the securities market, sending China's assets soaring. assets skyrocketed. In this case, we can see that the Chinese government first announced a favorable fiscal policy, and then mobilized public sentiment through the Internet in order to ultimately achieve a positive fiscal development. In fact, this operation of the Chinese government can obtain such a great success, on the one hand, the rapid dissemination of information on the

Internet, on the other hand, the public trust in the government, believe that the government on the market regulation of the strong force, so the digital public administration not only need to be supported by digital technology, but also need to be full of trust between the government and the public.

Digital Public Crisis Management: digital technology still has drawbacks. The most recent public crisis to date that affected all of China and the world should be COVID-19, the outbreak was first detected in China in December 2019, when the Wuhan Municipal Health Commission made the first public notification of unexplained pneumonia. Subsequently, the Chinese government quickly took a series of measures to respond to the outbreak, including locking down the city, setting up square-bay hospitals, large-scale nucleic acid testing, and tracking close contacts, many of which relied on the application of digital public administration.

In response to the COVID-19 epidemic, a global public crisis, the construction of China's digital government has played a crucial role, with the health code system standing out, which utilizes big data technology to realize real-time updating and sharing of personal health information, greatly facilitating the monitoring of epidemics and the management of people's mobility. The application of health codes is not only limited to checking personal health status, but has also been extended to public services, such as Shanghai's SuiShin code, which allows residents to easily take public transportation, seek medical treatment, borrow books, and so on. In addition, the epidemic information collection system developed by the Zhejiang Provincial Health Commission in cooperation with Alibaba has achieved comprehensive coverage of epidemic data and rapid response, effectively coordinating the supply of materials and feedback on epidemics. The launch of a new public service management platform for pneumonia prevention and control served more than 30 million users, collecting more than 500 clues in just three days and becoming a key tool for tracking cases. Through the integration of big data, the five-color epidemic map divides areas by risk level, providing a scientific basis for the government's hierarchical control. The application of the

intelligent community epidemic prevention system has improved the efficiency of community epidemic prevention and simplified the processes of residents' entry and exit registration, health punch card and epidemic notification. The epidemic prevention material information public service platform supports material supply and demand matching and information reporting, realizing the new mode of "Internet + supervision". In terms of resumption of work and production, the use of health codes helps enterprises mobilize healthy employees in an orderly manner, reduces the risks associated with paper registration, and improves the efficiency of the labor market. The national integrated online government service platform provides real-time tracking of epidemics, querying of people on the same journey, and information on medical masks, guaranteeing the continuity of government services during epidemics. The construction of digital platforms, such as the "one map, one code, one index" model in Zhejiang Province, demonstrated the level of risk in different areas through a five-color map and implemented differentiated prevention and control strategies. Various types of platforms for resumption of work and production launched in areas such as Shenzhen and Hangzhou have further promoted the orderly resumption of social production by means of code access and online declaration of resumption of work. The implementation of these digital measures has not only improved the efficiency and precision of epidemic prevention and control, but also demonstrated China's strong capacity and innovative spirit in digital public crisis management.

However, this public crisis management has also revealed some urgent problems that need to be solved. For example, some members of the public faced difficulties in traveling and seeking medical treatment during the outbreak due to their lack of familiarity with smartphones, highlighting the problem of digital divide. Meanwhile, the lag in information collection affected people's daily lives and travel, while some regions were unable to take full advantage of digital public administration due to the uneven distribution of technological resources. To address these issues, the Chinese government can take a series of measures (tabl. 2).

Table 2

Main Challenges and Proposed Solutions of Digital Government in China

Main Challenges	Proposed Solutions
Digital Divide	<ul style="list-style-type: none"> • Develop digital inclusivity strategies • Provide digital skills training • Simplify user interface design
Information Collection Lag	<ul style="list-style-type: none"> • Establish real-time data monitoring and feedback systems • Utilize AI and big data analytics to improve data processing speed and accuracy
Uneven Distribution of Tech Resources	<ul style="list-style-type: none"> • Ensure balanced allocation of technology resources across regions-Invest in infrastructure, such as broadband expansion and mobile network coverage
Public Participation	<ul style="list-style-type: none"> • Encourage public involvement in the design and implementation of digital public administration
Private Sector & NGO Collaboration	<ul style="list-style-type: none"> • Collaborate with private sector, NGOs, and international institutions to develop and provide digital services
Privacy and Data Protection	<ul style="list-style-type: none"> • Formulate strict data protection regulations • Ensure all digital services comply with these regulations
Continuous Assessment and Improvement	<ul style="list-style-type: none"> • Regularly evaluate the effectiveness of digital services • Make necessary adjustments based on feedback
Technological Adaptability	<ul style="list-style-type: none"> • Develop technology adaptability plans to quickly adapt to new technologies • Ensure digital services remain modern and efficient

First, the Government needs to develop a digital inclusion strategy to ensure that all citizens have equal access to and use of digital services by providing digital skills training and simplifying user interface design. Second, it should establish a real-time data monitoring and feedback system and utilize artificial intelligence and big

data analytics to improve the speed and accuracy of data processing in order to reduce the lag in information collection. In addition, the Government should ensure a balanced distribution of technological resources among different regions, especially in remote and underdeveloped areas, through infrastructure investments, such as the

expansion and upgrading of broadband networks and the coverage of mobile communication networks. At the same time, public participation in the design and implementation process of digital public administration should be encouraged to ensure that services meet the actual needs of the public, and to cooperate with the private sector, non-governmental organizations and international agencies in the development and delivery of digital services (Liu Gusheng, 2022). In terms of privacy and data protection, Governments need to put in place strict data protection regulations and ensure that all digital services comply with those regulations. In addition, digital public administration should be a continuous process of evaluation and improvement, and Governments need to regularly assess the effectiveness of digital services and make necessary adjustments based on feedback. Finally, governments should develop technology adaptation plans so that they can quickly adapt to the emergence of new technologies and ensure that digital services remain modern and efficient. Through these measures, digital public administration can be further optimized to ensure that it can better serve the public, improve the transparency and credibility of the Government and ultimately modernize the country's governance system and capacity.

Discussion and conclusion

In an in-depth study of the digitization of China's public administration, we can clearly see that digital transformation is not only a technological innovation, but also a profound change in the government's governance model. During the evolution from e-government to digital government, the Chinese government has achieved remarkable results in improving service efficiency, optimizing public services, enhancing policy transparency and improving public participation. The construction of digital government has realized the comprehensive digitization of government services through data-driven decision-making and the use of information technology applications, providing the public with more efficient and convenient services.

According to the Digital China Development Report 2023, 92,5 % of provincial administrative licensing matters have been accepted online and "run at most once", the national integrated government service platform has more than 1 billion real-name users, and the government data sharing service has exceeded 500 billion times, which are practices that show the important role of digitized public administration in improving the responsiveness and scientific decision-making of the government. These practices show that digitalized public administration plays an important role in improving the responsiveness of Governments and the scientific nature of decision-making.

In responding to public crises, digital government has demonstrated its unique advantages. For example, during the COVID-19 epidemic, the Chinese government quickly adopted a series of digital measures, such as the health code system, the epidemic information collection system and the intelligent community epidemic prevention system, which not only improved the efficiency of epidemic monitoring, prevention and control, but also guaranteed the efficiency of government services during the epidemic. These practices show that digital public administration plays an important role in improving the speed of government response and the scientific nature of decision-making.

However, the process of building a digital government also faces a number of challenges. The issues of data security and privacy protection are particularly prominent. The Digital China Development Report 2023 noted that the total amount of data production in the country amounted to

32,85 ZB, a year-on-year increase of 22,44 %, and the total amount of data storage amounted to 1,73 ZB, and that the rapid growth of this data has put forward higher requirements for data security and privacy protection. The data security system, framed by the Cybersecurity Law, the Data Security Law and the Personal Information Protection Law, has basically taken shape, but still needs to be further strengthened. In addition, the digital divide and uneven distribution of technological resources are also important constraints to the development of digital government. Some regions and groups are unable to fully enjoy the convenience of digitization due to technological constraints, which may lead to social injustice and waste of resources.

In the face of these challenges, the Chinese government needs to take effective measures to strengthen laws and regulations on data security and privacy protection, improve the public's digital literacy. The Digital China Development Report 2023 emphasizes that the data security system, framed by the Cybersecurity Law, the Data Security Law and the Personal Information Protection Law, has basically taken shape, but still needs to be further strengthened. Also need to narrow the digital divide, and achieve a balanced distribution of technological resources. At the same time, the government also needs to continuously optimize and innovate its digital services to meet the public's growing demand for services.

Looking ahead, the digitization of China's public administration will continue to deepen, and the construction of digital government will focus more on the standardization, normalization and facilitation of services. With the continuous advancement of technology and improvement of policies, the prospect of digitization of China's public administration will be even broader, providing strong support for the realization of the modernization of national governance. Through continuous technological innovation and service optimization, China is expected to play a leading role in the construction of the global digital government and provide Chinese experience and Chinese solutions for the digitization of global public administration. In conclusion, the transformation of China's public administration digitization is a continuous process, which will evolve with the development of technology and the needs of the society to provide the public with better and more efficient services.

References

- Bao, J., & Jia, K.. (2019). Research on modernization of digital governance system and governance capacity: principles, framework and elements. *Political Science Research*, 3, 23–32, 125–126 [in Chinese]. [鲍静, & 贾开. (2019). 数字治理体系和治理能力现代化研究: 原则、框架与要素. *政治学研究*, 3, 23–32, 125–126].
- Bao, J., Fan, Z. T., & Jia, K. (2020). Research on digital government governance form: Conceptual identification and hierarchical framework. *E-Government*, 11, 2–13 [in Chinese]. [鲍静, 范梓腾, & 贾开. (2020). 数字政府治理形态研究: 概念辨析与层次框架. *电子政务*, 11, 2–13].
- Digital China Development Report 2023* (2024). State Council of China [in Chinese]. [数字中国发展报告 2023. (2024年). 中国国务院]. <https://www.digitalchina.gov.cn/2024/xwzx/szcx/202406/P020240630600725771219.pdf>
- Huang Huang. (2018). The conceptual structure of digital government: Information capability, data flow and knowledge application – with a discussion on the DIKW model and IDK principle. *Xuehai*, 2018(4), 158–167 [in Chinese]. [黄璜. (2018). 数字政府的概念结构: 信息能力、数据流动与知识应用——兼论 DIKW 模型与 IDK 原则. *学海*, 2018(4), 158–167].
- Huang Huang. (2020). The policy evolution of China's "digital government": The relationship between "digital government" and "e-government". *Administrative Forum*, 27(3), 47–55 [in Chinese]. [黄璜. (2020). 中国“数字政府”的政策演变——兼论“数字政府”与“电子政务”的关系. *行政论坛*, 27(3), 47–55].
- Liu Gusheng. (2022). Research on the improvement of government digital governance capacity under the new coronavirus epidemic. *Frontiers of Social Science*, 11(8), 3110–3114 [in Chinese]. [刘谷生. (2022). 新冠肺炎

疫情下政府数字治理能力提升研究. 社会科学前沿, 11(8), 3110–3114]. <https://doi.org/10.12677/ASS.2022.118426>

Meng Qingguo. (2024). *Online Government Innovation and Development Report 2024, Tsinghua Forum on Digital Government*. Beijing [in Chinese]. [孟庆国. (2024年). 数字政府创新与发展报告 2024, 清华数字政府论坛, 北京]. <http://www.news.cn/government/20241124/6d350dd7d40e49edadf9cfd6a87f9304/c.html>

Milakovich, M. E. (2012). *Digital governance: New technologies for improving public service and participation*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203815991>

Qiu Ziqing. (2023). Comparison of domestic and international digital government research progress and trend in the last 20 years – Based on CiteSpace visual knowledge mapping analysis. *Operations Research and Fuzzy*, 13(4), 3906–3919 [in Chinese]. [邱子清. (2023). 近 20 年国内外数字政府研究进展及趋势比较——基于 CiteSpace 可视化知识图谱分析. 运筹与模糊学, 13(4), 3906–3919]. <https://doi.org/10.12677/ORF.2023.134393>

Scholta, H., Mertens, W., Kowalkiewicz, M. & Becker, J. (2019) From one-stop shop to no-stop shop: An e-government stage model.

Government Information Quarterly, 36(1), 11–26. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2018.11.010>

Tibet: Fiber optic broadband, 4G signals have achieved full coverage in administrative villages across the region. (2024). Xinhua News Agency [in Chinese]. [西藏: 全区行政村光纤宽带、4G 信号已经实现全覆盖. (2024). 新华社]. <http://www.news.cn/20240523/17585f75e3474108a37e71fa85324d49/c.html>

Xi Jinping: Hold high the great banner of Socialism with Chinese Characteristics and strive in unity to build a modern socialist country in all respects (Report at the 20th National Congress of the Communist Party of China). (2022, October 25). Xinhua [in Chinese]. [习近平: 高举中国特色社会主义伟大旗帜为全面建设社会主义现代化国家而团结奋斗——在中国共产党第二十次全国代表大会上的报告. (2022 年 10 月 25 日). 中国政府网]. http://www.gov.cn/xinwen/2022-10/25/content_5721685.htm

Отримано редакцією журналу / Received: 31.10.24

Прорецензовано / Revised: 29.11.24

Схвалено до друку / Accepted: 09.12.24

Ван ХУЙСЯ, асп.

ORCID ID:0009-0008-0580-7766

e-mail: huixiawang9@gmail.com

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ОЦИФРУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В КИТАЇ: ВІД ЕЛЕКТРОННИХ УРЯДОВЦІВ ДО ЦИФРОВОГО УРЯДУ

Вступ. Наголошено, що в умовах цифрової ери цифрова трансформація державного управління Китаю є не лише ключовим кроком у модернізації національного управління, а й має демонстраційний вплив на глобальні моделі управління. Ця трансформація охоплює низку ключових сфер, таких як потік даних, посилення інформаційної спроможності та оптимізація процесу прийняття рішень, що знаменує собою перехід від традиційного електронного уряду до цифрового уряду, керованого даними.

Мета дослідження – надати глибокий аналіз прогресу цифровізації державного управління в Китаї, особливо її важливої ролі в підвищенні адміністративної ефективності, оптимізації державних послуг та підвищенні прозорості політики. Дослідження також має на меті з'ясувати, як цифрова трансформація сприяє модернізації національного управління і як Китай може реагувати на нові виклики та можливості, що постають у процесі оцифрування, щоб надати уроки, які треба засвоїти в усьому світі.

Методи. Використано комбінацію дослідницьких методів, включаючи огляд літератури, аналіз конкретних прикладів та оцінку політики. Теоретичну основу побудовано шляхом систематичного впорядкування відповідних теорій та емпіричних досліджень. Крім того, за допомогою поглибленого аналізу конкретних політичних і практичних кейсів розкрито ефективність і проблеми оцифрування державного управління в Китаї.

Результати. Визначено, що оцифрування державного управління в Китаї дозволило досягти важливого переходу від електронного уряду до цифрового, що значно підвищило адміністративну ефективність уряду та якість державних послуг. Однак у міру поглиблення процесу оцифрування Китай також стикається з такими проблемами, як безпека даних, захист приватного життя та цифровий розрив. Підкреслено, що існування цих проблем може вплинути на ефективність цифрової трансформації, і їх потрібно розв'язувати за допомогою політики та технологічних інновацій.

Висновки. Обґрунтовано, що, хоча цифрова трансформація державного управління в Китаї підвищила ефективність і якість державних послуг, проте вона також призвела до виникнення таких проблем, як захист приватності та нерівномірний розподіл ресурсів. Ці проблеми необхідно розв'язувати шляхом посилення законів і нормативних актів, підвищення цифрової грамотності населення та оптимізації розподілу технологічних ресурсів. Аргументовано, що в майбутньому Китаю необхідно продовжувати поглиблювати цифрову трансформацію, щоб досягти більш ефективного національного управління, забезпечуючи при цьому інклюзивність і справедливість у процесі оцифрування.

Ключові слова: цифровізація державного управління, цифровий уряд, електронний уряд, прийняття рішень на основі даних, прозорість політики, оптимізація державних послуг, застосування інформаційних технологій, цифровий розрив

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declare no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses, or interpretation of data; in the writing of the manuscript; or in the decision to publish the results.

УДК 336.1:352.07+35.071.6+342.57](477)
DOI: <https://doi.org/10.17721/2616-9193.2024/20-10/12>

Світлана ДЯЧЕНКО, д-р наук з держ. упр., доц.
ORCID ID:0000-0002-5905-4607
e-mail: svitlana_diachenko@knu.ua
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна
Ірина РЕДЧИЦЬ, магістр
ORCID ID:0009-0006-0698-0224
e-mail: irina_mirada@ukr.net
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БЮДЖЕТУ УЧАСТІ В УКРАЇНІ: ПОГЛИБЛЕНИЙ АНАЛІЗ ТА ПРОПОЗИЦІЇ З УДОСКОНАЛЕННЯ

Вступ. Наголошено, що бюджет участі є інноваційним інструментом громадського залучення, що сприяє демократизації управління місцевими фінансами, тому в Україні цей механізм розглядається як важливий елемент зміцнення місцевої демократії та прозорості у процесі прийняття рішень. Проте, попри позитивні тенденції, розвиток бюджету участі залишається обмеженим через фрагментарність нормативно-правової бази, відсутність системності в його впровадженні та низький рівень громадської обізнаності. Представлено аналіз чинної нормативно-правової бази бюджету участі в Україні, виявлено ключові проблеми та запропоновано шляхи їх розв'язання, урахувавши міжнародний досвід.

Методи. Дослідження здійснено за допомогою якісного та кількісного аналізу нормативно-правових актів, що регулюють учасницьке бюджетування в Україні. Для порівняння було використано кейс-метод, зокрема аналіз моделей учасницького бюджетування у Бразилії, Польщі та інших країнах. Оцінка сильних і слабких сторін регулювання базувалася на експертному опитуванні представників органів місцевого самоврядування, громадських організацій та дослідників. Важливим інструментом дослідження стало вивчення літератури, міжнародних рекомендацій та звітів щодо реалізації бюджету участі.

Результати. Аналіз показав, що в Україні відсутній спеціальний профільний закон, який регулював би процес учасницького бюджетування. Натомість функціонують різні підзаконні нормативно-правові акти, що спричиняють неоднорідність практик у різних регіонах. Міжнародний досвід демонструє, що успішні системи учасницького бюджетування базуються на чітких законодавчих нормах та активному залученні громадськості. Серед сильних сторін чинної системи в Україні можна виокремити ініціативність на місцевому рівні, тоді як серед слабких – брак системного підходу та невизначеність відповідальності за реалізацію проєктів.

Висновки. Доведено, що для ефективного впровадження учасницького бюджетування в Україні необхідно ухвалити окремий закон, який чітко регламентує би права та обов'язки всіх зацікавлених сторін. Аргументовано, що важливим є також підвищення обізнаності громадян та використання цифрових технологій для забезпечення прозорості й залученості. Обґрунтовано, що використання найкращих практик міжнародного досвіду дозволить Україні побудувати стійку та інклюзивну систему учасницького бюджетування.

Ключові слова: учасницьке бюджетування, бюджет участі, управління місцевими фінансами, нормативно-правове регулювання, демократичне врядування, громадська участь, органи місцевого самоврядування, міжнародний досвід, децентралізація, цифровізація, прозорість, підзвітність, партнерство

Вступ

Актуальність дослідження. В умовах демократичної трансформації та європейської інтеграції України бюджет участі (учасницький бюджет) стає важливим механізмом посилення громадської участі та підзвітності влади. Недостатній рівень нормативно-правового регулювання та низький рівень громадської активності ставлять під загрозу ефективність цього інструменту, що обґрунтовує необхідність поглибленого аналізу та розроблення рекомендацій для його вдосконалення. Фрагментарність вітчизняної нормативно-правової бази з регулювання учасницького бюджетування створює неоднорідні умови для його впровадження в різних містах та громадах України, тому необхідною є гармонізація законодавства, що сприятиме підвищенню ефективності бюджету участі, а також підвищенню обізнаності громадян, що є ключовим фактором для успіху таких ініціатив.

Метою статті є комплексний аналіз нормативно-правової бази учасницького бюджетування в Україні, ідентифікація ключових проблем та викликів, що стримують ефективність бюджету участі, а також розроблення рекомендацій щодо вдосконалення законодавчого регулювання. Особливу увагу приділено вивченню міжнародного досвіду, який можна адаптувати до українських реалій, з метою створення уніфі-

кованої правової основи для забезпечення прозорості, підзвітності та інклюзивності процесів учасницького бюджетування.

Огляд літератури. Дослідженню питань бюджету участі як важливого складника розвитку демократичного громадянського суспільства присвятили свої праці Н. Васильєва, Г. Возняк, О. Гордей, Н. Гринчук, С. Дяченко, Т. Кравченко, С. Криниця, Я. Лагута, В. Писаренко, В. Удовиченко, Д. Хуткий, А. de Soysa, J. Krenjova, Yu. Liao, R. Raudla, M. Ryan, A. Shah, Ya. Zhang та інші науковці, розкриваючи історичні, теоретичні та практичні аспекти цього питання. Водночас, віддаючи належне проведеним дослідженням, поглибленого аналізу потребують питання можливостей та перспектив запровадження учасницьких бюджетів у містах та громадах України, ідентифікації ризиків під час їх впровадження, урахування недостатньої розвиненості інституту громадянського суспільства, низький рівень довіри до влади, реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади, євроінтеграційні процеси, сучасні виклики воєнного стану та необхідність удосконалення нормативно-правової бази і практичного втілення прямої демократії.

Стаття базується на різномісних дослідженнях, міжнародних звітах та кейсових аналізах. Зокрема, міжнародні звіти Світового банку та ОЕСР, підкрес-

© Дяченко Світлана, Редчиць Ірина, 2024

люють важливість цифрових технологій у процесі впровадження партиципаторного бюджетування. Дослідження акцентують на тому, що інтеграція цифрових платформ, таких як електронне голосування та аналітика великих даних, значно підвищує прозорість процесів і залучає ширші верстви населення до прийняття бюджетних рішень.

Наукові роботи, присвячені міжнародним практикам, висвітлюють ключові аспекти успішності бюджету участі, включаючи прозорість, інклюзивність і наявність правової основи. Особливий інтерес викликають приклади країн, таких як Польща та Бразилія, де вдало реалізовано моделі партиципаторного бюджетування, які стали основою для підвищення довіри громадян до місцевої влади. Досвід Польщі, де партиципаторне бюджетування інтегровано до місцевих бюджетних процесів із використанням цифрових інструментів, демонструє ефективність чіткого регулювання. Бразильська модель демонструє важливість залучення громадськості та створення надійних механізмів підтримки.

Інтеграція міжнародного досвіду з українським контекстом висвітлює необхідність урахування регіональних особливостей та створення єдиної законодавчої бази для партиципаторного бюджетування. Огляд літератури також засвідчує брак порівняльних досліджень, що ускладнює адаптацію успішних закордонних практик в українські терени. У цьому контексті стаття покликана стати внеском у подолання цієї прогалини, пропонуючи аналіз сильних і слабких сторін українського підходу до партиципаторного бюджетування та його подальшого вдосконалення, зокрема й правового регулювання.

Методи

Для отримання наукових результатів було використано метод порівняльного аналізу з метою виявлення відмінностей та спільних рис у реалізації партиципаторного бюджетування в Україні та інших країнах, таких як Польща та Бразилія. Цей підхід дозволив оцінити ефективність чинної нормативно-правової бази в українському контексті та виокремити найкращі практики, які можуть бути адаптовані.

Метод якісного контент-аналізу було застосовано для детального вивчення підзаконних актів, що регулюють бюджет участі в Україні, а також аналітичних звітів міжнародних організацій, таких як ОЕСР і Світовий банк. Цей підхід дозволив ідентифікувати ключові проблеми в чинній нормативній базі та визначити напрями для її вдосконалення.

Метод експертного опитування було використано для збирання думок представників органів місцевого самоврядування, громадських організацій та дослідників. Це сприяло оцінюванню сильних і слабких сторін партиципаторного бюджетування в різних регіонах України та визначенню потенційних ризиків і переваг під час адаптації міжнародного досвіду.

Крім того, було застосовано історико-логічний метод, який дав змогу простежити розвиток партиципаторного бюджетування у світовому контексті та визначити, як еволюція цього процесу вплинула на сучасні підходи до його реалізації в Україні.

Результати

Партиципаторне бюджетування стало важливим механізмом удосконалення демократичного врядування та сприяння громадській активності в місцевих громадах. В Україні нормативно-правова база, що регулює партиципаторне бюджетування, усе ще розвивається, відображаючи ширші виклики післяреволюційних реформ і очікування суспільства щодо більш інклю-

зивних процесів прийняття рішень. Важливим напрямом є проведення поглибленого аналізу правової бази з регулювання бюджету участі в Україні, порівняльного аналізу партиципаторного бюджетування в інших країнах та оцінювання сильних і слабких сторін чинних нормативно-правових документів у цій сфері.

Сьогодні нормативно-правове поле функціонування бюджету участі обмежене положенням про громадський бюджет відповідного міста чи громади України на певний період, які суттєво відрізняються між регіонами. Загалом правова база, що регламентує взаємовідносини між акторами та процедури партиципаторного бюджетування в Україні, характеризується великою кількістю різноманітних нормативно-правових документів. Така розпорошеність та певна невідповідність створює проблему для ефективної реалізації партиципаторних бюджетів та залучення громадян. Проте практичні приклади показують, що траєкторія розвитку бюджету участі значною мірою залежить від громадської активності та спроможності місцевого самоврядування враховувати внесок громадян у бюджетні рішення (Khutkyy, & Avramchenko, 2019). Відсутність єдиної законодавчої бази означає, що правила, якими керуються ініціативи партиципаторного бюджетування, можуть значно різнитися, що призводить до плутанини серед громадян щодо їхніх ролей, прав та обов'язків у цьому процесі. Крім того, місцеві органи влади часто не мають необхідних інструментів і ресурсів для ефективного сприяння бюджету участі. Як наслідок, вплив громадської участі в бюджетному процесі може бути обмеженим, що підриває потенціал партиципаторного бюджетування для сприяння прозорості та підзвітності в управлінні місцевими фінансами. Щоб розв'язати ці проблеми, треба гармонізувати чинні закони й підзаконні акти, встановити чіткіші норми та дати вказівки, які сприятимуть участі громадян і забезпечуватимуть належну реакцію органів місцевого самоврядування на внесок громадськості.

Порівняльний аналіз систем партиципаторного бюджетування в інших країнах відкриває цінні відомості, які можуть стати основою для розвитку нормативно-правової бази України. Розвиваючи наше розуміння бюджету участі як успішної демократичної інновації, перші кроки до вивчення багатьох прикладів показали, що його ефективність часто пов'язана з політичним та інституційним контекстом, у якому він реалізується (Ryan, 2021). Наприклад, такі країни, як Бразилія та Польща, запровадили партиципаторне бюджетування зі значним успіхом, переважно завдяки наявності сприятливої законодавчої бази та культури громадської активності. Дуже мало уваги приділено порівняльному аналізу інновацій, зокрема умов, за яких вони виникають і підтримуються (Ryan, & Smith, 2012, p. 91). Незначна кількість порівняльних досліджень обмежує можливість брати уроки з успішних моделей, які можна було б адаптувати до українського контексту. Водночас дослідження, спрямоване на порівняння комплексного впливу партиципаторного бюджетування на місцеву демократію в Польщі та Україні, використовувало змішані методи для аналізу результатів партиципаторних ініціатив (Khutkyy, 2021). Висновки показують, що Польща досягла значних успіхів у інституціоналізації партиципаторного бюджету, водночас зусилля України залишаються фрагментарними та непослідовними. Аналізуючи світовий досвід, можна виявити найкращі практики та підводні камені в процесі впровадження цього фінансового інструменту, що є надзвичайно

корисним для України в контексті формування узгодженої законодавчої бази, яка сприятиме надійним та вдалим практикам партиципаторного бюджетування.

Оцінювання сильних і слабких сторін чинних нормативно-правових документів, що регулюють партиципаторне бюджетування в Україні, виявляє певні прогалини, що потребують серйозного доопрацювання, а усі документи – уніфікації. Це підкреслює необхідність незалежного оцінювання наявної законодавчої бази для забезпечення її відповідності демократичним принципам і потребам громадян. Сильні сторони поточної структури включають початковий ентузіазм щодо активної громадської участі та потенціал для місцевих органів влади використовувати внесок громадян для більш цілеспрямованого надання послуг. Інструмент оцінювання, розроблений як анкета в європейських країнах, що містить 46 різних показників, розташованих навколо восьми ключових стовпів, є кроком до розуміння поточного ландшафту (Soysa, 2022, р. 26). Проте відсутність вичерпних інструкцій і механізмів підзвітності викликає значне занепокоєння щодо сталості та ефективності ініціатив партиципаторного бюджетування в Україні. Щоб усунути ці недоліки, важливо розробити окремий профільний закон, присвячений партиципаторному бюджету, який забезпечить міцну правову основу для його впровадження та забезпечить значущу роль громадян у бюджетному процесі.

Роль органів місцевого самоврядування у процесі формування бюджету участі є першорядною, оскільки вони слугують основним каналом, через який громадяни залучаються та враховуються у бюджетних рішеннях. Бюджет участі є однією з таких ініціатив, оскільки вона дозволяє громадськості брати безпосередню участь у кількох бюджетних процесах, визначати пріоритети проєктів і, зрештою, впливати на те, як розподіляються бюджетні кошти (Zhang, & Liao, 2014, р. 283). Місцеві органи влади визначаються як ключові гравці в цьому процесі, оскільки вони відповідають за створення меж, у яких відбувається партиципаторне бюджетування, сприяння громадським обговоренням, а також забезпечення доступності та ефективності механізмів участі громадян. Важливим є узгодження різних моделей партиципаторного бюджетування з різними конституційними структурами місцевого управління (Krenjova, & Raudla, 2013, pp. 22–27). Це вимагає детального розуміння місцевого контексту, оскільки успіх ініціатив бюджету участі часто залежить від політичної волі та адміністративної спроможності місцевої влади. Органи місцевого самоврядування залучають громадськість до бюджетного процесу з різним рівнем ефективності, тому є значний простір для вдосконалення управління такими ініціативами (Zhang, & Liao, 2014, р. 289). В Україні багатьом органам місцевого самоврядування може бракувати необхідної підготовки чи ресурсів для ефективного сприяння процесу бюджету участі, що призводить до розриву зв'язку між громадянами та особами, які приймають рішення. Щоб посилити роль органів місцевого самоврядування в партиципаторному бюджетуванні, важливо забезпечити їх відповідними кадровими ресурсами, інноваційними освітніми інструментами та стимулами, необхідними для реального залучення громадян, сприяючи таким чином розвитку культури партнерства й прозорості в управлінні місцевими фінансами.

Залучення зацікавлених сторін до партиципаторного бюджетування є архіважливим компонентом, який впливає на загальну ефективність і сприйняття бюджет-

ного процесу серед громадськості. Залучення різних стейкхолдерів, як представники проєкту, громадськість, регуляторні та інші органи влади, дозволяє детально обговорювати конкретні заходи, які планується фінансувати (Stakeholder Engagement..., 2024). Цей підхід із залученням багатьох зацікавлених сторін забезпечує врахування різних поглядів, що сприяє прийняттю більш обґрунтованих та справедливих бюджетних рішень. Поточний стан залучення зацікавлених сторін в Україні відображає потребу в удосконаленні, зокрема, у сферах реалізації проєктів та участі в моніторингу й оцінюванні проєктів громадського будівництва. Завдяки залученню зацікавлених сторін бюджетний процес може стати ширшим, більш прозорим, підзвітним і відповідати потребам громади. Такий рівень залучення посилює рівень відповідальності місцевих органів влади за бюджетні рішення та довіри до них громадян. Ефективне залучення зацікавлених сторін сприяє розвитку у громадян відчуття безпосередньої дотичності та власності на публічні ресурси, додатково мотивуючи їх брати активну участь у майбутніх бюджетних циклах. Таким чином, покращення практик залучення зацікавлених сторін у межах партиципаторного бюджетування має вирішальне значення для культивування демократичного духу, який цінує громадянську участь і колективне прийняття рішень.

Юридичні наслідки прийняття окремого профільного закону щодо партиципаторного бюджету в Україні є значними та потребують ретельного розгляду. Такі країни, як Перу, успішно впровадили партиципаторне бюджетування через спеціальну правову базу, яка дозволяє проводити публічні зустрічі та сприяє залученню громадян до бюджетного процесу (Shah, 2007, р. 113). Закон Перу про партиципаторне бюджетування 2003 р. є прикладом того, як чітка правова структура може підтримувати впровадження партиципаторного бюджету, забезпечуючи як легітимність, так і робочі вказівки для місцевих органів влади. І навпаки, відсутність спеціального закону в Україні призводить до невизначеності та неузгодженості в тому, як здійснюється бюджет участі в різних регіонах.

Досвід Бразилії підкреслює важливість міцної правової основи, яка не тільки сприяє участі громадян, але й гарантує, що органи місцевого самоврядування залишаються відповідальними за розподіл і використання бюджетних коштів (Gonçalves, 2014, pp. 94–110). Вважаємо, що окремий профільний закон про партиципаторне бюджетування в Україні забезпечить комплексну основу, яка чітко регламентувала б права та обов'язки всіх зацікавлених сторін, таким чином зменшуючи неоднозначності та підвищуючи загальну ефективність процесу бюджетування. Такий підхід дозволить продовжувати участь громадян без надмірного фінансового навантаження на місцеві бюджети. Зрештою, створення спеціальної законодавчої бази для партиципаторного бюджетування в Україні має важливе значення для сприяння сталому та інклюзивному підходу до державних фінансів, який розширює можливості громадян і покращує місцеве управління.

Для внесення необхідних змін до чинних нормативно-правових документів, які регулюють партиципаторне бюджетування в Україні, потрібен стратегічний план дій, який ретельно враховує унікальний контекст бюджету участі. Як і в будь-якій іншій ініціативі з управління проєктами, надзвичайно важливо визначити кожен крок, терміни та стратегічну цінність, щоб гарантувати, що поправки будуть не лише актуальними, але й стійкими в

довгостроковій перспективі. Ця фаза планування повинна передбачати консультації із зацікавленими сторонами, включаючи органи місцевого самоврядування, громадські організації та членів громади, щоб визначити конкретні проблеми та можливості, які існують в їхній юрисдикції.

У ході законотворчого процесу зазвичай виникають певні труднощі, які можуть включати бюрократичні затримки, відсутність політичної волі та недостатнє залучення громадськості. Для ефективного подолання цих перешкод рекомендується розробити комплексну структуру для спрощення процесу внесення поправок, забезпечивши активну участь усіх зацікавлених сторін. Крім того, доцільно встановити механізм регулярного перегляду підзаконних актів, зазвичай кожні два–п'ять років, щоб переконатися, що вони залишаються актуальними та відповідають мінливим потребам громади та політичним умовам (How often..., 2023). Такий проактивний підхід є важливими для підвищення ефективності та узгодженості бюджетного процесу, допоможе виховати культуру постійного вдосконалення практик партиципаторного бюджетування, що в кінцевому підсумку активізує участь громадян і підвищить рівень їх довіри до органів місцевого самоврядування.

Ураховуючи, що цифрові інструменти дедалі більше формують ландшафт громадянської активності, вплив технологій на партиципаторне бюджетування в Україні набуває вагомості. Інтеграція технологій у процес партиципаторного бюджетування має потенціал для підвищення прозорості та доступності, таким чином посилюючи участь громадськості. Наприклад, для ідентифікації учасників під час електронного голосування можна використовувати різні механізми, наприклад електронну пошту або профіль у соціальних мережах.

Однак важливо визнати, що ці методи можуть відрізнитися за своєю надійністю, що вимагає впровадження надійних систем перевірки для забезпечення цілісності процесу голосування, на кшталт "ДІЯ". Технології відіграють важливу роль у сприянні кращій комунікації місцевої влади з громадянами, забезпечуючи більш інтерактивну та чутливу модель управління, що включає динамічну взаємодію між владою та її виборцями (Khutkyy, & Avramchenko, 2019, p. 37). Крім того, застосування аналітики великих даних у партиципаторному бюджетуванні може значно підвищити прозорість і підзвітність у розподілі та використанні бюджетних ресурсів. Такі інструменти можуть покращити процеси бюджету участі, надаючи громадянам і органам місцевого самоврядування цінну інформацію про бюджетні асигнування та потреби громад. Використовуючи інформацію на основі великих даних, органи місцевого самоврядування можуть краще узгоджувати витрати з потребами та вподобаннями громади, зрештою підвищуючи довіру громадськості до бюджетного процесу (Криниця та ін., 2024). Інтеграція великих даних в ініціативи партиципаторного бюджетування дозволяє приймати більш обґрунтовані рішення, сприяючи двосторонньому діалогу між громадянами та урядовцями. Однак важливо переконатися, що ці технологічні досягнення впроваджуються продумано, з відповідним навчанням як для посадовців, так і для громадян, щоб максимізувати їхні потенційні вигоди, мінімізуючи ризики, пов'язані з цифровим залученням.

Оцінювання обізнаності та освіти громадськості щодо партиципаторного бюджетування має вирішальне значення для розуміння його ефективності та сприяння культурі громадянської активності в Україні. Бюджет

участі слугує механізмом прямого залучення громадськості до демократичного прийняття управлінських рішень щодо розподілу ресурсів, але його успіх значною мірою залежить від рівня обізнаності громадян. Партиципаторний бюджет може діяти як "школа демократії", озброюючи учасників знаннями та навичками, необхідними для ефективної участі в громадських справах. Освітній аспект важливий не лише для інформування громадян про сам процес партиципаторного бюджетування, але й для того, щоб вони могли ефективно формулювати свої потреби та вподобання. Оскільки громади стають більш обізнаними про партиципаторне бюджетування, вони отримують кращі можливості використовувати місцеві переваги щодо власних потреб та перетворювати їх на відчутні результати.

Таким чином, органи місцевого самоврядування та громадські організації повинні надавати пріоритет громадським просвітницьким ініціативам, які спрямовані на висвітлення процесу партиципаторного бюджетування, інформування та сприяння активній участі та громади, здатної робити суттєвий внесок у місцеве управління. Підвищена обізнаність громадськості може зрештою створити більш ефективну практику бюджету участі та підвищить підзвітність в управлінні місцевими фінансами. Тому майбутні перспективи партиципаторного бюджетування в Україні є багатонадійними, особливо в контексті прагнення країни привести свої бюджетні механізми у відповідність до стандартів Європейського Союзу.

Узгодження поточних механізмів бюджетування в Україні з бюджетними обсягами ЄС має вирішальне значення не лише для підвищення ефективності партиципаторного бюджетування, але й для забезпечення того, щоб Україна відповідала необхідним стандартам прозорості та підзвітності, яких очікує ЄС. Оскільки Україна продовжує рухатися своєю пост-революційною траєкторією, посилення бюджету участі пропонує унікальну можливість зміцнити демократичне врядування та сприяти більшій громадській активності. Спираючись на успішні моделі країн-членів ЄС, Україна може перейняти найкращі практики, які посилюють участь громадськості в бюджетних процесах. Рекомендації Ради Європи з удосконалення механізмів як на національному, так і на регіональному, місцевому рівнях, включаючи створення та зміцнення громадських рад, є важливими для сприяння більш структурованому залученню громадян до бюджетного процесу. Залучення громадян через ці ради не тільки надає їм платформу для висловлення своїх проблем і вподобань, але й дає їм можливість брати активну роль у формуванні своїх громад (Стартував новий..., 2023). Таким чином, майбутнє бюджету участі в Україні залежить від його здатності розвиватися та адаптуватися як до внутрішніх потреб, так і до міжнародних стандартів, що зрештою сприятиме більшій залученості громадськості та розвитку більш відкритих органів місцевого самоврядування.

Аналіз фіскальних наслідків бюджету участі є важливим для розуміння його загального впливу на місцеве врядування та управління публічними фінансами в Україні. Комплексний підхід підкреслює важливість інтеграції партиципаторного бюджетування у ширший контекст фіскальної політики та місцевого самоврядування. Оскільки Україна продовжує удосконалювати свою практику партиципаторного бюджетування, надзвичайно важливо ретельно відстежувати та аналізувати фіскальні результати, пов'язані з цими

ініціативами, щоб переконатися, що вони позитивно впливають на загальний фінансовий стан органів місцевого самоврядування.

Розвиваючи культуру прозорості та підзвітності, партиципаторне бюджетування може подолати розрив між громадянами та владою, заохочуючи більш спільний підхід до управління місцевими фінансами. Оскільки Україна прагне зміцнити свої демократичні інститути, взаємозв'язок між бюджетом участі та врядуванням відіграватиме ключову роль у формуванні майбутнього місцевого врядування, що зрештою сформує більш стійкі та інклюзивні громади. Водночас однією з головних перешкод впровадження партиципаторного бюджету є різне розуміння та застосування моделей бюджету участі в різних муніципалітетах. Ці моделі повинні враховувати потенціал місцевого самоврядування, рівень залучення громадян та соціально-економічні умови, які можуть вплинути на успішне впровадження бюджету участі. Навіть більше: відсутність належної підготовки місцевих посадових осіб та відповідних ресурсів може призвести до невдалої реалізації партиципаторного бюджету і, як наслідок, низького рівня залученості та розчарування громадян (Krenjova, & Raudla, 2013, p. 41). Крім того, вирішальну роль у цьому процесі відіграє політична воля місцевих лідерів, оскільки без сильної підтримки з боку місцевих органів влади найкращі ініціативи буде погано реалізовано або взагалі залишено. Виявлення та розв'язання цих проблем має важливе значення для сприяння культурі спільного врядування та забезпечення того, щоб громадяни могли брати реальну участь у бюджетному процесі.

Моніторинг та оцінювання результатів партиципаторного бюджетування є вкрай важливими компонентами, що сприяють стабільності та покращенню процесу. Встановлення чітких цілей і правил на самому початку є базовим кроком у забезпеченні того, щоб зусилля з формування бюджету участі відбувалися за планом і відповідали потребам громади (Participatory budgeting..., 2023). Інформаційно-роз'яснювальна робота з громадою та її залучення ще більше посилюють процес, оскільки вони створюють можливості для того, щоб різні голоси було почуто, таким чином сприяючи більш репрезентативному середовищу прийняття рішень. Розвиток спроможності як для громадян, так і для посадових осіб місцевого самоврядування має важливе значення для ефективного моніторингу та оцінювання, гарантуючи, що всі сторони розуміють свої ролі та відповідальність у процесі створення бюджету участі. Спільний моніторинг та оцінювання – це не просто бюрократична вимога, це динамічний процес самооцінювання, генерування колективних знань і спільних дій, які дають громадам можливість брати на себе відповідальність за фінансово-економічний розвиток (Oyungo, 2018). Створюючи середовище підзвітності та безперервного вдосконалення, ефективний моніторинг та оцінювання можуть підвищити довіру громадськості до місцевого самоврядування та гарантувати, що формування бюджету участі відповідатиме мінливим потребам громади.

Неможливо недооцінити роль медіа у сприянні бюджету участі, оскільки вони є важливим каналом для поширення інформації та залучення громадськості. Висвітлення в медіа може суттєво вплинути на прийняття та ставлення громадськості до ініціатив партиципаторного бюджетування. Ефективні медіа-стратегії можуть підвищувати обізнаність, заохочувати участь

громадян і розвивати культуру підзвітності, висвітлюючи успіхи та проблеми партиципаторного бюджетування. В епоху цифрових технологій електронний партиципаторний бюджет все більше визнається як управлінський підхід, який підвищує ефективність організації шляхом покращення індивідуальних показників у процесі бюджетування (Gordon et al., 2016). Цей підхід використовує технологію для полегшення спілкування між громадянами та органами місцевого самоврядування, забезпечуючи більш інтерактивний та привабливий досвід бюджетування. Крім того, інтеграція цифрових інструментів може оптимізувати процес партиципаторного бюджетування, спрощуючи участь громадян і розуміння їхньої ролі в ньому. Таким чином, проактивна медіастратегія, яка сприяє прозорості та залученню громадян, є важливою для успіху ініціатив бюджету участі в Україні.

Таким чином, проаналізувавши нормативно-правову базу регулювання партиципаторного бюджетування в Україні та інших країнах, убачається нагальна потреба в узгодженій та уніфікованій правовій структурі, яка підтримувала б залучення громадян. Порівняння з міжнародними моделями участі демонструє як потенціал успіху, так і виклики, з якими доводиться стикатися в українському контексті, включаючи потребу в індивідуальних підходах до управління на місцевому рівні. Сильні та слабкі сторони чинних нормативно-правових документів підкреслюють необхідність комплексних реформ. Водночас для ефективної реалізації бюджетів участі важливою є центральна роль органів місцевого самоврядування та активне залучення зацікавлених сторін.

Крім того, впровадження інноваційних технологій покращує процес партиципаторного бюджетування, тоді як обізнаність громадськості, поінформованість, освіченість, розширення компетентностей убачаються архіважливими для місцевого розвитку. Зрештою, прийняття окремого профільного закону про партиципаторний бюджет (бюджет участі) в Україні має вирішальне значення для забезпечення його ефективності, сприяння прозорості та розширення можливостей громадян у процесі управління місцевими фінансами. І сьогодні, в умовах правового режиму воєнного стану в Україні, і в повоєнний період відновлення, партиципаторне бюджетування дає унікальну можливість зміцнити демократичне врядування та активізувати громадську участь, посилюючи інклюзивний місцевий розвиток та сильне місцеве самоврядування.

Дискусія і висновки

Результати дослідження підтвердили, що партиципаторне бюджетування є важливим інструментом демократизації бюджетного процесу, проте його впровадження в Україні стикається з низкою проблем. Одна з основних дискусійних тем стосується необхідності прийняття окремого закону, який чітко регулював би всі аспекти партиципаторного бюджетування, включаючи права та обов'язки учасників, механізми підзвітності та процедури моніторингу. Водночас питання гармонізації цього закону з чинними нормативно-правовими документами та практиками на місцевому рівні викликає певні сумніви через ризики додаткового ускладнення законодавчого регулювання.

Світовий досвід, зокрема, Польщі та Бразилії, свідчить, що наявність чіткої законодавчої бази є ключовим фактором успіху партиципаторного бюджетування. У цих країнах забезпечено належну інституціональну підтримку, яка дозволяє ефективно інтегрувати партиципаторний бюджет у ширший контекст місцевого

самоврядування. Український контекст відрізняється високим рівнем децентралізації, але це не завжди супроводжується достатньою адміністративною спроможністю місцевих органів влади. Таким чином, адаптація найкращих міжнародних практик повинна враховувати ці особливості.

Ще одним важливим аспектом дискусії є роль громадської освіченості та обізнаності. Висновки дослідження показують, що низький рівень поінформованості громадян про механізми бюджету участі залишається значною перешкодою до їх залучення. Це вимагає розроблення цілеспрямованих освітніх програм та інформаційних кампаній, які не тільки пояснюватимуть суть і переваги партиципаторного бюджетування, а й сприятимуть формуванню культури активної громадської участі.

Цифровізація у сфері місцевих фінансів є ще однією перспективною компонентою розвитку партиципаторного бюджетування в Україні. Впровадження електронних платформ для голосування, подання проєктів та моніторингу їх виконання може значно спростити участь громадян і підвищити прозорість цього процесу. Однак це потребує інвестицій у технологічну інфраструктуру, а також посилення кібербезпеки та забезпечення рівного доступу до цифрових інструментів, особливо для громадян у віддалених регіонах.

Одним із найбільш суперечливих питань є зацікавлення органів місцевого самоврядування у реалізації бюджету участі. Багато місцевих рад бачать у цьому фінансовому інструменті додаткове навантаження на свої ресурси, а не можливість зміцнити довіру громади. Тому дуже важливо забезпечити місцеві органи влади як необхідними ресурсами, так і чіткими рекомендаціями щодо реалізації партиципаторного бюджетування.

На основі проведеного аналізу можна зробити кілька ключових висновків. По-перше, для успішного впровадження партиципаторного бюджетування в Україні доцільно прийняти окремий закон, який уніфікував би підходи до реалізації цього механізму та сприяв гармонізації з іншими правовими актами. По-друге, підвищення рівня обізнаності громадян та їх навчання є критично важливими для забезпечення інклюзивності процесу. По-третє, цифрові технології повинні стати невіддільною частиною партиципаторного бюджетування, однак їх впровадження потребує відповідних ресурсів та підтримки з боку держави.

Зрештою, партиципаторне бюджетування в Україні має великий потенціал для зміцнення місцевої демократії та підвищення довіри громадян до органів влади. Для реалізації цього потенціалу необхідно продовжувати дослідження, спрямовані на адаптацію найкращих міжнародних практик та врахування місцевих особливостей. Убачається необхідність законодавчого закріплення партиципаторного бюджету як інструменту фінансової децентралізації та прямої демократії шляхом прийняття окремого закону, розроблення порядку його формування та використання. Розроблення освітніх програм і впровадження технологій стануть основою для сталого розвитку бюджету участі, що відповідатиме як потребам громади, так і стандартам прозорості та підзвітності.

Внесок авторів: Ірина Редчиць – концептуалізація теоретичних засад дослідження, розроблення структури статті, узагальнення та аналіз нормативно-правової бази партиципаторного бюджетування в Україні, відбір та аналіз джерел, формулювання висновків і рекомендацій; Світлана Дяченко – порівняльний аналіз моделей партиципаторного бюджету-

тування, узагальнення світового досвіду впровадження цього фінансового інструменту, методологія, огляд та оформлення джерел, структурування, формулювання висновків, редагування та підготування остаточного варіанта статті.

Список використаних джерел

- Криунця, С., Гордей, О., Коваленко, Ю., Данькевич, А., & Болдов, А. (2024). Використання технологій Big Data для посилення участі громадськості в управлінні публічними фінансами. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 3(56), 186–203. <https://doi.org/10.55643/fcactp.3.56.2024.4402>
- Стартував новий проєкт Ради Європи з громадської участі. (2023, 16 січня). Офіс Ради Європи в Україні. <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/-/startuvav-noviy-proekt-radi-evropi-z-gromad's'koj-uchasti>
- Хуткий, Д., & Аврамченко, К. (2019). Оцінка впливу бюджету участі в Україні. https://www.researchgate.net/publication/337783487_Ocinka_vplivu_budzetu_uchasti_v_Ukraini
- Gonçalves, S. (2014). The effects of participatory budgeting on municipal expenditures and infant mortality in Brazil. *World Development*, 53, 94–110. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2013.01.009>
- Gordon, V., Osgood, J. L., & Boden, D. (2016). The role of citizen participation and the use of social media platforms in the participatory budgeting process. *International Journal of Public Administration*, 40(1), 65–76. <https://doi.org/10.1080/01900692.2015.1072215>
- How often do bylaws need to be updated: Signs and practices. (October 10, 2023). Ideals Board. [https://idealsboard.com/product-overview/Khutkyy, D. \(2021\). Participatory budgeting as democracy amplifier in Poland and Ukraine: Analytical Report. \(2021\). European Digital Development Alliance. \[https://europeandigital.org/files/19/Participatory_Budgeting_in_Poland_and_Ukraine_ENG.pdf\]\(https://europeandigital.org/files/19/Participatory_Budgeting_in_Poland_and_Ukraine_ENG.pdf\)](https://idealsboard.com/product-overview/Khutkyy, D. (2021). Participatory budgeting as democracy amplifier in Poland and Ukraine: Analytical Report. (2021). European Digital Development Alliance. https://europeandigital.org/files/19/Participatory_Budgeting_in_Poland_and_Ukraine_ENG.pdf)
- Krenjova, Je., & Raudla, R. (2013). Participatory budgeting at the local level: Challenges and opportunities for new democracies. *Halduskultuur – Administrative Culture*, 14(1), 18–46. <https://www.oidp.net/docs/repo/doc624.pdf>
- Onyango, R. O. (2018). Participatory monitoring and evaluation: An overview of guiding pedagogical principles and implications on development. *International Journal of Novel Research in Humanity and Social Sciences*, 5(4), 428–433. https://www.researchgate.net/publication/327284898_Participatory_Monitoring_and_Evaluation_An_Overview_of_Guiding_Pedagogical_Principles_and_Implications_on_Development
- Participatory budgeting: Everything you should know. (2023, August 17). Instant input. <https://www.instantinput.com/blog/participatory-budgeting>
- Ryan, M. (2021). *Why citizen participation succeeds or fails: A comparative analysis of participatory budgeting*. Bristol University Press. <https://doi.org/10.51952/9781529209938>
- Ryan, M., & Smith, G. (2012). Towards a comparative analysis of democratic innovations: Lessons from a small-N fsQCA of participatory budgeting. *Revista Internacional de Sociologia (RIS)*, 70(Extra2), 89–120. https://www.researchgate.net/publication/270071115_Towards_a_Comparative_Analysis_of_Democratic_Innovations_Lessons_from_a_small-N_fsQCA_of_Participatory_Budgeting
- Shah, A. (2007). *Participatory budgeting*. The World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/bfb2f14e-41c5-5503-ba54-9cfc804f51c/content>
- Soysa, A. de (2022). *Assessing public participation in budget processes: Assessment toolkit & indicators*. Transparency international. <https://www.jstor.org/stable/resrep47042>
- Stakeholder Engagement Plan (SEP). *Strengthening government capacity for fiscal reform implementation (P506476)*. (2024, September). World Bank Group. https://www.mof.gov.ua/storage/files/SEP%20STRONG_Aug%202024_ENG.docx
- Zhang, Y., & Liao, Y. (2011). Participatory budgeting in local government: Evidence from New Jersey Municipalities. *Public Performance & Management Review*, 35(2), 281–302. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.2753/PMR1530-9576350203>

References

- Gonçalves, S. (2014). The effects of participatory budgeting on municipal expenditures and infant mortality in Brazil. *World Development*, 53, 94–110. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2013.01.009>
- Gordon, V., Osgood, J. L., & Boden, D. (2016). The role of citizen participation and the use of social media platforms in the participatory budgeting process. *International Journal of Public Administration*, 40(1), 65–76. <https://doi.org/10.1080/01900692.2015.1072215>
- How often do bylaws need to be updated: Signs and practices. (October 10, 2023). Ideals Board. [https://idealsboard.com/product-overview/Khutkyy, D. \(2021\). Participatory budgeting as democracy amplifier in Poland and Ukraine: Analytical Report. \(2021\). European Digital Development Alliance. \[https://europeandigital.org/files/19/Participatory_Budgeting_in_Poland_and_Ukraine_ENG.pdf\]\(https://europeandigital.org/files/19/Participatory_Budgeting_in_Poland_and_Ukraine_ENG.pdf\)](https://idealsboard.com/product-overview/Khutkyy, D. (2021). Participatory budgeting as democracy amplifier in Poland and Ukraine: Analytical Report. (2021). European Digital Development Alliance. https://europeandigital.org/files/19/Participatory_Budgeting_in_Poland_and_Ukraine_ENG.pdf)
- Khutkyy, D., & Avramchenko, K. (2019). *Impact evaluation of participatory budgeting in Ukraine* [in Ukrainian]. <https://www.oidp.net/docs/repo/doc671.pdf>

Krenjova, Je., & Raudla, R. (2013). Participatory budgeting at the local level: Challenges and opportunities for new democracies. *Halduskultuur – Administrative Culture*, 14(1), 18–46. <https://www.oidp.net/docs/ repo/doc624.pdf>

Krynytsia, S., Hordei, O., Kovalenko, Yu., Dankevych, A., & Boldov, A. (2024). Leveraging Big Data Technologies for enhanced public participation in public financial management. *Financial and credit activity problems of theory and practice*, 3(56), 186–203 [in Ukrainian].

New Council of Europe project on civic participation launched. (2023, January 16). Council of Europe Office in Ukraine [in Ukrainian].

Onyango, R. O. (2018). Participatory monitoring and evaluation: An overview of guiding pedagogical principles and implications on development. *International Journal of Novel Research in Humanity and Social Sciences*, 5(4), 428–433. https://www.researchgate.net/publication/327284898_Participatory_Monitoring_and_Evaluation_An_Overview_of_Guiding_Pedagogical_Principles_and_Implications_on_Development

Participatory budgeting: everything you should know. (2023, August 17). Instant input. <https://www.instantinput.com/blog/participatory-budgeting>

Ryan, M. (2021). *Why citizen participation succeeds or fails: A comparative analysis of participatory budgeting.* Bristol University Press. <https://doi.org/10.51952/9781529209938>

Ryan, M., & Smith, G. (2012). Towards a comparative analysis of democratic innovations: Lessons from a small-N fsQCA of participatory

budgeting. *Revista Internacional de Sociología (RIS)*, 70(Extra2), 89–120. https://www.researchgate.net/publication/270071115_Towards_a_Comparative_Analysis_of_Democratic_Innovations_Lessons_from_a_small-N_fsQCA_of_Participatory_Budgeting

Shah, A. (2007). *Participatory budgeting.* The World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/bfb2f14e-41c5-5503-ba54-9cfc804f51c/content>

Soysa, A. de (2022). *Assessing public participation in budget processes: Assessment toolkit & indicators.* Transparency international. <https://www.jstor.org/stable/resrep47042>

Stakeholder Engagement Plan (SEP). Strengthening government capacity for fiscal reform implementation (P506476). (2024, September). World Bank Group. https://www.mof.gov.ua/storage/files/SEP%20STRONG_Aug%202024_ENG.docx

Zhang, Y., & Liao, Y. (2011). Participatory budgeting in local government: Evidence from New Jersey Municipalities. *Public Performance & Management Review*, 35(2), 281–302. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.2753/PMR1530-9576350203>

Отримано редакцією журналу / Received: 18.11.24
 Прорецензовано / Revised: 04.12.24
 Схвалено до друку / Accepted: 09.12.24

Svitlana DYACHENKO, DSc (Public Adm.), Assoc. Prof.
 ORCID ID: 0000-0002-5905-4607
 e-mail: Svitlana_diachenko@knu.ua
 Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

Iryna REDCHYTS, Master's Student
 ORCID ID: 0009-0006-0698-0224
 e-mail: Iryna_mirada@ukr.net
 Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

REGULATION OF PARTICIPATORY BUDGETING IN UKRAINE: IN-DEPTH ANALYSIS AND PROPOSALS FOR IMPROVEMENT

Background. *Participatory budgeting is an innovative tool for public engagement that contributes to the democratization of local financial management. In Ukraine, this mechanism is considered an important element of strengthening local democracy and transparency in the decision-making process. However, despite positive trends, the development of participatory budgeting remains limited due to the fragmented regulatory framework, lack of consistency in its implementation, and low level of public awareness. The article presents an analysis of the current regulatory framework for the budget participation in Ukraine, key problems were identified and ways to solve them were proposed, taking into account international experience.*

Methods. *The research was conducted using qualitative and quantitative analysis of the regulatory acts governing participatory budgeting in Ukraine. A case-study method was employed, specifically analyzing participatory budgeting models in Brazil, Poland, and other countries. The assessment of the strengths and weaknesses of the regulations was based on expert surveys of local government officials, non-governmental organizations, and researchers. A crucial research tool was the review of literature, international recommendations, and reports on the implementation of participatory budgeting.*

Results. *The analysis showed that Ukraine lacks a special profile law that would regulate the participatory budgeting process. Instead, various subordinate regulations operate, which cause heterogeneity of practices in different regions. International experience demonstrates that successful participatory budgeting systems are based on clear legislative norms and active public involvement. Among the strengths of the current system in Ukraine, initiative at the local level can be highlighted, while among the weaknesses is the lack of a systemic approach and uncertainty about responsibility for project implementation.*

Conclusions. *For the effective implementation of participatory budgeting in Ukraine, it is necessary to adopt a separate law that clearly defines the rights and responsibilities of all stakeholders. Increasing public awareness and utilizing digital technologies to ensure transparency and engagement are also crucial. The adoption of best practices from international experience will enable Ukraine to build a sustainable and inclusive system of participatory budgeting.*

Keywords: *participatory budgeting, participatory budget, local finance management, regulatory and legal regulation, democratic governance, public participation, local governments, international experience, decentralization, digitalization, transparency, accountability, partnership*

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The authors declare no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; or in the decision to publish the results.

УДК 351.82(477):[334.752:334.012.32/.33+001.895]
DOI: <https://doi.org/10.17721/2616-9193.2024/20-11/12>

Антон КУЧИН, магістр
ORCID ID: 0009-0005-5246-5365
e-mail: anton.kuchyn@gmail.com
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна
Євген ГРЕБОНОЖКО, д-р філософії
ORCID ID: 0000-0002-9402-1990
e-mail: hrebonozhkoyevhen@knu.ua
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ТА ІНСТРУМЕНТИ РОЗБУДОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Вступ. Досліджено напрями розвитку національної інноваційної системи (НІС) України для постійного розвитку в контексті сучасних глобальних викликів. Наголошено, що основним завданням є побудова ефективної інноваційної системи, що сприятиме економічному зростанню, підвищенню конкурентоспроможності країни на міжнародній арені та створенню умов для сталого розвитку. Акцентовано, що в умовах глобалізації та швидкого технологічного прогресу розвиток національної інноваційної системи стає дедалі більш актуальним. Метою статті є висвітлення інноваційних перспективних стратегій та інструментів для розбудови національної інноваційної системи України, яка, у свою чергу, орієнтується на забезпечення сталого розвитку.

Методи. Під час дослідження використано системний підхід, а також такі методи дослідження, як: термінологічний аналіз (для точного визначення понять "національна інноваційна система", "сталий розвиток", тощо); порівняльний аналіз (для аналізу закордонного та вітчизняного досвіду у сфері розвитку інноваційних систем); статистичний аналіз та групування (у процесі дослідження кількісних показників, які характеризують розвиток інноваційної сфери в Україні); узагальнення (для формулювання висновків).

Результати. Доведено потребу у створенні ефективної національної інноваційної системи, яка відповідає би сучасним викликам та забезпечувала сталий розвиток країни. Окреслено основні стратегічні пріоритети для розвитку НІС, включаючи створення сприятливого законодавчого середовища, розвиток інноваційної інфраструктури, впровадження сучасних фінансових інструментів підтримки інновацій, а також посилення міжнародної співпраці у сфері інновацій. Актуалізовано питання розвитку людського капіталу, що є основою для формування конкурентоспроможної інноваційної економіки.

Висновки. Визначено основні напрями розвитку національної інноваційної системи України в умовах глобалізації та технологічного прогресу. Охарактеризовано переваги та доцільність впровадження інноваційних технологій і підходів для забезпечення сталого розвитку країни. Аргументовано важливість державної підтримки, створення сприятливого інституційного середовища та міжнародної співпраці в розбудові НІС. Висвітлено перспективи використання механізму державно-приватного партнерства як інструменту залучення позабюджетних коштів і стимулювання інноваційної активності в Україні.

Ключові слова: національна інноваційна система, сталий розвиток, інноваційна інфраструктура, державно-приватне партнерство, інноваційний розвиток, міжнародна співпраця

Вступ

У сучасних умовах глобалізації та швидкого розвитку технологій розбудова національної інноваційної системи (НІС) України є досить важливим фактором для забезпечення не лише підвищення конкурентоспроможності країни на міжнародній арені, а й забезпечення того регулятора, завдяки якому таке підвищення буде можливим, а саме – сталості економічного її розвитку. НІС відіграє ключову роль у підтримці інноваційних процесів, що сприяють економічному зростанню, соціальному прогресу та підвищенню рівня життя населення. Однак наявні виклики, зокрема глобальні економічні кризи, технологічні зміни та внутрішні проблеми економічного розвитку, вимагають розроблення нових підходів до формування та реалізації ефективної національної інноваційної політики.

Розбудова НІС України вже набувала особливої актуальності у зв'язку з необхідністю інтеграції країни до глобальних інноваційних процесів, залученням іноземних інвестицій та використанням новітніх технологій для підвищення ще більшої продуктивності та конкурентоспроможності української економіки. Крім того, розвиток інноваційної сфери є важливим фактором для зменшення залежності України від імпорту технологій та створення нових робочих місць, особливо в регіонах з низьким рівнем економічної активності.

Метою цієї статті є висвітлення стратегічних пріоритетів та інструментів розбудови національної інноваційної системи України, орієнтованих на забезпечення сталого розвитку. Дослідження спрямовано на аналіз наявних викликів та можливостей, що стоять перед Україною у контексті розвитку НІС.

Огляд літератури. Питання розроблення, застосування, ефективного використання і імплементації в механізмі розбудови національної інноваційної системи у світі загалом та в Україні зокрема активно досліджують науковці. Їхні аналітичні та прогностичні висновки та теорії затребувані спеціалістами-управлінцями на підприємствах. Усе це формує новий досвід, який лягає в основу сталого розвитку, оскільки цим забезпечується розвиток технологій та їх аналіз. Основоположниками концепції національних інноваційних систем (НІС) вважаються К. Фріман (Велика Британія), Б.-А. Лундвалл (Швеція), Р. Нельсон (США). У своїх працях вони розглядають НІС як сукупність інституцій та організацій, що взаємодіють для розвитку і впровадження інвестицій. Нижче наведено напрями досліджень, автори та їхні роботи, у яких аналізуються питання розвитку інноваційного потенціалу країни, механізми державної підтримки, практики залучення міжнародних інвестицій та залучення приватного сектору підприємництва до таких програм, зокрема в Україні (див. табл. 1).

© Кучин Антон, Гребоножко Євген, 2024

Таблиця 1

Огляд літератури з питання інструментарію розбудови національної інноваційної системи України

Напрямок досліджень	Автор, найменування наукової праці	Опис
Теоретичні основи національної інноваційної системи	Lundvall, B.-A. (1992). National Systems of Innovation: Towards a Theory of Innovation and Interactive Learning	Інновації розглядаються в контексті національних економік. Акцентується увага на важливості взаємодії і співпраці між урядовими, науковими та приватними структурами
Особливості інноваційної політики в Україні	Гриньов, В. (2003). Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція. Методологія. Стратегічне управління; Гречан, А. (2006). Основи визначення інноваційного розвитку економіки	Аналізують виклики для України під час створення дієвої НІС, проявляють проблематику недостатнього фінансування науки, відсутність ефективної інфраструктури та слабку співпрацю між урядовими, науковими і бізнес-структурами
	Кузнецова, А. (2017). Національна інноваційна система України: проблеми та перспективи розвитку	Робота виявляє, описує та аналізує слабкі місця НІС України та запропоновані рекомендації щодо її модернізації, включаючи розвиток інноваційної інфраструктури та підтримку стартапів
Інституційна підтримка інвестиційної діяльності	Удалих, О. О., & Бондаренко, Н. М. (2011). Державна підтримка як фактор підвищення інноваційної активності промислових підприємств	Аналізується вплив державних програм і фінансових інструментів на розвиток підприємств
	Лігузова, В. О., Баклаженко, Ю. В., & Гіря, Р. М. (2017). Світовий досвід державної підтримки інновацій	
Роль венчурного фінансування та приватного сектору	Zachmann, G., & Saha, D. (2019). TechStartupsinUkraine: TrendsandOpportunities	Звіт досліджує український ринок технологічних стартапів і можливості для залучення міжнародних інвестицій"
	Семенов, Д. В. (2020). Розвиток венчурного фінансування в Україні як інструмент підтримки інноваційного підприємництва	Дослідження акцентує увагу на важливості розвитку венчурного капіталу для підтримки інноваційних стартапів і малих підприємств в Україні
Міжнародний досвід і співпраця	Кравченко, В. В. (2018). Інтеграція в міжнародні інноваційні програми	Аналізується потенціал України для співпраці з ЄС у сфері інновацій, зокрема в програмі Horizon 2020
	Hollanders, H., & Es-Sadki, N. (2020). European Innovation Scoreboard 2020	Дослідження представляє порівняльний аналіз інноваційних систем країн ЄС, які можуть бути корисними для вивчення шляхів адаптації міжнародного досвіду для України
Економічний вплив інновацій	Малиновська, О. (2021). Вплив інновацій на економічне зростання України	Автором представлено економетричний аналіз, що підтверджує взаємозв'язок між інноваціями і ростом ВВП
	Kleiner, G. (2016). Innovation-DrivenDevelopmentinPost-SocialistCountries: LessonsforUkraine)	Аналізує позитивний досвід пострадянських країн і можливості його застосування в Україні
Перешкоди та виклики	Гець, В. М., & Семиноженко, В. П. (2020). Інноваційний розвиток економіки України: проблеми та перспективи	Визначаються основні бар'єри для розвитку інновацій в Україні: недостатня інтеграція наукових досягнень у виробництво, обмежене фінансування та слабе законодавче середовище
	Олійник, В. В. (2019). Проблеми комерціалізації інновацій в Україні	Розбираються труднощі з трансфером технологій та комерціалізацією наукових розробок в умовах української економіки

Джерело: складено автором на основі власного дослідження.

Таким чином, у науковій літературі обговорюють, що ключовими викликами для розбудови національної інноваційної системи України є поки що слабка інституційна підтримка, недостатнє фінансування науки, брак інноваційної інфраструктури, що посилюється зовнішніми подіями 2022–2023 рр. та наголошується на необхідності розвитку міжнародної співпраці. За умови вдосконалення законодавчої бази, активації державно-приватного партнерства і розширення доступу до міжнародних інвестицій Україна має великі можливості для реалізації свого потенціалу щодо створення сильної інноваційної економіки.

Методи

У процесі дослідження використано такі методи, як системний підхід, термінологічний аналіз, порівняльний аналіз, статистичний аналіз та узагальнення. Системний підхід дозволив комплексно оцінити роль НІС у забезпеченні сталого розвитку та проаналізувати взаємозв'язки між різними елементами інноваційної системи. Термінологічний аналіз було використано для

визначення ключових понять, таких як "національна інноваційна система", "сталий розвиток". Порівняльний аналіз дав змогу порівняти український досвід розвитку НІС із міжнародними практиками та виявити найкращі підходи, які можна адаптувати до українських реалій. Статистичний аналіз допоміг оцінити кількісні показники розвитку інноваційної сфери в Україні, а узагальнення результатів дозволило сформулювати рекомендації для подальшого вдосконалення НІС.

Результати

Національна інноваційна система (НІС) України – це мережа інституцій, політик і процесів, які сприяють інноваційній діяльності країни. Вона охоплює різні зацікавлені сторони, такі як державні установи, дослідницькі установи, університети, підприємства та фінансові організації, які працюють разом, щоб стимулювати інновації та економічне зростання. Ключові компоненти національної інноваційної системи включають науково-дослідну діяльність, механізми трансферу технологій, захист інтелектуальної власності, схеми фінансування

та інноваційну політику. Сприяючи співпраці та обміну знаннями між цими суб'єктами, Національна інноваційна система має на меті підвищити конкурентоспроможність України та створити сприятливе середовище для інновацій. Так само національна інноваційна система України має декілька ключових особливостей, які сприяють її розвитку та успіху. Деякі з цих функцій включають:

- державну підтримку: український уряд запровадив різні політики та програми для підтримки інновацій та технологічного розвитку в країні, включаючи фінансування досліджень і розробок, підтримку стартапів і стимули для компаній інвестувати в інновації;

- сильний академічний сектор: Україна має потужний академічний сектор із багатьма університетами та дослідницькими установами, які активно залучені до досліджень та інновацій. Ці установи відіграють вирішальну роль у розроблянні нових технологій та стимулюванні інновацій у країні;

- збільшення інвестицій у науково-дослідні розробки: останніми роками Україна збільшує свої інвестиції в дослідження та розробки, що зумовило зростання інновацій у різних секторах. Ця інвестиція допомогла створити більш сприятливе середовище для інновацій і розвитку технологій;

- співпраця між промисловістю та академічними колами. В Україні зростає тенденція до співпраці між промисловістю та академічними колами, коли компанії співпрацюють з університетами та дослідницькими установами для розроблювання нових технологій і виведення їх на ринок. Саме це допомагає подолати розрив між дослідженнями та комерціалізацією.

Для забезпечення сталого розвитку України, що було виявлено в результаті дослідження, є потреба у створенні ефективної національної інноваційної системи, яка врахувала би внутрішні потреби, специфіку українського внутрішнього ринку та світовий досвід. Під процесом сталого розвитку пропонуємо розглядати системний керований розвиток, що забезпечуватиме і підтримуватиме життєздатність суб'єктів підприємництва, регіонів, країни на мікро- та макрорівнях. Дослідження показало, що важливими аспектами розбудови НІС є створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього бізнесу, підтримка стартапів, залучення іноземних інвестицій, а також розвиток людського капіталу через реформу освітньої системи та підвищення кваліфікації працівників.

Крім того, дослідження підкреслило важливість міжнародної співпраці та інтеграції України в глобальні інноваційні процеси. Це передбачає участь у міжнародних науково-дослідних програмах, співпрацю з провідними світовими інноваційними центрами, а також адаптацію світових практик до національних умов. Матеріали дослідження також підтверджують необхідність впроваджувати механізм державно-приватного партнерства для залучення додаткових ресурсів у розвиток інноваційної сфери для забезпечення її ефективного функціонування в сучасних умовах глобальних викликів. Це включає розроблення нових інструментів державної підтримки, посилення інноваційної інфраструктури та активізацію міжнародної співпраці, що в кінцевому підсумку сприятиме сталому розвитку України та підвищенню її конкурентоспроможності на світовій арені.

З державного боку такими інструментами наразі є:

1. Закон України "Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні" від 17.12.2020 року, що набув чинності з 2021 року (Про

державну підтримку інвестиційних проєктів..., 2020). Відповідно до цього закону держава передбачала підтримку для проєктів з інвестиціями від 20 млн євро, які потім було знижено до 12 млн євро, включаючи податкові пільги, спрощення митних процедур та надання інфраструктурної підтримки.

2. Закон України "Про індустриальні парки" від 21.06.2012 р., згідно з яким було розроблено урядову програму, що передбачає полегшення для інвесторів у таких секторах, як виробництво, енергетика, цифрова інфраструктура. Це має сприяти залученню іноземних компаній та розвиткові місцевого бізнесу (Про індустриальні парки, 2012).

3. Фінансова підтримка малого і середнього бізнесу в межах програми "Доступні кредити 5–7–9%", яка допомагає підприємцям отримати кредитування на пільгових умовах для власного розвитку.

4. Національна стратегія "Міжнародна стратегія інвестицій" (Про схвалення Стратегії розвитку..., 2019), що спрямована на залучення прямих іноземних інвестицій (ПІІ) через розвиток аграрного сектору, інфраструктури, промислового виробництва, та передбачає створення нових механізмів співпраці з міжнародними інвесторами та міжнародними організаціями;

До речі, через обсяги прямих іноземних інвестицій, що надійшли до підприємств України недержавного сектору, можна робити аналіз і висновки щодо поступового залучення суб'єктів підприємництва до глобальної ринкової мережі. За даними інформаційного порталу "KyivstarBusinessHub" (Бізнес за кордоном..., 2024), протягом 2023 року кількість компаній, які працюють із закордонними ринками, збільшилася з 4% до 17%, переважно зі сфери ІТ-технологій та промисловості. А відкриті статистичні дані Національного банку України наводять інформацію про динаміку надходжень прямих іноземних інвестицій до великих, середніх та малих підприємств України в таких обсягах за період з 2019-го до 2023-го року включно:

- 1) 2019 рік: 6,0 млрд дол. США;
- 2) 2020 рік: -0,04 млрд дол. США;
- 3) 2021 рік: 7,3 млрд дол. США;
- 4) 2022 рік: 0,6 млрд дол. США;
- 5) 2023 рік: 4,3 млрд дол. США.

5. Гранти для переробних підприємств. Цей інструмент спрямований на підприємства, які мають потенціал створення додаткової вартості та нових робочих місць. За даними Кабінету міністрів України, переробні підприємства, які є учасниками урядової грантової програми, а їх наразі нараховується 633, отримали протягом 2023 року грантів на суму 3,2 млрд грн (Переробні підприємства..., 2024).

6. Податкові пільги та митні стимули, завдяки яким зменшуються податкові навантаження на проєкти, де залучені великі інвестиції.

7. Підтримка експорту та інтеграція з міжнародними ринками, що виражена в стимулюванні експорту українських товарів та послуг, надання інформаційної та фінансової підтримки експортерам та укладання нових угод про вільну торгівлю. Впровадження міжнародної програми Ready4EU надало можливість отримати, за даними Торгово-промислової палати України як найбільшого національного бізнес-середовища, по 2500 євро для півтори тисячі підприємств для підготовки до виходу на Єдиний ринок ЄС (На єдиний ринок ЄС – разом..., 2024).

8. План відновлення економіки після війни, що почався у лютому 2022 року. Один зі стратегічних його на-

прямів – підтримка тих інвесторів, які сприятимуть відновленню економіки України після закінчення військових дій.

9. Розроблювання інтеграційних ініціатив та долучення до тих, що вже існують. Таким прикладом може слугувати ініціатива міжнародної організації XBRLInternational зі створення загальнодоступного веб-сайту <https://filings.xbrl.org>, на якому публікуються фінансові звіти підприємств різних країн світу і до якого з листопада 2023 року долучено Систему фінансової звітності України (Інтеграція фінансової звітності українських підприємств до міжнародної бази даних XBRL International, 2023). Така інтеграція створює сприятливі умови не лише для іноземних інвесторів, а й для участі України та її суб'єктів підприємництва в міжнародній бізнес-спільноті.

Передусім важливо зазначити, що національна інноваційна система повинна бути інтегрованою в глобальну економіку, що передбачає тісну співпрацю з міжнародними організаціями, участь у глобальних ланцюгах вартості та використання передових світових практик у інноваційній сфері. Важливим аспектом є розвиток інноваційного середовища, що включає створення ефективних механізмів державної підтримки наукових досліджень і розробок, стимулювання приватних інвестицій у сферу інновацій, а також розвиток інфраструктури, яка сприяє інноваційній діяльності. І це ми бачимо на прикладах, наведених вище.

У цьому контексті пріоритети державної політики у сфері інновацій треба спрямувати на формування сприятливих умов для розвитку науково-дослідних установ, університетів, стартапів та малого й середнього бізнесу, які є важливими джерелами інновацій. Одним із основних завдань убачаємо створення стабільного законодавчого поля, яке забезпечувало би прозорість і передбачуваність інвестицій у наукові дослідження та інноваційні проекти, а також ефективну охорону інтелектуальної власності, що сприятиме активному впровадженню нових технологій і розвитку креативних індустрій.

Формування кадрового потенціалу є ще одним критично важливим напрямом розбудови НІС. Це включає як реформу системи освіти, орієнтованої на розвиток навичок і компетенцій, необхідних для інноваційної діяльності, так і підтримку безперервного професійного розвитку фахівців у науковій сфері та сферах техніки, а також інновацій. Пріоритетним завданням є створення умов для збереження і повернення висококваліфікованих кадрів, що емігрували з країни.

Фінансове забезпечення інноваційних проєктів також відіграє ключову роль у розбудові НІС. Необхідно розвивати механізми венчурного фінансування, державних грантів і програм підтримки інноваційних стартапів, а також стимулювати участь приватного сектору у фінансуванні наукових досліджень і розробок. Особливу увагу слід приділити розвитку механізмів співфінансування та партнерства між державою, бізнесом і науковими установами.

Крім того, розбудова НІС вимагає активної участі регіонів у процесі інноваційного розвитку. Це передбачає створення регіональних центрів інноваційного розвитку, технологічних парків, бізнес-інкубаторів та інших інфраструктурних об'єктів, що сприяють впровадженню інновацій на місцевому рівні.

Регіональні особливості й ресурси треба максимально враховувати для забезпечення ефективного використання потенціалу кожного регіону.

Також важливо забезпечити ефективний моніторинг і оцінювання ефективності реалізації державної політики у сфері інновацій. Це дозволить своєчасно вияв-

ляти проблеми та коригувати стратегії й інструменти для досягнення поставлених цілей. Використання інформаційно-комунікаційних технологій для збирання, аналізу та розповсюдження інформації про інновації є ще одним важливим аспектом розбудови НІС.

Зрештою, розбудова національної інноваційної системи України вимагає комплексного підходу, що охоплює всі сфери суспільного життя, тісної координації між різними рівнями управління, залучення всіх зацікавлених сторін і адаптації до швидкоплинних змін у глобальній економіці. Тільки за таких умов можливо забезпечити сталий розвиток країни та її конкурентоспроможність на міжнародній арені. Розроблення стратегічних пріоритетів національної інноваційної політики України є надзвичайно важливим завданням для забезпечення економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності та соціального добробуту країни. В умовах сучасної глобалізації та швидкого технологічного розвитку Україна має визначити чіткі напрями та пріоритети, які сприятимуть ефективному використанню її потенціалу та інтеграції у світовий інноваційний простір.

Структура інноваційної системи охоплює взаємопов'язані елементи, які забезпечують розроблення, впровадження, поширення та використання інновацій. Вона складається з кількох ключових компонентів:

1. Суб'єкти інноваційної діяльності:

1.1. Науково-дослідні установи: університети, дослідницькі центри, лабораторії.

1.2. Підприємства: виробничі компанії, стартапи, які впроваджують нові технології.

1.3. Органи державного управління: розроблення політики підтримки інновацій, фінансування.

1.4. Інвестори: венчурні фонди, бізнес-ангели, державні фонди.

1.5. Користувачі інновацій: компанія або кінцеві споживачі.

2. Інфраструктура інноваційної системи:

2.1. Інноваційні кластери: територіальні об'єднання підприємств, наукових установ та органів влади.

2.2. Бізнес-інкубатори: підтримка стартапів у перших етапах розвитку.

2.3. Наукові парки: сприяння комерціалізації наукових розробок.

2.4. Фінансова інфраструктура: гранти, субсидії, венчурні фонди.

2.5. Центри трансферу технологій: сприяння передаванню нових технологій від науковців до виробництва.

3. Механізми взаємодії:

3.1. Мережа комунікації: обмін знаннями між суб'єктами системи.

3.2. Партнерства: співпраця між державою, бізнесом і наукою.

3.3. Міжнародне співробітництво: залучення іноземних інвестицій і технологій.

4. Нормативно-правова база:

4.1. Законодавство, яке регулює інноваційну діяльність, інтелектуальну власність, стимулювання наукових досліджень.

4.2. Стратегічні програми розвитку інновацій.

5. Інноваційна культура:

5.1. Створення середовища, яке сприяє генерації нових ідей, підприємництва та творчості.

6. Ресурси:

6.1. Людські ресурси: кваліфіковані фахівці.

6.2. Технічні ресурси: обладнання, технології.

6.3. Фінансові ресурси: інвестиції для розробки та впровадження інновацій.

7. Результати інноваційної діяльності: нові продукти, технології, бізнес-моделі, які створюють конкурентні переваги.
Структура інноваційної системи є динамічною і залежить від особливостей економіки, рівня технологічного розвитку, наукового потенціалу та політичної волі.

У загальному аспекті НІС складається з мети, основних напрямів діяльності, основних заходів та відповідальних органів і має певні характеристики своїх складників (табл. 2).

Таблиця 2

Характеристика складників інноваційної системи України

Склад	Характеристика
Мета	Забезпечення сталого економічного зростання через інновації та технологічний прогрес
Основні напрями діяльності	Розвиток науково-дослідницької бази та інноваційних центрів
	Сприяння комерціалізації наукових розробок та технологій
	Підтримка стартапів та інноваційних підприємств
	Залучення інвестицій у інноваційні проекти
	Розвиток кадрового потенціалу у сфері інновацій
Основні заходи	Створення сприятливого правового середовища для інновацій
	Розроблення програм підтримки інноваційних проектів
	Проведення освітніх заходів та тренінгів для інноваторів
	Сприяння міжнародному співробітництву у галузі інновацій
	Моніторинг та оцінювання результатів стратегії
Відповідальні органи	Міністерство економічного розвитку та торгівлі
	Міністерство освіти та науки
	Державна служба інтелектуальної власності
	Інноваційні агентства та фонди підтримки інновацій

Джерело: узагальнено автором на основі власного дослідження.

Механіка взаємодії між складниками структури НІС та стадії її реалізації, виходячи з дослідження, мають між собою певну взаємодію (рис. 1).
Передусім основою для визначення стратегічних пріоритетів національної інноваційної політики, на думку авторів, повинен стати аналіз сучасного стану економіки, науково-технічного потенціалу, соціальних і по-

літичних умов у країні. На цьому етапі важливо оцінити, які галузі економіки мають найбільший потенціал для інноваційного розвитку, які наукові дослідження можна комерціалізувати, а також які технології мають найбільший потенціал для масштабного впровадження. Це дозволить сконцентрувати зусилля на тих напрямках, які принесуть найбільший економічний і соціальний ефект.

Джерело: складено автором.

Рис. 1. Механізм взаємодії складників структури НІС та стадії її реалізації

За даними Державної статистичної служби України, за період 2019–2023 рр., хоч і відбувається певне коливання, однак існує тенденція до зростання інвестування

власних ресурсів підприємств у цифрові технології, бази даних тощо (табл. 3).

Таблиця 3

Інвестування власного капіталу підприємствами України в інформаційно-комунікаційні технології

Період	Кількість підприємств (од)	млн грн на ІКТ
2019	380597	7455,2
2020	373822	8237,7
2021	370834	11207,3
2022	261924	9750,7
2023	307788	13690,6

Джерело: складено автором на основі даних Державної статистичної служби України (Капітальні інвестиції..., 2023).

Одним із ключових стратегічних пріоритетів має стати розвиток високотехнологічних галузей економіки, таких як інформаційні технології, біотехнології, нанотехнології, енергетика, включаючи відновлювані джерела енергії, та інші. Важливо забезпечити сприятливі умови для розвитку цих галузей, стимулювати дослідження та розробки, а також підтримувати підприємства, які впроваджують інноваційні рішення у виробництво. Це сприятиме створенню нових робочих місць, а також підвищенню продуктивності праці та збільшенню доданої вартості в економіці.

Іншим необхідним аспектом є розвиток людського ресурсу, що включає реформу системи освіти, підвищення якості навчання фахівців, а також створення умов для постійного професійного розвитку. Особливу увагу треба приділяти розвитку наукових та інженерних компетенцій, які є основою для створення інновацій. Важливо забезпечити інтеграцію наукових досліджень і освіти з потребами економіки, щоб підготовлені кадри мали можливість реалізувати свої знання та навички в практичній діяльності (див. табл. 4).

Таблиця 4

Стратегічні пріоритети для розвитку національної інноваційної системи України

Стратегічний пріоритет	Опис
Розвиток високотехнологічних галузей економіки	Розвиток сфер ІТ, біотехнологій, нанотехнологій, нових матеріалів та відновлюваних джерел енергії
Підтримка наукових досліджень і розробок	Фінансування фундаментальних і прикладних досліджень, модернізація науково-дослідних установ
Розвиток людського ресурсу	Формування кадрового потенціалу через реформу освіти та підтримку STEM-напрямів
Інтеграція в глобальні інноваційні процеси	Активне залучення міжнародного досвіду, інвестицій та технологій
Розвиток інноваційної інфраструктури	Створення та підтримка технологічних парків, інноваційних кластерів, бізнес-інкубаторів
Фінансове забезпечення інновацій	Розроблення механізмів фінансової підтримки, таких як державні гранти, венчурне фінансування
Стимулювання інноваційного підприємництва	Створення необхідних умов для розвитку стартапів та малих і середніх підприємств
Екологічна інновація та сталий розвиток	Інтеграція екологічних аспектів у інноваційну політику для забезпечення постійного розвитку
Розвиток регіональних інноваційних систем	Стимулювання інноваційних ініціатив на місцевому рівні, створення регіональних центрів
Моніторинг та оцінювання ефективності інноваційної політики	Впровадження систем аналізу та оцінювання ефективності впроваджених заходів

Джерело: узагальнено автором на основі власного дослідження.

Стратегічним пріоритетом також має стати створення ефективної інноваційної інфраструктури, яка включає науково-дослідні центри, технологічні парки, бізнес-інкубатори, кластери та інші елементи. Ця інфраструктура має забезпечувати підтримку всіх етапів інноваційного процесу – від ідеї до її комерціалізації та впровадження у виробництво (реалізацію). Важливо створити умови для тісної співпраці між науковими установами, бізнесом та державою, що сприятиме розвитку інноваційних екосистем у різних регіонах країни.

Тут слід звернути увагу на те, що на сьогодні, як свідчать показники Державної статистичної служби України, більшість організацій, що займаються науковими дослідженнями і розробками (ДіР) належать до державного сектору. Для приватного сектору такий вид діяльності більш дотаційний, ніж безумовно комерційно прибутковий. Наприклад, у 2021 році 562 організації займалися напрямом ДіР, а в 2022 році таких організації було менше, а саме 557 (Показники діяльності суб'єктів господарювання..., 2022). З них відповідно:

- у 2021 році – державний сектор 329 організацій, підприємницький сектор 117, сектор вищої освіти 116;
- у 2022 році – державний сектор 340 організацій, підприємницький сектор 105, сектор вищої освіти 112.

Так само зменшується і наукоємність ВВП України. Статистика наводить невтішні показники. Видатки на ДіР у відсотках до ВВП країни зменшується, починаючи з 2013 року. А протягом попередніх років дорівнювали:

- у 2021 році – 0,29 %;
- у 2022 році – 0,33 %;
- у 2023 році – 0,22 %.

Тому наукоємність має в загальному вираженні менш ніж 1 % (0,22), а це майже в семеро менше, ніж показники країн ЄС. За твердженням фахівців, коли рівень наукоємності зменшується до 0,9 %, він забезпечує пізнавальну функцію (Писаренко та ін., 2023). А коли стає менше ніж 0,3 %, то лише соціокультурну. Тому важливим є найшвидше створення механізмів, що реально стимулювали б промисловість України, через діяльність якої замовлялися б технологічні розробки, впроваджувалися б інноваційні технології, а різні види підприємств мали б змогу збільшити співпрацю з науковими, дослідницькими підприємствами і організаціями.

Необхідним є також активне залучення міжнародного досвіду та інвестицій у розвиток інновацій в Україні. Це може включати участь у міжнародних науково-дослідних програмах, створення спільних підприємств з іноземними компаніями, а також залучення іноземних інвесторів до фінансування інноваційних проектів. Важливим завданням є адаптація найкращих світових практик до національних умов, що дозволить підвищити ефективність і результативність інноваційної політики.

Під час розроблювання стратегічних пріоритетів треба також урахувати соціальні аспекти розвитку інновацій, включаючи забезпечення доступності інноваційних продуктів і послуг для широких верств населення, розвиток соціального підприємництва, а також впровадження інновацій у сферу соціальних послуг, таких як охорона здоров'я, освіта, соціальний захист. Це сприятиме підвищенню рівня життя населення та зменшенню соціальної нерівності. Таким чином, це є комплексним завданням, яке вимагає узгоджених дій на державному, регіональному та місцевому рівнях, активної участі всіх зацікавлених сторін, а також постійного моніторингу й коригування відповідно до змін як ззовні, так і у внутрішньому середовищі. Так само необхідним є і впровадження механізму державно-приватного партнерства для залучення додаткових ресурсів у розвиток інноваційної сфери. Лише за зазначених вище умов можна забезпечити стає інноваційне зростання та розвиток країни.

Розроблення стратегічних пріоритетів національної інноваційної політики України є складним завданням, яке потребує врахування багатьох факторів, включаючи економічний потенціал країни, глобальні тренди, національні інтереси та соціальні потреби.

Ефективність інноваційної інфраструктури України можна буде оцінювати за кількома критеріями, які враховуватимуть як кількісні, так і якісні аспекти розвитку такої системи. Такими критеріями мають бути:

1. Рівень комерціалізації наукових розробок – він відображає ефективність комерціалізації інноваційних проектів, показує, наскільки вдало наукові дослідження перетворюються на комерційно успішні продукти, і включає технологізацію, методологію, ліцензування, авторське право тощо.

2. Функціонування технопарків і бізнес-інкубаторів – цей критерій вимірюється не лише кількістю вдалих

стартапів, а й їх наступним впровадженням в економіку країни. Цей показник дасть можливість оцінювати рівень якості послуг, консультацій, фінансової підтримки, доступ до інфраструктури, тестування тощо.

3. Доступність венчурного капіталу та фінансова підтримка, де ефективність може оцінюватись за обсягом інвестицій, залучених через ці інструменти та за кількістю успішно реалізованих інноваційних проєктів.

4. Інтеграція з міжнародними інноваційними мережами – ефективна інноваційна інфраструктура повинна бути тісно пов'язаною з глобальними мережами, а критерієм стане кількість міжнародних проєктів та програм, які залучені, реалізуються через цю інфраструктуру, завдяки чому обсяг інвестицій в Україну збільшуватиметься.

5. Показник зайнятості населення країни та створення нових робочих місць – через цей показник зайнятості в інноваційних секторах з'ясовують, яка кількість робочих місць забезпечується через створення технологічних парків, інкубаторів, дослідницьких центрів тощо.

6. Ефективність правової та регуляторної підтримки – через неї оцінюється швидкість, якість регуляторних процесів, пов'язаних із реєстрацією стартапів, захистом права власності, прозорим доступом до державної підтримки та захисту. Чим простіші і прозоріші ці процеси, тим вища ефективність інфраструктури.

7. Розвиток людського капіталу як критерій показує якість підготовки фахівців у галузі інновацій і технологій і повинна відповідати рівню таких технологій, своєчасності та належного освітнього рівня. Рівень освітніх програм має відповідати рівню технологій, кількість залучених науковців, інженерів і підприємців, ступінь їхньої усвідомленості, відповідальності, рівень оплати, конкурентоспроможність на міжнародному ринку є складниками показника якості цього критерію.

Таким чином, робимо висновки, що ефективність інноваційної інфраструктури залежить від здатності стимулювати наукові дослідження, ефективно використовувати результати досліджень, залучати фінансування, інтегруватись у міжнародні мережі, створювати нові робочі місця і конкурентоспроможні продукти і інструменти.

При цьому слід урахувувати, що будь-яке наукове дослідження, інноваційна розробка мають свого автора, розробника. І на цьому тлі важливим питанням виступає ефективний захист авторських прав, що невід'ємне від права власності на розробку, отримання з цього економічного зиску, тобто можливість комерціалізації.

Україна входить до Міжнародного альянсу прав власності, який налічує 129 країн-учасниць. За загальним показником захисту прав інтелектуальної власності Україна посідала 90 місце в загальному

рейтингу в 2020 р. Для прикладу позитивних наслідків реформ, що закономірно відображається у світових рейтингах, пропонуємо розглянути наслідки проведеної реформи в 2020 р. у галузі патентування. Після їх впровадження за світовими стандартами рейтинг України сягнув 40 місця. За даними 2023 року, відставання України за показником Індексу захисту права власності, зокрема права інтелектуальної власності від середньосвітового становить 23 %. У ЄС індекс становить 6,56 бала. Україна відстає від середнього ЄС більш ніж на 39 % (Романчук, 2023). Інформаційне агентство УНІАН, за посиланням на річну доповідь Єврокомісії за 20202 рік, зазначало, що Україна потрапила до списку країн, які порушують права інтелектуальної власності та завдають цим шкоду економічним інтересам Євросоюзу, і внесена до країн другого пріоритету, що за масштабами порушень та їх наслідками поступаються лише Китаю, який посідає першу позицію та має проблеми із законодавчим захистом інтелектуального права, механізмами реєстрації торгових марок, а також транзитом контрафактної та піратської продукції на ринки Євросоюзу (Україну внесли до списку країн..., 2020). За даними Центру спостереження з питань порушень прав інтелектуальної власності УКРНОІВІ, кількість судових справ у країні з питань інтелектуальної власності становить: в 2021 році – 1338 проваджень, у 2022 році, попри воєнний стан – 887, в 2023 році – 814. Тому питання регулювання захисту прав інтелектуальної власності як невід'ємного сегменту системи інноваційного розвитку і не тільки справді є важливим, актуальним і потребує нагального реформування (Статистика розслідування та розгляду..., 2024).

Право інтелектуальної власності є складником права власності в загальному сенсі. Міжнародний індекс захисту прав власності має високу кореляцію з Глобальним індексом конкурентоспроможності та з індексом процвітання Інституту Legatum. Показники Індексу захисту прав власності прямо корелюють із показниками, що характеризують економічний розвиток, а саме: можливості інноваційного розвитку, кращі умови для підприємництва, для венчурного капіталу, інвестування та доходу на душу населення (Романчук, 2023).

Результати оцінювання науково-інноваційної спроможності України свідчать про те, що необхідне дослідження та розробляння, а також подальше втілення єдиної узгодженої науково-технічної та інноваційної політики, а також технологічного переоснащення виробництв і стимулювання підприємців до інновацій. У Світовому рейтингу глобального інноваційного індексу, який оцінюється у семи категоріях, Україна отримала такі результати за попередні роки (табл. 5).

Таблиця 5

Рейтинг глобального інноваційного індексу (ГІІ) для України

Блоки ГІІ	2021 рік	2022 рік	2023 рік
	Рейтинговий показник (місце в рейтингу)		
Глобальний інноваційний індекс сумарно	49	57	55
Знання і технологічні результати	33	36	45
Людський капітал і дослідження	44	49	47
Креативні результати	48	63	37
Складність ведення бізнесу	63	48	48
Складність ринку	88	102	104
Інституції	91	97	100
Інфраструктура	94	82	77

Джерело: систематизовано автором на основі (GII 2023 results..., 2023).

Таким чином, попри всі зовнішні кризові ситуації, Україна має потенціал і, наскільки це можливо, якісно його реалізує: на тлі падіння рівня економіки, політичних криз, військової агресії тощо, змогла забезпечити собі достойне конкурентне місце у глобальному ринковому середовищі. З метою розвитку науки і інноваційної галузі держава повинна поставити за основу розв'язання проблем, які призводять до гальмування рейтингу України в міжнародних середовища. На думку авторів, нагальним є:

- удосконалювати на законодавчому і нормативному рівнях інституційні середовища;
- стимулювати збільшення інвестицій в інноваційну діяльність;
- забезпечувати підготовку наукових кадрів на рівні і за вимогами світового середовища;
- забезпечити розгалужену і інформаційно наповнену систему інноваційної діяльності;
- заохочувати українські підприємства до збільшення інвестицій, капіталізацій у технології, інновації;
- забезпечувати фінансово і технологічно розвиток наукового потенціалу.

Усі ці заходи будуть прямо забезпечувати політику сталого розвитку не лише для підприємств, а й для держави загалом. Практика показує, що більшість компаній, які спрямували свої програми і плани на забезпечення сталого розвитку, стикнулися передусім із питаннями соціального характеру. Вкладаючи кошти у вирішення цих питань, підприємства зазначають, що в результаті вони збільшили свої бюджети в кілька разів за рахунок фінансової міжнародної підтримки тих підприємств, які взяли курс на сталий розвиток і дотримуються вимог цієї концепції. Як наслідок, підприємці зазначають, що, незважаючи на нестабільність, політичну й економічну, в їхній діяльності, перепон у реалізації цілей сталого розвитку стало менше. Так само покращилася оцінка зусиль держави щодо впровадження цілей сталого розвитку у стратегічні документи. Таким, зокрема, є Національний план відновлення, який виступає одним з інструментів державної підтримки, посилення інноваційної інфраструктури та активізації міжнародної співпраці.

Ураховуючи викладене вище, та аналізуючи наявні виклики та можливості, що стоять перед Україною у контексті розвитку НІС, маємо підстави стверджувати, що вона має великий потенціал, але стикається з низкою викликів і проблем, які стримують її розвиток. До таких автори зараховують:

1. Відсутність чіткої стратегії інноваційного розвитку на державному рівні.
2. Низький рівень фінансування інновацій. Проблему вбачаємо в тому, що багато підприємців і зацікавлених інвесторів в Україні не готові вкладати кошти в довгострокові проекти, зокрема ті, що пов'язані з високими ризиками.
3. Багато обмежень доступу до інвестицій.
4. Слабка участь у міжнародних програмах та незначна кількість міжнародних партнерств.
5. Масовий відтік талантів ("braindrain"). Молоді інноватори, науковці та інженери часто виїжджають за кордон у пошуках кращих умов для роботи та реалізації своїх ідей. Це значно зменшує кількість фахівців, які могли б ефективно працювати в країні.
6. Відсутність сформованої ефективної співпраці між університетами, науковими установами та приватним

сектором. Багато розробок залишаються "на полицях" і не доходять до етапу комерціалізації.

7. Застійні процеси у правовому середовищі захисту інтелектуальної власності. У багатьох інноваторів немає впевненості, що їхні ідеї будуть захищені від копіювання чи пошкодження прав. Це створює бар'єри для впровадження.

8. Інституційні проблеми полягають у високому рівні бюрократії та неефективній підтримці з боку держави стартапів та інноваційних підприємств.

9. Інфраструктурні проблеми базуються на застарілій матеріально-технічній базі, сегментарному законодавстві, яке не охоплює централізований, масштабний підхід розбудови інноваційної економіки України та відсутність на державному рівні спостережень за результатами інноваційної діяльності.

Тому кожен із цих напрямів потребуватиме і законодавчого врегулювання, і інституційної регламентації та гарантій розвитку для впровадження тривалої співпраці на міжнародному рівні та між наукою і бізнесом, а також популяризації інноваційної культури.

При цьому потенціал країни і можливості для покращення державної політики у сфері інноваційного розвитку беззаперечні. Її потенціал і можливості для розвитку сформовані за рахунок:

1. Наукового потенціалу – Україна має багатий науковий спадок та висококваліфікованих науковців у різних галузях, що може сприяти розвитку інновацій.

2. Технологічного потенціалу – існують перспективні технологічні стартапи та компанії, які можуть стати лідерами у своїх галузях та привертати інвестиції.

3. Сформованого локального ринку – Україна має великий внутрішній ринок, який може стати платформою для впровадження та тестування інноваційних продуктів та послуг.

4. Молодих талантів – Україна відома своїми IT-фахівцями та талановитими молодими підприємцями, які можуть створити інноваційні проекти та продукти.

5. Міжнародного співробітництва – Україна не лише може взаємодіяти з міжнародними партнерами для обміну знаннями, технологіями та інвестиціями в галузі інновацій, а й становить для них реальний інтерес. Що підтверджується цим дослідженням.

З правильною стратегією, підтримкою від уряду та бізнесу, а також залученням міжнародних ресурсів, Україна може використати свій потенціал для створення сильної та конкурентоспроможної інноваційної системи, яка сприятиме сталому економічному зростанню та підвищенню якості життя громадян.

Погляд авторів на український бізнес у системі НІС, яка тільки-но починає формуватись, досить позитивний. Попри всі виклики, українські інноватори демонструють, навіть у складних умовах, ініціювання і впровадження стартапів, які підкорюють міжнародний ринок і забезпечують вітчизняний ринок якісним продуктом. З огляду на викладене, пропозиції і рекомендації щодо покращення державної політики у сфері інноваційного розвитку мають виходити з практичного вирішення конкретного виклику, в порядку актуальності, на погляд авторів (див. табл. 6).

Розбудова НІС вимагає тісної співпраці між зацікавленими сторонами, ефективного використання наукового потенціалу та впровадження сучасних технологій, а успіх лежить в площині стратегічної волі, припливу інвестицій та сприятливого середовища для інноваційної діяльності.

Таблиця 6

Пропозиції і рекомендації щодо покращення державної політики у сфері інноваційного розвитку

Виклик	Пропозиція вирішення
Недоліки у правовому регулюванні інноваційної діяльності, що обмежують розвиток та впровадження нововведень	Зміцнити правову базу для захисту інтелектуальної власності
Недостатня ефективність інноваційної системи у країні, обумовлена відсутністю необхідної інфраструктури та фінансування	Розвивати венчурні фонди і підтримувати стартапи через пільгове кредитування
Відсутність чітких механізмів оцінювання ефективності інноваційної діяльності та впровадження результатів досліджень у практику	Збільшити державне фінансування на дослідження та розробки
Проблеми у формуванні кадрового потенціалу інноваційної системи, зокрема недостатньо кваліфікованих кадрів у сфері науки та технологій	Запровадити національні програми для талантів і стимулів з метою повернення їх з-за кордону та збереження інтелектуального потенціалу всередині країни
Низький рівень співпраці між науково-дослідними установами, бізнес-середовищем і державним сектором	Стимулювати зв'язок між бізнесом і науковими установами, створюючи інноваційні кластери та технопарки

Джерело: складено автором на основі власного дослідження.

Дискусія і висновки

Дискусії науковців щодо національної інноваційної системи України стосуються багатьох її складників. У питанні концепції та структури НІС проблематика полягає, по-перше, у визначенні основних компонентів НІС, де частина науковців, як, наприклад, Новікова (2019), віддають пріоритет університетам та дослідницьким інститутам як головним генераторам знань. Інші, зокрема Л. Федулова, наголошують на важливості ролі бізнесу та приватного сектору. Однак існує і третій варіант, який ми вважаємо найбільш функціональним, – це позиція Яненкової (2012), яка визначає НІС як систему взаємодії науково-дослідницького й підприємницького середовища і наводять приклади моделей національних інноваційних систем. По-друге, дискусії відбуваються з приводу моделей розвитку. В науковій спільноті продовжується обговорення, чи має Україна слідувати класичним моделям НІС розвинених країн, чи розробляти власну унікальну модель з урахуванням національних особливостей.

У питаннях фінансування інновацій дискусії стосуються того, наскільки сильно держава має втручатися в їх регулювання. Прихильники активної участі держави, зокрема Г. Соннерт, наголошують на необхідності бюджетного фінансування, грантових програм та створення національних фондів. Опоненти вказують на ризики неефективного використання коштів та пропонують створити умови для залучення приватного капіталу і адаптивних моделей, як, наприклад, О. Антоноук.

Соціальні аспекти інновацій актуалізують теми, як саме НІС може сприяти розв'язанню соціальних проблем, таких як охорона здоров'я, енергетична безпека та екологія, та порушують тематику гендерного аспекту, де обговорюється роль жінок у науках та інноваціях, шляхи збільшення їх участі у створенні та впровадженні інноваційних технологій.

Тематика дискусій інституційної підтримки інновацій порушує питання ролі державних і недержавних інституцій. Частина дослідників, а саме М. Ковалів, вважають, що держава повинна виконувати центральну роль у формуванні НІС, інші, наприклад Martin (2015), наголошують на необхідності більш активного залучення громадських організацій, бізнесу, університетів, іноземних фондів.

Не менш запеклими є дискусійні обговорення захисту інтелектуальної власності (ІВ), ураховуючи наявні прогалини у правовому регулюванні і його хаотичний стан. Науковці звертають увагу на слабкий захист ІВ в

Україні, що створює ризики для інноваторів і обмежує їхню активність. У цьому ракурсі дискусія торкається питань про необхідність реформування законодавства для відповідності міжнародним стандартам і підвищення довіри до системи ІВ. Н. Бортник (Бортник, & Єсімов, 2019; Малець, 2020) наголошують на тому, що державна правотворча політика має бути основою для інноваційного розвитку. Акцентується увага на ролі держави у створенні законодавчих передумов для ефективного розвитку технологічних розробок та захисту інтелектуальної власності, з чим повністю погоджуємось.

Саме це питання автори вважають критично важливим для ефективного функціонування національної інноваційної системи. Обґрунтування такої позиції базується на всеохопному характері такого інструменту, як ІВ, і його результативності. Захист ІВ забезпечить:

1) стимулювання інноваційної активності, оскільки науковці та підприємці більш активно вкладають час і ресурси у розробки, якщо впевнені, що їхня праця буде захищена;

2) гарантування винагороди;

3) безпечність інтелектуального середовища, що має мотивувальний ефект до дій;

4) комерціалізацію розробок, оскільки без належного захисту ІВ наукові розробки залишаються нереалізованими;

5) інвестиційну привабливість, бо знижуватимуться ризики копіювання чи крадіжок;

6) сприяння створенню партнерств, оскільки захищена ІВ надає можливість створювати вигідні ліцензійні угоди, та, як наслідок, нові джерела доходів;

7) утримання та розвиток людського капіталу;

8) ріст міжнародної конкурентоспроможності, бо країна з потужною правовою системою захисту ІВ є більш привабливою для міжнародних інвесторів і довгострокового партнерства;

9) відповідність міжнародним глобальним стандартам сталого розвитку;

10) захист доходів бізнесу не лише через зниження недобросовісної конкуренції, а й через впровадження якісної системи контролю;

11) економічний розвиток бізнесу, галузі, регіонів, що сприятиме створенню нових робочих місць і розвитку високотехнологічних галузей;

12) зростання ВВП країни. А, як відомо, країни з потужним захистом ІВ демонструють вищі темпи економічного зростання за рахунок розвитку технологічного сектору;

13) зміцнення захисних можливостей країни в оборонному секторі;

14) сприяння експорту технологій.

Інтеграція у глобальні інноваційні процеси дозволяє Україні залучати найкращі світові практики, технології та інтелектуальний потенціал.

Ці стратегічні пріоритети мають стати основою для розроблення детальних планів дій і програм, що забезпечать формування сильної національної інноваційної системи, здатної сприяти сталому розвитку України в довгостроковій перспективі.

Крім цього, суттєві дискусійні питання стосуються визначення стратегічних пріоритетів, ролі держави в розвитку НІС, комерціалізації науки і ефективності захисту інтелектуальної власності. Та найбільшій напрям дискусії "на сьогодні" – геополітичний фактор, з яким автори, беззаперечно, погоджуються. З огляду на сучасні виклики, якими виступають війна та кризова економіка, науковці дискутують, як ці фактори впливають на НІС. А саме, чи може військова ситуація стати каталізатором для розвитку певних галузей та як залучити міжнародну підтримку для відновлення та модернізації.

На нашу думку і з огляду на наведені в матеріалі факти, Україна вже має міжнародну підтримку, враховуючи інтеграційний процес з ЄС. Країна активно демонструє свій курс на євроінтеграцію в межах Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. І забезпечення розвитку національної інноваційної системи як складової частини глобальної інноваційної структури є поточною вимогою не лише на законотворчому рівні, а й на рівні процесу істотних реформативних у структурі економічної організації світу. На державному рівні поступово відбуваються впровадження з підтримки наукових досліджень і розробок, які є основою для створення інноваційних продуктів і технологій. Зокрема, для оборонного комплексу, що обумовлено поточною ситуацією в країні. Однак для безперервного розвитку цього напрямку вважаємо за необхідне зростання інтересу держави до фундаментальних і прикладних досліджень, стимулювання міжнародної наукової співпраці та збільшення видатків на модернізацію науково-дослідних установ. Зокрема й через гранти міжнародних організацій. У контексті міжнародної фінансової підтримки більш актуальною буде питання – як утримати той рівень довіри, що вже напрацювали українські інноватори, та забезпечити не лише зростання інвестиційного фінансування, а ще й гарантії безпеки для нього в законодавчому полі. Для цього в межах Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року треба розробити конкретизований, послідовний план перетворення інноваційно орієнтованої економіки сьогодення в інноваційну економіку України з впровадженням заходів подолання наявних проблематик НІС та з урахуванням передового світового досвіду (Про схвалення Стратегії розвитку..., 2019).

На підставі викладеного вбачаємо, що в реаліях сьогодення основними стратегічними пріоритетами розбудови національної інноваційної системи України є:

1. Розвиток законодавства та регуляторної бази

Пріоритет: гармонізація законодавства з європейськими стандартами.

Інструменти:

- внесення змін до законів про інноваційну діяльність та інтелектуальну власність;
- спрощення процедури для інноваційного бізнесу;
- впровадження механізмів податкових стимулів для R&D.

2. Комерціалізація результатів наукових досліджень

Пріоритет: забезпечення ефективного перетворення наукових розробок на продукти та послуги.

Інструменти:

- фінансування стартапів і венчурних проектів;
- розвиток законодавства про захист інтелектуальної власності;
- програми співпраці між університетами та бізнесом.

3. Інтеграція в глобальні інноваційні мережі

Пріоритет: підвищення конкурентоспроможності українських розробок на міжнародному рівні.

Інструменти:

- участь у міжнародних програмах, таких як HorizonEurope;
- підписання договорів про співпрацю з іноземними інноваційними центрами;
- створення умов для іноземних інвестицій в інноваційні проекти.

4. Розвиток людського капіталу

Пріоритет: формування висококваліфікованих кадрів, здатних до інноваційної діяльності.

Інструменти:

- підтримка STEM-освіти;
- програми обміну та стажування за кордоном;
- гранти для молодих науковців.

5. Модернізація інфраструктури для досліджень та розробок (R&D)

Пріоритет: оновлення матеріально-технічної бази університетів та дослідницьких інститутів.

Інструменти:

- створення технопарків, бізнес-інкубаторів та інноваційних кластерів;
- залучення приватних інвестицій у наукову інфраструктуру;
- підтримка центрів колективного користування обладнанням.

Це буде забезпечувати ефективність сталого розвитку України. І заохочувальна роль держави полягатиме у своєчасності створення відповідних умов на законодавчому рівні, у стимулюванні активної співпраці наукових інституцій з бізнес-колами та в наданні можливостей регіональній владі брати активну участь у цьому процесі. Розвиток регіональних інноваційних систем також є важливим пріоритетом, оскільки він ураховує потреби та можливості регіонів України, стимулюючи розвиток інноваційних ініціатив на місцевому рівні. Успішна реалізація національної інноваційної політики потребує впровадження систем моніторингу та оцінювання, які дозволять оцінювати ефективність впроваджених заходів і вносити корективи відповідно до змін у внутрішньому і зовнішньому середовищі. Ці стратегічні пріоритети мають стати основою для розроблення детальних планів дій і програм, що забезпечать формування сильної національної інноваційної системи, здатної сприяти сталому розвитку України в довгостроковій перспективі.

Внесок авторів: Антон Кучин – емпіричне дослідження, аналіз джерел, підготування огляду літератури, концептуалізація, методологія оформлення результатів дослідження; Євген Гребонько – валідація результатів дослідження, теоретичних засад дослідження.

Список використаних джерел

GII 2023 results: The GII unveils the world's innovation leaders, gauging the innovation performance of 132 economies. (2023). Global Innovation Index 2023. <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2023-section1-en-gii-2023-results-global-innovation-index-2023.pdf>

- Бізнес за кордоном: Як українські компанії виходять на міжнародні ринки. (2024, 10 липня). Kyivstar Busines HUB. <https://hub.kyivstar.ua/articles/biznes-za-kordonom-yak-ukrayinski-kompaniyi-vihodyat-na-mizhnarodni-rinki>
- Бортник, Н., & Єсімов, С. (2019). Відносини в мережі Інтернет як об'єкт правового регулювання. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: Юридичні науки*, 22, 147–153. <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2019/nov/19971/bortnikiesimov.pdf>
- Інтеграція фінансової звітності українських підприємств до міжнародної бази даних XBRL International. (2023, 15 листопада). FinAP. <https://finap.com.ua/integratsiya-finansovoyi-zvitnosti-ukrayinskyh-pidpryyemstv-do-mizhnarodnoyi-bazy-danyh-xbrl-international/>
- Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності за 2010–2023 роки: Капітальні інвестиції за видами активів за напрямками за 2023 рік. (2023). Державна служба статистики України. https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/ibd/ibd_rik/ibd_u/ki_rik_u_e_bez.htm
- Малець, М. (2020). Особливості правової політики у сфері інновацій та інтелектуальної власності. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: Юридичні науки*, 4(28), 198–205.
- На єдиний ринок ЄС – разом! (2024, 15 лютого). Торгово-промислова палата України. <https://uccci.org.ua/press-center/uccci-news/mozhlyvist-viiti-na-rinok-es-dlia-ukrayinskogo-biznesu-startuie-nabir-zaiavok-na-uchast-u-proiekti-ukraineready4eu>
- Новікова, І. Е. (2019). Активізація технологічного трансферу у дослідницьких університетах: Теорія та практика. ПП Зволейко Д. Г. <https://nam.kyiv.ua/files/tesis/monohrafiia-novikova-ye.pdf>
- Переробні підприємства, які отримали грант від держави на розвиток, сплатили у 2023 році понад 1 мільярд гривень податків. (2024, 4 березня). Міністерство економіки України. <https://www.kmu.gov.ua/news/pererobni-pidpryyemstva-iaki-otrymaly-hrant-vid-derzhavy-na-rozvytok-splyatly-u-2023-rotsi-ponad-1-miliard-hryven-podatki>
- Писаренко, Т. В., Куранда, Т. К., Гаврис, Т. В., Швед, Н. Ю., Осадча, А. Б., Тітаєвська, Є. С., & Коваленко, О. В. (2023). *Наукова та науково-технічна діяльність в Україні у 2022 році*. УкрІНТЕІ. <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/nauka/2023/07/25/Nauk-analit.dopov.Naukova.ta.nauk-tekhn.diyaln.v.Ukr.2022-25.07.2023.pdf>
- Показники діяльності суб'єктів господарювання, згруповані за спеціальними агрегаціями, передбаченими у Регламенті (ЄС) № 2020/1197 від 30.07.2020, стосовно структурної статистики підприємств у 2010–2022 роках. (2022). Державна служба статистики України. https://ukrstat.gov.ua/fin/pdsg_sa_2010_2021ue
- Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні, Закон України № 1116-IX (2020). (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text>
- Про індустріальні парки, Закон України № 5018-VI (2012). (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text>
- Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року, Розпорядження Кабінету Міністрів України № 526-р. (2019). (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text>
- Романчук, Я. (б. д.). *Україна в Індексі захисту прав власності 2023. Яке у нас місце і чому це важливо?* Інститут економічного лідерства. <https://www.economicleadership.institute/novyj-rejtynh-za-indeksom-zakhystu-prav-vlasnosti-i-ake-mistse-ukrainy/>
- Статистика розслідування та розгляду справ з питань інтелектуальної власності за 2019–2023 рр. (2024, липень). Центр спостереження з питань порушень прав інтелектуальної власності УКРНОІВІ. https://nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2024/07/Statystyka_rozsliduvannia_ta_rozhladu_sprav_z_pytan_intelektualnoi-web.pdf
- Україну внесли до списку країн, які порушують інтелектуальну власність. (2020, 10 січня). Інформаційне агентство UNIAN. <https://www.unian.ua/economics/finance/10824560-ukrajinu-vnesli-do-spisku-krajyn-yaki-porushuyut-intelektualnu-vlasnist.html>
- Яненко, І. Г. (2012). Організаційна складова інвестиційного механізму управління розвитком економіки. *Ефективна економіка*, 8. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1598>
- Martin, B. (2015). *Twenty challenges for innovation studies*. University of Cambridge. <https://www.jbs.cam.ac.uk/wp-content/uploads/2023/05/cbrwp443.pdf>
- References**
- Bortnyk, N., & Yesimov, S. (2019). Relations on the Internet as an object of legal regulation. *Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Series: Legal Sciences*, 22, 147–153 [in Ukrainian]. <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2019/nov/19971/bortnikiesimov.pdf>
- Business abroad: How Ukrainian companies enter international markets. (2024, July 10). Kyivstar Business HUB [in Ukrainian]. <https://hub.kyivstar.ua/articles/biznes-za-kordonom-yak-ukrayinski-kompaniyi-vihodyat-na-mizhnarodni-rinki>
- Capital investments by types of economic activity for 2010–2023: Capital investments by types of assets by areas for 2023. (2023). State Statistics Service of Ukraine [in Ukrainian]. https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/ibd/ibd_rik/ibd_u/ki_rik_u_e_bez.htm
- GII 2023 results: The GII unveils the world's innovation leaders, gauging the innovation performance of 132 economies. (2023). Global Innovation Index 2023. <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2023-section1-en-gii-2023-results-global-innovation-index-2023.pdf>
- Indicators of the activity of economic entities, grouped by special aggregations provided for in Regulation (EU) No. 2020/1197 of 30.07.2020 concerning structural business statistics for 2010–2022. (2022). State Statistics Service of Ukraine [in Ukrainian]. https://ukrstat.gov.ua/fin/pdsg_sa_2010_2021ue
- Integration of financial reporting of Ukrainian enterprises into the international database XBRL International. (2023, November 15). FinAP [in Ukrainian]. <https://finap.com.ua/integratsiya-finansovoyi-zvitnosti-ukrayinskyh-pidpryyemstv-do-mizhnarodnoyi-bazy-danyh-xbrl-international/>
- Malets, M. (2020). Peculiarities of legal policy in the field of innovation and intellectual property. *Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Series: Legal Sciences*, 4(28), 198–205 [in Ukrainian].
- Martin, B. (2015). *Twenty challenges for innovation studies*. University of Cambridge. <https://www.jbs.cam.ac.uk/wp-content/uploads/2023/05/cbrwp443.pdf>
- Novikova, I. E. (2019). *Activation of technological transfer in research universities: Theory and practice*. PP Zvoleyko D.G. [in Ukrainian]. <https://nam.kyiv.ua/files/tesis/monohrafiia-novikova-ye.pdf>
- On approval of the strategy for the development of the sphere of innovation activity for the period up to 2030, Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 526-p. (2019). (Ukraine) [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text>
- On industrial parks, Law of Ukraine No. 5018-VI. (2012). (Ukraine) [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text>
- On state support for investment projects with significant investments in Ukraine, Law of Ukraine No. 1116-IX (2020). (Ukraine) [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text>
- Pisarenko, T. V., Kuranda, T. K., Gavryts, T. V., Shved, N. Yu., Osadcha, A. B., Titayevska, E. S., & Kovalenko, O. V. (2023). *Scientific and scientific-technical activity in Ukraine in 2022*. UkrINTEI. <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/nauka/2023/07/25/Nauk-analit.dopov.Naukova.ta.nauk-tekhn.diyaln.v.Ukr.2022-25.07.2023.pdf>
- Processing enterprises that received a grant from the state for development paid more than 1 billion hryvnia in taxes in 2023. (2024, March 4). Ministry of Economy of Ukraine [in Ukrainian]. <https://www.kmu.gov.ua/news/pererobni-pidpryyemstva-iaki-otrymaly-hrant-vid-derzhavy-na-rozvytok-splyatly-u-2023-rotsi-ponad-1-miliard-hryven-podatki>
- Romanchuk, Y. (n.d.). *Ukraine in the Property Rights Protection Index-2023. What is our place and why is it important?* Institute of Economic Leadership [in Ukrainian]. <https://www.economicleadership.institute/novyj-rejtynh-za-indeksom-zakhystu-prav-vlasnosti-i-ake-mistse-ukrainy/>
- Statistics of investigation and consideration of cases on intellectual property issues for 2019–2023. (2024, July). Center for Observation on Violations of Intellectual Property Rights UKRNOIVI [in Ukrainian]. https://nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2024/07/Statystyka_rozsliduvannia_ta_rozhladu_sprav_z_pytan_intelektualnoi-web.pdf
- To the EU single market – together! (2024, February 15). Chamber of Commerce and Industry of Ukraine [in Ukrainian]. <https://uccci.org.ua/press-center/uccci-news/mozhlyvist-viiti-na-rinok-es-dlia-ukrayinskogo-biznesu-startuie-nabir-zaiavok-na-uchast-u-proiekti-ukraineready4eu>
- Ukraine included in the list of countries that infringe intellectual property. (2020, January 10). UNIAN News Agency [in Ukrainian]. <https://www.unian.ua/economics/finance/10824560-ukrajinu-vnesli-do-spisku-krajyn-yaki-porushuyut-intelektualnu-vlasnist.html>
- Yanenkova, I. G. (2012). Organizational component of the investment mechanism for managing economic development. *Efficient economy*, 8 [in Ukrainian]. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1598>

Отримано редакцією журналу / Received: 24.09.24
Прорецензовано / Revised: 29.11.24
Схвалено до друку / Accepted: 10.12.24

Anton KUCHYN, Master's Student
ORCID ID: 0009-0005-5246-5365
e-mail: anton.kuchyn@gmail.com
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

Yevhen HREBONOZHKO, PhD
ORCID ID: 0000-0002-9402-1990
e-mail: Hrebonozhkoyevhen@knu.ua
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

STRATEGIC PRIORITIES AND TOOLS FOR DEVELOPING THE NATIONAL INNOVATION SYSTEM OF UKRAINE TO ENSURING SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Background. *The directions of development of the national innovation system (NIS) of Ukraine for continuous development in the context of modern global challenges are studied. The main task is to build an effective innovation system that will contribute to economic growth, increase the country's competitiveness in the international arena and create conditions for sustainable development. In the context of globalization and rapid technological progress, the development of the national innovation system is becoming increasingly relevant. The purpose of the article is to highlight innovative promising strategies and tools that serve to build the national innovation system of Ukraine, which in turn is focused on ensuring sustainable development.*

Methods. *During the study, a systemic approach was used, as well as the following research methods: terminological analysis (for a precise definition of the concepts of "national innovation system", "sustainable development", etc.); comparative analysis (for the analysis of foreign and domestic experience in the field of development of innovation systems); statistical analysis and grouping (in the process of studying quantitative indicators that characterize the development of the innovation sector in Ukraine); generalization (for formulating conclusions).*

Results. *The need for creating an effective national innovation system that would meet modern challenges and ensure the sustainable development of the country is proven. The main strategic priorities for the development of NIS are outlined, including the creation of a favorable legislative environment, the development of innovation infrastructure, the introduction of modern financial instruments to support innovations, as well as strengthening international cooperation in the field of innovations. The issue of human capital development, which is the basis for the formation of a competitive innovation economy, is highlighted.*

Conclusions. *The main directions for the development of the national innovation system of Ukraine in the context of globalization and technological progress are determined. The advantages and feasibility of introducing innovative technologies and approaches to ensure the sustainable development of the country are characterized. The importance of state support, the creation of a favorable institutional environment and international cooperation in the development of NIS is proven. The prospects for using the public-private partnership mechanism as a tool for attracting extrabudgetary funds and stimulating innovation activity in Ukraine are highlighted.*

Keywords: *national innovation system, sustainable development, innovation infrastructure, public-private partnership, innovative development, international cooperation*

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The authors declare no conflicts of interest. The funders had no role in the study's design; in the collection, analyses or interpretation of data, in the writing of the manuscript, or in the decision to publish the results.

УДК 351.777(477):339.9:502/504
DOI: <https://doi.org/10.17721/2616-9193.2024/20-12/12>

Лариса СОХАТЮК, асп.
ORCID ID: 0009-0008-8329-6738
e-mail: larysa.sokhatiuk@knu.ua

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ЕКОЛОГІЧНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК СУЧАСНИЙ МЕХАНІЗМ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОПОЛІТИКИ

Вступ. Наголошено, що питання важливості розвитку екологічної політики окремої країни та світу на сучасній міжнародній арені є надзвичайно актуальним, тому вищі керівництва країн шукають механізми та інструменти для забезпечення високого рівня охорони довкілля та подолання негативних впливів на нього. Спираючись на цей факт, можна отримати можливість міждержавної співпраці, обміну досвідом та взаємопідтримки з питань екологічного характеру, тобто з'являється сучасний механізм регулювання екополітики – екологічна дипломатія.

Проаналізовано теперішній стан України та вже наявні приклади екологічних катастроф, спричинених агресією з боку Росії, та акцентовано, що наша держава потребує підтримки міжнародних партнерів для подолання їх наслідків та подальшого відновлення природного фону.

Результати. Розкрито, що під поняттям "екологічна дипломатія" слід розуміти систему цілей та заходів, що покликані вирішувати критичні моменти, пов'язані з охороною навколишнього природного середовища та запобіганням їх повторному виникненню через співробітництво різних країн світу та міжнародних організацій. Аргументовано, що наразі Україна активно долучається до міжнародних "зелених" ініціатив, зокрема, підписано угоду про співпрацю в межах європейської екологічної програми LIFE та участь в Європейському зеленому курсі. Також у межах партнерства з іноземними країнами було розроблено та укладено Екологічний договір для України. Зазначено, що важливість охорони довкілля виокремлено і у Формулі миру Президента Зеленського.

Висновки. Визначено, що екологічна дипломатія як сучасний механізм екополітики орієнтована не тільки на забезпечення гідного рівня "зеленої" сфери країни, але і має значний вплив на соціальний та економічний складники і розвиток міжнародної співпраці. Доведено, що перед Україною постає необхідність бути залученою до процесів екологічної дипломатії та переходу від планування до практичної реалізації заходів для покращення вітчизняного екологічного фону.

Ключові слова: екологічна дипломатія, екологічна безпека, охорона довкілля, механізми формування екополітики, суспільно-владна взаємодія

Вступ

Сучасний світ стикається з безліччю проблематичних аспектів, подальший розвиток яких матиме негативний вплив на життя населення не тільки окремої країни, але і світу загалом. Проблеми екологічного характеру наразі посідають одну з провідних позицій, що впливають на різні сфери життєдіяльності людства, адже саме навколишнє природне середовище зазнає значних втрат та руйнувань у зв'язку з виробничою діяльністю, розбудовою міського поселення, розробленням інновацій та їх апробацією на ґрунтах, у водному або повітряному просторі тощо. Екосистема України потерпала тривалий період від високого рівня забрудненості виробничими відходами, нераціонального використання природних ресурсів та недостатнього їх відновлення, а також від недостатньої кількості заводів із перероблення сміття. Однак із початком бойових дій екологічний фон зазнає ще більш масштабних руйнувань, що ставить під загрозу екологічну безпеку нашої країни, а також країн-сусідів. Тому постає необхідність у пошуку та використанні нових механізмів регулювання екологічної політики (скорочено – екополітика).

Метою дослідження є визначення особливостей екологічної дипломатії як сучасного механізму регулювання екополітики. Автором було поставлено завдання проаналізувати наукові напрацювання щодо зазначеної теми та опрацювати практичний досвід реалізації екологічної дипломатії.

Результати

З початком повномасштабного вторгнення Росії на територію України стан екології нашої держави зазнає додаткового критичного впливу, що вже значно відчувається в деяких регіонах. Зокрема, це спричинено веденням бойових дій та ракетними обстрілами. Руйнувань

зазнає українська інфраструктура, ландшафтні зони та агропромислові ділянки, у повітря та водойми потрапляє значний відсоток небезпечних речовин, від пожеж потерпають ліси та поля, на тимчасово окупованих територіях заповідні зони не отримують належного догляду тощо. Це все спричинює екологічну катастрофу.

Прикладом масштабної екологічної катастрофи, наслідки якої людство буде долати не одне десятиріччя, є підлив російською стороною Каховської гідроелектростанції на початку червня 2023 року. Від цього терористичного акту постраждало водопостачання системи зрошення полів, функціонування водних екологічних систем та водних біоресурсів, сільське господарство південних областей України. Спираючись на загальну оцінку важливості стану навколишнього середовища та забезпечення створення дієвих механізмів для захисту довкілля, ми розуміємо важливість формування та ведення ґрунтової екологічної політики.

Наукова спільнота вже тривалий час вивчає екополітику, розглядаючи її як суспільно-владне явище зі специфічною характеристикою. Представництва різних країн та міжнародних об'єднань сходяться на думці про важливість міжнародної співпраці для пошуку сучасних механізмів подолання негативних наслідків від екологічних проблем, запобігання їх повторенню та зміцнення світової екологічної безпеки.

В. С. Кравців у своїй монографії "Регіональна екологічна політика в Україні (теорія формування, методи реалізації)" окреслює екологічну політику як систему цілей та дій, виконання та досягнення яких покладено на органи публічної влади та місцевого самоврядування. Такі цілі та дії спрямовані на захист навколишнього середовища і створення та гарантування безпечних

© Сохатюк Лариса, 2024

умов для життєдіяльності населення в розрізі екологічного питання (Кравців, 2007).

А. О. Надежденко в результатах своїх досліджень визначає поняття "екополітика" як сукупність деяких складників (суб'єктів, діяльності, інструментів), що мають між собою певний зв'язок стосовно впливу на навколишнє природне середовище через використання механізмів екологічного управління задля довгострокового екорозвитку населення щодо збереження природного довкілля, створення балансу "суспільство – природа", забезпечення екологічної безпеки і захисту здоров'я людини (Надежденко, 2011).

Для більш змістовного наповнення поняття "екологічна політика" сучасний науковець С. В. Сивицький зазначає необхідність урахування таких аспектів: 1) екополітика може пояснюватися як чітко визначена діяльність з функціями перетворення; 2) така політика повинна базуватися на системі ідей, принципів і цінностей, що обумовлені специфікою екологічної тематики; 3) така політика виступає різновидом практики соціально-владної взаємодії, а отже, повинна корелюватися із системними принципами суб'єктів такої взаємодії. Зазначається, що реалізація екологічної політики потребує розроблення та впровадження дієвих механізмів задля досягнення визначеної мети, виконання окреслених завдань і відповідності обумовлених принципів та цінностей (Сивицький, 2022).

Серед іноземних держав є гарні практичні приклади реалізації екополітики, що говорить про високу зацікавленість вищого керівництва їхніх країн в охороні навколишнього природного середовища. До прикладу, з 2017 р. Австрія відповідно до Закону про "зелену" електроенергію забезпечує вироблення понад 70 % електроенергії із так званих "чистих" джерел, використовуючи сонячну енергетику, гідро- та вітроенергетику. Зокрема, на території Австрії нараховується близько 130 гідроелектростанцій, що у 2022 р. змогли забезпечити понад 55 % виробництва електроенергетики (Енергетика Австрії..., 2023).

Закон Данії про клімат регулює та зобов'язує складання звітності про щорічний стан клімату та прогнозування. Це допомагає підтримати досягнення однієї з ключових цілей вітчизняної екополітики, зокрема кліматичного акту, – до 2030 р. викиди в повітря парникових газів мають зменшитись на 70 % відносно рівня 1990 року. Також варто зауважити, що на території Данії зареєстровано найбільшу в Європі кількість вітроенергетичних компаній. Ще у 2015 р. у Данії вироблялось близько 42 % усієї електроенергії завдяки вітроенергетичним об'єктам, а станом на 2023 р. забезпечується понад 50 %, однак більша її частина підпадає під експорт (Енергетична модель Данії..., 2023). Відповідну стратегію схвалив данський уряд у 2011 р., і вона отримала назву "Енергетична стратегія до 2050 року – від вугілля, нафти і газу до відтворювальної енергетики" (Energistrategi 2050..., 2011). Головною метою цієї стратегії є максимальна мінімізація використання викопного палива, відходи та викиди після якого мають різко негативний вплив на навколишнє середовище.

Основним нормативним актом Естонії, що регулює питання державної екополітики, визначає ключові завдання "зеленого" спрямування, є Закон про оцінення впливу на довкілля та систему управління навколишнім середовищем (Keskkonnamõju hindamise..., 2005). Зокрема, під ретельним наглядом влади перебуває питання утилізації та перероблювання сміття – як

побутового, так і виробничого. На території Естонії функціонує 5 великих сміттєвих полігонів та декілька сміттєпереробних заводів, кожен із яких має потужності для утилізації до 200 тис. тон відходів на рік (Гончаренко, 2021).

Варто зазначити, що реалізація екополітики на місцевому рівні реалізується через функціонування організаційно-управлінських, економічно-правових та інформаційно-комунікативних механізмів. Однак це можливо виключно за наявності ґрунтового національного та міжнародного законодавства, що слугує базою для здійснення місцевої екологічної політики (Сивицький, 2022). Звідси, ми розуміємо потребу у створенні та забезпеченні реалізації змістовних національних та міжнародних механізмів формування та регулювання екологічної політики, що слугуватиме основою для побудови суспільно-владної взаємодії на місцях у питанні охорони довкілля.

Ш. Дінар у своїй праці "Beyond resource wars: scarcity, environmental degradation and international cooperation" зауважує, що проблеми екологічного характеру та міждержавні відносини є пов'язаними; дисбаланс між використанням та поновленням природних ресурсів, штучні екологічні катастрофи та інше є наслідком суперечностей між державами (Dinar, 2011). Саме деструктуризація навколишнього природного середовища може бути причиною для початку переговорів між країнами, підписання відповідних угод та конвенцій. Відзначимо, що питання екологічного спрямування також прямо впливають на міжнародну соціально-економічну атмосферу.

У зв'язку з різними глобалізаційними процесами та бажанням людства осучаснювати механізми для оптимізації та підвищення рівня багатьох сфер життєдіяльності, а також протидіяти та запобігати екологічним катастрофам, суспільство та владні органи постають перед складним вибором між економічним розвитком та екологічною безпекою. Отже, ми розуміємо важливість створення відповідного балансу між цими двома аспектами. З'являється необхідність у пошуку дієвих механізмів регулювання екологічної політики через суспільно-владну взаємодію.

Екологічна дипломатія (англ. *environmental diplomacy*) в науковому вимірі трактується як сучасна та особлива галузь, що належить до міжнародної діяльності та існує для розроблювання та впровадження від настанов до активних дій перших осіб політичного, ділового та наукового середовища, задля сприяння зміцненню суспільних зв'язків на основі екологізації ідеології, стратегії, способу та середовища життєдіяльності населення (Бохан, 2017а). А. Орсіні під час наукового дослідження зазначив у своїй праці "Environmental Diplomacy / Global Diplomacy. An Introduction to Theory and Practice", що екологічна дипломатія базується на трьох ключових неофіційних правилах, що допомагають представникам публічної влади приймати відповідні рішення (Orsini, 2020):

1) екологічна дипломатія ґрунтується на правилі одностайності думок, тобто це мають бути узгоджені всіма заінтересованими сторонами колективні дії;

2) в екологічній дипломатії всі теми обговорення діляться на підтеми, але вирішальне рішення оформлюється у глобальному контексті;

3) співробітництво заінтересованих сторін та суб'єктів суспільно-владної взаємодії, які задіяні в процесі реалізації екологічної дипломатії, має сенс, якщо воно є

динамічним, інноваційним та таким, що сприяє покращенню ситуації.

Прагнення вищого керівництва країн у забезпеченні своїх держав характеристиками, необхідними для представництва на конкурентній міжнародній арені, мають відповідати заданим світовим трендам. Зокрема, цінують їхню скерованість на запровадження таких механізмів, що спроможні послабити економічно-політичні дисбаланси, забезпечити соціально-екологічний консонанс та посилити екологічно-економічну стійкість через використання можливостей такого механізму формування екополітики, як дипломатія.

Можемо стверджувати, що екологічна дипломатія є колективним механізмом регулювання екополітики, що відбувається через об'єднання зусиль багатьох країн, міждержавних та неурядових суб'єктів та створення шляхів міжнародної суспільно-владної комунікації та демонструє нам синергетичний ефект широкомасштабної взаємодії, адже різні заінтересовані сторони об'єднуються заради досягнення максимального результату. Екологічна дипломатія як механізм є складною структурованою системою, що повинна об'єднувати та враховувати взаємопов'язані компоненти: перелік національних та міжнародних правових норм та правил, інструменти реалізації та методи досягнення заздалегідь визначених цілей для здійснення впливу на екополітику, а також визначати ролі суб'єктів дії та партнерів, окреслювати поле реалізації відповідних завдань щодо охорони довкілля тощо.

На сьогодні вже практично доведено, що міжнародні соціально-економічні відносини треба розглядати також з екологічного виміру. Тобто рівень екологізації економічної сфери діяльності національного масштабу прямо демонструє нам рівень конкурентоздатності країни та її можливості відповідати заданим критеріям для здійснення економічних активностей з іншими державами, відповідати запитам партнерів щодо спільної економічної діяльності.

Поняття "екологічна дипломатія" набуло популярності та ввійшло до міжнародного вжитку після створення програми Організації Об'єднаних Націй з навколишнього середовища (ЮНЕП) 1973 року та прийняття відповідних нормативно-правових актів, що стали значущим інструментом у процесі розвитку екологічної дипломатії для багатьох країн світу. На міжнародній екологічній арені варто відмітити низку історичних заходів, де було прийнято важливі для світової екологічної безпеки рішення. Серед них можна виокремити такі, як Декларація конференції Організації Об'єднаних Націй з проблем навколишнього середовища 1972 року, Ріо-де-Жанейрська декларація щодо навколишнього середовища і розвитку 1992 року, Йоганнесбурзька декларація зі стійкого розвитку 2002 року, Паризька кліматична угода 2015 року.

Однак А. В. Бохан зазначає, що відмінністю сьогоденної екологічної дипломатії виступає те, що вона може впроваджуватися не тільки в традиційній, але й в інноваційній формі партнерства, орієнтованій на реалізацію світової екологічної безпеки шляхом налагодження конструктивної співпраці суб'єктів міжнародної політичної арени (Бохан, 2017b).

Українські вчені Г. О. Харламова та В. В. Бутковський розробили індекс екологічної безпеки, що враховує соціальні та економічні особливості країни, які виступають деякими ризиками в запровадженні та функціонуванні механізму екологічної безпеки – Environmental Safety Index (ESfi) (Харламова, & Бутковський, 2014).

В основі ESfi є індикатори екологічної характеристики, проте основною відмінністю цього індексу є врахування соціальних та економічних індикаторів, а саме:

- економічний індикатор (ВВП на душу населення, чисті іноземні інвестиції, середня заробітна плата, витрати з державного бюджету на охорону довкілля);
- екологічний індикатор (якість повітря, рівень його забруднення, доступ до питної води, якість водойм, субсидії для сільського господарства, застосування пестицидів в аграрній діяльності, зміни лісо-степової зони, забезпечення та охорона заповідних зон);
- соціальний індикатор (зайнятість населення, рівень залученості громадськості, рівень освіченості населення, смертність населення).

Розрахунок ESfi є досить традиційним для оцінювання індикаторів-індексів та виконується для кожного з трьох індикаторів за формулою:

$$x - index = \frac{x - \min(x)}{\max(x) - \min(x)}$$

Після розрахунку економічного, екологічного та соціального індексів необхідно визначити середнє арифметичне за простою формулою.

Водночас науковиця А. В. Бохан зазначає, що для проведення комплексного оцінювання ефективності реалізації екополітики, зокрема й через механізм екологічної дипломатії, з погляду аналізу раціональності використання та заміщення природних ресурсів, застосовують чотири показники аналітики GGEI, серед яких (Бохан, 2017b):

- 1) публічне управління та зміна клімату (менеджмент країни, відображення в засобах масової інформації, міжнародні та національні форуми, результати зміни клімату);
- 2) ефективність галузей життєдіяльності країни (будівництво, транспортна інфраструктура, енергетика, туризм);
- 3) економічні ринки та інвестиції (відтворювальні та "чисті" джерела електроенергії, екологічні інновації, забезпечення надходжень екологічних інвестицій, корпоративна сталість);
- 4) навколишнє природне середовище (сільськогосподарське виробництво, якість повітря та водних об'єктів, біологічне і природне середовище, рибацтво і водокористування, лісова та степова зона, заповідна зона).

Країни-члени Європейського Союзу визначають забезпечення сталого функціонування екологічної політики як необхідного складника для їх суспільного розвитку. Гарним прикладом сучасності є те, що ЄС у 2019 році визначив план трансформації Європи на перший у світі кліматично нейтральний континент та перелік заходів для його регулювання – Європейський зелений курс. Беручи до уваги теперішнє становище України та проблематику екологічного складника, що виник у результаті активних бойових дій, наразі гостро відчувається потреба в запровадженні змістовного механізму заради нормалізації та відновлення екологічного фону, зокрема в післявоєнній відбудові України.

У червні 2022 року Україна доєдналась до європейської екологічної програми LIFE на 2021–2027 рр., що надасть можливість та фінансову підтримку для відновлення українського довкілля. Серед пріоритетних напрямів, на які націлена ця програма, є розроблення та реалізація системи заходів для регенерації водойм, розвитку заповідного фонду, створення центрів для лікування птахів та диких тварин, відновлення екосистем та інше. Зазначається, що бюджет цієї програми

на 2021–2027 рр. становить близько 5,43 млрд євро. З приєднанням до програми LIFE та підписанням відповідної угоди з Європейським Союзом Україна отримала можливість також залучити для реалізації відповідних заходів частину цих коштів для забезпечення розвитку нашої природничої сфери. Через складне українське законодавство, що чітко описує регламент та використання державного бюджету, Україна раніше не використовувала власні кошти для здійснення відповідних заходів екологічно-відновлювального характеру (Україна приєдналася..., 2022).

Також 9 лютого 2024 року Робоча група високого рівня з питань екологічних наслідків війни, до складу якої входять українські та європейські посадовці, підписала "Екологічний договір для України. У договорі описуються пріоритети, рекомендації та заходи для післявоєнної відбудови навколишнього природного середовища України, що, у свою чергу, сприятиме зміцненню української екологічної політики. Серед пріоритетів визначено: моніторинг збитків та зменшення ризиків, забезпечення відповідальності, започаткування зеленої реконструкції та перебудова довкілля. Актуальним також є виокремлення проблем, як, наприклад, відновлення пошкодженого внаслідок війни українського довкілля та видалення мін наземного розташування (Екологічний договір..., 2024).

Варто відмітити, що захист навколишнього природного середовища та реконструкція екологічної системи після війни як масштабної екологічної шкоди включено до десяти пунктів Формули миру Президента Зеленського 2022 р., де зазначається важливість міжнародного співробітництва для її реалізації. Серед інших пунктів виокремлюють ядерну, проذовольчу та енергетичну безпеку, що також має значний екологічний показник (Формула миру..., 2022). Тобто влада визнає важливість охорони довкілля через дипломатичні відносини з країнами-партнерами для загального покращення становища нашої держави.

Таким чином, ми спостерігаємо співпрацю України та багатьох країн у питанні відновлення екологічного простору та подолання негативних впливів на нього, що являє собою співпрацю в межах екологічної дипломатії та розкриває її як сучасний механізм регулювання екополітики. На сьогодні Україна може вже позиціонувати себе як країну, що є активною учасницею екологічної дипломатії, партнером інших держав у цьому питанні та переймає досвід кращих практик.

Дискусія і висновки

Екологічна дипломатія є одним із сучасних різновидів міжнародної співпраці. Її реалізація спрямована на розроблення, пошук та допомогу в запровадженні інструментів, що забезпечують функціонування екополітики окремих країн та в результаті комплексно формують через суспільно-владну взаємодію світову екологічну культуру.

Варто зазначити, що екологічна дипломатія є інтегрованим складним механізмом та має прямий вплив не тільки на природничу сферу, але і сприяє розвитку економічного та соціального стану країни.

Зважаючи на становище України, український екологічний фон потребує значної уваги та впровадження дієвих механізмів задля посилення безпеки навколишнього природного середовища та його реструктуризації. Таким чином, залученість нашої держави до співпраці в межах екологічної дипломатії є важливим кроком для розв'язання актуальних проблем, пов'язаних з охо-

роною довкілля, та слугуватиме стратегічним вектором розвитку національної екополітики.

Список використаних джерел

- Бохан, А. В. (2017а). Корпоративний меседж екологічної дипломатії. У *Розвиток малого та середнього бізнесу в умовах глобалізації світової економіки* (с. 292–294). Державний університет "Житомирська політехніка". <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/09/292.pdf>
- Бохан, А. В. (2017б). Міжнародна екологічна дипломатія: Політика розвитку і партнерства. *Інвестиції: Практика та досвід*, 12, 12–17. http://www.investplan.com.ua/pdf/12_2017/4.pdf
- Гончаренко, Л. (2021, 9 жовтня). *Екологічна політика країн Євро-союзу: Становлення та досягнення*. Екополітика. <https://ecopolitic.com.ua/ua/news/ekologichna-politika-krajin-evrosojuzu-stanovlennya-ta-dosyagnennya/Ekologichnij-dogovor-dlya-Ukraini-Zelene-majbutnje-Rekomendacii-щодо-відповідальності-та-відновлення>. (2024). Офіційне інтернет-представництво Президента України. https://www.president.gov.ua/storage/j-files-storage/01/24/65/148029c127aa3b2a3fe9f482f9226118_1707492894.pdf
- Енергетика Австрії 2023. Цифри, дані, факти*. (2023). Федеральне міністерство з питань захисту клімату, довкілля, енергетики, мобільності, інновацій та технологій. <https://www.bmk.gv.at/en.html>
- Енергетична модель Данії та роль відновлювальної енергетики для декарбонізації сектору*. (2023). Офіс сталих рішень. <https://ukraine-oss.com/energetychna-model-daniyi-ta-rol-vidnovlyuvanoyi-energetyky-dlya-dekarbonizaciyi-sektoru/>
- Кравців, В. С. (2007). *Регіональна екологічна політика в умовах становлення ринкової економіки в Україні (теорія, методи, практика)*. Арал.
- Надежденко, А. О. (2011). Теоретичні підходи до визначення поняття "екологічна політика". *Держава та регіони. Серія: Державне управління*, 1, 84–87. http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/1_2011/15.pdf
- Сивицький, В. С. (2022). Екологічна політика: Сучасне розуміння і правова основа. *Юридичний науковий електронний журнал*, 10, 825–828. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-10/207>
- Україна приєдналася до європейської програми "LIFE" для клімату та довкілля*. (2022). Урядовий портал. <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-priyednalasya-do-evropejskoyi-programi-life-dlya-klimatu-ta-dovkillya>
- Формула миру Президента Зеленського*. (2022). Офіційне інтернет-представництво Президента України. https://www.president.gov.ua/storage/j-files-storage/01/19/45/a0284f6fdc92f8e4bd595d4026734bba_1691475944.pdf
- Харламова, Г. О., & Бутковський, В. В. (2014). Індекс екологічної безпеки України: Концепція та оцінка. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Економіка*, 7(160), 92–97.
- Dinar, S. (Ed.). (2011). *Beyond resource wars: Scarcity, environmental degradation, and international cooperation*. MIT Press. <https://mitpress.mit.edu/books/beyond-resource-wars>
- Energistrategi 2050 – fra kul, olie og gas til grøn energi*. (2011). Klima- og Energiministeriet. https://www.regeringen.dk/media/1238/energistrategi_2050.pdf
- Keskonnajuhitajad ja keskkonnajuhitussüsteemi seadus (KeHJS), Eesti seadus nr 796 (2005) (Eesti). <https://www.riigiteataja.ee/akt/122022019015>
- Orsini, A. (2020). Environmental Diplomacy. In T. Balzacq, F. Charillon, & F. Ramel (Eds.), *Global Diplomacy: An Introduction to Theory and Practice* (pp. 239–251). Springer. https://www.researchgate.net/publication/338503199_Environmental_Diplomacy

References

- Bokhan, A. V. (2017a). Corporate message of environmental diplomacy. In *Development of small and medium-sized businesses in the conditions of globalization of the world economy* (pp. 292–294). Zhytomyr Polytechnic State University [in Ukrainian]. <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/09/292.pdf>
- Bokhan, A. V. (2017b). International environmental diplomacy: Policy of development and partnership. *Investments: Practice and experience*, 12, 12–17 [in Ukrainian]. http://www.investplan.com.ua/pdf/12_2017/4.pdf
- Denmark's energy model and the role of renewable energy to decarbonise the sector*. (2023). Office of sustainable solutions [in Ukrainian]. <https://ukraine-oss.com/energetychna-model-daniyi-ta-rol-vidnovlyuvanoyi-energetyky-dlya-dekarbonizaciyi-sektoru/>
- Dinar, S. (Ed.). (2011). *Beyond resource wars: scarcity, environmental degradation, and international cooperation*. MIT Press. <https://mitpress.mit.edu/books/beyond-resource-wars>
- Energy of Austria 2023. Figures, data, facts*. (2023). Federal ministry for climate protection, environment, energy, mobility, innovation and technology [in Ukrainian]. <https://www.bmk.gv.at/en.html>
- Energy strategy 2050 – from coal, oil and gas to green energy*. (2011). Ministry of Climate and Energy. https://www.regeringen.dk/media/1238/energistrategi_2050.pdf
- Environmental agreement for Ukraine. A Green Future: Guidelines for Liability and Recovery*. (2024). Official website of the President of Ukraine [in Ukrainian]. https://www.president.gov.ua/storage/j-files-storage/01/24/65/148029c127aa3b2a3fe9f482f9226118_1707492894.pdf
- Environmental Impact assessment and environmental management system act (KeHJS), Estonian Act No. 796 (2005) (Estonia). <https://www.riigiteataja.ee/akt/122022019015>

Honcharenko, L. (2021, October 9). *Environmental policy of the European Union countries: Development and achievements*. (2021). *Ecopolitics* [in Ukrainian]. <https://ecopolitic.com.ua/ua/news/ekologichna-politika-krain-ievrosojuzu- stanovlennya-ta-dosyagnennya/>

Kharlamova, H. O., & Butkovsky, V. V. (2014). Environmental security index of Ukraine: Concept and assessment. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Series: Economics*, 7(160), 92–97. [in Ukrainian].

Kravtsiv, V. S. (2007). *Regional environmental policy in the conditions of the formation of a market economy in Ukraine (theory, methods, practice)*. Aral [in Ukrainian].

Nadezhdenko, A. O. (2011). Theoretical approaches to defining the concept of "environmental policy". *State and regions. Series: Public administration*, 1, 84–87 [in Ukrainian]. http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/1_2011/15.pdf

Orsini, A. (2020). Environmental Diplomacy. In T. Balzacq, F. Charillon, & F. Ramel (Eds.), *Global Diplomacy: An Introduction to Theory and*

Practice (pp. 239–251). Springer. https://www.researchgate.net/publication/338503199_Environmental_Diplomacy

President Zelensky's peace formula. (2022). Official website of the President of Ukraine [in Ukrainian]. https://www.president.gov.ua/storage/-files-storage/01/19/45/a0284f6fdc92f8e4bd595d4026734bba_1691475944.pdf

Syvitsky, V. S. (2022). Environmental policy: Modern understanding and legal basis. *Legal scientific electronic journal*, 10, 825–828 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-10/207>

Ukraine joined the European program "LIFE" for climate and environment. (2022). Government portal [in Ukrainian]. <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-priyemnalasya-do-yevropejskoyi-programi-life-dlya-klimatu-ta-dovkillya>

Отримано редакцією журналу / Received: 16.08.24

Прорецензовано / Revised: 01.11.24

Схвалено до друку / Accepted: 05.11.24

Larysa SOKHATIUK, PhD Student
 ORCID ID: 009-0008-8329-6738
 e-mail: larysa.sokhatiuk@knu.ua
 Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

ENVIRONMENTAL DIPLOMACY AS A MODERN MECHANISM OF REGULATION OF ECOPOLITICS

Background. *The question of the importance of the development of the environmental policy of an individual country and the world in the modern international arena is extremely urgent. The top leaders of the countries are looking for mechanisms and tools to ensure a high level of environmental protection and to overcome its negative consequences. Based on this fact, the possibility of interstate cooperation, exchange of experience and mutual support on environmental issues opens up. That is, a modern mechanism for regulating ecopolitics is emerging – environmental diplomacy.*

Analyzing the current state of Ukraine and already existing examples of ecological disasters caused by aggression on the part of Russia, our state needs the support of international partners to overcome their consequences and further restore the natural background.

Results. *The concept of "environmental diplomacy" should be understood as a system of goals and measures designed to resolve critical moments related to environmental protection and prevent their recurrence through the cooperation of various countries of the world and international organizations. Currently, Ukraine actively participates in international "green" initiatives, in particular, signed an agreement on cooperation within the framework of the European environmental program LIFE and participation in the European Green Course. Also, within the framework of partnership with foreign countries, the Environmental Agreement for Ukraine was developed and concluded. It is worth noting that the importance of environmental protection is also highlighted in President Zelensky's Peace Formula.*

Conclusions. *It was determined that environmental diplomacy as a modern mechanism of ecopolitics is focused not only on ensuring a decent level of the "green" sphere of the country, but also has a significant impact on the social and economic component and the development of international cooperation. Ukraine faces the need to be involved in the processes of environmental diplomacy and transition from planning to practical implementation of measures to improve the domestic environmental background.*

Keywords: *environmental diplomacy, environmental security, environmental protection, mechanisms of ecopolitics formation, public-authority interaction*

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.

Наукове видання

ВІСНИК

КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

Випуск 2(20)

Редактор *Н. В. Казанцева*
Технічний редактор *Ю. О. Куценко*

Оригінал-макет виготовлено Видавничо-поліграфічним центром "Київський університет"

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, власних імен та інших відомостей. Редколегія залишає за собою право скорочувати та редагувати подані матеріали.

Формат 60x84^{1/8}. Обл.-вид. арк. 15,0. Ум. друк. арк. 10,2. Наклад 300. Зам. № 224-11209.
Гарнітура Arial. Папір офсетний. Друк офсетний. Вид. № ПУ2.
Підписано до друку 27.01.25

Видавець і виготовлювач
ВПЦ "Київський університет"
Б-р Тараса Шевченка, 14, м. Київ, 01601, Україна
☎ (38044) 239 32 22; (38044) 239 31 58; (38044) 239 31 28
e-mail: vpc@knu.ua; vpc_div.chief@univ.net.ua; redaktor@univ.net.ua
http: vpc.knu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1103 від 31.10.02